

800—Ekonomická a občanská infrastruktura

Územně analytické podklady hl. m. Prahy

—
2016
—

**800 / Ekonomická
a občanská infrastruktura**

POŘIZOVATEL

Odbor územního rozvoje MHMP
Jungmannova 29/35, Praha 1

ZPRACOVATEL

Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy
Vyšehradská 57/2077, Praha 2

PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ	810	4
Zemědělská výroba	811	4
Těžba surovin	812	4
Průmyslová výroba	813	6
Skladování a logistika	814	9
KOMERČNÍ SLUŽBY	820	12
Administrativa	821	12
Obchod	822	15
Progresivní služby	823	21
Cestovní ruch	824	21
Ubytování	825	24
VEŘEJNÉ SLUŽBY	830	28
Regionální školství	831	28
Vysoké školy	832	38
Věda a výzkum	833	43
Zdravotní péče	834	44
Sociální péče	835	51
Veřejná správa	836	58
Ochrana obyvatelstva	837	59
Kultura	838	64
Duchovní správa	839	69
VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA	840	72
Rekreace	841	72
Sport a tělovýchova	842	77

800 /
Ekonomická infrastruktura

810 Produkční odvětví

811 — ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA

Úvod

Zemědělskému sektoru v hranicích Prahy v současnosti dominuje úloha v oblasti ekologie, tvorby krajiny, rekreačních aktivit apod. Přesto i produkční funkce není nezanedbatelná, protože orná půda představuje 30 % rozlohy Prahy. Spolu s ostatní zemědělskou půdou a lesními pozemky představuje polovinu plochy města. Trvá silný developerský tlak na využití zemědělské půdy ke stavebním účelům, často v rozporu se základními racionálními urbanistickými aj. principy udržitelného rozvoje města.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Posiluje se role sektoru zemědělství v oblasti ochrany a tvorby krajiny, a to již proto, že zemědělská půda spolu s lesními pozemky tvoří téměř polovinu rozlohy Prahy (samotná orná půda 30 % území města). Zvláštní pozornost je třeba věnovat jak plochám v blízkosti kompaktní městské zástavby, tak na okrajích města, kde se stává městské území součástí širší krajiny. K tomu patří i hledání racionálního typu produkce plnicí efektivně jak úlohu ekologickou, tak i úlohu dodavatele vybraných produktů obyvatelům města. Pro naplnění i některých funkcí rekreačních aj. se daří (i v budoucnosti by mělo být záměrem) zvětšovat plochu lesních porostů. Jednoznačnost pravidel územního vývoje města a důsledné vyžadování jejich plnění by měly zabránit dalšímu kontroverznímu záboru a nevhodnému využití zemědělské půdy. Mimo velkoplošné užívání zemědělské půdy mají specifické funkce, a tedy vyžadují i zvláštní přístupy při vymezení ve vhodných lokalitách, ochraně, ale i využívání ploch zahrádkářských osad, komunitních zahrad apod. I zde by měla být sledována, při respektování jejich příznivých vlivů rekreačních, možnost přiměřeného produkčního využití, avšak plně korespondující s požadavky hygieny a dalších faktorů životního prostředí.

Zemědělský sektor v hranicích velkého města má své specifické aspekty ekonomické i neekonomické. V případě Prahy v současnosti dominují spíše aspekty neprodukčního typu – ekologie, tvorba krajiny, rekreační aktivity apod. Zemědělství (vč. lesnictví) představuje 0,4 % hrubé přidané hodnoty (HDP) realizované praž-

skou ekonomickou základnou. Proběhly transformační změny, které se dotkly vlastnictví a rozlohy obhospodařované zemědělské půdy, struktury produkce i celé organizační skladby sektoru zemědělství v Praze. Zemědělská půda na území Prahy představuje sice jen 0,5 % celostátní rozlohy, avšak 41 % celkové rozlohy území hlavního města (z toho orná půda 30 %). Spolu s lesními pozemky pak představuje plnou polovinu území Prahy. Proto je nezbytné i tomuto odvětví věnovat zvláštní pozornost. → [TAB / 811.1](#)

Vzhledem k částečnému vyčerpání vhodných stavebních parcel na území města a ke zvýšeným plošným nárokům vyplývajícím z používaných stavebních technologií i některým účelovým investorským tlakům na změnu funkce využití území, dochází po roce 2000 k poklesu rozlohy zemědělské půdy. Ten však doposud není dramatický (pokles o 6 % mezi roky 2000 a 2014), i když některé připravované rozsáhlé investiční záměry mohou dosud racionální strukturu ploch výrazně narušit. Velká část zemědělské půdy je stále ve správě Pozemkového fondu. Příznivý vývoj je zřetelný u lesních pozemků, kterých přibýlo ve sledovaném období 300 ha.

Pozemky získané z rozsáhlých restitucí zrušeného Státního statku Praha někteří noví vlastníci pronajali nebo prodali, další je obhospodařují sami (v roce 2014 působilo v pražském zemědělství celkem více než 700 subjektů, z toho přes 400 do 10 ha zemědělské půdy, což svědčí o velké organizační členitosti tohoto sektoru). Část zemědělské půdy využívají velkovýrobním způsobem zemědělské podniky z okolních správních území Středočeského kraje. Další zemědělskou produkci zajišťují i domácí hospodáři (vč. např. zahrádkářů), kteří však nejsou statisticky organizačně podchyceni.

Největší dopad transformačních změn po roce 1990 je patrný ve struktuře zemědělské produkce. Postupně se rozpadla základna některých komodit spojených s přímým zásobováním města a kapacity ve velké míře i fyzicky zanikly. Jde např. o skleníky, jejichž rozloha činila na konci osmdesátých let 20. století několik desítek hektarů (poslední areál v Radotíně byl dokončen v roce 1985 a měl rozlohu 18,5 ha) a jejichž technologicko-provozní kvalita byla na dobré úrovni (např. Modřany, Běchovice, Braník). Na minimum se snížila rovněž produkce konzumní zeleniny – v roce 1990 evidovala statistická služba na území Prahy 460 ha ploch s pěstováním zeleniny (vč. množitelských ploch), v roce 2014 již pouze několik malých pozemků. Po výrazném poklesu se stabilizovala produkce měkkého ovoce, především jahod v lokalitách Šeberov a Kunratice a zejména vzrostla produkce jablek (statistika uvádí pro rok 2014 již téměř 100 tis. stromů s výnosem blížícím se 1 mil. kg.). Rozšiřuje se i pěstování vinné révy (10 ha).

TAB / 811.1

Bilance půdy na území Prahy (v ha)

[Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky hl. m. Prahy]

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
CELOVÁ VÝMĚRA PŮDY	49 589	49 590	49 608	49 609	49 603	49 613	49 615	49 615
ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA	21 221	21 110	20 985	20 788	20 516	20 343	20 135	19 878
V TOM ORNÁ PŮDA	15 616	15 534	15 430	15 269	15 009	14 857	14 676	14 436
ZAHRADY	4 001	4 002	3 996	3 978	3 975	3 973	3 960	3 954
OVOCNÉ SADY	718	692	680	664	650	629	619	608
TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY	876	872	868	866	872	874	870	869
VINICE	10	10	11	11	10	10	10	10
NEZEMĚDĚLSKÁ PŮDA	28 368	28 480	28 623	28 821	29 087	29 270	29 480	29 737
V TOM LESNÍ POZEMKY	4 878	4 886	4 911	4 960	5 021	5 089	5 122	5 165

Nabídka lukrativnějších možností využití zemědělských areálů a nedostatek pracovních sil pro manuální zemědělské provozy měly v řadě případů za následek zásadní přeměnu těchto areálů na jiné funkční využití. Objekty a další provozní kapacity jsou často přeměněny na polyfunkční plochy poskytující prostor jak pro zemědělství, tak pro řemeslnou výrobu, obchod, sklady nebo opravárenství. Positivním trendem je rozvoj kombinovaných forem zemědělského podnikání a rekreačních aktivit (chov koní spojený s rekreačními vyjíždkami).

Areály specializovaných organizací pro výzkum v oblasti zemědělství jsou na území Prahy stabilizované – mezi největší patří Výzkumný ústav živočišné výroby (VÚŽV) v Uhřetěvsi a farma Netluky, Výzkumný ústav rostlinné výroby (VÚRV) v Ruzyni (cca 150 ha v okolí letiště) a Česká zemědělská univerzita s hospodářskými provozy sloužícími pro výuku v Suchdole (pro zemědělskou výrobu zhruba 20 ha). → [MAPA / 811.1](#)

TRENDY

Poroste cena pozemků, zejména v dopravně dostupných lokalitách, a to pro všechny druhy investic. Posílí tlaky na zábor zemědělské půdy, ale i snaha o jejich omezení. V tom sehraje významnou roli správa města a správně nastavené dokumenty územního rozvoje vč. jejich důsledného naplňování. Úloha zemědělství se soustředí zejména na krajinnotvornou a environmentální funkci.

VÝVOJ OD R. 2014

Trvalý silný tlak investorů na další zábor zemědělské půdy se z velké části zatím dařilo paralyzovat. Schválené změny ÚPD

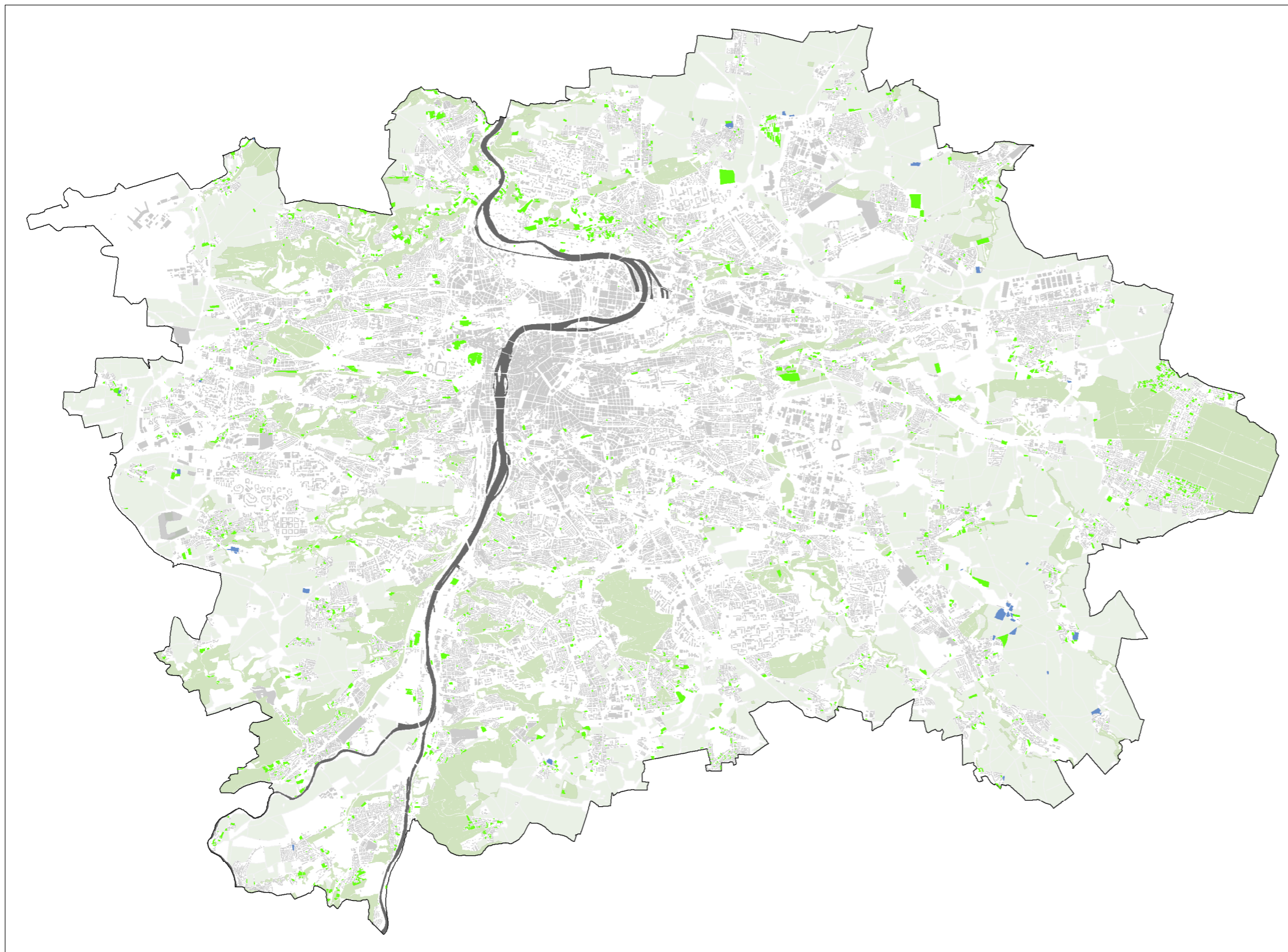
za uplynulé období (2012–2013) představují nárůst zastavitelných ploch na úkor zemědělské půdy cca o 168 ha, což je 0,8 % zemědělské půdy. Ve struktuře produkce zásadní změny nenastaly. Pokračovala intenzivní diskuze o způsobu hospodaření a produktovém využití zemědělské půdy, zejména ve vztahu k její ochraně a krajinnotvornému účelu. Positivním trendem v uplynulém období bylo schválení několika změn ÚPD z orné půdy ve prospěch různých forem krajinnotvorné zeleně, převážně pořízených městem. Tyto změny představují cca 215 ha, což je 1,1 % zemědělské půdy.

Trend vzniku polyfunkčních zemědělských ploch převodem orné půdy na lesní porosty a plochy krajinné zeleně byl nadále podporován; např. v letech 2010–2012 se zvýšila plocha lesních porostů o více než 30 ha. → [MAPA / 811.1](#)

812 — TĚŽBA SUROVIN

Úvod

Na silně urbanizovaném území hlavního města Prahy nepatří těžba surovin ke stěžejním prioritám. Její ekonomický efekt je minimální, i když většina produkce je využita na území města. Přesto jsou v této oblasti důležité některé aspekty – ochrana ložisek dle horního zákona, nadbytečná exploatace nekvalitních surovin a sledování (ekologické) bezpečnosti bývalých dobývacích lokalit.

	orná půda
	vinice, sady, zahrady, zahradnictví
	zemědělská výroba
	lesy, lesoparky

Zemědělské plochy

MAPA / 811.1
[IPR Praha 2016]

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

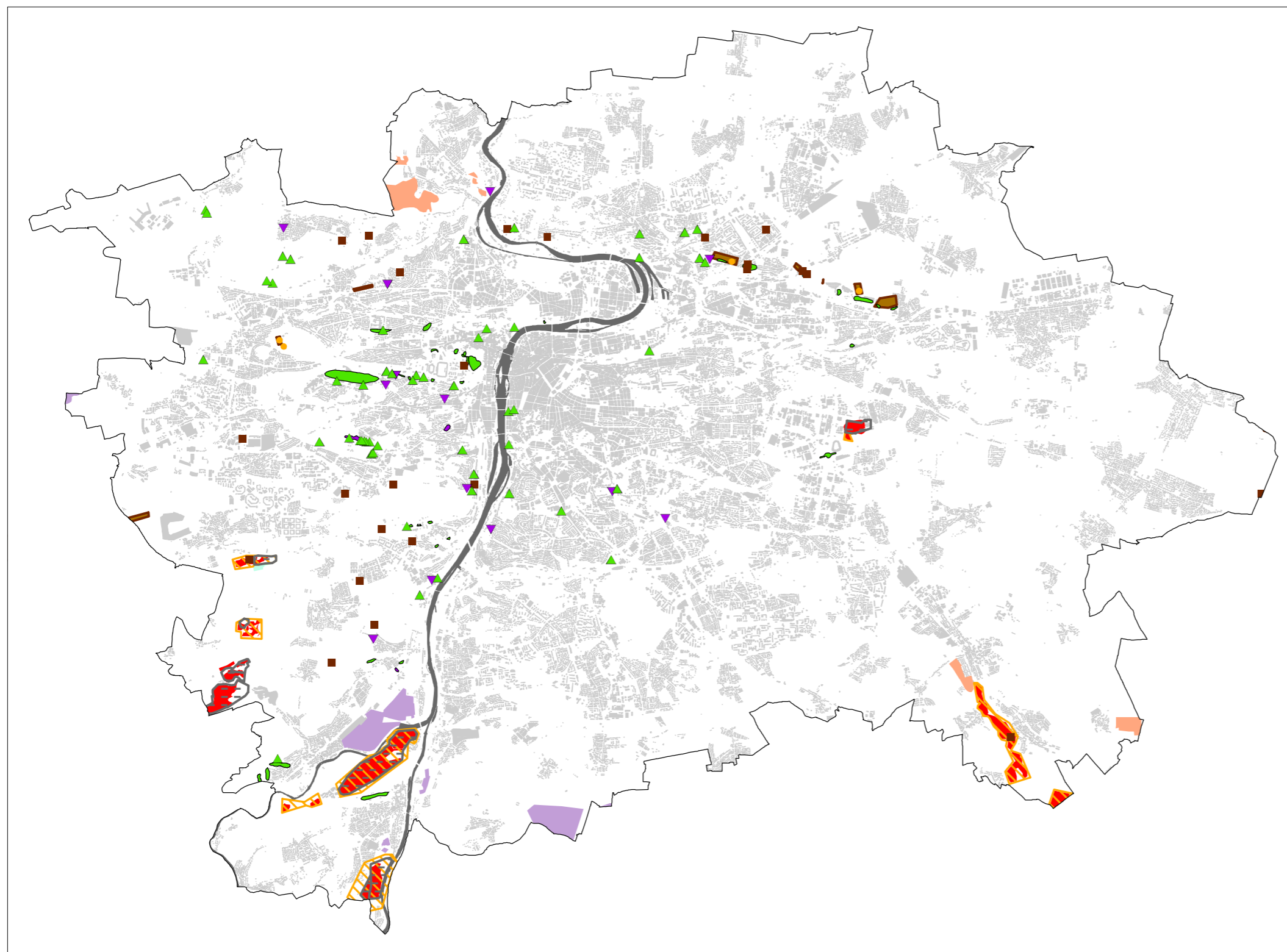
Těžební činnost na území města je postupně omezována. Její pozůstatky (např. navážky, zátěže nebezpečnými látkami) a plné zapojení dobývacích prostor do okolní krajiny jsou (musí být) součástí i budoucího řešení rozvoje příslušných území. Zvláštní pozornost se týká ochrany existujících dobývacích lokalit – Zbraslav, Řeporyje, Na Cikánce v Lochkově a Zlatá opuka v Přední Kopanině Zbraslav, Řeporyje, Na Cikánce v Lochkově a Zlatá opuka v Přední Kopanině dle horního zákona. Tyto lokality by měly být prověřeny z hlediska časového jako nutné zdroje kvalitní suroviny. V případech omezené existence v rozsahu střednědobého (i dlouhodobého: 10–20 let) horizontu je nezbytné připravit program dalšího využití území, s maximálním využitím jejich předností, ale při zajištění bezprostředního odstraňování potenciálních problémů spojených s dřívějším provozem.

Těžba surovin není na urbanizovaném území hlavního města Prahy významnou prioritou. V současnosti jsou ze stovek historicky doložených těžebních lokalit na území města v provozu pouze čtyři lomy sloužící pro dobývání stavebních surovin (Zbraslav, Řeporyje, Na Cikánce v Lochkově a Zlatá opuka v Přední Kopanině). Je to dáno především preferencí jiných způsobů využití území, ale i kvalitou surovin nalézajících se na území města. Sledovaným aspektem těžební činnosti je však například kontaminace horninového prostředí, která je v Praze ovlivněna celou řadou faktorů – mocností navážek, které se zde ukládaly mnohdy již od středověku, netěsnostmi kanalizační sítě a starými zátěžemi s obsahem nebezpečných látek apod. Po některých uzavřených lomech zůstaly pouze závěrné stěny, které bývají označovány jako strmé svahy.

V rámci územně analytických podkladů obce je řešena také ochrana ložisek nerostných surovin vyplývající z horního zákona č. 44/1988 Sb., v platném znění. Byly vymezeny pozemky ležící na zásobách nerostných surovin schválených i výhledových, a to:

- Dobývací prostory. Vrstva obsahuje polygonové zákresy dobývacích prostorů stanovených obvodními báňskými úřady a evidované Českým báňským úřadem. V datové části jsou základní údaje o dobývacím prostoru, stav využití, charakteristika těženého nerostu, organizace.
- Chráněná ložisková území. Vrstva obsahuje obrysy chráněných ložiskových území (CHLÚ) stanovených územními odbory MŽP ČR nebo obvodními báňskými úřady (případně v minulosti národními výbory) ve smyslu § 16 a § 17 horního zákona (HZ). V datové části jsou identifikace příslušného ložiska, surovina a organizace.

800

- Ložiska nerostů. Vrstvy obsahují obrysy ložisek nerostů (ve smyslu § 6 HZ), které jsou chráněny ve smyslu § 15 HZ a § 13 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a Českém geologickém úřadu, v platném znění (GZ). V datové části jsou uvedeny údaje o ložisku – název, číslo, surovina, organizace (ve smyslu § 5a a § 8 HZ).
 → MAPA / 812.1

813 – PRŮMYSLOVÁ VÝROBA

Úvod

Dokončená oborová redukce pražského průmyslu (spolu s redukcí některých historických značek) je doprovázena transformací vlastnictví, kdy velká část průmyslové základny jev majetku zahraničních firem. Investice směřovaly do růstu procesních i výrobkových inovací. Přes významný pokles objemu produkce zůstal průmysl významným přínosem pro ekonomiku Prahy a opírá se o tradiční odvětví (elektrotechnika, informační technika, potravinářství, farmacie, dopravní prostředky), které jsou základem více než 10% podílu na HDP.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Transformace průmyslové základny byla v řadě lokalit prospěšná pro rozvoj města, neboť uvolnila zejména uvnitř města plochy pro vhodnější využití a omezila ekologické zátěže, Přesto řada bývalých výrobních/provozních ploch (brown-fields) čeká na zásadní revitalizaci, a to i v lokalitách pro rozvoj a chod města potřebných nebo atraktivních. Vhodnost využití ploch by měla vzejít s dohody developera a správy města. V některých případech je tuto přeměnu možno propojit s efektivním a racionálním nakládáním s městskými nemovitostmi (pozemky) – zcelování ploch, výměna aj. Na okrajích města by měla být prověřena intenzita využití zejména bývalých průmyslových areálů a revize ekologického znečištění původních procesů.

Průmysl, i po celkové redukci objemu produkce a zúžení oborové struktury, zůstává jednou z významných součástí pražské ekonomiky, proto je nezbytné v rámci programů územního rozvoje města vytvářet možnosti alokace nových vhodných průmyslových aktivit v hranicích města. Vytváření produkčních kapacit by mělo respektovat některé nové faktory prosazující se i v průmyslu – tj. významné zastoupení malých a středních podniků, vytváření pronajimatelných areálů a propojeními službami, existenční flexibilita vývoje firem, apod. Obecně však platí, že alokace nových činností by měla splňovat nejen podmínky ekologické/hygienické/urbánní, ale i inovační a s maximálním propojením na pražskou základnu VaV.

Ložisková ochrana

	dobývací prostory
	chráněná ložisková území
	bilancovaná ložiska (výhradní)
	evidovaná ložiska (nevýhradní)
	nebilancovaná ložiska
	schválené prognózní zdroje nerostů

Sesuvy

	aktivní - většího rozsahu
	ostatní - většího rozsahu
	aktivní - menšího rozsahu
	ostatní - menšího rozsahu

Poddolovaná území a stará důlní díla

	poddolovaná území - většího rozsahu
	poddolovaná území - menšího rozsahu
	stará důlní díla

Ložisková ochrana a geologická rizika

MAPA / 812.1

[IPR Praha 2016, zdroj: Česká geologická služba 2015, Obvodní báňský úřad pro území hlavního města Prahy a kraje Středočeského 2015]

Transformace průmyslové základny v České republice se výrazně projevila také v Praze. Podniky jsou ve velké míře ovládnuty zahraničními vlastníky. Řada výrobních programů i celých oborů byla utlumena a některé významné tradiční značky se stávají jen určitými historickými symboly bez dřívější rozsáhlé výrobní základny. Velká část produkce se přesunula do oblasti středního a malého podnikání. Zpracovatelský průmysl se i v současné době opírá o některé tradiční obory (polygrafie, farmacie, vybrané obory potravinářství vč. výroby nápojů, stavební hmoty, dopravní prostředky vč. letectví). Svou pozici si rovněž udržují firmy komunikační techniky, elektrotechniky, informačních a měřicích zařízení.

Přes pokles objemu produkce zůstává průmysl nezastupitelnou a významnou položkou výkonů pražské ekonomické základny. Průmysl se podílel v posledních letech 10,5 % na celkové hodnotě hrubé přidané hodnoty pražské ekonomiky (z toho zpracovatelský průmysl téměř 7 %). Podíl těchto odvětví na celostátním objemu HDP činí cca 8,5 %.

V polovině roku 2015 v Praze sídlilo 239 průmyslových podniků s více než 100 zaměstnanci, které zaměstnávaly více než 85 tisíc osob s očekávanými ročními tržbami 325–330 mld. Kč tržeb (dle tzv. podnikové metody), z toho více než 1/3 v tzv. přímém vývozu. Nejvíce těchto podniků se řadilo do oborů: výroba potravinářských výrobků a nápojů (36), výroba elektrických zařízení (17) a opravy a instalace strojů a zařízení (18). Pro úplnost je třeba uvést, že registr ekonomických subjektů na konci r. 2014 uvádí téměř 27 tis. (!) tzv. statistických jednotek typu podnik (tzn. aktivních subjektů) v průmyslu, z nichž rozhodující část tvoří živnostníci (hlavní i vedlejší zaměstnání). Podle Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ činil počet pracujících v průmyslu v roce 2015 zhruba 70 tisíc osob (v Praze bydlicích i dojíždějících), z toho 61 tisíc pracovníků ve zpracovatelském průmyslu a zbývající v oborech výroby a rozvodu vody, plynu a elektřiny a nakládání s odpady. Tento údaj ilustruje určitý pokles podílu pražského průmyslu na celorepublikových objemech měřeno zaměstnaností a představuje cca 4,5 %. Současně to však znamená snížení alokace oborů s velkou pracností a potřebou živé práce (v řadě případů je v Praze umístěna jen část přímé výrobní činnosti) a rozvoj technologicky náročnějších provozů. Důkazem toho je, že produktivita práce v průmyslu v Praze výrazně překračuje průměr ČR.

Největší průmyslové podniky můžeme rámcově rozdělit na tři skupiny. V první jsou firmy s přímou výrobou v Praze (např. Zentiva, Halla Visteon Autopal, MITAS, Prakab pražská kabelovna, Nástrojárny Letov, United Bakeries, Mondelez Biscuit, Staropramen, Coca Cola, Partner in Pet Food CZ, Linde, ABB Polovodiče, Tesla Karlín/Hostivař, cementárna Radotín/Lochkov, skupina tiskáren), i když výroba v některých z nich byla výrazně redukována a svá území, resp. objekty, pronajímají jiným firmám. Ve druhé skupině jsou podniky, které mají na území Prahy řídicí, distribuční nebo další obslužné složky, ale vlastní výrobní nebo provozní základna

je zcela nebo převážně mimo Prahu (např. ČEZ, Nestlé, Agrofert, PAC Hořovice, Waltherglass, Moeller/Eaton, Honeywell, Kimberley Clark). Významnou složkou průmyslové základny jsou dále firmy, které umístily a dále rozvíjejí na území Prahy i své kvalifikačně náročné organizační složky a nadprůměrnou kreativitou, z nichž velká část se prolíná s tzv. progresivními či strategickými službami (vývoj, IT služby, SW produkty) a Praha se v některých případech stala jejich centrem na evropském kontinentu. Patří sem i celosvětově působící firmy Microsoft, Hewlett-Packard, IBM ČR, Unicorn, skupina Siemens, Logica CMG, ČD-Telematika, SIT Services CZ a další. V souvislosti s globálními ekonomickými problémy však vzrostla mobilita některých aktivit např. i v oblasti alokace strategických a řídicích činností, kdy došlo ke koncentraci směrem k centrálním jednotkám firem, tedy i z Prahy do zahraničí.

Charakter velké části dříve průmyslových („těžkých výrobních“) činností se mění a získává znaky obslužné sféry nebo „nerušících výroby“. Průmyslové plochy se v rámci Prahy zmenšily, z širší centrální oblasti města zmizely a v celoměstském centru zanechaly pouze svá zastoupení. Nároky jednotlivých firem na území a budovy jsou velmi diferencované. Například činnosti spadající do tzv. progresivních (strategických služeb) jsou umisťovány do nových kancelářských objektů s kvalitním vnitřním i vnějším komunikačním spojením a nově koncipovanými interiéry – provozními prostory. Příkladem jsou velké koncentrace těchto činností v areálu BB Centrum v Michli, The Park na Chodově nebo centrum Siemens ve Stodůlkách.

Území města umožňuje rozvoj obslužných průmyslových aktivit, nerušících provozů malých a středních podniků; rozvoj velkých výrobních průmyslových ploch na území města se nepředpokládá. → MAPA / 813.1

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

Výrobní plochy jsou již téměř výlučně situovány mimo jádro města. Uvolněné pozemky byly transformovány na jiné funkce, odpovídající lépe úloze centrální části města. Lokalizovány jsou zde jen drobné obslužné provozy nerušících služeb, které se na celkových výkonech produkčních odvětvích města významně nepodílejí. Rozvoj těchto aktivit se zejména v historickém jádru města nepředpokládá.

STŘED MĚSTA A PRSTENEC HETEROGENNÍHO MĚSTA

Velká průmyslová území jsou dosud z části soustředěny v rámci prstenců střed a heterogenní město. Zatímco se tradiční průmyslové plochy Smíchova, Karlína a Holešovic s úzkou vaz-

bou na celoměstské centrum města dosti rychle transformovaly a transformují na plnohodnotné polyfunkční části městské struktury vč. funkce obytné, průmyslové zóny na okrajích kompaktní zástavby doznávají kvalitativní změny v rámci produkčních odvětví s určitými „rozpaky“ na plochy s převládající funkcí obslužnou, skladovací a logistickou nebo na podnikatelské parky. V rámci areálů se nacházejí ještě další rezervy pro obdobné industriální aktivity.

Některá původně rozsáhlá průmyslová území, přes částečně pro město příznivé využití, však obsahují dosud „krizové“ plochy bez definitivního určení budoucího využití. Bude však také nutné se vyrovnat v některých případech s přetrvávající chaotickou a stavebně technicky a architektonicky méně kvalitní zástavbou

Zánikem či efektivnějším využíváním velkých průmyslových ploch nebo i nabídkou vhodných nezastavěných územních rezerv se vytváří prostor pro vznik jak podnikatelských parků, tak nových moderních provozů a podniků. Koncentrované podnikatelské areály vznikly například v Letňanech na části Avie i Letova, v Řeporyjích a Nových Butovicích. Významnou plochou na pomezí heterogenního a modernistického města jsou i bývalé filmové ateliéry na Barrandově, jejich plochy využívají vedle původní filmové produkce i televize a jiné podnikatelské subjekty, takže i zde můžeme hovořit o podnikatelském parku.

Průmyslová oblast Vysočana a Libně prochází transformací, z velké části již realizovanou, přesto v současné době téměř polovinu ploch v této oblasti můžeme označit stále jako brownfields. V územně plánovací dokumentaci a podkladech se předpokládá pokračování transformace těchto území na byty s rekreačním zázemím, kanceláře, obchody a služby s potřebným podílem veřejné vybavenosti. Na území bývalých průmyslových provozů ČKD Lokomotivka v Libni už byla jako pilotní projekt realizována multifunkční hala Sazka Aréna pro 17 tisíc diváků (O2 Aréna), v roce 2011 bylo tamtéž dokončeno nákupní a administrativní centrum Harfa jako součást komplexu Zelené Město, jehož součástí budou i další obchodní, administrativní a ubytovací kapacity. Na území bývalé vysočanské spalovny dále pokračovala výstavba velkokapacitní obytné zástavby. V územní přípravě je transformace ploch kolem stanice metra Kolbenova.

K nejvýraznějším transformačním změnám došlo na bývalých průmyslových plochách Tatro Smíchov, kde vyrostlo živé centrum s výrazným podílem funkcí celoměstského významu – sídla bank a podniků, nákupní centrum, hotely a nové byty. Smíchov se tak stal součástí rozšířeného celoměstského centra Prahy a jeho rozvoj stále není dokončen. Již nyní se však tento městský prostor dostal svou hustotou zástavby a stupněm využití území na hranici únosné urbánní kvality. Připravuje se transformace navazujícího území Smíchov jih s plochami nádraží Praha-Smíchov; dořešit je nezbytné další rozvoj pivovaru Staropramen.

Karlínské průmyslové podniky, z nichž nejvýznamnější byly strojírenské podniky ČKD a bývalá Rustonka, většinou zanikly nebo se přemístily na jiná území a jejich plochy se změnily na kanceláře, obchody, výstavní prostory a byty. Na plochách ČKD bylo vybudováno např. administrativní centrum CORSO, byl zahájen projekt obchodně-společenského centra Rustonka. Menší část průmyslových ploch na svou přeměnu čeká. Dochází tak k zásadní revitalizaci tohoto městského prostoru, jehož nová funkční náplň je konformní s jeho urbanistickým významem a polohou přimykající se k historickému centru města.

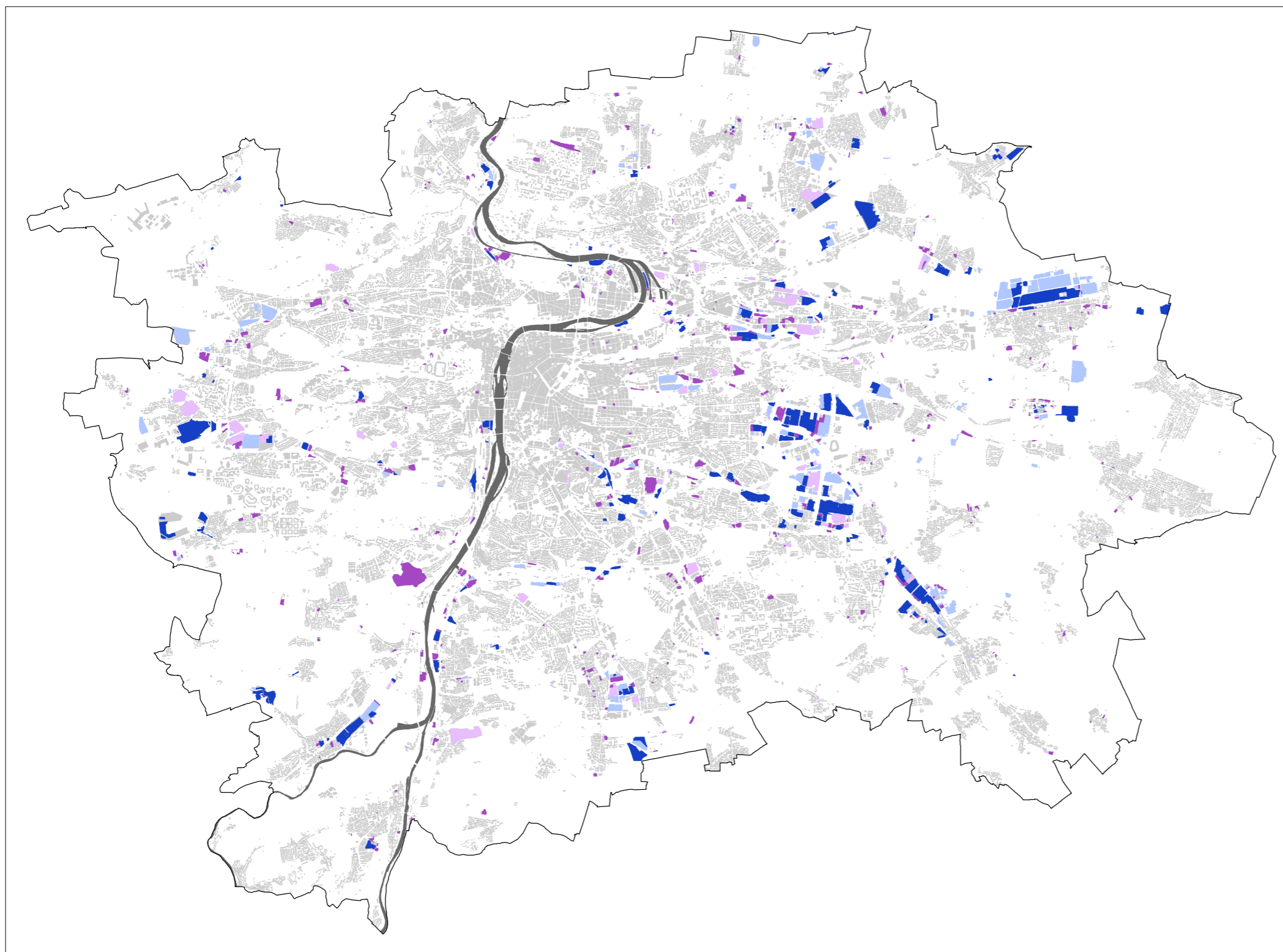
Transformací prochází rovněž území Holešovic, kde byl na území holešovického pivovaru realizován projekt Aréna, na části přístavních ploch byly postaveny obytné a kancelářské domy v rámci projektu Marina a rekonstruována byla budova bývalého Akciového parního mlýna na administrativní centrum Classic 7. Na předmostí Libeňského mostu byl postaven administrativní objekt Light House a rekonstruována budova Kovo na Nejvyšší kontrolní úřad.

Výrazným brownfields je území bývalých doků a loděnice Libeň se souvisejícím územím částí Libeňského a Rohanského ostrova, kde jsou již zahájeny práce na transformaci území na smíšenou městskou strukturu. Na západní části Rohanského ostrova byla již zahájena revitalizace devastovaných ploch spočívající v prodloužení vltavského nábřeží. Již dnes jsou realizovány kancelářské budovy River City – Danube House, Nile House a Amazon Court, dokončen je rezidenční projekt Diamond a realizují se nebo jsou v přípravě další stavby. Funkčně a stavebně nedořešeným prostorem však zůstává lokalita Palmovka.

K přeměně dochází rovněž v dříve průmyslovém území Kunratic i Zličína. I průmyslové plochy bez přímé vazby na jádro města se mění – zanikla továrna Walter v Jinonicích, transformací prochází velká část území po bývalém cukrovaru v Modřanech.

Některé průmyslové plochy byly zcela opuštěny, chátrají nebo jsou nevhodně využívány a novou funkční náplň se dosud u části z nich nepodařilo nalézt. Pro většinu těchto ploch tzv. brownfields se však již připravují, příp. byly již zahájeny projekty s novým využitím. Jde např. o pivovary v Nuslích a Braníku, plochy kolem teplárny na Veleslavíně a v Praze 6, v areálu bývalé papírny v Bubenči aj. Obdobně je předmětem územních i věcných analýz rozsáhlý areál bývalých výzkumných ústavů v Běchovicích s některými nejasnostmi pozemkového vlastnictví.

Komplexní posouzení vývoje se týká i největšího území tohoto typu v Praze – Malešicko-hostivařské průmyslové oblasti, která si však z velké části zachovává průmyslový charakter vč. ploch velkokapacitních logistických areálů. Mezi plochy, které svým charakterem patří do „průmyslových“ a které zejména svou polohou ve městě a potenciálem by měly být zařa-

	průmyslová výroba, rušící nevýrobní provozy
	skladování a distribuce
	nerušící výroba, dílny, drobné sklady
	podnikatelské parky

Průmyslové plochy

MAPA / 813.1

[IPR Praha 2016]

zeny mezi prvořadě řešené, patří drážní plochy nádraží Praha-Bubny, Praha-Žižkov i Praha-Smíchov.

Rozvojové možnosti poskytuje sféra obslužná, malé a střední podniky, rozvoj velkých výrobních průmyslových ploch na území města se nepředpokládá. Produkční plochy se rozkládají uvnitř města na 953,7 ha, z toho pro nerušící produkci vč. podnikatelských parků činí plocha 411,8 ha.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Na dříve převážně zemědělsky využívaných pozemcích na okraji města postupně vznikly průmyslové oblasti – Horní Počernice, Vinoř, Uhřetěves, Libuš, Písnice, Radotín, odvětvově členitý areál v Běchovicích i stavební základny v Kunraticích a v Řeporyjích. Většina těchto ploch se funkčně i kvalitativně mění, z velké části byla utlumena výroba s nepříznivými vlivy na okolí a plochy získávají ve významném objemu charakter pronajímatelných areálů pro malé a střední podniky, služby a sklady. V některých lokalitách byl rozvoj velmi intenzivní, přesto se v rámci areálů se nacházejí ještě další rezervy pro obdobné industriální aktivity. Produkční plochy na okrajích města vč. skladování a distribuce se rozkládají na 785,5 ha. Z toho nerušící výroba a nevýrobní provozy spolu s podnikatelskými parky představují 141,4 ha a plochy, na kterých se nachází průmyslová výroba s rušícími nevýrobními provozy 257,9 ha.

TRENDY

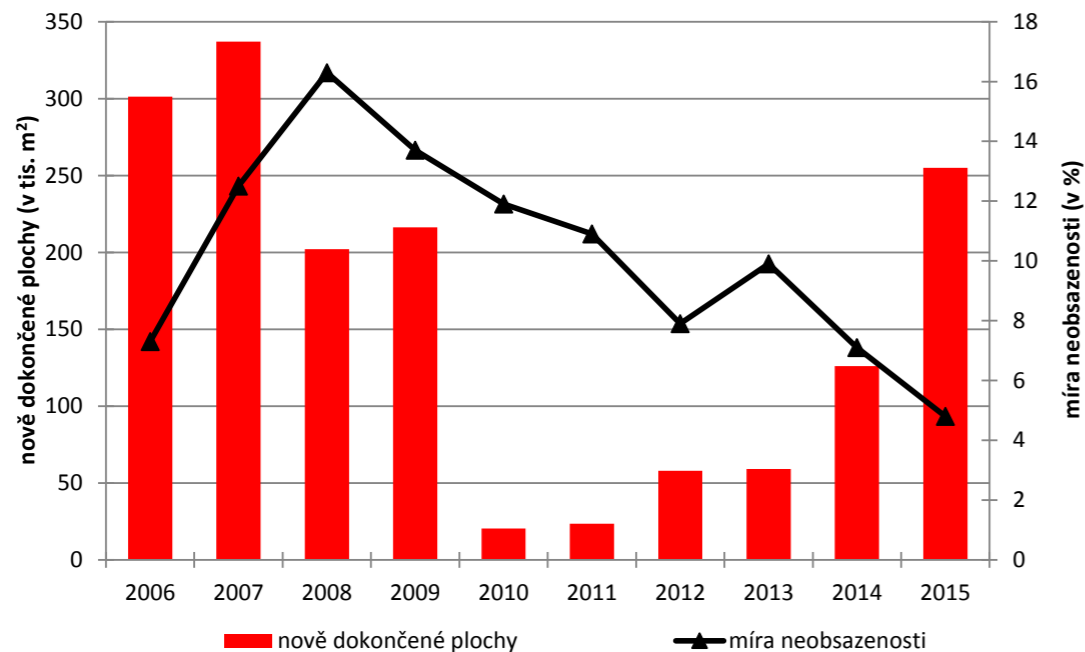
Změny vnějších ekonomických podmínek se částečně odrazí ve vývojových trendech pražského průmyslu. Růst bude minimálně ve střednědobém horizontu téměř ve všech oborech jen velmi pozvolný. Některé původní záměry budou redukovány, jiné však mohou přinést progresi svou zvýšenou flexibilitou, reakcí na nové globální podmínky a nezbytnost růstu inovační aktivity. To se projeví také i v sumárním snížení územních nároků. Některé nepříznivé faktory rozvoje nezbytně vyžadují ke svému zlepšení urychlené řešení konkrétních záměrů spadajících mimo oblast územního plánování (např. zajištění kvalifikované pracovní síly a prosazení koncepčních zásahů do inovačního procesu a jeho podpory), ale svými dopady umožní revidovat i některé záměry urbanistické (alokace nových kapacit, fázování využití území apod.).

Rozsah průmyslu bude stabilizován. Posíleny budou obory s přímou vazbou na výzkum a vývoj alokovaný v Praze a využívající další faktory rozvoje znalostní ekonomiky. Základním nástrojem růstu konkurenceschopnosti pražského průmyslu základny proto bude aktivizace a přijetí nových forem spolupráce podnikatelské sféry, základny výzkumu a vývoje a také základny vzdělávání. Spolupráce bude podložena konkrétními úkoly obsaženými v aktualizované Pražské regionální inovační strategii. Specifická podpora sféry malého a středního podnikání se rozvi-

GRAF / 814.1

Vývoj nové nabídky a míry neobsazenosti na pražském trhu průmyslových nemovitostí v období 2006 až 2015

[Zdroj: JLL, CBRE, 2016]

větví se stala výstavba velkokapacitních skladových a distribučních areálů, které jsou téměř výhradně alokovány v bezprostřední blízkosti dálnic.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Celkový objem moderních skladových ploch na pražském trhu průmyslových nemovitostí čítá téměř 2,3 miliony m², což představuje téměř 40 % z celorepublikových kapacit. Většina těchto ploch je soustředěna v rámci velkokapacitních skladových a logistických areálů lokalizovaných těsně za hranicemi hlavního města na území Středočeského kraje. Nejvýznamnější koncentrace skladových ploch je soustředěna ve východní části, podél dálnic D10 a D11, kde se rovněž nacházejí dva nejrozsáhlejší logistické parky – P3 Prague Horní Počernice a ProLogis Park Prague-Jirny. Velmi významná koncentrace skladových a distribučních center je i v jihovýchodní části podél dálnice D1. V menším rozsahu pak na západě podél D5, D6 a D7 a na severu podél dálnice D8. Vývoj na pražském trhu průmyslových nemovitostí vykazuje od roku 2014 převážně pozitivní charakteristiky – vzrostla poptávka a nová výstavba a zároveň poklesla neobsazenost ploch. V budoucnu může další rozvoj trhu limitovat nedostatek volných pozemků, které by byly vhodné (a to i z environmentálního hlediska) pro výstavbu dalších velkokapacitních skladových areálů.

Na konci roku 2015 se nacházelo v Praze a jejím širším okolí celkem 2,26 milionu m² moderních skladových ploch třídy A určených k pronájmu. Dalších 132 tis. m² ploch bylo rozestavěno. Praha a její kontaktní pásmo zasahující na území Středočeského kraje představuje největší trh s průmyslovými nemovitostmi v rámci České republiky. Je zde soustředěno 40 % z celkové kapacity moderních pronajimatelných skladových ploch alokovaných na území ČR.

Po období bouřlivého rozvoje velkokapacitních skladových a logistických areálů došlo v souvislosti s nástupem ekonomické recese na konci roku 2008 ke zvratu ve vývoji a k následnému výpadku výstavby skladových a logistických center v letech 2010 a 2011. V těchto letech byla prakticky zcela ukončena nová výstavba realizovaná na spekulativní bázi (tzn. bez předem sjednaného nájemce). S postupně se stabilizující makroekonomickou situací se dynamika výstavby nových kapacit v následujících letech navýšila. V roce 2014 bylo dokončeno 126 tis. m² skladových ploch a v roce 2015 dokonce 255 tis. m², což představuje již velmi významný objem (nejvyšší od roku 2007). Neobsazenost skladových ploch v Praze a jejím širším okolí byla na konci roku 2015 na úrovni 4,8 % a byla tak nižší oproti hodnotě celorepublikové-

ne na bázi programu zpracovaném za součinnosti podnikatelské sféry a městské správy. Na nové projekty budou využity i finanční zdroje Evropské unie.

Potrvá zájem o revitalizaci již existujících nevyužitých i nově uvolněných industriálních ploch v rámci města.

VÝVOJ OD R. 2014

Odvětví průmyslu si udrželo své významné specifické postavení v produkční základně Prahy i v rámci ČR. V rozhodující míře byl překonán velký konkurenční tlak i mikropodnikové vlivy z období globálních ekonomických problémů, který postihl i velkou část podniků se silným inovačním potenciálem a alokovanými vlastními složkami strategických služeb (vč. podniků se zahraniční účastí).

Některé připravené záměry a projekty jsou opětně prověřovány ve vztahu na jejich rozsah a reálnost. Snížení investování do budov bylo důsledkem nejen omezení investičních prostředků, ale rovněž existencí rezervy kapacit a současného zájmu o využití původních průmyslových ploch (brownfields) v dobrých polohách pro nové účely. Zástavba těchto industriálních ploch nebo jejich příprava pokračovala, ale v několika případech vzniká devastáční situace (některé zachované objekty ČKD v areálu Kolbenova).

Byla zahájena intenzivnější spolupráce správy města s podnikatelským sektorem a rozhodujícími nositeli rozvoje

znalostní společnosti (výzkum, vývoj, vzdělávání), K pozitivním výsledkům došlo v oblasti přípravy programů a vzniku realizačních struktur (zpracování Regionální inovační strategie, vznik Kontaktního centra podpory podnikání a inovací a Prague Startup Center). Funkce Prahy jako inovačního centra však byla naplněna jen z části. Nebyly uspokojivě dořešeny některé aspekty zlepšení podnikatelského prostředí pro sektor malých a středních podniků, i když se uskutečnila podpora formou inovačních voucherů).

814 – SKLADOVÁNÍ A LOGISTIKA

Úvod

V rámci České republiky se odvětví logistiky významnějším způsobem rozvíjí až po transformačních procesech odstartovaných rokem 1989, přičemž dynamika tohoto rozvoje silně vzrostla po našem vstupu do Evropské unie v roce 2004. Nejatraktivnějším místem pro firmy, které operují v rámci ČR v oboru logistiky, skladování a v navazujících činnostech, je Praha a její blízké okolí. Tento prostor se v poslední dekádě stal jedním z významných logistických center (středo)evropského významu. Nejviditelnějším projevem expanze logistického od-

ho průměru (5,1 %). Úroveň čistého efektivního nájemného je na pražském trhu s průmyslovými nemovitostmi poměrně stabilní a u nejkvalitnějších prostor a pohybovala se v intervalu 3,2–4,0 € za m². → GRAF / 814.1

Vzhledem ke své poloze i významu je Praha významným distribučním centrem nejenom v rámci České republiky ale i Evropy. Pražský trh moderních skladových ploch byl se svým celkovým objemem v roce 2013 (1,9 mil. m²) srovnatelný například s Budapeští (1,86 mil. m²), Mnichovem (1,65 mil. m²) nebo Milánem (1,7 mil. m²). Významnost Prahy jako logistického centra sebou přináší jistá pozitiva ale i negativa.

V minulosti se velké skladovací plochy soustřeďovaly v blízkosti nádraží a v průmyslových areálech, v současné době, po transformaci nádražních ploch a restrukturalizaci průmyslu, se velké areály budují zejména podél klíčových dopravních tepen a při sjezdech z dálnic. Tento trend vede k umísťování skladových areálů za hranicemi hlavního města, v kontaktním území Prahy. Logistické firmy využívají stávající pražské dopravní infrastruktury, což však negativně přispívá k nadměrnému zatížení komunikační sítě nákladními automobily.

Vedle toho, že logistika a skladování umožňuje realizaci obchodních vztahů a vazeb a je tak tedy jedním z klíčových odvětví celé ekonomiky, lze pozitivně hodnotit přínos tohoto odvětví i na zaměstnanost. Ta v konkrétních skladových areálech závisí na celkové ploše, sortimentu i charakteru areálu. V průměru však připadá na 10 000 m² skladových ploch zhruba 50 až 75 zaměstnanců včetně administrativních pracovníků.

Jak již bylo uvedeno, výstavba moderních skladových nemovitostí se v posledním období rozrůstala podél hlavních dopravních tahů, přičemž většina nových kapacit je soustředěna v těsném zázemí Prahy na území Středočeského kraje. Nejvyšší koncentrace skladových a logistických parků je v rámci pražského trhu soustředěna na východní straně hlavního města, podél dálnic D10 a D11, kde bylo na konci roku 2014 soustředěno 642 tis. m² ploch, které zde zároveň vykazovaly nejnižší neobsazenost (pouze 3,9 %). Druhý nejrozvinutější dílčí trh v Praze představuje jižní, resp. jihovýchodní část, kde především podél dálnice D1 bylo soustředěno 466 tis. m² ploch a rovněž i západní část, kde jsou významné parky situovány u dálnic D6 a D7 (v blízkosti letiště) a u dálnice D5. Zde je tradičně evidována nejvyšší míra neobsazenosti, která na konci roku 2014 činila 13,6 % z celkových 466 tis. m² ploch. Nejmenší pražský dílčí trh je soustředěn na sever od hlavního města podél dálnice D8, kde bylo 327 tis. m² skladových ploch.

Uvnitř území Prahy se s dalším výrazným rozvojem průmyslové výroby ani logistiky do budoucna příliš nepočítá. S ohledem na stávající dopravní přetížení a potřebu uchování kvality urbánního prostředí je však nutné zajistit podmínky pro efektivní city logistiku zajišťující zásobování města. Zásobování v Praze podléhá omezením (zóna 3,5 t a zóna 6 t). Do budoucna

TAB / 814.1

Nejvýznamnější skladové a logistické pronajímatelné parky v Praze a okolí

[Zdroj: Cushman & Wakefield, www.czech-industrilal.cz, únor 2016]

SKLADOVACÍ / PRŮMYSLOVÝ AREÁL	Lokalita	Celková skladová a výrobní plocha (v m ²)	Plánované rozšíření (v m ²)
P3 PRAGUE HORNÍ POČERNICE	Praha 20	406 000	76 300
PROLOGIS PARK PRAGUE JIRNY	Jirny	221 700	44 000
PROLOGIS PARK PRAGUE – D1 WEST & EAST	Říčany–Jesenice	212 200	13 700
PANATTONI PARK PRAGUE AIRPORT	Dobrovíz	202 000	0
P3 PRAGUE D1	Všechromy	176 200	0
PROLOGIS PARK PRAGUE RUDNÁ	Rudná	175 700	24 700
SEGRO LOGISTICS PARK PRAGUE	Hostivice	125 000	37 000
P3 PRAGUE D8	Zdiby–Klecany	103 000	21 600
PROLOGIS PARK ÚŽICE	Úžice	97 700	71 000
PROLOGIS PARK PRAGUE AIRPORT	Jeneč	61 190	0
CTP AIRPORT LOGISTIC PARK PRAHA	Kněževes	56 000	0
KARLOVARSKÁ BUSINESS PARK	Praha 6	45 000	0
ZLIČÍN BUSINESS CENTER	Praha-Zličín	42 300	0
BUSINESS PARK PRAGUE CHRÁŠTANY	Chrástany	25 500	0
GOODMAN JAŽLOVICE LOGISTICS CENTRE	Jažlovice	25 000	0
GREEN SQUARE ŘÍČANY	Říčany	22 000	52 000
P3 PRAGUE D11	Mstětice	21 000	40 000
CTPARK PRAGUE NORTH	Kozomín–Úžice	20 160	70 000

můžeme předpokládat, že dojde k dalšímu omezení průjezdu hlavně centrem, nicméně požadavky na směřování a objemy náklady přepravy bude významně mimo jiné ovlivňovat lokalizace nové výstavby, a to komerční i rezidenční.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

PRSTENCE MĚSTA

Plochy skladů a distribuce jsou v centru města úzce vázány na drobné provozy služeb a nerušící výroby, jejichž fungování je možné bez negativních dopadů na životní prostředí i v tomto velmi intenzivně urbanizovaném pásmu. Proto je lze považovat za zcela integrované, co se týká měřítka i funkce smíšených bloků městské zástavby. Vzhledem k postupnému utlumování výrobních aktivit v rámci celého prstence středu a heterogenního měs-

ta, které ustupují lukrativnějšímu využití drahých pozemků, se jejich podíl dále snižuje.

Město na svém území soustřeďovalo do nedávných časů největší průmyslové plochy Prahy s příslušnými rozsáhlými skladovacími kapacitami, jež byly součástí jednotlivých výrobních areálů a rovněž drážních obvodů železničních stanic. Tradiční průmyslové čtvrti Smíchova, Karlína či Holešovic s úzkou vazbou na celoměstské centrum města se transformují na plnohodnotné polyfunkční části městské struktury. Ovšem plochy vzdálenějších průmyslových čtvrtí (např. Kolbenka ve Vysočanech, nákladové nádraží Žižkov či seřadovací nádraží Vršovice) uvolněné od dosavadní výroby a logistiky zůstávají prozatím součástí problematicky využívaných území tzv. brownfields. Rozsáhlou enklávou v rámci města, kde dosud logistika a skladování spolu s výrobou je základní funkcí, tvoří oblast průmyslové zóny Hostivaře a Štěrbohol. Větší skladovací areály jsou na rozhraní města a jeho okraje též v Ruzyni, Letňanech Malešicích, ve Zličíně a Stodůlkách.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Tato část města je v současnosti spolu s kontaktním územím ve Středočeském kraji cílovou oblastí, do níž se přesunulo těžiště logistických aktivit z původních centrálněji umístěných lokací. Specifickou kvalitou pro tuto funkci zde představuje napojení na rychlostní komunikace a snadná dostupnost bez potřeby zajíždět do dopravně vysoce frekventovaných částí Prahy.

Nejrozsáhlejším logistickým a skladovým areálem uvnitř administrativních hranic Prahy (jenž je zároveň největší v rámci ČR) je P3 Prague (dříve VGP Park) v Horních Počernicích, který se rozprostírá podél dálnice D10 spojující Prahu s Libercem a nabízí přes 400 tis. m² pronajímatelných skladových ploch a předpokládá se jeho další rozšíření. Menšími areály, které se nacházejí ve vnějším pásmu na území hlavního města, jsou například Zličín Business Centre o kapacitě 42 tis. m², Karlovarská Business Park v Ruzyni (cca 45 tis. m²), Green Park Letňany (cca 17 tis. m²) nebo Blue Park Letňany (cca 10 tis. m²).

Největší rozvoj je zaznamenán v oblasti skladových a logistických areálů podél dálnic D1, D5, D6, D8, D10 a D11 zejména v severní, severovýchodní, jihovýchodní a západní oblasti kontaktního území mimo hranice hlavního města. Areály s nejvyšší kapacitou jsou ProLogis Park Jirny (222 tis. m²), Prologis Park Prague D1 West & East (212 tis. m²), Panattoni Park Prague Airport (202 tis. m²), P3 Prague D1 (176 tis. m²) a Business Park Rudná (176 tis. m²). Ostatní významné areály jako například Prologis Park Úžice, P3 Prague D8 nebo například SEGRO Logistics Park Prague nepřesahují kapacitou pronajímatelné skladové plochy 150 tisíc m². → [MAPA / 814.1](#) → [TAB / 814.1](#)

TRENDY

Důležitým faktorem limitujícím budoucí rozvoj pražského trhu s průmyslovými (skladovými) nemovitostmi bude citelný nedostatek volných pozemků vhodných pro výstavbu velkokapacitních skladových areálů. Přitom přímý přístup na dálnici či rychlostní komunikací bude i nadále bezpodmínečným faktorem pro lokalizaci nového skladového a logistického areálu většího rozsahu. V současné době je perimetr výstavby okolo Prahy přibližně 15 km a i do budoucna by se maximální vzdálenost měla pohybovat do 15 až 20 km.

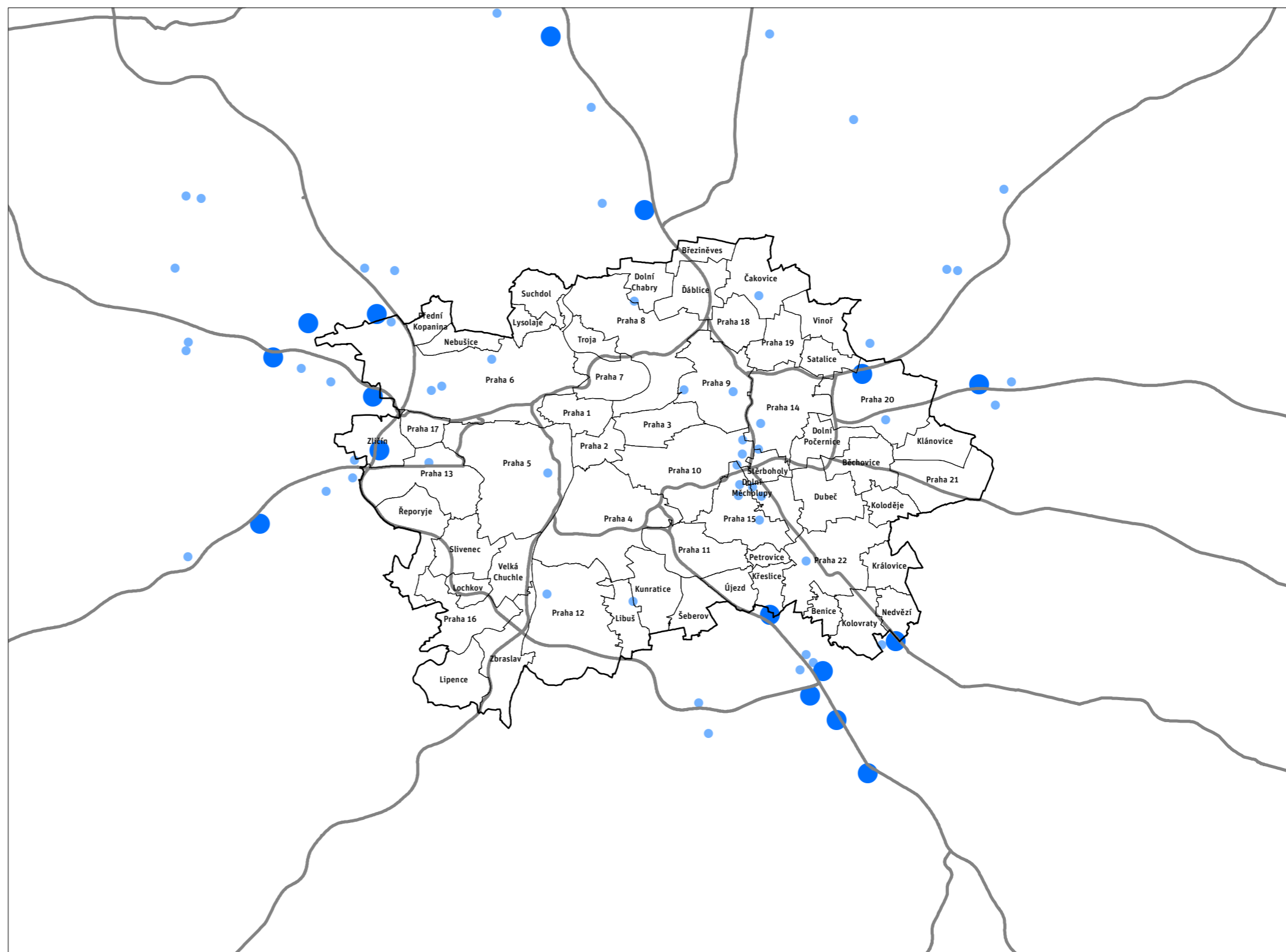
Se vzrůstajícím nedostatkem ploch vhodných pro výstavbu nových velkokapacitních skladových zařízení pravděpodobně vzroste tlak na využití ploch uvnitř administrativních hranic Prahy. Zde však bude realizována spíše výstavba menších objektů do 5 tisíc m² skladové plochy. Může být zvaženo i intenzivnější využití již existujících areálů např. v Letňanech (Avia), na Zličíně (Siemens), v okolí Průmyslové ulice, aj.

Rozsah silniční přepravy spojený s logistikou bude pravděpodobně znamenat zhoršování životního prostředí hlavně kolem hlavních dopravních tahů. Zároveň existence velkých logistic-

kých areálů vyvolává oprávněné obavy z nevratného poškození krajiny a zablokování kontaktního území města pro jiné, možná vhodnější (např. rekreační) využití.

VÝVOJ OD R. 2014

V roce 2014 došlo v důsledku značné poptávky především ze strany distribučních společností k významnému oživení výstavby nových skladových ploch. Bylo dokončeno celkem 126 400 m² nových skladových ploch a míra neobsazenosti poklesla během roku 2014 zhruba o 2 % na úroveň 7,1 %. Pozitivní trend se ještě s vyšší intenzitou přenesl i do roku 2015, kdy bylo nově dokončeno 255 100 m² skladových ploch a míra neobsazenosti se opětovně velmi výrazně snížila (na 4,8 %). Praha včetně svého okolí byla v rámci celé ČR tahounem nové výstavby, když za rok 2015 zde bylo dokončeno 45 % z celorepublikového objemu. Významně se na takto vysokém objemu dokončené výstavby podílel projekt distribučního centra Amazonu (133 tis. m²) nedaleko pražského letiště. Úroveň čistého efektivního nájemného se pohybovala se v rozmezí 3,2–4,0 EUR/m².

- skladové a průmyslové parky regionálního nebo celoměstského významu
- ostatní významné skladové a průmyslové parky
- dálnice a významné komunikace

Skladové a průmyslové parky

MAPA / 814.1

[IPR Praha 2016, zdroj: Cushman & Wakefield 2016]

820 Komerční služby

Skupina aktivit souhrnně označených jako komerční služby zahrnuje činnosti sektoru se zásadním ekonomickým významem v pražské ekonomice. Byly do ní zařazeny obchod, progresivní služby a služby cestovního ruchu včetně ubytování nebo administrativa ve smyslu trhu s kancelářskými objekty.

Hlavní oblasti koncentrace zařízení vybraných komerčních služeb (obchod, administrativa, ubytování) v rámci území Prahy lze kromě širšího centra města nalézt v menší intenzitách též v jádrech soustředěných podél linií vybíhajících ze středu města a kopírující jižní a jihozápadní části tras metra C a B, případně Severojižní magistrály. → MAPA / 820.1

821 – ADMINISTRATIVA

Úvod

Pražský trh s kancelářskými prostory prošel od doby svého vzniku (tj. cca před více než 20 lety) různými vývojovými etapami a nyní lze konstatovat, že již dospěl do fáze velmi rozvíjeného a stabilizovaného trhu. Během jeho formování docházelo mimo jiné i k postupné prostorové decentralizaci moderních kancelářských objektů, v jejímž důsledku se vedle jádra města rozvinuly další oblasti, které dnes lze považovat za zavedené administrativní lokality (Pankrác, Karlín, Smíchov, Chodov a další). Nově vznikající velmi kapacitní komplexy zásadním způsobem formovaly trh, a to standardními relacemi mezi výší nájemného na jedné straně a vybaveností území, atraktivitou umístění ve městě, kvalitou a flexibilitou uspořádání interiéru na straně druhé.

Celoměstská úroveň

Pražský kancelářský trh v současnosti disponuje kapacitou přes 3 miliony m² moderních pronajimatelných ploch a představuje tak zcela jednoznačně nejvýznamnější regionální trh v České republice. Z územního hlediska jsou administrativní kapacity alokovány v rámci Prahy relativně nerovnoměrně, kdy pouze v 18 z celkového počtu 57 městských částí se nachází alespoň jeden kancelářský objekt kvalitativního standardu A či B. Nejvyšší koncentrace moderních kancelářských ploch je v rámci městských částí Praha 4 (21 % z celopražského objemu), Praha 1 (15 %) a Praha 8 (12 %). Zatímco centru města dominuje vysoký počet spíše menších objektů, v nichž přibližně

ně v jen polovině přesahuje pronajimatelná kancelářská plocha 2000 m² a jen u 5 % objektů plochu 10 000 m², v administrativních zónách, jakými jsou například Pankrác-Budějovická, Karlín, Smíchov (oblast Anděla), Holešovice, Vysočany, Chodov nebo Stodůlky (Nové Butovice), je rozhodující část nabídky kancelářské soustředěna ve větších objektech či office parcích. Vůbec těmi nejrozsáhlejšími jsou BB Centrum v Michli a The Park na Chodově. Z výčtu zavedených pražských administrativních zón je zřejmé, že jejich rozvoj je mimo jiné podmíněn přímou dostupností metra. I z tohoto důvodu je zastoupení kvalitních kancelářských prostor ve vnější zóně města (v tzv. krajině) zcela mizivé a bude tomu tak i nadále. → MAPA / 821.1

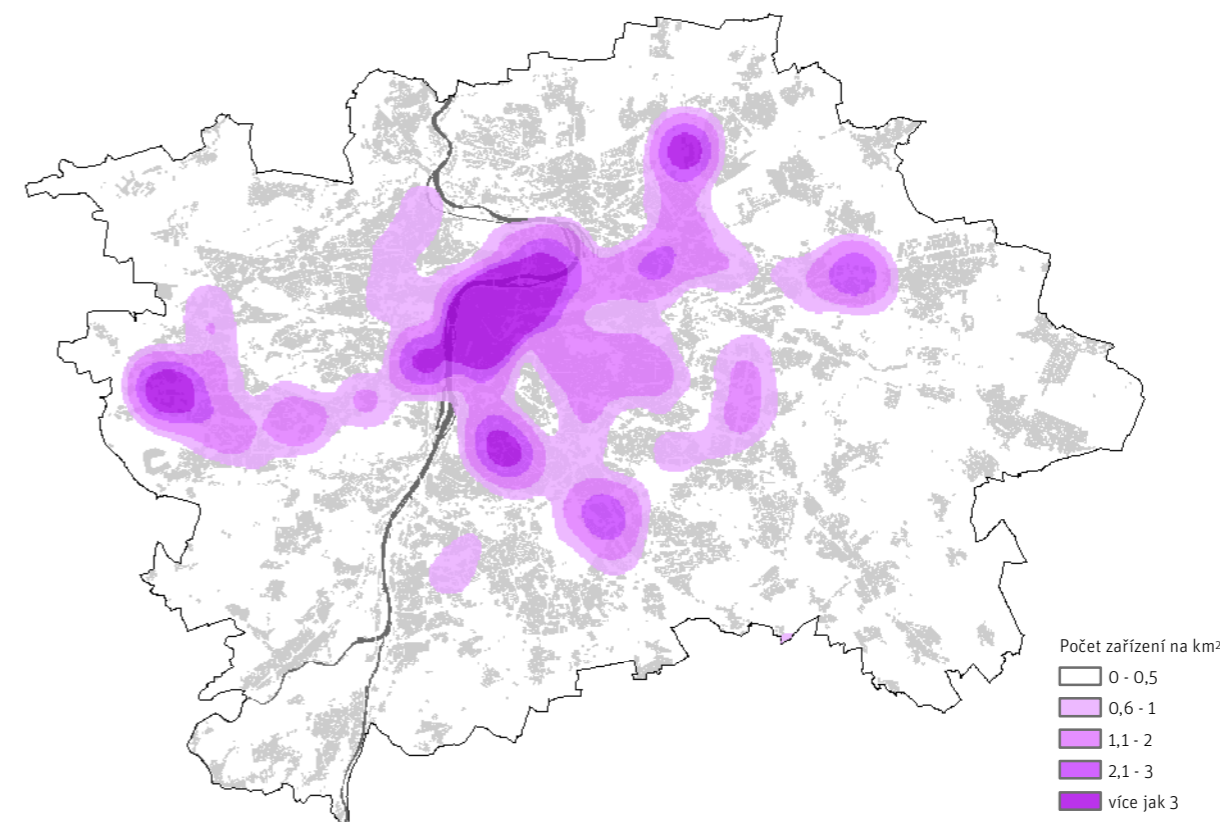
V devadesátých letech minulého století a především v první dekádě 21. století došlo na území Prahy k velmi výraznému nárůstu objemu moderních pronajimatelných kancelářských ploch. Zatímco veřejná administrativa převážně renovovala stávající objekty, soukromá sféra zaznamenala v oblasti výstavby nových administrativních kapacit rekordní rozvoj. Oproti roku 1993, kdy se v Praze nacházelo pouze cca 150 tisíc m² nových moderních kancelářských ploch (třídy A, resp. B), na konci roku 2015 překračoval jejich objem ploch v tomto standardu již 3,2 miliony m². K dispozici je i větší část původních kancelářských prostor, zejména v centrální oblasti města. Tyto prostory byly rekonstruovány, řada z nich dosahuje již vysoké kvality, avšak s omezeními vyplývajícími z jejich dispozice a polohy v celoměstském centru. Méně významné a nekvalitní prostory, které jsou nejvíce ohroženy z hlediska jejich neobsazenosti, jsou v některých případech rušeny a přizpůsobovány pro jiné funkce.

Zájem investorů se od počáteční preference centrální oblasti města v minulém období přesunul z historického jádra buď těsně za jeho hranice a v podstatě představuje jeho rozšíření (Smíchov, Karlín), nebo do vzdálenějších lokalit hlavního města (Chodov, Stodůlky, aj.), které nabízejí lepší vybavenost a dopravní dostupnost oproti Pražské památkové rezervaci, jež je v tomto ohledu výrazně limitována. Soustředěním investorských aktivit na atraktivní oblasti s nezastavěnými plochami, dobrou občanskou vybaveností a dopravní dostupností (klíčová je pro kancelářské budovy především přímá dostupnost zastávky metra), však může v některých exponovaných lokalitách docházet ke značnému zatížení monofunkčními komplexy s negativními dopady zejména na dopravu a funkční rozmanitost města. Moderní kancelářské prostory (třídy A, resp. B) jsou rozloženy mezi historické centrum města, kde je

MAPA / 820.1

Soustředění komerčních služeb (obchod, administrativa, ubytování)

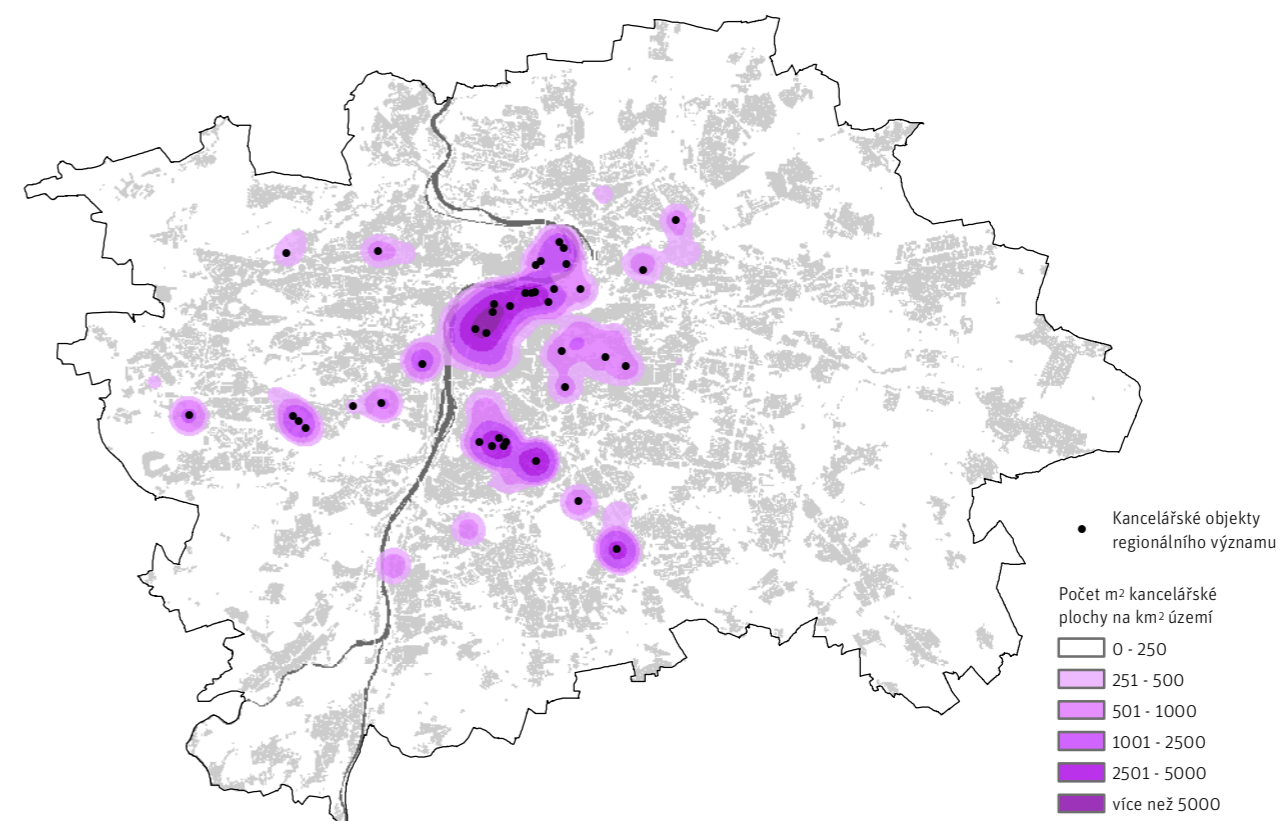
[IPR Praha 2016]

MAPA / 821.2

Soustředění kancelářských objektů

[IPR Praha 2016]

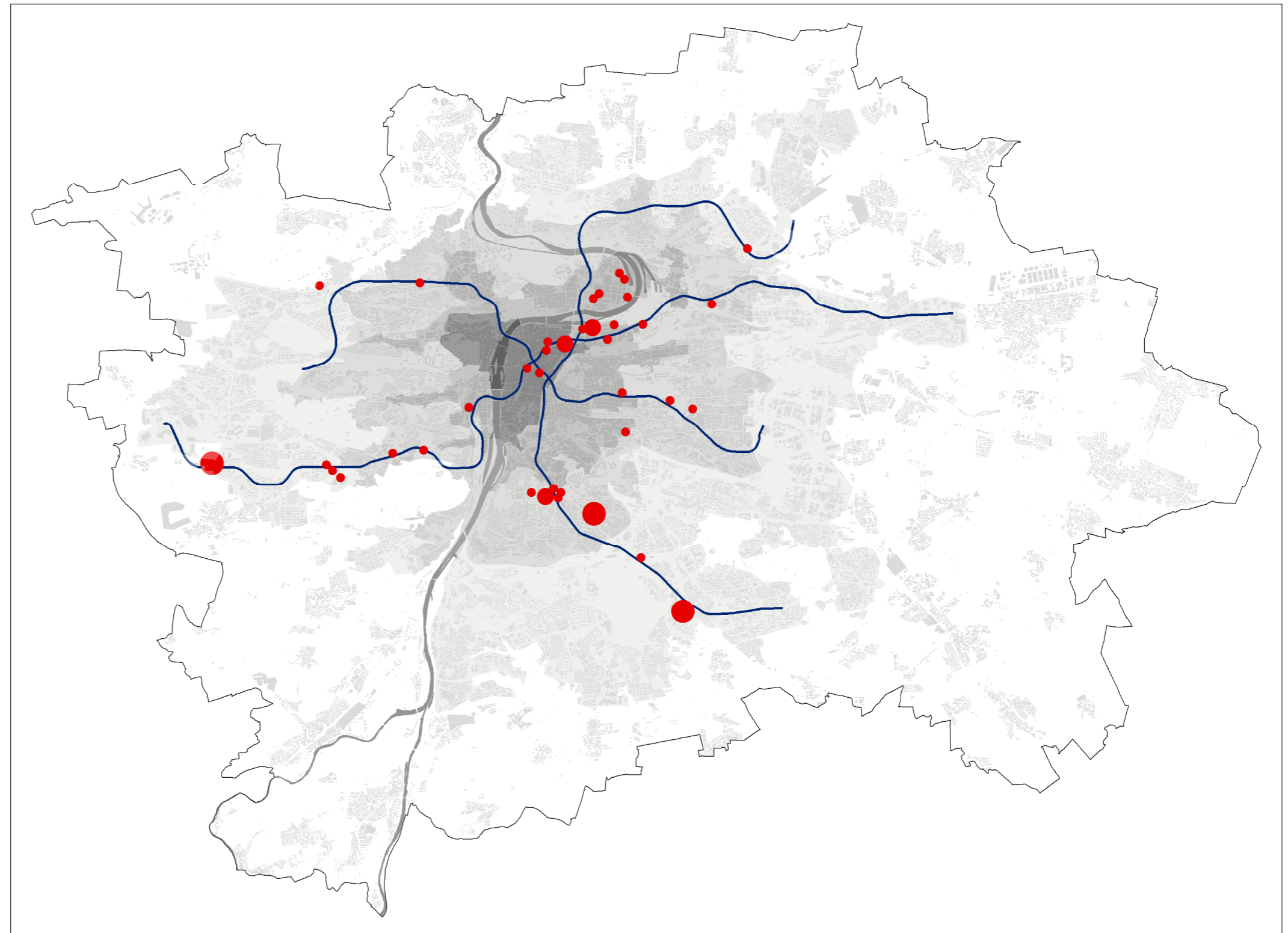

alokováno cca 18 % z celkové kapacity těchto ploch, oblast prstence středu a heterogenního města disponuje přibližně polovinou (51 %) všech moderních kanceláří alokovaných na území Prahy a na prstenec modernistického města připadá 31 % ploch (poznámka: uváděné podíly jsou platné ke konci roku 2014 a vycházejí z dat uskupení firem Prague Research Forum, které uplatňuje odlišné členění na pásma města, odlišné než IPR Praha). Podle údajů společnosti JLL (z konce roku 2013) se kancelářské projekty splňující základní kvalitativní podmínky (tzn. třída A nebo B) nacházely pouze v 18 z celkového počtu 57 městských částí. Nejvíce z celopražské nabídky moderních kancelářských kapacit bylo soustředěno na území městských částí Praha 4 (21 %), Praha 1 (15 %) a Praha 8 (12 %). → MAPA / 821.2 → TAB / 821.1

Rozvoj pražského trhu s kancelářskými plochami byl v období let 2002 až 2009 poměrně dynamický a zároveň stabilní, když každoročně bylo na trh dodáváno 140–180 tisíc m² moderních kanceláří. Jedinou výjimku představoval rok 2008, kdy se celkový objem kanceláří v Praze navýšil o 322 tisíc m². V tomto roce byly dokončeny kapacitní kancelářské budovy na Pankráci, na Proseku, v Nových Butovicích, ve Stodůlkách, v Karlíně, ve Vysočanech i jinde.

Již v roce 2009 se však v souvislosti s celosvětovou hospodářskou recesí situace na pražském trhu s kancelářskými nemovitostmi výrazně zkomplikovala. Poklesla poptávka, narostla míra neobsazenosti kancelářských ploch, mírně pokleslo i nájemné a prakticky se zastavila nová výstavba. Za celý rok 2009 byla zahájena výstavba jediné kancelářské budovy. O rok později, v roce 2010, bylo na pražský kancelářský trh dodáno rekordně nízké množství nových kancelářských ploch (pouze 42 tis. m²), přesto byla v roce 2010 absorpce kancelářských prostor záporná. V tomto období vrcholila politika úsporných opatření napříč podnikatelským prostředím. Ze strany nájemců, často větších nadnárodních firem, docházelo k optimalizaci či cílené redukci pronajímaných prostor.

V období po roce 2011, které bylo ovlivněno dozvuky globální hospodářské recese a zároveň i částečnými obavami z vypuknutí recese nové, se situace na pražském kancelářském trhu stabilizovala. A to i přesto, že v porovnání s předkrizovým vývojem se realizovala v menší míře spekulativní výstavba, což mělo za následek sníženou intenzitu dokončené výstavby v porovnání s dlouhodobým průměrem. Podle dat společnosti JLL bylo v roce 2011 na pražský kancelářský trh dodáno 100 tis. m² nových ploch, v roce 2012 98 tis. m² a v roce 2013 78 tis. m². I přes relativně nízkou úroveň dokončované výstavby se v letech 2011–2013 pohybovala poptávka na velmi vysoké úrovni (v roce 2011 bylo pronajato téměř 333 tisíc m² kancelářských ploch, 272 tis. m² v roce 2012 a o rok později 299 tis. m²). Je však nutné vzít v úvahu, že jde o tzv. hrubé objemy nově pronajatých kancelářských ploch a že značnou část transakcí s kancelářskými prostorami tvořily smlouvy uzavírané na základě jednak přeskupování a přesunů nájemců

Kancelářské projekty dle významu (výměra administrativních ploch)	
●	regionální (nad 80 000 m ²)
●	metropolitní (40 000 - 79 999 m ²)
●	obvodový (20 000 - 39 999 m ²)
—	metro - osa trati

Prstence města	
	jádro
	střed
	heterogenní město
	modernistické město
	krajina

Nejvýznamnější kancelářské objekty

MAPA / 821.1

[IPR Praha 2016, zdroj: JLL 2013, IPR 2015]

TAB / 821.1

Největší dokončené kancelářské projekty v Praze

[Zdroj: JLL, IPR Praha, 2015]

Kancelářský projekt	Městský obvod	Rok dokončení	Plocha kanceláří (v m ²)
BB Centrum	Praha 4	1998 - 2014	184 183
The Park	Praha 4	2002 - 2008	100 720
City West	Praha 5	2009 - 2014	82 888
ECM City	Praha 4	2003 - 2008	74 908
River City	Praha 8	2003 - 2009	58 802
Florentinum	Praha 1	2013	49 000
Václavské nám 42	Praha 1	1998	39 000
ČSOB HQ	Praha 5	2007	37 700
Kavčí Hory	Praha 4	2009	36 840
Gemini	Praha 4	2007 - 2008	33 450
Office Park Nové Butovice	Praha 5	2000 - 2008	33 221
Futurama Business Park	Praha 8	2009 - 2011	32 478
Metronom Business Center	Praha 5	2015	29 924
Avenir Business Park	Praha 5	2004 - 2007	29 231
Enterprise Office Center	Praha 4	2015	29 069
T-Mobile Center	Praha 4	2003	29 000
Anděl City	Praha 5	2002 - 2006	27 256
Classic 7	Praha 7	2008 - 2012	26 904
Main Point Karlín	Praha 8	2011	25 702
Hall Office Park	Praha 7	2003	25 233
Luxembourg Plaza	Praha 3	2006	23 949
IBC	Praha 8	1993	23 900
Kodanska Office Centre	Praha 10	2004	23 157
Prosek Point	Praha 9	2008 - 2009	23 106
Škodův palác	Praha 1	2006	23 000
Hagibor Office Building	Praha 10	2008	23 000
River Garden II & III	Praha 8	2014	22 934
ArtGen	Praha 7	2014	22 885
Lighthouse	Praha 7	2003 - 2004	22 632
Centrum Vinice	Praha 10	1999	22 000
Hadovka Office Park	Praha 6	1999	21 946
Corso Karlín	Praha 8	2001 - 2008	21 423
Cube	Praha 6	2000	20 690
Aviatica	Praha 5	2015	20 451
Rosmarin	Praha 7	1988	20 393
Pankrác II - Česká pojišťovna HQ	Praha 4	2008	20 000
ČNB	Praha 1	2000	20 000
Harfa Office Park	Praha 9	2011	19 600
Palladium	Praha 1	2008	19 500

v již vybudovaných a dříve pronajatých kancelářských prostorách, jednak prodlužování pronájmů převážně s tlakem na snížení ceny pronájmu (tzv. renegociace se v roce 2013 podílely na pronájmech ze 49 %). Přesto byl vysoký objem hrubé realizované poptávky signálem dobré kondice pražského trhu s kancelářskými nemovitostmi a zároveň předzvěstí budoucího nárůstu nové výstavby.

V roce 2014 již bylo dokončeno 149 tis. m² a zároveň byla na konci tohoto roku evidována vysoká míra rozestavenosti (213 tis. m²), v důsledku čehož bylo v roce 2015 dokončeno 190,6 tis. m² ploch. V důsledku nárůstu nové výstavby se nicméně oproti minulosti navýšil podíl volných kancelářských kapacit. Na konci roku 2015 dosahovala v Praze míra neobsazenosti 14,6 % (v Praze 7 dokonce 32,7 %, 16,4 % v Praze 10, a 15,8 % v Praze 6). → GRAF / 821.1

Úroveň nájemného za kancelářské plochy v Praze je určována především kvalitativními charakteristikami daného administrativního objektu a v neposlední řadě jeho lokalizací v rámci hlavního města. Vývoj úrovně nájemného je pak odrazem aktuální situace na trhu s kancelářskými nemovitostmi, především aktuálního vztahu mezi nabídkou a poptávkou. Na konci roku 2015 se výše měsíčního nájemného za nejlepší kancelářské prostory se v centru města pohybovala mezi

18,5–19,5 €/m², v částech vnitřního města v intervalu 14,5–16,5 €/m² a ve vnějším městě mezi 13–14,5 €/m². V případě kancelářských objektů nižšího kvalitativního standardu jsou

sazby nejvyššího dosahovaného nájemného přibližně o 20 až 25 % nižší než výše uvedené orientační hodnoty.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

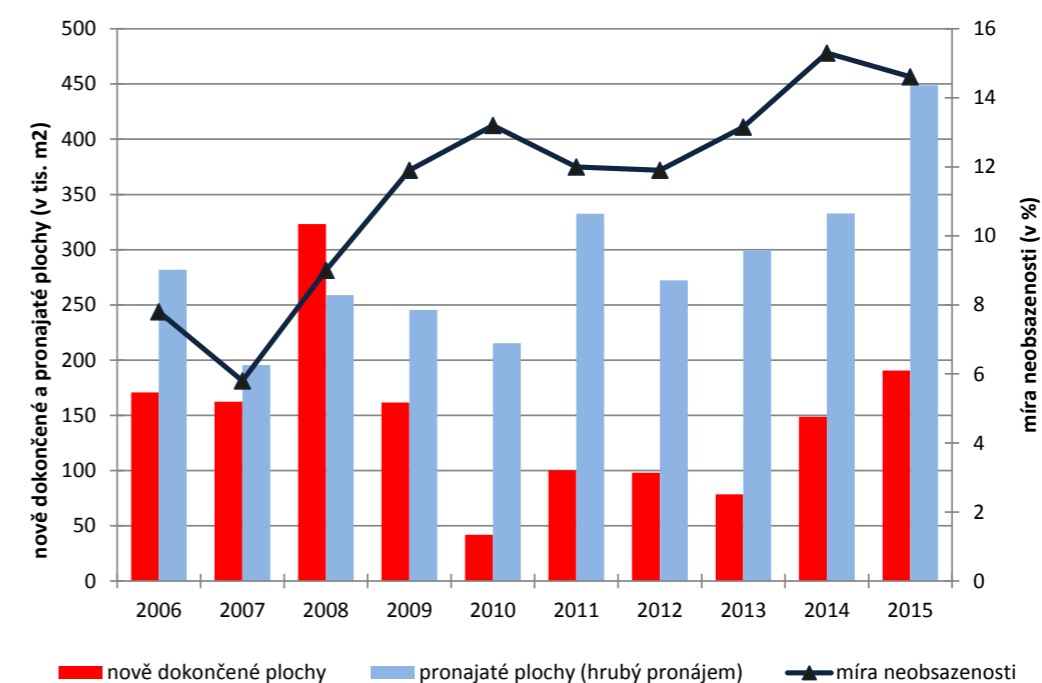
Významnou součástí centra města jsou tradičně administrativní a obslužné funkce. Sídli zde veřejné instituce, banky (včetně České národní banky), pojišťovny a celá řada renomovaných společností operujících zejména v odvětvích progresivních služeb, pro něž je umístění v této části města do značné míry i prestižní záležitostí.

Na území městské části Praha 1 již dříve IPR Praha evidoval přibližně 350 komerčních objektů s významnějším zastoupením administrativní funkce, z nichž cca polovina disponovala kancelářskou plochou do 2 000 m² (pouze cca 5 % objektů nabízelo více než 10 000 m² kancelářské plochy). I přes dominanci spíše menších kancelářských objektů, které ohledně požadovaného kvalitativního standardu a dopravní obslužnosti mohou mít své limity, bylo v historickém centru města vybudováno několik rozsáhlých administrativních komplexů: v 90. letech především Myslbek

GRAF / 821.1

Vývoj nové nabídky, objemu pronajatých prostor a míry neobsazenosti na pražském kancelářském trhu v období 2006 až 2015

[Zdroj: JLL, 2016]

(17 000 m² kancelářské plochy) a Václavské nám. 42 (39 000 m²), v minulém desetiletí například Palladium (19 500 m²) a zrekonstruován byl Škodův palác v Jungmannově ulici (23 000 m²), kde dnes sídlí Magistrát hlavního města Prahy. V roce 2013 byl v centru města dokončen jeden z nejrozsáhlejších kancelářských objektů v rámci celé Prahy. Tím je projekt Florentinum v ulici Na Florenci, který nahradil budovu bývalého Rudého Práva a nabídl zájemcům 49 tis. m² pronajimatelné kancelářské plochy.

PRSTENCE HETEROGENNÍHO A MODERNISTICKÉHO MĚSTA

V prstencích heterogenního a modernistického města se přibližně od druhé poloviny devadesátých let z důvodu vyčerpání stávajících kapacit v centru města postupně začaly rozvíjet další lokality se zvýšenou koncentrací pronajimatelných kancelářských ploch. Nejvýznamnějšími z nich jsou administrativní zóna Pankrác–Budějovická, Karlín, Smíchov (oblast Anděla), Holešovice, Vysočany, Chodov a Stodůlky (Nové Butovice).

Rozhodujícími faktory, které zapříčinily rozvoj těchto lokalit, byly dostatek volných rozvojových a transformačních ploch a dobrá dopravní dostupnost. Jedním z nejdůležitějších kritérií lokalizace nových kapacit je přímá dostupnost metra. V blízkosti stanic metra vznikly administrativní komplexy v lokalitách Anděl, Radlická, Invalidovna, Křížkova, Pankrác, Budějovická, Roztyly, Chodov, Opatov, Prosek a Nové Butovice aj. V minulosti již byly také avizovány záměry výstavby administrativních objektů v bezprostřední blízkosti stanic metra Palmovka, Letňany, Střížkov a Háje.

V prstenci střed města se první moderní administrativní budovou nového typu stala budova IBC v Karlíně (dokončena byla v roce 1993), využívající strategické polohy dobrého dopravního napojení, blízkosti metra i kapacit hotelu Hilton. Navazuje na ni výstavba River City na Rohanském nábřeží (objekty Danube House, Nile House, Amazon Court). Postupně se naplňovaly plochy v Praze 3 (např. Luxembourg Plaza, Palác Flora...), v Praze 4 – Michli výstavbou BB Centra, kancelářskými budovami na Budějovickém náměstí, v Praze 5 výstavbou Anděl City, Smíchov Gate, komplexem The Park na Chodově, v Praze 13 jsou významnými administrativními komplexy Avenir Business Park nebo např. Office Park Nové Butovice.

Trendem posledních let je (v řadě případů zatím pouze zamýšlená) výstavba v transformačních a degradovaných územích bývalých nádraží, vojenských a průmyslových ploch, ze kterých se stávají nebo by se měla stát nová polyfunkční centra s významným podílem kancelářů. V územní přípravě jsou nádražní plochy v Holešovicích–Bubnech, na Smíchově a na Žižkově.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Z charakteru území je patrné, že výstavba administrativních budov nebo komplexů je zde zcela výjimečná. Jde převážně

o kancelářské budovy podél dálničních tahů, kde jsou součástími velkých logistických center (např. administrativní budova v rámci logistického parku P3 Prague Horní Počernice nabízí více než 5 000 m² kancelářské plochy), popř. jako součást obchodních zón. V ostatním území jsou převážně zastoupeny jen drobné administrativní objekty jako vybavenost podniků a firem.

TRENDY

Snaha investorů o umístění nových kancelářských ploch bude ve většině případů směřovat mimo historické centrum města do oblastí s dobrým napojením jak na městskou hromadnou dopravu – zejména na metro, tak i do oblastí s vyhovujícím napojením na komunikační systém Prahy. Velké projekty budou v následujících letech vznikat především v etablovaných kancelářských lokalitách – v Praze 4, Praze 5 a v Praze 8.

V období 2016–2018 dojde k poměrně významnému poklesu nové výstavby kancelářských nemovitostí, což by mělo zastavit nárůst míry neobsazenosti a pokles nájemného. Rozhodující část poptávky bude nadále motivována především zájmem o kvalitnější kancelářské prostory a snahou vyjednat výhodnější finanční podmínky a smluvně si je zajistit na delší časové období.

V následujících letech očekáváme rostoucí význam požadavků na moderní kancelářské prostory. Nejnovější technologické standardy, flexibilita či zelené certifikace, o které usiluje velké množství projektů ve výstavbě, budou důležitým faktorem při výběru nových kancelářských prostor.

Díky relativnímu nedostatku kvalifikovaných pracovních sil na pracovním trhu v rámci některých oborů lze očekávat zostřený konkurenční boj o talentované lidské zdroje. Jednou z pobídek, kterými budou firmy uchazeče lákat, bude i kvalita kancelářských prostor, velikost pracovních ploch, umístění kanceláří atd. V souvislosti s tím lze očekávat zvýšování m² kancelářské plochy v přepočtu na jednoho pracovníka ze současných hodnot cca 10 až 15 m² / osoba.

VÝVOJ OD R. 2014

Období let 2014 a 2015 bylo ve znamení relativně významného oživení v oblasti výstavby kancelářských objektů. V roce 2014 bylo v Praze dokončeno celkem 16 nových administrativních budov, v rámci kterých bylo na trh dodáno 149 tis. m² kancelářských ploch. Bylo tak postaveno nejvíce kanceláří od roku 2009, kdy byly ještě dokončovány rozsáhlé kapacity z předkrizového období. Na celkovém objemu nových administrativních ploch dokončených v roce 2014 se největší měrou podílely městské obvody Praha 8 a Praha 1, následované obvodem Praha 5, jež na čtvrtou pozici odsunul Prahu 4. Nejvýznamnějšími realizacemi roku 2014 byly City West C1+C2 (24 100 m²) v Praze 5, ArtGen (23 800 m²) v Praze 7 a River Garden II & III (22 700 m²) v Praze 8.

Vysoká míra rozestavěnosti kancelářských objektů, která na konci roku dosahovala 213 tis. m², se odrazila na vysokém objemu nově dokončených kapacit v roce 2015, kdy bylo dokončeno 190 tis. m² nových kancelářských ploch. Nejvýznamnějšími realizacemi roku 2015 byly kupříkladu projekty BB Centrum Delta (32 500 m²) v Praze 4, Enterprise (29 100 m²) v Praze 4, Aviatika (27 000 m²) v Praze 5, Corso Court (17 300 m²) v Praze 8 a další.

Nárůst výstavby kancelářských ploch, který je patrný v období od roku 2014, je důsledkem stabilní a zdánlivě silné úrovně poptávky v posledních letech. Je zjevné, že zájem o nové kapacity kanceláří v Praze nadále existuje, na druhou stranu však vyvstává otázka, kdy a zda vůbec dokáže trh významné množství nově dokončených kapacit absorbovat. Celkový objem uzavřených pronájmů za rok 2014 dosáhl 306 290 m² a v roce 2015 dokonce rekordních 448 854 m². V obou těchto letech dosahoval podíl tzv. renegociací 39 %, což znamená, že významnou část realizované poptávky tvoří pouhé prodlužování nájemních smluv či přesuny již stávajících nájemců ze starších do moderních budov. Úroveň čisté poptávky po nových administrativních budovách je tedy reálně výrazně nižší a důsledkem toho je poměrně vysoká míra neobsazenosti na pražském kancelářském trhu, která dosahovala na konci roku 2015 hodnoty 14,6 %. Logickým důsledkem převisu nabídky nad poptávkou bylo snížení nejvyššího dosahovaného nájemného, které od počátku roku 2014 do současnosti pokleslo v průměru přibližně o 1 €/m²/měsíc.

822 – OBCHOD

Úvod

Pražskou maloobchodní sítí, která v posledních dvou dekádách prodělala velmi výrazné strukturální a kvantitativní změny, lze v současnosti charakterizovat jako vysoce rozvinutou a diverzifikovanou. Pražský maloobchodní trh je podle aktuálního průzkumu společnosti JLL (Destination Europe 2015) považován za 14. nejatraktivnější v Evropě a v rámci střední a východní Evropy zaujímá dokonce jednu z předních pozic (Praha se umístila například před Vídní, Varšavou, Frankfurtem i Curychem). Zároveň se pražský maloobchodní trh přesunul z kategorie „growth market“ (rostoucí trh) do kategorie „mature market“ (vyspělý, zralý trh). Žebříček vedou globální města jako Londýn, za ním následují Paříž, Moskva atd.

V praxi to pro obyvatele Prahy znamená, že mají možnost využívat rozsáhlé obchodní kapacity, které jsou soustředěny v rámci širokého spektra různých typů obchodních jednotek. I přes značný rozsah a hustotu vykazuje pražská maloobchodní síť z vnitroměstského pohledu relativně významné územní disparity, které jsou primárně důsledkem značně různorodého

charakteru, hustoty osídlení a zástavby v rámci území hlavního města. V důsledku existence těchto disparit mají obyvatelé různých částí Prahy odlišně příhodné podmínky z hlediska fyzické dostupnosti vybraných typů obchodních zařízení a v některých lokalitách lze dokonce tyto podmínky hodnotit jako poměrně limitované.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Velikostní typologie nákupních center vycházející ze standardů pro evropská nákupní centra, zařazuje mezi regionální až nadregionální úroveň zařízení o 80 000 m² a více obchodních plochách.

Na území Prahy bylo identifikováno jen jedno nákupní centrum nadregionální úrovně s prodejní plochou vyšší než 80 tis. m² (Obchodní centrum Letňany – 125 tis. m²), nelze však opomenout nákupní zóny, kde jsou lokalizovány sice obchodní centra nepřekračující sama o sobě hranici 80 tis. m² prodejní plochy, ale spolu s bezprostředně navazujícími dalšími obchodními kapacitami tvoří ucelené nákupní zóny s celkovou prodejní plochou překračující 150 tis. m². Jedná se o nákupní zónu Letňany spolu s dalšími navazujícími jednotkami a Globusem v Čakovicích, nákupní zónu Zličín, kde je prodej soustředěn především v objektech – Metropole Zličín, Avion Shopping Park a Globus a nákupní zónu Černý Most, která se rozrostla o další velkoprodejny typu Ikea, Makro, Hornbach, Siko, Sconto a další menší jednotky.

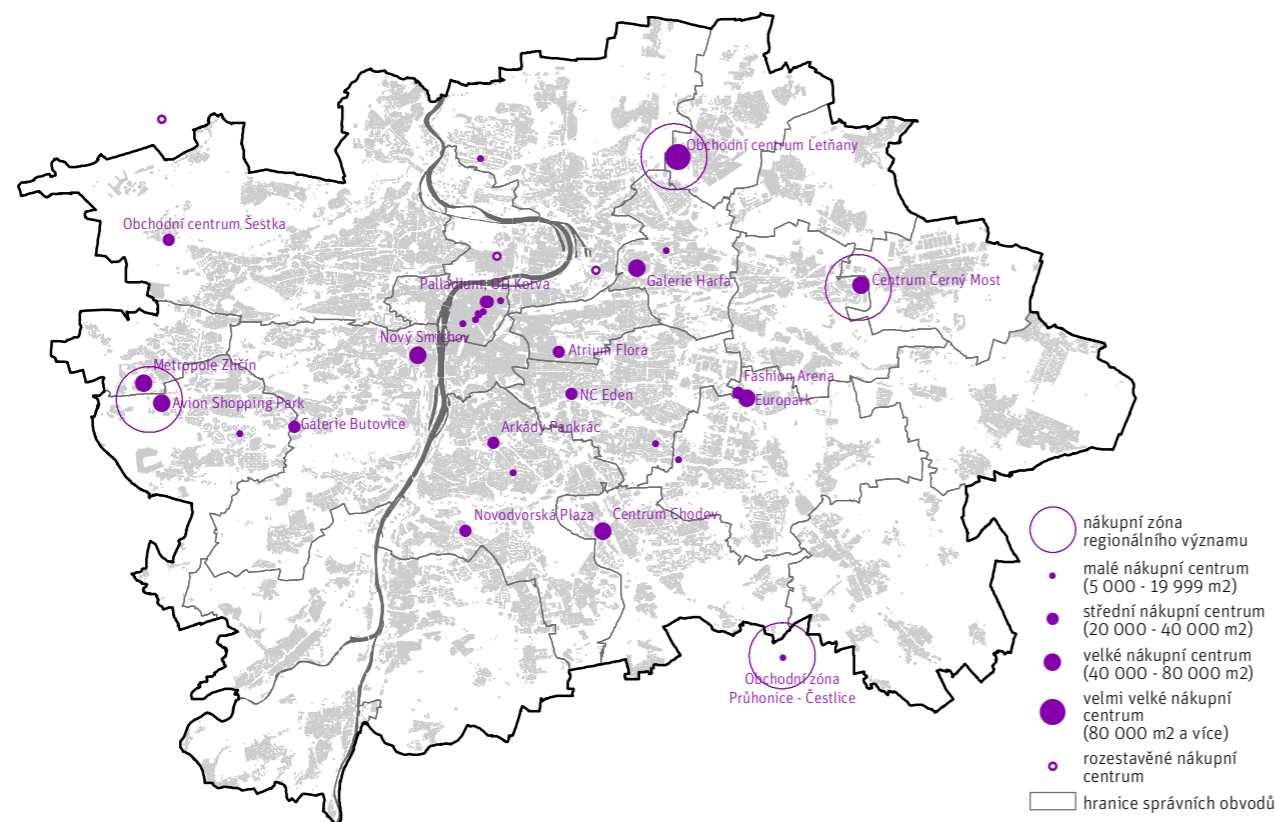
Tyto nákupní zóny jsou logicky rozmístěny na okraji města při nadřazené komunikační síti a v přímém dosahu konečné stanice metra, s navazujícím přestupními terminály a parkovišti P+R. Ve své skladbě a nabídce doprovodných služeb gastronomických a relaxačních mohou dobře vyhovět a obsloužit širokou klientelu obyvatel, přijíždějící do Prahy za nákupem a odclonit tak komerční tlak na centrum města. Nevýhodou je značný plošný zábor území, významná nabídka parkovacích ploch jednotlivých obchodních zařízení s malou územní koordinací, pění pohyb v území je většinou problematický, aktivity jsou uzavřeny a struktura zástavby netvoří veřejně užívané městská prostředí. Z tohoto pohledu by měl být rozsah nákupních zón na území Prahy již stabilizován a nedocházet k jejich dalšímu rozšiřování, či vytváření zón nových.

Nákupní zóny jsou umístěny při vstupech rychlostních komunikací do města ze severu, východu a západu, jižní vstup zajišťovala do nedávna nákupní zóna Průhonice-Čestlice, která se však nachází již za administrativními hranicemi Prahy. Do budoucna by ji mohlo výrazně doplnit nákupní centrum Chodov, které po dobudování současně realizované dostavby (2017) dosáhne kapacity vyšší než 80 000 m² a zařadí se mezi centra s nadregionální úrovní. Poloha této zóny na metru a rychlostní komunikaci D1 je sice výhodná, ale pro navazující oblast

MAPA / 822.1

Největší nákupní centra

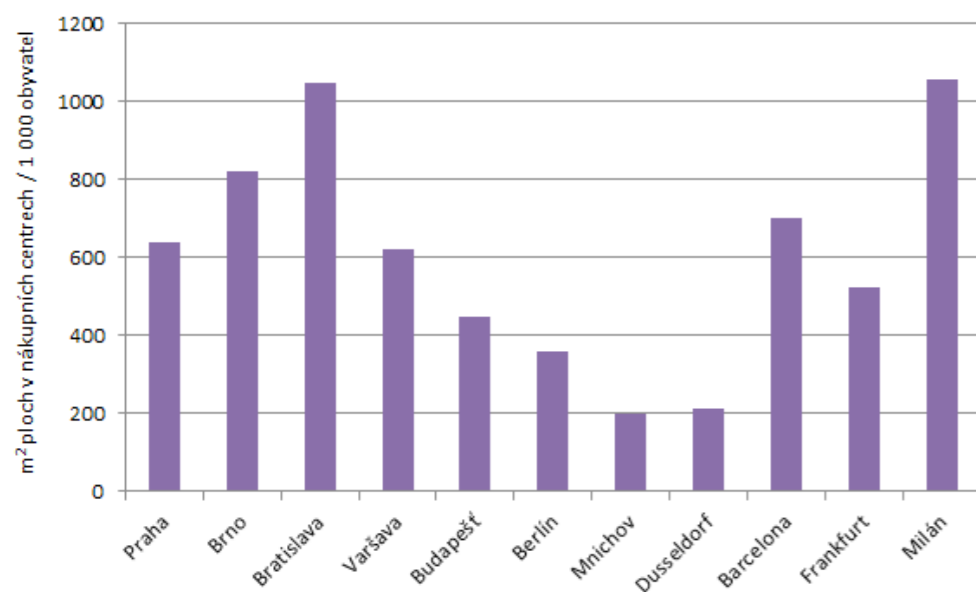
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2016]

GRAF / 822.1

Porovnání hustoty nákupních center v evropských městech (2012)

[Zdroj: IPR na základě dat JLL, 2013]

Jižního města s nedobudovaným centrem Opatov to představuje významnou kapacitní konkurenci, omezující programovou náplň tohoto chybějícího městského centra i místní obchodní síť. Poměrně významné plošné rezervy má také obchodní zóna Europark Štěrboholy, která spolu s Fashion arénou již nyní dosahuje 70 000 m² obchodních ploch. Negativem této zóny je její téměř úplná závislost na individuální automobilové dopravě. → MAPA / 822.1 → TAB / 822.1

Jak již bylo poznamenáno v úvodu, pražská obchodní síť je dostatečně rozvinutá, a to jak co se celkového objemu obchodních kapacit týče, tak i z hlediska širokého spektra dostupných typů a velikostí obchodních zařízení. Tvoří ji jak kapacitní nákupní centra a galerie, obchodní domy, retailové parky, specializované velkoobchodní prodejny, hypermarkety a supermarkety nadnárodních obchodních řetězců, ale v neposlední řadě i tradiční drobnější obchody soustředěné především v centru města nebo v nákupních ulicích v centrálních lokalitách městských částí. Tyto menší obchody mají stále svůj nezapustitelný význam, a to mimo jiné i z hlediska toho, že významným způsobem podporují živost uličních prostorů.

Současný stav maloobchodní sítě je primárně důsledkem významného rozvoje a strukturálních změn v organizaci obchodní sítě, ke které začalo v Praze docházet od druhé poloviny 90. let zejména v důsledku budování prvních hypermarketů a nákupních center. Vůbec prvním moderním nákupním centrem na území ČR se stalo Centrum Černý Most, které bylo otevřeno v roce 1997. V následujícím období začala vznikat nová nákupní centra i ostatní velkokapacitní prodejny ve velkém počtu a jejich výstavbě nebyla kladena de facto žádná omezení (legislativního nebo i územně-plánovacího charakteru).

Podle průzkumu IPR bylo na počátku roku 2015 v Praze identifikováno celkem 22 samostatných zařízení specializovaných obchodů nepotravinářského charakteru s prodejní plochou vyšší než 5000 m², o celkové kapacitě přibližně 250 000 m² (jedná se převážně o obchodní zařízení nábytku, potřeb pro domácnost, dům a zahradu, či outletové prodeje oděvů). Praha má celkem 30 nákupních center s prodejní plochou vyšší než 5 000 m², ve kterých bylo dohromady alokováno přibližně 924 tisíc m² prodejní plochy. Kromě klasických nákupních center (popř. retail parků či outletových center) zahrnuje uvedený údaj i plochy soustředěné v obchodních domech s hrubou pronajimatelnou plochou vyšší než 5 000 m². Obchodní domy jsou lokalizovány téměř výhradně v centru Prahy a v některých aspektech vykazují podobné charakteristiky jako nákupní centra. Výsledná hustota nákupních center, kterou lze vyjádřit celkovým objemem prodejních ploch v nákupních centrech v přepočtu na tisíc obyvatel v daném městě (regionu), tak tedy v Praze dosáhla hodnoty 737 m²/1000 obyvatel. Pražská síť nákupních center je relativně hustá, a to v kontextu ČR i v mezinárodním srovnání. V ČR existuje několik měst, ve kterých rozloha maloobchodních ploch na tisíc obyvatel převyšuje pražskou hodnotu – v případě Liberce dokonce

dvojnásobně (1 400 m² obchodních ploch na 1 000 obyvatel). Podle údajů poradenské společnosti DTZ je celkový objem prodejních ploch v nákupních centrech v přepočtu na tisíc obyvatel v Praze výrazně vyšší než v německých městech (např. Berlín 386, Frankfurt 510) a hlavní město ČR má náskok kupříkladu i před Varšavou (627). V Bratislavě nebo kupříkladu v Miláně je naopak hustota nákupních center výrazně vyšší než v Praze – přesahuje 1 000 m² obchodních ploch v přepočtu na 1 000 obyvatel. → GRAF / 822.1

Nižší podíl nákupních center v Německu primárně souvisí s tradičně významnější preferencí menších kamenných obchodů v rámci center měst, což má mimo jiné pozitivní efekt na živost veřejných prostorů. K tomu částečně přispívají i dílčí územně-plánovací a legislativní opatření a režimy. (Německo má stanovené zóny pro umístění obchodních zařízení a maximální velikosti jednotlivých provozoven, nebo skupin provozoven v rámci předpokládané nákupní oblasti.)

Sledování a ovlivňování kapacit a rozmístění obchodní sítě má své provozní i územní důvody. Jde o sledování vyváženosti maloobchodní sítě a nastavení správného mechanismu jejího fungování bez nepříznivých dopadů, špatného zapojení do struktury města, ztráty veřejného prostoru a zejména omezení místní vybavenosti, která podporuje živost a atraktivitu prostředí.

Posouzení účinků nových nebo navrhovaných kapacitních prodejen na místní obchodní síť v podmínkách Prahy není zažitou praxí, zejména s ohledem na dosud nejasnou metodiku vyhodnocení těchto dopadů. Problematický se v daném kontextu jeví i stávající trend podstatného rozšiřování obchodních kapacit stávajících obchodních zón a umístění nových kapacitních nákupních center v souvislosti s výstavbou na významných transformačních plochách v okraji centra a jejich případný vliv na využití parterů v související městské struktuře. Z hlediska územních podmínek a podpory využívání veřejných prostorů je žádoucí posilovat úlohu parterů ve městě a výrazněji podpořit zapojení obchodní vybavenosti do struktury zástavby.

ROZBOR VYBAVENOSTI OBCHODNÍMI ZAŘÍZENÍMI

IPR Praha zpracoval „Analýzu vybavenosti a dostupnosti vybraných typů obchodních zařízení v Praze“, která byla publikována v červnu 2015 jako jeden ze sešitů vydaných v rámci souboru analýz „Demografie, bydlení a veřejná vybavenost v Praze“. Jejím hlavním cílem bylo zmapovat síť vybraných typů maloobchodních zařízení (konkrétně nákupních center, provozních jednotek potravinářských obchodních řetězců a provozoven tvořících místní potravinářskou obchodní síť) a především vyhodnotit jednotlivé oblasti Prahy z hlediska úrovně vybavenosti těmito obchodními zařízeními a z hlediska jejich fyzické dostupnosti.

Rozmístění nákupních center je v rámci území Prahy (na základě vymezených bilančních sektorů) relativně nerovnoměrné, z celkového počtu 30 nákupních center jich zdaleka nejvíce (9)

TAB / 822.1

Největší nákupní centra na území Prahy podle rozsahu prodejních ploch

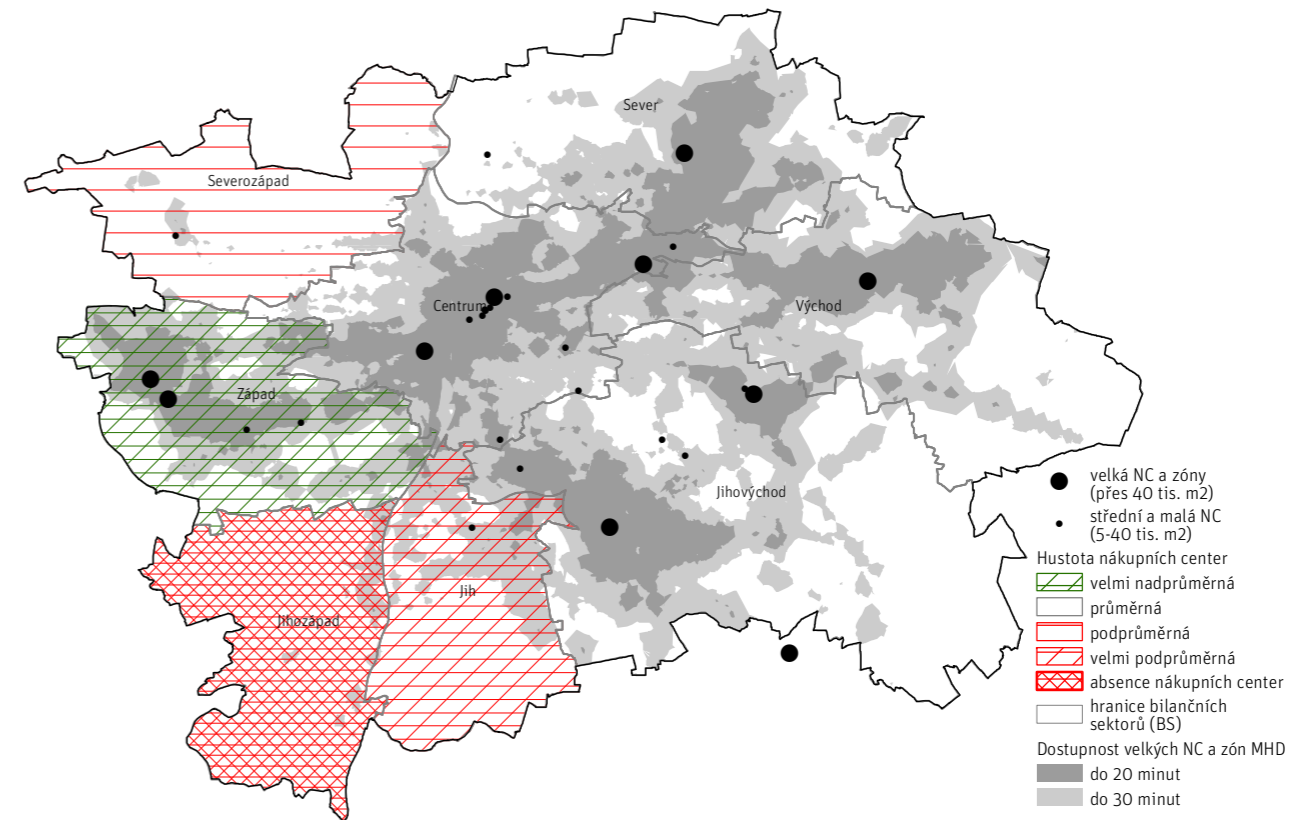
[Zdroj: JLL, IPR, 2015]

POŘADÍ	NÁKUPNÍ CENTRUM	LOKALITA	CELKOVÁ OBCHODNÍ PLOCHA (v m ²)	ROK VÝSTAVBY	ROZŠÍŘENÍ, REMODELING
1	Obchodní centrum Letňany	Praha 18, Veselská 663	105 000	1999	2002, 2006
2	Centrum Černý Most	Praha 14, Chlumecká 765/6	81 180	1997	2013, 2015
3	Nový Smíchov	Praha 5, Plzeňská 233/8	60 000	2001	
4	Centrum Chodov	Praha 11, Roztylská, Chodov	89 000	2005	2015
5	Metropole Zličín	Praha 17, Řevnická 121/1	55 000	2002	2004
6	Avion Shopping Park Zličín*	Praha 17, Skandinávská 131/1	55 000	1998	
7	Galerie Harfa	Praha 9, Českomoravská 2420/15a	49 200	2010	
8	Palladium	Praha 1, N. Republiky 1078/1	39 000	2007	
9	Arkády Pankrác	Praha 4, Na Pankráci 86	39 800	2008	
10	Galerie Butovice	Praha 13, Radlická 520/117	36 390	2005	
11	Nákupní centrum Eden	Praha 10, U Slavie 1527/3	30 800	2005	
12	Obchodní dům Kotva	Praha 1, náměstí Republiky 656/8	30 000	1975	2014
13	Europark Štěrboholy	Praha-Štěrboholy, Nákupní 389/3	40 700	2002	
14	OC Šestka	Praha 6, Fajtlova 1090/1	32 090	2006	
15	Novodvorská Plaza	Praha 4, Novodvorská 994/136	26 500	2006	
16	Park Hostivař	Praha 10, Švehlova 1391/32	18 500	2000	
17	Atrium Flóra	Praha 3, Vinohradská 2828/151	20 320	2003	

MAPA / 822.2

Analýza vybavenosti velkých nákupních center (NC) a zón v bilančních sektorech

[IPR Praha 2015, zdroj: IPR Praha 2015]

bylo soustředěno v centrální části města v Praze 1, což je dáno ale tím, že do analýzy byly zahrnuty i velké obchodní domy, jež jsou pro centrum města typické. Praha 1 ze všech správních obvodů vykázala i nejvyšší objem prodejní plochy (137 tis. m²). Druhý nejvyšší objem ploch alokovaných v rámci sledovaných nákupních center byl zjištěn na území správního obvodu Praha 18 (105 tis. m²), na čemž se podílelo jediné nákupní centrum. Tím je Obchodní centrum Letňany, které je zároveň nejrozsáhlejším nákupním centrem nejen v Praze, ale i v celé ČR.

Z pohledu ukazatele hustoty nákupních center vyniká v rámci Prahy západní bilanční sektor města, ve kterém zásluhou velké obchodní zóny na Zličíně a nákupních center ve Stodůlkách dosahovala hustota nákupních center 1 266 m² prodejní plochy v přepočtu na tisíc obyvatel. Naopak úplnou absencí nákupních center se vyznačuje nepřítulnostně hustě osídlený jihozápadní bilanční sektor. Velmi podprůměrnou hustotu nákupních center (246 m² / 1 000 obyvatel) vykázal i sousední jižní bilanční sektor města a tudíž by mělo být zváženo, zda v rámci jihozápadní a především jižní části města neuplatnit společné řešení v podobě zajištění prostorových podmínek pro vznik jednoho nového nákupního centra.

Dostupnost prostředky MHD lze považovat za jeden z důležitých lokalizačních faktorů nákupních center. V rámci analýzy byly hodnoceny mimo jiné možnosti obyvatel různých částí Prahy z hlediska dosažitelnosti velkých nákupních center (tzn. nad 40 tis. m² prodejní plochy) prostředky MHD do 20 a 30 minut. Z analýzy vyplynulo, že v již zmíněných bilančních sektorech Jih a Jihozápad má pouze zcela zanedbatelná část obyvatel možnost dojížděky MHD do velkých nákupních center do 20 minut a poměrně malá část obyvatel i do 30 minut. Velmi špatná dosažitelnost velkých nákupních center prostředky MHD do 30 minut byla zjištěna i v některých okrajových částech bilančních sektorů Jihovýchod, Východ a Sever, kde jsou obyvatelé závislí hlavně na individuální automobilové dopravě. Tyto okrajové části jsou poměrně plošně rozsáhlé, nicméně z celopražského hlediska s nepřítulnostně významným počtem obyvatel a tudíž zde objektivně neexistují reálné předpoklady pro založení nových nákupních center. → MAPA / 822.2

Provozní jednotky potravinářských obchodních řetězců (hypermarkety, supermarkety, diskontně-orientované prodejny, popř. superety) představují v současnosti nejběžnější a z pohledu

objemu realizovaných nákupů nejvyhledávanější obchodní jednotky s kompletním sortimentem potravinářského zboží, a proto možnost jejich dosažitelnosti lze považovat za určitý kvalitativní standard veřejné vybavenosti v oblasti obchodu.

V lednu 2015 bylo na území Prahy evidováno celkem 230 prodejen provozovaných jedním z devíti zahraničních potravinářských řetězců a počet těchto prodejen stále narůstá. Na jednu sledovanou provozovnu tak připadalo v rámci Prahy v průměru téměř 5,2 tisíc obyvatel. V rámci 57 městských částí bylo zjištěno nejvyšší zastoupení provozoven potravinářských obchodních řetězců v nejlidnatějších městských částech Praha 4, Praha 8 (po 22 prodejnách) a Praha 10 (17 prodejen). Ani jedna ze sledovaných provozoven se nenacházela na území 24 městských částí, pro které byla typická okrajová poloha v rámci Prahy, nízký počet obyvatel a slabá úroveň územně koncentrované poptávky a tím pádem tedy zde jsou nepříznivé předpoklady pro vznik kapacitních provozních jednotek potravinářských řetězců.

Celkem téměř 64 % obyvatel Prahy bydlí v docházkové vzdálenosti do 600 m (resp. do 10 minut) od některé z provozních jednotek potravinářských řetězců a přes 80 % obyvatel má

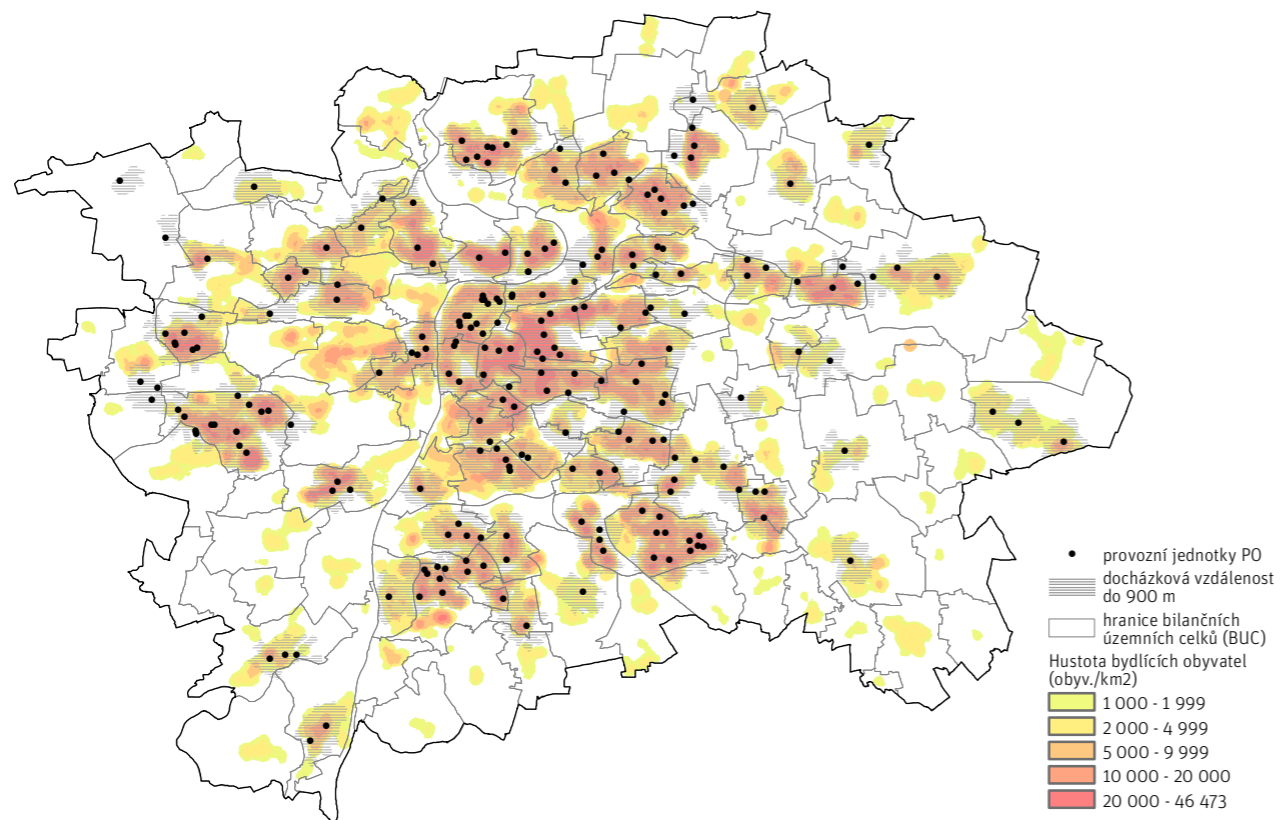
možnost reálné docházky do 900 m (resp. do 15 minut). Z tohoto pohledu lze hodnotit pražskou síť provozoven potravinářských řetězců jako relativně hustou a obecně dobře dosažitelnou. Přesto jsou možnosti reálné docházky do sledovaných prodejen značně diferencované, a to především v neprospěch částí Prahy s nižší hustotou osídlení. Naopak nejlepšího hodnocení z hlediska dosažitelnosti sledovaných obchodních jednotek dosahují hustě obydlené městské části bezprostředně navazující na jádro města (Praha 2, Praha 3, Praha 7) a rovněž městské části, pro které je typická převažující sídlištní zástavba (Praha 11, Praha 13, Praha 15, Praha 17 a Praha 18). → MAPA / 822.3

Hlubší analýza podmínek dostupnosti a vybavenosti městských částí vyžaduje srovnání na úrovni drobnějších územních celků přiměřené velikosti, celistvosti a logických dopravních vazeb tzv. bilančních územních celků (BUC). Z celkového počtu 120 BUC bylo identifikováno 58 celků s nevyhovující dostupností potravinářských řetězců do 900 m, které se převážně vyskytují při západním okraji centrální oblasti a v periferních částech města. Převážně jde o území nižších hustot se zástavbou vilového a rodinného charakteru, případně o bilanční územní

MAPA / 822.3

Dostupnost potravinářských řetězců (PO)

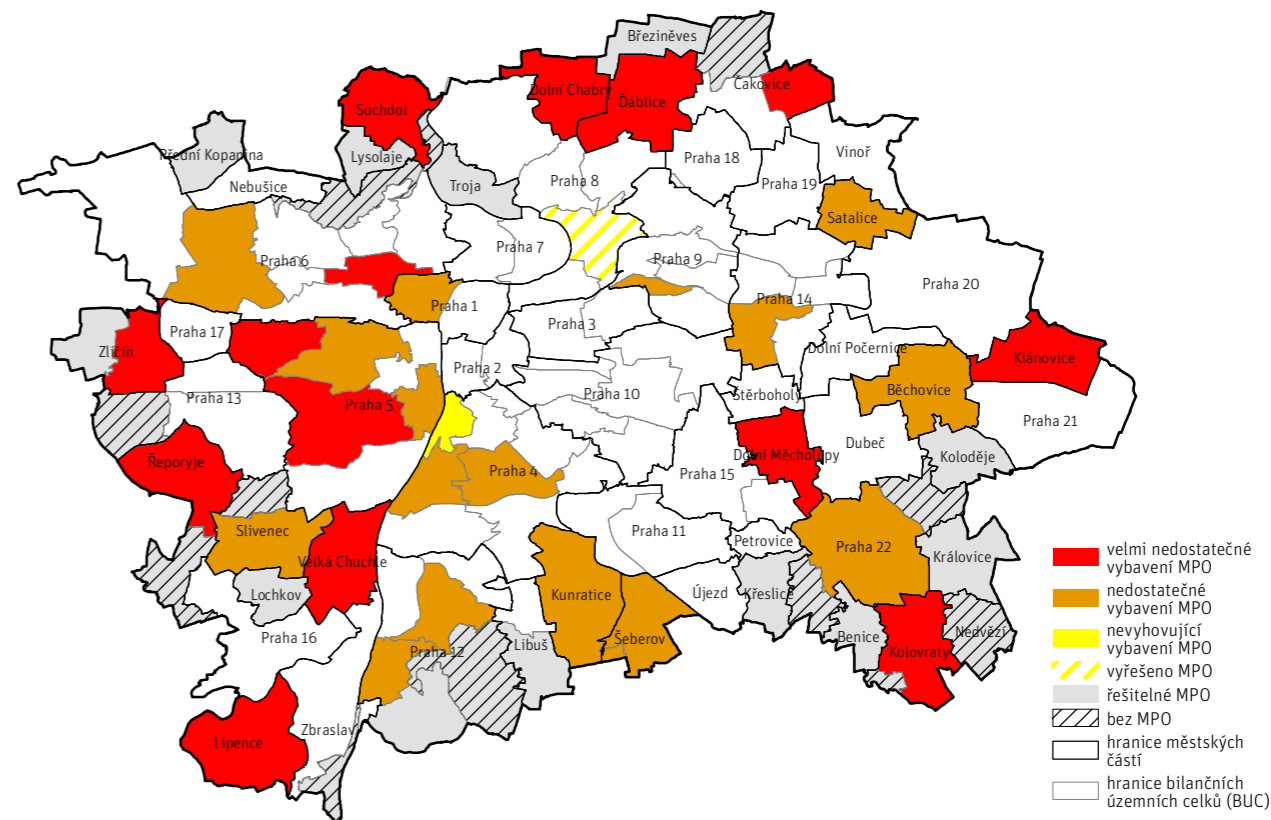
[IPR Praha 2015, zdroj: IPR Praha 2015]

MAPA / 822.4

Zhodnocení deficitů dostupnosti potravinářských řetězců po prověření místní potravinářské sítě (MPO)

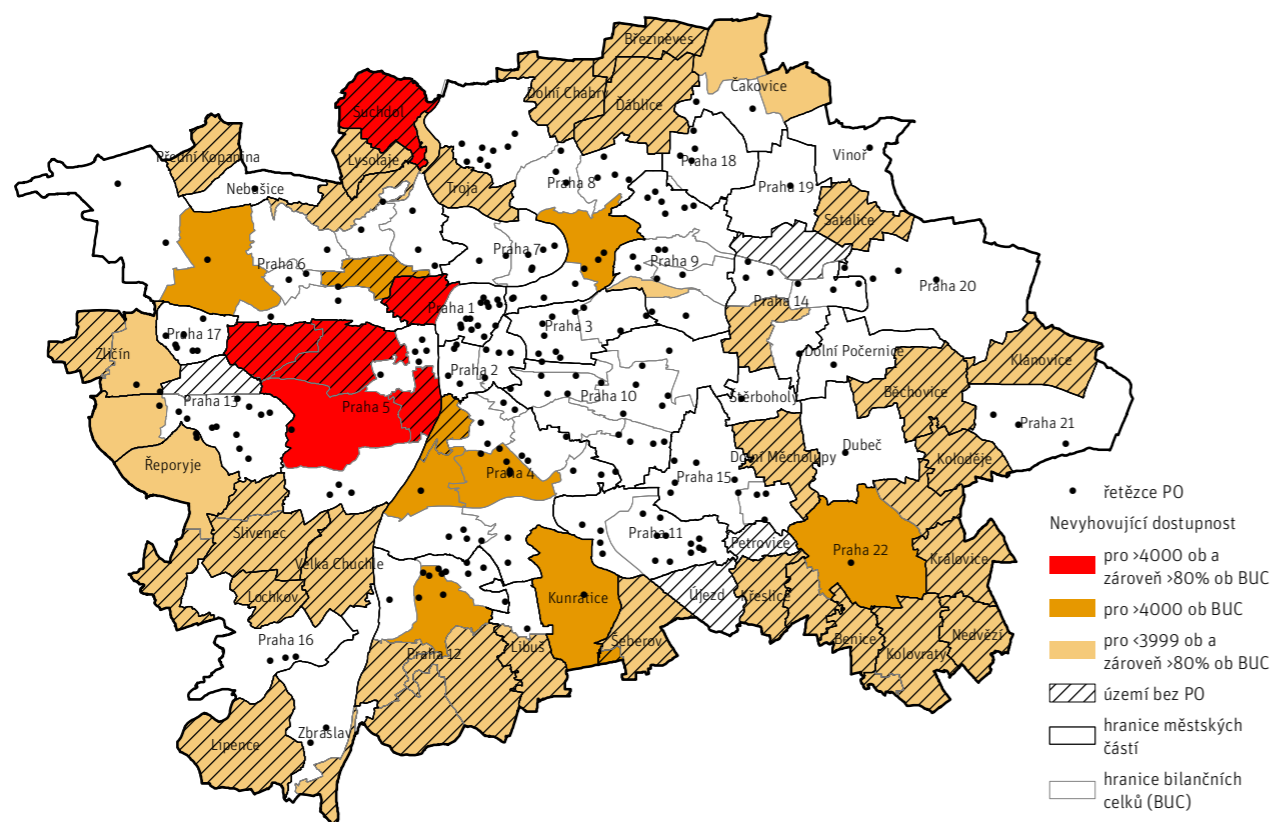
[IPR Praha 2015, zdroj: IPR Praha 2015]

MAPA / 822.5

Zhodnocení deficitů dostupnosti jednotek potravinářských řetězců (PO)

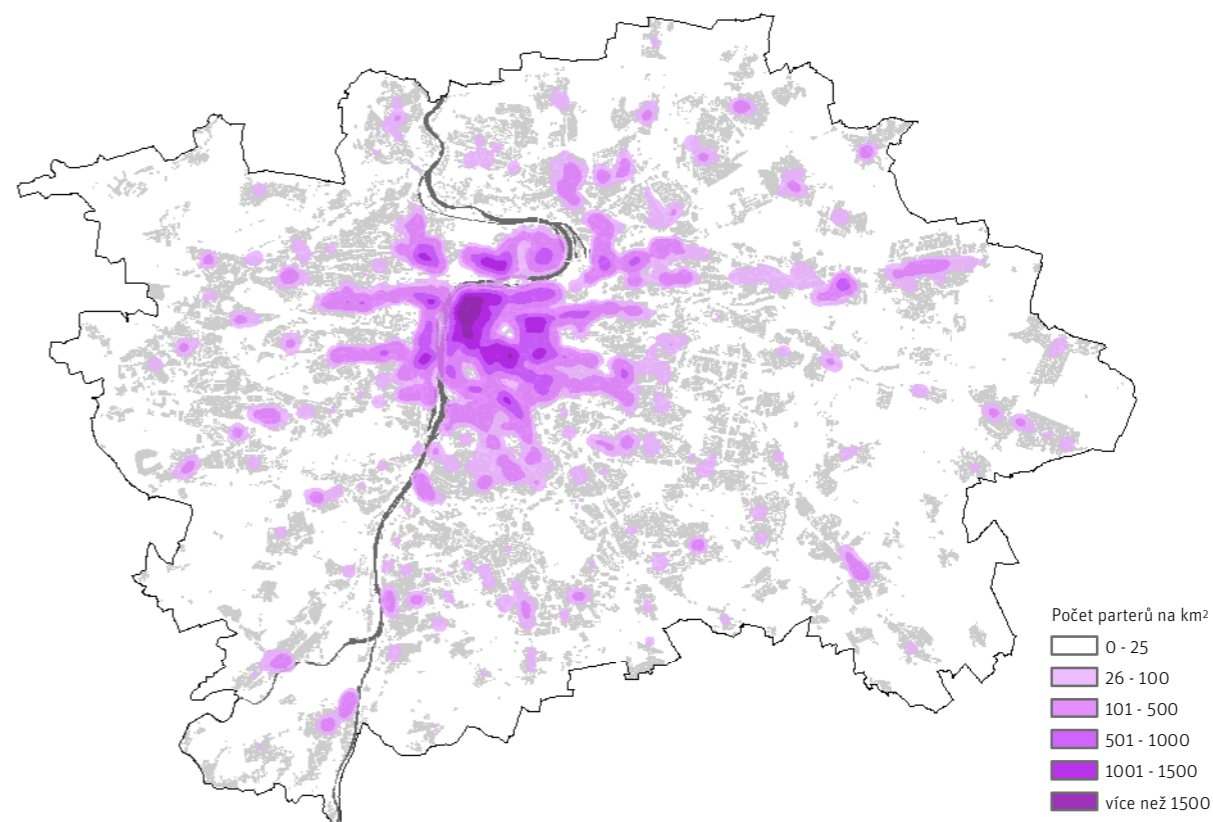
[IPR Praha 2015, zdroj: IPR Praha 2015]

MAPA / 822.6

Soustředění vybavenosti v parteru

[IPR Praha 2016]

celky, v rámci kterých byla realizována nová bytová výstavba.
→ MAPA / 822.4

Bilančních celky se špatnou dostupností potravinářských řetězců byly dále prověřeny z pozice místní potravinářská obchodní sítě, která tvoří doplňkovou kategorii k jednotkám potravinářských řetězců. Je tvořena provozovny smíšeného potravinářského zboží nebo specializovaného sortimentu typu ovoce a zelenina, maso, uzeniny apod. umístěnými nejčastěji v parterech budov. Plocha prodejen bývá zpravidla menší než 200 m².

Bilanční územní celky s významnějším počtem obyvatel a vyšší hustotou, ve kterých byla identifikována nevyhovující docházková dostupnost jednotek potravinářských řetězců do 900 m, představují současně územní celky s nejlepší vybaveností z hlediska místní potravinářské obchodní sítě. Takovým územním celkem je především část Prahy 8 – Libeň, kde značná nabídka místních potravinářských obchodů plně kompenzuje nevyhovující dostupnost provozoven potravinářských řetězců. I v Praze 4 – Podolí napomáhá místní obchodní síť nabídkou, i přesto je však vybavenost z hlediska potravinářského sortimentu nevyhovující. Nedostatečně vybavené jsou v různé míře i celky v jádru a ve středu města (Prahu 1 – levý břeh, Prahu 5 – Smíchov-jih, Prahu 4 – Braník-Dvorce, Krč, Pankrác) a celky v periferní oblasti města (Prahu 6 – Liboc, Ruzyně, Prahu 12 – Modřany-východ, Prahu 22 – Uhřetěves a Kunratice).

Z hlediska počtu obyvatel představují Košíře nejvýznamnější bilanční územní celek s nedostatečnou dostupností provozoven potravinářských řetězců (mimo docházkové pásmo 900 m bydlí 18 500 obyvatel). Místní obchodní síť je zde soustředěna do jediné městské třídy a vzhledem k celkovému rozsahu území problém dostupnosti pro většinu obyvatel Košíř neřeší.

Velmi nedostatečná zůstává nabídka rovněž v Suchdole, Střešovicích, Motole a Jinonicích, Radlicích a v některých rozvíjejících se celcích v krajinném prstenci města (Dolní Chabry, Ďáblice, Miškovice, Klánovice, Dolní Měcholupy, Kolovraty, Lipence, Velkou Chuchli, Řeporyje, Zličín).

Zároveň bylo identifikováno 12 bilančních územních celků při administrativních hranicích Prahy bez jakékoliv vybavenosti v rámci místní obchodní sítě (Pitkovice, Třeboradice, Cholupice, Hájek, Holyně, Třebonice, Sedlec, Nedvězí, Lipany, Zadní Kopanina, Šarecké údolí, Zbraslav-Strnady). Celky s velmi nízkým počtem obyvatel pod 1 500, který není dostatečný pro realizaci plnosortimentního potravinářského řetězce doporučujeme řešit dovybavením místní obchodní sítě a cílenou podporou jejího vzniku (ve schématu jsou označeny jako „řešitelné MPO“). V území s velmi nízkou hustotou vilové a rodinné zástavby, s obtížnými terénními podmínkami bude obtížné zajistit přijatelnou pěší dostupnost do 900 m pro všechny obyvatele. → MAPA / 822.5

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO A STŘED MĚSTA

V historickém jádru a středu města je obchodní síť charakterizována soustředěním nákupních možností pro obyvatele, zaměstnance i návštěvníky Prahy. Sortimentní složení tradičních obchodů je zejména v jádru města specifické, což je dáno turistickým ruchem a menším podílem trvale bydlících obyvatel. Menší je vybavenost obchody s potravinami, drogistickým zbožím či dalším běžným sortimentem a službami, případně jsou poskytovány za vyšší než obvyklé ceny. Více jsou zastoupeny prodejny módy a luxusního zboží a prodejny se sortimentem pro turisty (sklo, šperky, suvenýry).

Zásadní nabídku obchodních příležitostí představuje tzv. Zlatý kříž tvořený Národní třídou (včetně Spálené), ulicí Na Příkopě a Václavským náměstím, které jsou spolu s Pařížskou třídou výkladní skříní Prahy. Zde se také soustřeďuje řada obchodních domů a nákupních center. Na náměstí Republiky vzniklo dnes nejatraktivnější obchodní centrum Palladium v přímé vazbě na stanici metra. Spolu s obchodním domem Kotva a Starou Celnici tvoří výchozí bod pro významné navazující nákupní ulice centra – ul. Revoluční, Na Poříčí, V Celnici a Hybernská. Tuto nabídku posílily obchodní plochy v rámci projektu Florentinum v ul. Na Florenci, vzniklé transformací bývalých tiskáren Rudého práva a dostavbou jižní uliční fronty a rekonstrukcí tradičního obchodního domu Bílá Labuť. V křížení ulic Národní třída a Spálená při obchodním domu MY se dokončilo obchodně-administrativní centrum Quadrio (dříve COPA centrum). Rovněž se transformuje ČSOB v ulici Na Příkopě na moderní obchodní dům s plánovaným velkoplošným hračkářstvím (6 000 m²) britské hračkářské firmy Hamleys.

Mezi významné nákupní ulice pravobřežní části Prahy 1, které soustřeďují velké množství menších nákupních jednotek, patří ulice Celetná, Železná, Dlouhá, Vodičkova, Jungmannova a Jindřišská.

Po roce 2000 došlo, vedle restrukturalizace maloobchodní sítě co do sortimentu, i k rekonstrukci pro Prahu tradičních městských nákupních pasáží, které jsou zejména soustředěny na Zlatém kříži nebo v jeho bezprostředním okolí. Jde o pasáže Černá Růže, Broadway, Palác Koruna, Slovanský Dům, Jiřího Grossmana, pasáž v Celetné a jiné.

Zrekonstruovaná odbavovací hala hlavního nádraží nabízí 10 000 metrů čtverečních nových obchodů a restaurací. V roce 2014 byla rovněž otevřena Fantova kavárna.

K nejvýznamnějším obchodním ulicím patří v Praze 2 Vinohradská, Bělehradská a Francouzská, závěr ulice Vinohradské

definovalo nákupní centrum Flora. V Praze 3 jde o ulice Husitská, Koněvova, Seifertova a Olšanské náměstí. V Praze 4 to je náměstí Bratří Synků a ulice Nuselská. Atraktivní nabídku obchodních ploch nabízí nákupní centrum Nový Smíchov a v souvislosti s další výstavbou byly oživeny i nákupní ulice Štefánikova a Nádražní. V Praze 6 tradičně fungují ulice Dejvická a Bělohorská a podobně v Praze 7 ulice Milady Horákové, Dukelských hrdinů a Komunardů. Na Praze 8 je v oblasti Karlína hlavní nákupní osou ulice Sokolovská a oblast při stanici metra Křižíkova, a dále Palmovka s navazující ulicí Zenklovou.

Obecně lze konstatovat, že nákupní ulice nemohou soupeřit s moderními nákupními centry, ale jsou blízko k zákazníkům, nabízejí osobnější přístup a také mají možnosti speciální nabídky na rozdíl od velkoobchodů. Vztah obchodu a služeb k partěrům ulic a rozložení parterů je významně analyzováno v kapitole 224 VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ, → MAPA / 224.24

Alternativní formy prodeje (trhy, bazary) a akce, se pravidelně pořádají na vybraných místech a náměstích (náplavka Rašínova nábřeží, Anděl, náměstí Republiky a náměstí Míru, Tylovo nám. a jiné) a těší se stále velkému zájmu. → MAPA / 822.6

PRSTENCE HETEROGENNÍHO A MODERNISTICKÉHO MĚSTA

V prstencích heterogenního a modernistického města, v území navazujícím na jádro a střed města, je obchodní síť charakterizována jak tradiční sítí obchodů v nákupních ulicích kolem center jednotlivých městských čtvrtí, tak novými nákupními galeriemi. Ty přebírají funkci původních obchodních domů.

Nákupní ulice, původně jediný zdroj nákupů v příslušné čtvrti, ztrácejí v současné době částečně svou pozici a získávají pouze lokální význam. V každé čtvrti vznikly a stále vznikají nové velké obchody s komplexní nabídkou jako Billa, Tesco nebo Albert o kapacitě zhruba 1 000 až 2 000 m², nebo vznikají obvodová nákupní centra o vyšší kapacitě, které jsou silnou konkurencí tradiční maloobchodní sítě. Tento vývoj nepřispívá k oživení založených a nedokončených sídlištních center, ani k podpoře tradičních jádrových území městských čtvrtí.

Přestože se podíl obchodních ploch na 1 obyvatele stále zvětšuje, soustřeďování obchodní nabídky do větších celků ve větší docházkové vzdálenosti je pro obyvatele, zejména pro vyšší věkové skupiny, méně výhodné.

Význam i pro lokální obsluhu dosáhla výstavba obchodního centra Arkády Pankrác a dlouhodobě jsou dobré nákupní příležitosti při stanici metra Budějovická. Kromě zrekonstruovaného obchodního domu DBK však zde velký podíl nabídky tvoří spíše provizorní prostory ve vazbě na komunikační plochy kolem metra, které snad výhledově doznají adekvátní úpravy.

Na území obvodů Praha 8 a 9 je největší soustředění obchodů v Sokolovské ulici. Ohniska Prahy 9 jsou potvrzena výstavbou významného nákupního centra Galerie Harfa při stanici met-

ra Českomoravská a centra Fénix na náměstí OSN. V Praze 10 mezi hlavní nákupní možnosti patří ulice Vršovická s kulturně-obchodním centrem Eden, ulice Moskevská a Starostrašnická. V ostatní uliční síti není již soustředění obchodů tak velké.

Centra střední velikosti, která doplňují nabídku v okrajových sídlištních, reprezentují především Park Hostivař a Galerie Butovice. Vznikla na plochách, mimo centra definovaná koncepty, kde mohla příznivěji rozvinout své typologické požadavky. V důsledku to ale znamená ochuzení příležitostí plnohodnotně rozvinout vlastní nerealizovaná centra sídlišť a nabídnout širší škálu nákupních příležitostí.

Ojedinelým případem revitalizace a nového rozšíření stávajícího obchodního centra na sídlišti je realizace obchodního centra Krakov na místě původního centra městské čtvrti Bohnice, které může podpořit výraznější rozvoj lokálního centra a souvisejících veřejných prostranství.

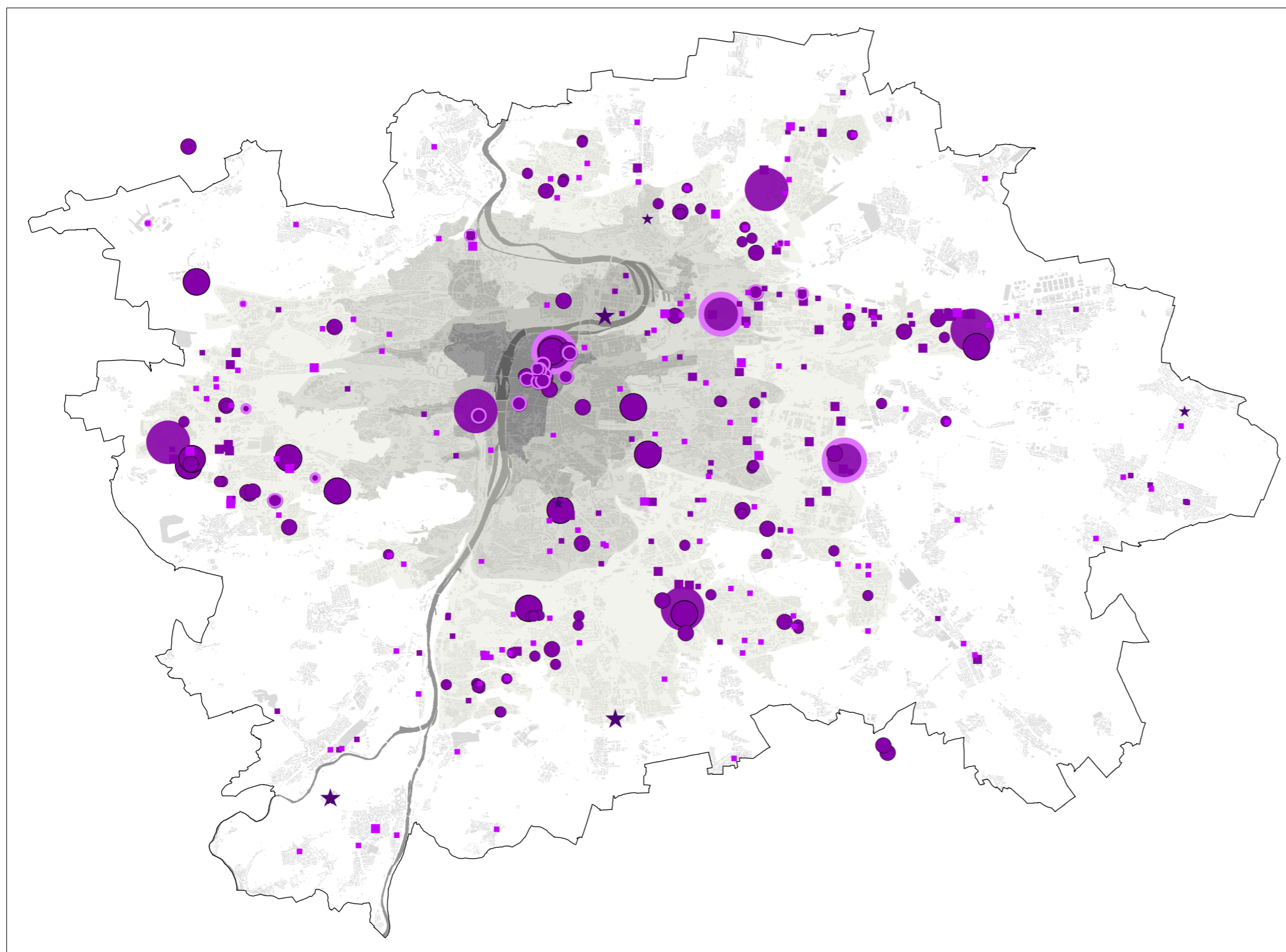
Na okraji prstence nalezneme soustředěné obchodní zóny metropolitního významu. Poměrně nesourodé je rozmístění objektů nepotravinářského sortimentu, doplňující obchodní, často i průmyslové zóny, vzniklé transformací původních skladových objektů, nebo i nově realizované.

Aktuálně nejrozsáhlejším částečně realizovaným projektem je rozšíření úspěšného Obchodního Centra Chodov přibližně o 40 000 m² nových obchodních ploch, které by mělo být dokončeno v roce 2017 dostavbou obchodního domu Globus. Dalšími významnými aktuálně rozestavěnými retailovými nebo polyfunkčními projekty s horizontem dokončení v letech 2016 nebo 2017 jsou Bořislavka Centrum (10 200 m² retailových ploch), Nová Palmovka (8 000 m²), Palác Stromovka (14 500 m²) a Palác Národní (2 500 m² obchodních ploch).

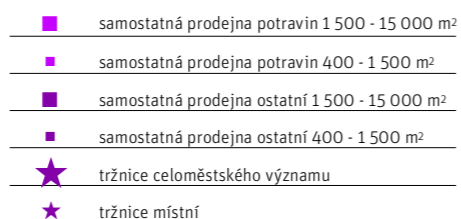
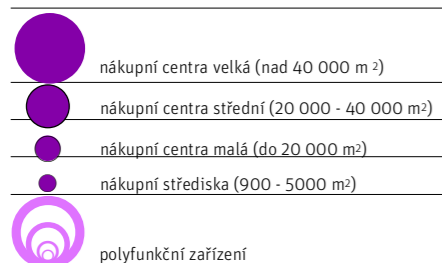
KRAJINNÝ PRSTENEC

Krajinný prstenec se samostatnými drobnými sídly ovlivňuje zejména nabídka velkokapacitních obchodních zařízení a obchodních zón, umístěných na hranici prstenců města. Velkoplošná zařízení jsou obyvateli dobře dostupná a týdenní či měsíční nákupy do auta jsou oblíbeny. Místně bývají sídla vybaveny obchody lokálního významu s nově budovanými supermarketem a diskontem (např. Norma, Lidl, Penny Market) o kapacitě kolem 2 000 m² jedné obchodní jednotky (Zbraslav, Radotín, Uhřetěves, Dolní Chabry) i obchody menšími. Problémem je nedostatečná vybavenost obchody se sortimentem denní spotřeby v docházkové vzdálenosti, negativní je i dopad na strukturu a vybavení u sídel s nižším počtem obyvatel (viz analýza dostupnosti potravinářských řetězců). Ojedinele lze nalézt objekty nepotravinářského sortimentu.

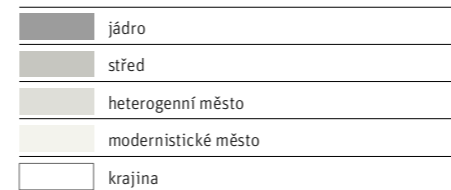
Nově je dokončena prodejna Hornbach při ulici Strakonické, připravuje se otevření The Prague Outlet (v první fázi 12 000 m²) v blízkosti letiště Praha na katastru Tuchoměřic. → MAPA / 822.7

0 5 km

Prstence města

Obchodní zařízení

MAPA / 822.7
[IPR Praha 2016]

TRENDY

V Praze začíná být patrné zastarávání některých nákupních center, a proto lze jako jeden z hlavních trendů do budoucna očekávat jejich postupné omlazování ("remodeling"). To bude prováděno primárně u méně úspěšných center s nevyhovujícím designem či rozvržením ploch. Naopak stále bude převažovat tendence úspěšná nákupní centra postupně rozšiřovat, tam kde to prostorové podmínky umožní. Výstavba nových obchodních kapacit bude souviset i s tím, zda bude započata výstavba v rámci velkých transformačních území. Nakupování se stává stále více formou trávení volného času, zvyšuje se kvalita a nápaditost nabídky zboží (farmářské výrobky, sezonní zboží), relaxační a společenské příležitosti. Kvalita gastronomické nabídky se projeví i v rozšiřování tzv. „restauračních zón“, které vykazují vyšší stravovací kvalitu oproti dnešním „stravovacím zónám“.

Pravděpodobně se bude v budoucnu snižovat atraktivita hypermarketů, maloobchod se bude vracet spíše do města a na jeho okraj formou menších obchodů a bude i více využíváné umístění v parterech (např. společnost CPI jako největší vlastník maloobchodních nemovitostí v ČR připravuje spíše menší retail parky do městské struktury 1500–2000 m² sjednocené pod jednou obchodní značkou- City Market).

Zvyšuje se zájem prodejců o komunikaci se zákazníky po sociálních sítích a s využitím mobilních aplikací a dále se rozšiřuje on line prodej s rostoucím počtem výdejních míst.

Vývoj od r. 2014

Období let 2014 a 2015 lze charakterizovat významným oživením spotřebitelské poptávky, ke kterému došlo především v důsledku hospodářského růstu. To se pochopitelně pozitivně odrazilo na růstu maloobchodního obratu, stejně jako na investiční a transakční aktivitě na pražském retailovém trhu. Z hlediska nové výstavby si lze vzhledem ke značné saturaci trhu již jen stěží představit, že by nová nákupní centra vznikala v takové intenzitě jako před rokem 2010.

V roce 2014 byl na Národní třídě dokončen polyfunkční projekt Quadrio (8 500 m² maloobchodních ploch), dříve známý jako Copa Centrum, jehož realizace se několikrát odkládala. Nejrozsáhlejším retailovým projektem, který byl na území Prahy dokončen v roce 2014, bylo Obchodní Centrum Lužiny (16 000 m²), jež přispělo ke zkvalitnění občanské vybavenosti v sídlištní zástavbě Jihozápadního Města. V roce 2015 sice na území Prahy nepřibylo ani jedno nové nákupní centrum, přesto však prostor pro vznik nových nákupních kapacit v Praze stále existuje, o čemž svědčí relativně vysoký počet aktuálně rozestavených či připravovaných projektů. Realizace výstavby nových nákupních center bude záviset nejenom na budoucím vývoji makroekonomických podmínek, ale bude záležet i na časovém horizontu využití velkých transformačních území, které mají

značný potenciál pro maloobchodní využití (např. Holešovice-Bubny, Smíchovské nádraží, Nákladové nádraží Žižkov, aj.). Maloobchodní síť v centru města si zachová i do budoucna svůj nezastupitelný význam bez ohledu na rostoucí počet nákupních center v ostatních částech města.

823 – PROGRESIVNÍ SLUŽBY

Úvod

Progressivní služby (též nazývané jako progresivní terciér, pokročilé obchodní služby či zjednodušeně strategické služby) představují v posledním období velmi dynamicky se rozvíjející ekonomický sektor. Jejich užívání se stalo jedním ze základních prvků zvyšování konkurenceschopnosti moderních ekonomik. Progressivní služby zahrnují poměrně širokou škálu odborných a znalostních činností, jakými jsou například právní služby, reklamní a marketingové služby, služby v oblasti informačních a komunikačních technologií, architektonické a inženýrské služby, poradenství v oblasti organizace řízení (tzv. manažerské poradenství), účetnictví a rozpočtové poradenství, nebankovní finanční služby, pojišťovnictví atd.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Většina významných zahraničních společností, které působí v odvětví progresivních služeb a mají své zastoupení v České republice, sídlí právě v Praze. Hlavní město splňuje předpoklady, jež jsou nezbytné pro rozvoj progresivního terciéru, jakými jsou silná a diverzifikovaná ekonomická a také vědomostní základna, vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, výhodná geografická poloha i stále se zlepšující dopravní dostupnost. Rovněž trh s kancelářskými prostory se neustále rozvíjí a v současné době již nabídka moderních kanceláří v Praze plně odpovídá mezinárodním standardům. V důsledku toho se v roce 2014 skupina progresivních služeb (viz níže jejich zjednodušené vymezení dle klasifikace NACE) podílela na pražském ekonomickém výkonu již ze 46 % (vyjádřeno hrubou přidanou hodnotou v běžných cenách).

Skupina odvětví náležejících do progresivních služeb, která se stala nosným prvkem terciární sféry, reprezentuje významnou část ekonomické základny Prahy (hodnoceno jak kvalitou, tak měřeno kvantitou). Za účelem statistického a analytického podchycení jsme progresivní služby velmi zjednodušeně definovali podle odvětvové klasifikace NACE jako činnosti náležící do sekce J (Informační a komunikační činnosti), sekce K (Peněžnictví a pojišťovnictví), sekce L (Činnosti v oblasti nemovitosti) a sekcí M+N (Profesní, vě-

decké, technické a administrativní činnosti). Od 90. let rychle narůstal podíl výkonů takto vymezených progresivních služeb. V důsledku této expanze se v roce 2014 podílely progresivní služby již ze 46 % na celopražském ekonomickém výkonu (vyjádřeno hrubou přidanou hodnotou v běžných cenách). Pro srovnání: v roce 1995 dosahoval podíl těchto odvětví pouze 33 %. O mimořádné koncentraci progresivních služeb na území Prahy svědčí, že pražské firmy a organizace vykazují 46 % celostátních výkonů této odvětvové agregace. Zaměstnanost v progresivních službách i v hodnoceném období dále rychle rostla a tyto aktivity se prakticky staly největší částí nabídky na pracovním trhu Prahy, neboť zaměstnávaly v roce 2014 cca 290 tisíc osob (tj. 32 % z celkového počtu zaměstnaných osob v Praze).

Převážná část činností označovaných jako progresivní služby není prostorově ani infrastrukturně nadprůměrné náročná, což souvisí také s tím, že subjekty progresivního terciéru jsou téměř výhradně mikro-, malé a střední podniky. Firmy jsou proto rozmístěny spíše v centrálněji umístěných částech města, přičemž jednou z klíčových podmínek jejich lokalizace je dobré dopravní spojení. Část z nich cíleně vyhledává prestižní adresy, proto jsou umístěny v historickém centru města. To platí zejména o firmách založených zahraničními osobami, které přebírají jejich know-how a provozní struktury. Větší firmy však využívají nové kancelářské prostory s odpovídajícím komunikačním vybavením a prostorovým řešením, často v areálech s velkou koncentrací vyhovujících objektů (např. BB Centrum v Michli, The Park na Chodově atd.).

Velmi významným odvětvím v rámci skupiny progresivních služeb je peněžnictví a pojišťovnictví, které se samo o sobě v roce 2014 podílelo z 11 % na celkové hrubé přidané hodnotě Prahy (vyjádřeno v běžných cenách) a zároveň z 61 % na celorepublikovém výkonu tohoto odvětví. Počet osob zaměstnaných v Praze v roce 2014 v sektoru finančnictví a pojišťovnictví dosahoval téměř 43 tisíc osob. I když se velké tuzemské banky transformovaly později, sektor finančnictví se plně restrukturalizoval do podoby evropského standardu. Finanční instituce vesměs ovládl zahraniční kapitál i management. Transformace finančního sektoru se výrazně odrazila i v oblasti alokace a investiční výstavby. Interní změny funkční struktury, provozní úspory a potřeba racionalizace vedly ke konsolidaci ústředí bank a k sestěhování jejich částí z více budov rozmístěných po Praze do jednoho místa. Příkladem je Česká spořitelna (Erste Bank), která soustředila své řídicí centrum do objektů v Praze 4 – Budějovická, Komerční banka (Société Générale) s novou výstavbou v Praze 13 nebo ČSOB (KBC Bank), která realizovala nové sídlo v Praze 5 u stanice metra Radlická. Rovněž některé další významné bankovní domy umístily svá ústředí mimo centrum, přičemž Praha 4 se stala pravděpodobně nejatraktivnější cílovou lokalitou (např. Raiffeisenbank – Olbrachtova, GE Money Bank a UniCredit Bank – BB Centrum). Na trhu se objevují některé nové subjekty, které se svou nabídkou služeb stávají silným konkurentem již etablovaných bank.

Pro sféru komerčních služeb a finančnictví je charakteristická nadprůměrná kvalifikace pracovní síly. Zejména pro některé činnosti progresivních služeb se však stává nedostatek odborných pracovníků s příslušnou kvalifikační kvalitou určitou bariérou dalšího rozvoje. To vyžaduje výraznější propojení vzdělávacího systému s praxí vč. větší aktivity podnikatelského sektoru. Veřejné i soukromé služby poskytují všem uživatelům centra města většinou nadstandardní úroveň, odpovídající ekonomické situaci provozovatelů i uživatelů. Ubytovací, stravovací, peněžní, počítačové, realitní, poradenské, ale i „osobní“ služby slouží nejen obyvatelům, ale ve velké míře i přechodně přítomným, zaměstnancům renomovaných firem a zahraničním návštěvníkům. Některé skupiny obyvatel centrální částech Prahy však často vyhledávají přístupnější služby lokalizované mimo centrum města.

TRENDY

Podíl progresivních služeb na výkonech pražské ekonomiky bude v následujících letech – po uplynulém období setrvalého a silného růstu – pravděpodobně stabilní. Jednou ze zásadních bariér dalšího rozvoje některých sofistikovaných činností náležících do skupiny progresivních služeb bude především nedostatek kvalifikovaných pracovních sil na pražském pracovním trhu. Ten je obzvláště akutní například v případě programátorů a ostatních IT specialistů, technologů, projektantů, konstruktérů a dalších specialistů s technickým vzděláním, nicméně z hlediska personálního zajištění je deficitních profesí na pražském pracovním trhu více.

VÝVOJ OD R. 2014

Odvětví progresivních služeb se v roce 2014 podílela na celkovém výkonu pražské ekonomiky ze 46 % (měřeno hrubou přidanou hodnotou). V meziročním srovnání tak zůstal relativní ekonomický význam progresivních služeb v Praze prakticky neměnný. Nejvyšší hrubou přidanou hodnotu (v běžných cenách) vykázaly v roce 2014 progresivní služby spadající do skupiny profesních, vědeckých, technických a administrativních činností (124,3 mld. Kč), následované informačními a komunikačními činnostmi (114,7 mld. Kč), peněžnictvím a pojišťovnictvím (105,4 mld. Kč) a činnostmi v oblasti nemovitostí (88,4 mld. Kč).

824 – CESTOVNÍ RUCH

Úvod

Cestovní ruch realizovaný na území Prahy je významným ekonomickým faktorem, neboť cca 65 % zahraničních návštěvníků využívá hromadných ubytovacích zařízení

v hlavním městě (celkem více než 6 mil. návštěvníků a téměř 15 mil. přenocování, v sezoně více než 60 tisíc ubytovaných/den v registrovaných zařízeních) a podíl Prahy na republikovém cestovním ruchu překračuje 40 %. Zásadní reprezentativní úloze v rámci státu však nejsou plně adekvátní příjmy. Charakter „městské turistiky“ vyžaduje trvalou kreativitu návštěvnických programů využívajících některých významných pozitivních specifík Prahy a růst kvality služeb, neboť tyto faktory jsou základním nástrojem stability postavení v sílící evropské konkurenci. Perspektivně může být turistika ještě více citlivá na vývoj mezinárodní politické (bezpečnostní situace).

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Cestovní ruch se dotýká téměř všech oblastí života města – ubytování, stravování, ale také dopravy, kultury, informačních systémů, bezpečnosti. Území města je cestovním ruchem značně rozdílně zatíženo, což vyplývá z lokalizace hlavních cílů návštěvy hlavního města, ale i historicky vzniklé základny cestovního ruchu. Logickou koncentrací je historické jádro města, které však je v některých lokalitách intenzitou turistiky ohrožováno – nejen ztrátou genia loci, ale často i poškozováním samotných objektů, městského mobiliáře apod.

Trend městské turistiky je celosvětově rostoucí, zejména v posledních několika letech v tzv. bezpečných destinacích, kam ČR a tedy i Praha patří. Platí to i pro rok 2015 s mimořádným nárůstem 7 %, kdy v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze nocležovalo 6,5 mil. osob (téměř 16 mil. noclehů, tj. cca 45 tis. noclehujících osob/den), které zde pobývaly více než 20 mil. dní. V sezoně v registrovaných zařízeních stráví noc 60–70 tisíc návštěvníků. Při započtení ubytovacích kapacit mimo evidenci, návštěvy příbuzných a zejména jednodenních návštěvníků vč. tranzitů překračuje počet těchto osob přechodně pobývajících v Praze výrazně počet 100 tisíc osob.

Návštěvnost v roce 2015 ovlivnily zejména některé významné sportovní akce, proto musí být mimořádný trend tohoto roku potvrzen i v dalším období. Přesto lze v následujících letech („za normálních podmínek“) očekávat nejen stabilitu současného vysokého počtu návštěvníků oficiálně evidovaných (s možným růstem ve vazbě na zpřísnění kontrol evidence ubytování), ale i celkové zvýšení vzhledem ke změnám struktury destinací a dalším posílením příjezdu z některých zemí Asie. Nelze předpokládat významnou změnu převažující turistiky městského charakteru, přesto některé typy – kongresová, incentivní aj. mohou být úspěšné při zajištění příslušných podmínek v oblasti šíře i kvality nabídky služeb.

Pohyb a pobyt návštěvníků v centrální části města je násoben faktem, že toto území je i největší ubytovací kapacitou i kapacitou dalších služeb (stravování, kultura). Podíl počtu ubytovacích zařízení i jejich lůžkové kapacity na území Prahy 1 a 2 činí na celopražském souhrnu 40 %, ale díky jejich většímu využití podíl hostů resp. podíl přenocování na celopražském objemu překračuje výrazně 45 %. Nelze předpokládat citelnější snížení intenzity pohybu v historickém jádru města, ani při (nezbytném!) zvýšení nabídky aktivit v jiných částech města. Proto je nutné se zaměřit na opatření umožňující nekonfliktní vstřebání návštěvníků do prostoru a nekonfliktní vazby s trvale bydlícími (pracujícími) v místech se zvýšeným cestovním ruchem. Jde např. o rozšíření pěších zón a uvolnění hlavních pěších turistických tras, vytváření míst „mikro“ rekreace na těchto trasách, ale také omezení vzniku více kapacitních ubytovacích zařízení. Služby všeho druhu je třeba koncipovat v souladu s vývojem poptávky a naopak vytvářet a prezentovat nabídku zaměřenou na potenciální zdroje návštěvníků s příznivým ekonomickým dopadem.

Rozšíření skupiny dlouhodobějších nebo opakovaných pobytů vyžaduje ve velké míře zajištění některých specifických kapacit (sportovní), ale i speciální programy (mládež, senioři, handicapovaní, církevní turistika, oborově speciální,...) vyžadující rovněž úpravy objektů a zařízení pro jejich realizaci. Záměry v této oblasti mohou směřovat k programové nabídce i v jiných částech města spolu s realizací odpovídajících kapacit. Značný efekt může přinést koordinace součinnosti s okolním regionem v přípravě programů, vytyčování a hmotného zajišťování tras.

Zvláštní a zásadní pozornost je třeba věnovat absen-tující kapacitám, které jsou však investičně náročné – koncertní síň, výstavní areál, zábavní/vědeckotechnické a vzdělávací centrum apod. V programové nabídce je pak třeba řešit velké akce s mezinárodní atraktivitou.

Hlavní město Praha je výjimečnou atraktivní turistickou destinací a hlavní branou České republiky pro většinu zahraničních návštěvníků. Přes podporu cestovního ruchu v ostatních regionech je Praha pro cizinecký cestovní ruch rozhodujícím pobytovým místem – v roce 2014 ji navštívilo více než 65 % všech zahraničních návštěvníků ČR využívajících hromadná ubytovací zařízení – HUZ. Skladba návštěvníků podle zemí se mění a v převažujícím rozsahu je shodná s vývojem v destinacích obdobného turistického charakteru.

Česká republika se na světovém cestovním ruchu podílí více než 2 % a na evropském 5 % a představuje téměř 3 % hrubého domácího produktu celé české ekonomiky. Tzv. spotřeba cestovního ruchu (celkový objem výdajů) na území České republiky podle údajů ČSÚ překračuje 230 mld. Kč, z toho 140 mld. Kč představuje příjezdový cestovní ruch. Kladné bilanční sal-

do za zahraniční cestovní ruch přispívá pravidelně k přebytku segmentu služeb v rámci celkové zahraniční obchodní bilance. Podíl Prahy na celostátních objemech všech činností zahrnovaných do oblasti cestovního ruchu lze odhadnout na cca 40 %.

Praha je nejvíce navštěvovaným místem České republiky, je typickým příkladem „městské turistiky“ se specifickými atributy zejména v chování a nadprůměrných nárocích návštěvníků a s tím spojených i vyšších jejich výdajů. Je vyhledávána zejména pro své historické památky a úroveň a rozsah kulturní nabídky a jiných aktivit (např. mezinárodní maratón, kongresy, hudební festivaly). Pražská památková rezervace (PPR) patří k největším městským chráněným územím na světě. V roce 1992 byla zapsána na seznam světových památek UNESCO. Mezi hlavní znaky „městské turistiky“ ale patří kratší doba pobytu, avšak s podstatně intenzivnějším programem vč. věcně individuálním zaměřením doprovodných aktivit. „Jednoduchost“ obsahu a tedy i jednoduchost zajištění této formy turistiky je jen zdánlivá, neboť jejími účastníky se stávají osoby ze vzdálených zemí s odlišnými potřebami a požadavky. Poslední analýzy však naznačují, že v souvislosti s rozšiřujícím se formou ubytování v soukromí se zvětšuje i počet opětovných návštěv Prahy.

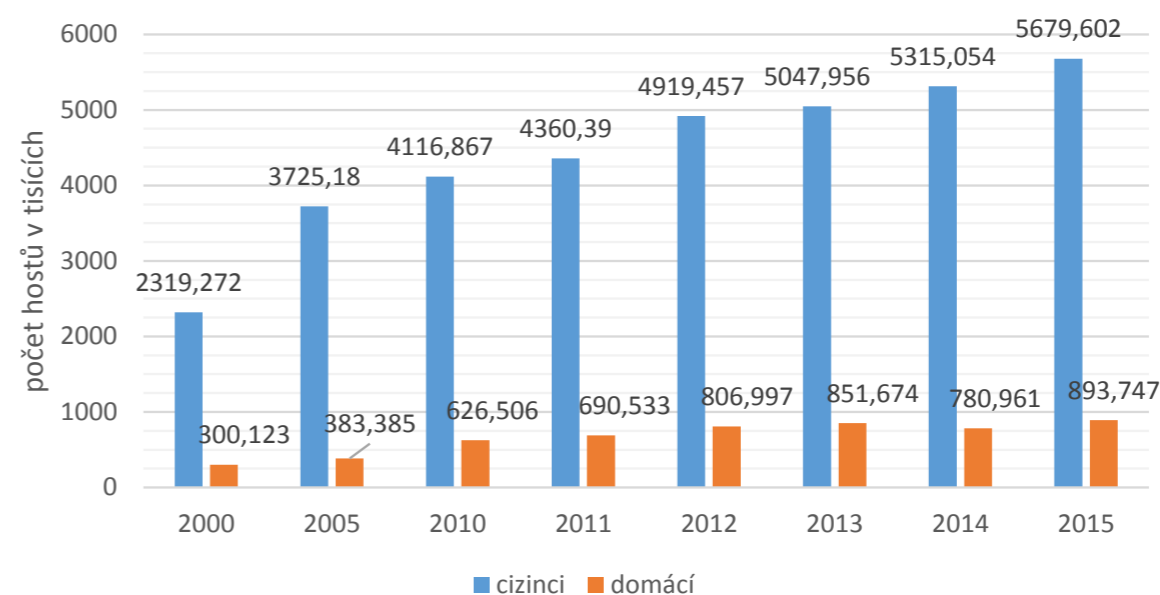
Přímé i nepřímé finanční efekty z cestovního ruchu pro vlastní rozpočet Prahy jsou ale velmi malé a neodpovídají objemům výnosů získaným v tomto odvětví na jeho území. Hl. m. Praha podporuje ze svého rozpočtu ročně přímo cestovní ruch částkou zhruba 100 mil Kč a další finanční prostředky jsou vkládány do aktivit a kapacit s turistikou souvisejícími (kultura, památková péče, muzea apod.). Na druhé straně jsou identifikovány některé problémy s potenciálním příjmem z cestovního ruchu pro městský rozpočet, které jsou spojeny s rostoucí kapacitou soukromého ubytování, kdy část ubytovatelů není registrována a neplatí příslušné daně a turistické poplatky.

Sektor cestovního ruchu nezůstal stranou celosvětově působících negativních vlivů finanční a ekonomické krize a tedy poklesu kupní síly. Situace v Praze ve sledovaném období však byla výrazně příznivější než v ostatních regionech ČR Po poklesu v roce 2009 se celkový počet hostů ubytovaných v HUZ v Praze postupně zvyšoval, v roce 2013 již o více než 1,1 mil. osob (tj. o více než 25 %) na 5,5 mil. (resp. dle revize 5,9 mil. osob) a v roce 2014 počet hostů vzrostl o dalších 3,3 % a překročil celkem již 6 milionů osob. Rok 2015 se zvýšením o 7 % trend nebývalého růstu potvrdil. Počet ubytovaných hostů dosáhl 6,6 mil. osob, kteří zde strávili 15,9 mil. nocí. Zvýšila se jak návštěvnost zahraničních osob, tak počet tuzemských návštěvníků (přesto v roce 2015 více než 5,7 mil. nerezidentů představovalo 86,5 % všech hostů v HUZ). Zůstává tak stále – na rozdíl od jiných evropských měst – velmi nízký podíl domácích (ubytovaných) návštěvníků v Praze, pouze necelých 14 % (pro porovnání – Vídeň více než 22 %).

GRAF / 824.1

Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) v Praze

[Zdroj: IPR Praha podle ČSÚ, 2016]

Ke zlepšení, vedle určitého vlivu „bezpečné destinace“ Prahy, došlo díky mimořádným akcím, jako např. mistrovství světa v hokeji, mistrovství Evropy ve fotbale do 21 let nebo Plzeň – hlavní evropské město kultury 2015.

Zpomalení tempa růstu a stagnace objemu ubytování v předchozích letech, které bylo považováno (mimo vlivů ekonomické globální krize i některých zahraničních politických událostí) za důsledek trendu již zmíněné specifiky městské turistiky – zkracování pobytu zejména u turistických „konzumentů“ z kontinentů mimo Evropu, ale i víkendová turistika ze sousedních zemí, se sice v roce 2015 neprojevil, ale stabilita zvýšení musí být potvrzena i v dalším období (viz výše uvedené významné akce ovlivňující počet hostů i délku pobytu a naopak některé aktuální bezpečnostní nepříznivé vlivy). Noclehující návštěvník hlavního města zde průměrně pobývá zhruba 3,4 dne, tj. 2,4 noclehů na 1 pobyt, (Ale např. osoby z Číny a Korejské republiky – 1,7 noclehů, nebo Slovensko, Rakousko, Polsko 1,8/1,9 noclehů/pobyt. Krátký je i pobyt noclehujících rezidentů – 1,75 noclehu). To můžeme označit za stabilní situaci, ve srovnání s průměrem EU zatím celkem příznivou.

K pozitivním faktorům rozvoje turistiky patří především usnadnění cest v souvislosti se vstupem ČR do EU a otevření Schengenského prostoru, lepší letecké spojení s Prahou zejména díky nízkonákladovým aeroliniím a rostoucí obliba druhé dovolené nebo krátkodobých víkendových výletů do evropských měst. Naopak přesně sestavené programy a harmonogramy or-

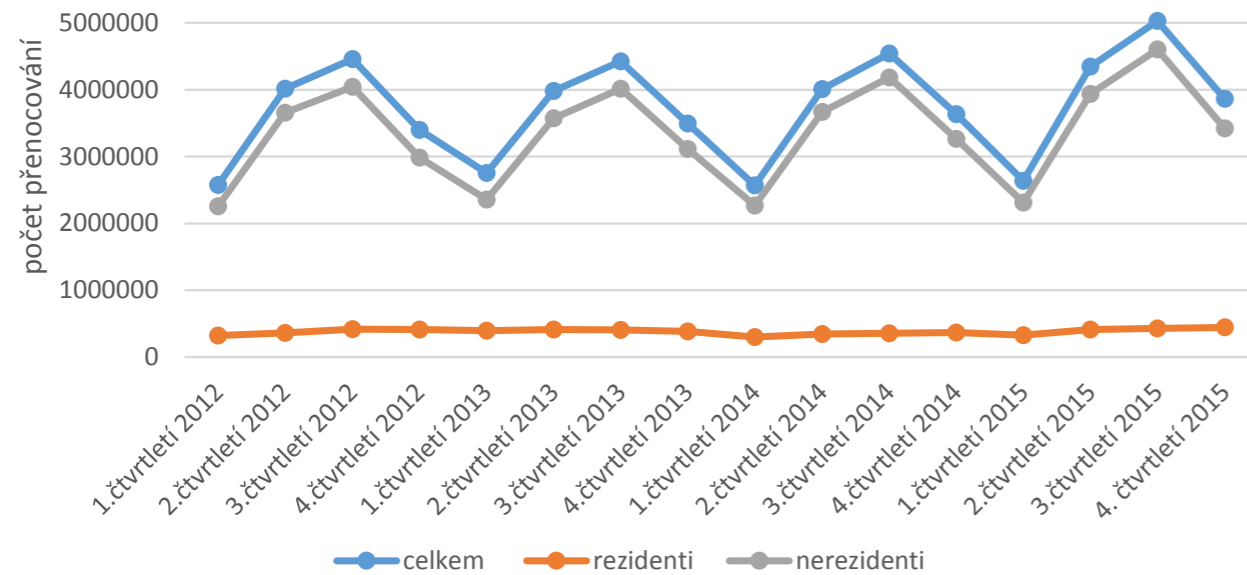
ganizovaných turistických pobytů v jednotlivých destinacích i jejich časové omezení neumožňují turistům zejména ze vzdálenějších zemí proniknout do genia loci navštíveného místa, které by bylo impulsem k opakování návštěvy. V posledních měsících se objevuje nový faktor, který může potenciálně velmi nepříznivě ovlivnit i oblast turistiky. Jedná se o bezpečnost, a to jak v samotných destinacích, tak i dopravních tras zejména při cestování na delší vzdálenosti, tedy v případě Prahy i u nárůstových zdrojových zemí. Tyto okolnosti, které mohou ve velké míře turistiku ovlivnit, mohou být i dlouhodobějšího rázu. → GRAF / 824.1

Na území Prahy je v průměru denně ubytováno v registrovaných HUZ cestovního ruchu kolem 45 tisíc osob, v sezoně však až 70 tisíc. Účastníky cestovního ruchu (do statistiky nezapočítaní) jsou i osoby využívající ubytování u příbuzných a přátel a také osoby využívající byty jako druhé bydlení. Problémem se stává individuální ubytování v soukromí na komerční bázi, které se nachází mimo registrace. Spolu s dalšími jednodenními návštěvníky (tuzemští turisté, zájezdy ubytovaných osob mimo Prahu, využití tranzitu k návštěvě aj.) pobývá v průměru za 1 den v rámci cestovního ruchu na území Prahy podle našeho odhadu cca 85 tis. osob s velkou diferencí "plné" sezony a mezisezonního období (globalizace pohybu osob však tenduje ke snížení rozdílů hlavně u noclehujících cizinců). Počet účastníků cestovního ruchu v turisticky atraktivních dnech výrazně překračuje 100 tis. osob a tvoří hlavní složku přechodně pobývajících osob na území Prahy, se svými pozitivními, ale negativními dopady na život města. → GRAF / 824.2

GRAF / 824.2

Sezonnost – počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních (za čtvrtletí)

[Zdroj: ČSÚ, zpracování IPR]

Ubytování návštěvníků Prahy poskytují hotely, penziony a jiná ubytovací zařízení. Praha disponuje více než 88 tisíci lůžek v HUZ. Absolutně sice došlo k poklesu kapacity (počtu lůžek), významně však posílila skupina ubytovacích zařízení s nejvyšší kvalitou a zvýšila se tak celková kvalita poskytovaných ubytovacích a dalších služeb. (Podrobně rozebráno v kapitole Občanské vybavení – Ubytování.) Dle dosažených výsledků za 1. pololetí 2015 byl překonán v minulých letech nekoordinovaný postup a nadbytečný konkurenční boj, který stlačil ceny pod racionální hranici. Denní sazba za pokoj v Praze vzrostla o 10,4 % na € 80,40 a drží se na nejvyšší úrovni z okolních zemí – Varšava € 69,80, Budapešť € 71,20 a Bratislava € 59,40. % (zdroj: tisková zpráva Cushman & Wakefield) a Praha opustila skupinu tzv. levných destinací.

Cestovní ruch vytváří pracovní místa v nejrůznějších, i nepřímo souvisejících oborech a činnostech a velmi příznivě přispívá k udržení zaměstnanosti. Počet pracovníků jen v odvětví ubytování a stravování dosahuje okolo 40 tis. osob a na pražské zaměstnanosti se podílí 4,5 %; další osoby však zaměstnávají cestovní kanceláře a navazující činnosti (kulturní instituce, dopravní a průvodcovské služby, specializovaný obchod a účelová výroba aj.). Odhadem nabízí turistika v Praze více než 100 tisíc pracovních příležitostí. S rozvojem e-businessu se mění i některé služby v cestovním ruchu a roste jeho individualizace. Překážkou rozvoje cestovního ruchu by se mohl stát nedostatek kvalifikovaných a vstřícných pracovních sil. Pražský cestovní ruch působí na zaměstnanost i v jiných regionech.

Podrobně se přínosem cestovního ruchu zabývá satelitní účet cestovního ruchu, který však není dosud zpracován v regionálním členění.

Správa města se hlásí k intenzivní podpoře kongresové a incentivní turistiky. Praha v posledním období překonala v tomto ekonomicky významném a prestižním segmentu turistiky hlavní nepříznivé globální ekonomické vlivy. V roce 2014 se v Praze konalo podle údajů ČSÚ téměř 3 700 konferenčních akcí, tj. 35 % všech akcí nad 50 účastníků pořádaných v HUZ v České republice. Počet účastníků těchto akcí se stabilizoval na 550 tis. osob. Speciální statistika Mezinárodní kongresové asociace (ICCA) uvádí pro rok další významné zlepšení Prahy v evropském i celosvětovém měřítku. Počet velkých mezinárodních akcí v roce 2014 vzrostl na 118, což je více než 80 % celostátního počtu, a to s převážnou účastí zahraničních osob. Praha meziročně v pořadí jednotlivých měst dále postoupila a umístila se již na 10. místě na světě, což znamená zlepšení o 8 míst oproti roku 2010. Nejvíce velkých kongresů bylo z oblasti medicíny a dalších vědních oborů, technologií a průmyslu. Nadprůměrný ekonomický pozitivní vliv tohoto segmentu turistiky je zřetelný z faktu, že výdaje jeho účastníka jsou třikrát vyšší než průměrného návštěvníka.

Cestovní ruch je odvětví, ve kterém působí vnější vlivy více než ve většině jiných oborů. Přesto lze konstatovat, že ve většině turistických destinací nebyl zaznamenán hluboký propad výkonů, celkově došlo dokonce k určitému oživení. Do ob-

jemu i struktury návštěvníků zasahují i některé geopolitické a ekonomické vlivy, a to i v případě zemí, které jsou významnou zdrojovou turistickou oblastí (Rusko). Naopak některé problémy v dříve frekventovaných destinacích (Severní Afrika) znamenají změnu turistických proudů vč. posílení evropské turistiky.

Snižování sezonnosti, zvyšování kvality služeb včetně jejich cenové přiměřenosti a zachování pocitu bezpečnosti jsou klíčovými faktory udržitelného cestovního ruchu a podmínkou zachování dobré pověsti Prahy jako turistické destinace. Prioritním je udržení zájmu o Prahu v podmínkách mimořádného růstu konkurence. Mimo jiné to vyžaduje součinnost Prahy s ostatními regiony a centrem (organizace Czechtourism), zejména v oblasti marketingu a koordinace nových programů. Kvalita a široká nabídka služeb v cestovním ruchu je další nezbytnou podmínkou udržení atraktivity, proto Praha byla velmi aktivní ve své propagaci (např. účast na veletrhu IMEX v květnu 2015). Pozitivně vnímaným opatřením připraveným městskou správou je grantová podpora velkým kongresům.

Dopady cestovního ruchu na území města jsou velmi rozdílné, největšímu a místy zcela mimořádnému zatížení je vystaveno historické jádro Prahy. To přináší jak riziko narušení „genia loci“ konkrétního místa se ztrátou jeho atraktivity, tak i přímo devastaci hmotných památek.

Nepodařilo se výrazněji eliminovat nové faktory oslabující přitažlivost města. Zvláště nebezpeční jsou návštěvníci, kteří nedodržují pravidla slušného chování, např. při sportovních utkáních a větších akcích. Stále nedořešeným problémem je úroveň některých vstupních bodů města, která neodpovídá současným potřebám a požadavkům a naopak se projevila malá koordinovanost a koncepční přístup např. v silně kritizované záležitosti nové stanice metra Veleslavín jako významného vstupního bodu z letiště Václava Havla do centra. Návštěvníky negativně vnímána je „čistota a pořádek“, zvláště na místech většího shromažďování osob a kritizován je i nárůst drobné pouliční trestné činnosti a trvajících problémy s taxislužbou

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu je žádoucí, protože jde o odvětví, které samo o sobě svou výkonností je významnou součástí pražské ekonomické základny, ale také generuje rozvoj jiných, bezprostředně nesouvisejících oborů a přispívá k udržení zaměstnanosti.

TRENDY

V souvislosti s ekonomickými a potenciálně politickými problémy dojde ve střednědobém horizontu jen k mírnému nárůstu návštěvnosti Prahy. Případné vystupňování mezinárodních bezpečnostních rizik se však může odrazit ve stagnaci, i když hrozba terorismu jako faktor ovlivňující globální cestovní ruch zůstane pro samotnou Prahu podprůměrná. Vývoj Prahy bude příznivější než v ostatních oblastech ČR, ale v regionální

součinnosti bude nadále existovat potenciál celkového růstu. Může dále posílit příjezdová turistika z některých zemí – Čína, Korea, Japonsko, USA i Jižní Amerika, u jiných zemí sehraje nepříznivou roli politický vývoj – Rusko. Odhaduje se další mírné zvýšení podílu domácích turistů (tj. přespávajících návštěvníků), zastoupení této kategorie ve srovnání se západoevropskými velkoměsty bude ale zatím podstatně nižší. Stagnovat bude délka pobytu.

Rostoucí konkurence jiných městských destinací, ale také růst nároků návštěvníků, si vyžádá realizaci významných, někdy i investičně náročných, opatření. Pro městskou správu a další aktéry v této oblasti to znamená aktivnější přístup ke spolupráci, nově koncepčně založenému marketingu a propagaci, využití progresivních informačních systémů, vznik nových projektů a pobytových programů. V důsledku stárnutí populace je pravděpodobná změna struktury návštěvníků – očekává se další nárůst ve skupině seniorů. V rámci EU je zvýrazněn segment „cestovní ruch pro všechny“. V souvislosti s tím může dojít ke zvýšení počtu příjezdů „chudších“ návštěvníků. Jednoznačným základem cestovního ruchu zůstane „městská“ turistika opírající se o nabídku historie a kultury (kampaň – návštěvy památek UNESCO). Prosadí se nové formy pobytových programů – zážitková a incentivní turistika (trend „církvevní turistika“), rozšíří se nové formy návštěv Prahy (víkendové pobyty).

Praha bude i nadále čelit konkurenci v oblasti konferenční (kongresové turistiky) s hrozbou poklesu zájmu u méně atraktivních akcí pořádaných převážně pro tuzemské subjekty. Jako zvláštní segment návštěvníků se specifickými nároky bude třeba řešit tranzitující osoby, zejména klienty letecké dopravy.

VÝVOJ OD R. 2014

Významný podíl Prahy na celostátních objemech cestovního ruchu byl zachován, v posledních letech doznává určitého zvýšení, a pohybuje se stále kolem 40 %. Po krátkodobé stagnaci návštěvnosti na konci prvního desetiletí 21. století se v dalších letech rychle zvyšoval počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních a v roce 2014 poprvé překročil 6 mil. Růstový trend potvrzují i výsledky tří čtvrtletí roku 2015 (téměř 5 mil. návštěvníků do konce září t. r.). To potvrzuje, že některé ekonomické problémy postihly tento sektor jen dočasně, resp. v řadě zdrojových zemí v podstatě nebyly zaznamenány. Nárůst v Evropě je také připisován vlivu zhoršení situace v dřívějších významných cílových destinacích – zejména Severní Afrika. Vývoj v Praze byl na průměru velkých turisticky úspěšných evropských měst. Výrazně se zvýšila návštěvnost z některých zemí Asie (Korea, Čína), USA, Izrael. Naopak je zřetelný vliv problémového ekonomického i politického vývoje v některých zdrojových zemích návštěvnosti, především Ruska.

Podíl domácích návštěvníků je ale stále nízký (přes 10 %, ale s určitým pozitivním trendem růstu). Další rozvoj doznalo letecké spojení nízkonákladové a segment „VFR“ (návštěvy známých a příbuzných, který v rámci Schengenského prostoru není nijak statisticky podchyten).

Finanční efekty z cestovního ruchu pro město Prahu stále neodpovídají jeho přínosům, přesto správa města je stále aktivnější v oblasti cílené podpory (vč. grantových programů) i v mezinárodní proturistické prezentaci Prahy.

Praha si opětně polepšila jako místo velkých mezinárodních setkání (kongresů) světového významu (dle metodiky Mezinárodní kongresové asociace ICCA – 10. místo). Přesto i v tomto segmentu, tak jako v celém turistickém průmyslu, roste celoevropsky velmi rychle konkurence a udržení/zlepšení pozice vyžaduje některé zásadní opatření (mj. rozvinutí nová strategie marketingu a spolupráce s centrem a ostatními regiony ČR). Nepodařilo se vždy dostatečně reagovat na měnící se požadavky návštěvníků (např. růst komplexnosti i flexibility služeb a jejich kvality, vícegenerační programy). Nabídka kulturních akcí se však rozšířila o některé s celoevropským formátem.

Rizikem pro Prahu jsou stále konfliktní návštěvníci, např. při sportovních utkáních a větších akcích. Podle průzkumů také přetrvává špatné hodnocení „péče o čistotu a pořádek“. Určitou setrvačnost má i nepříznivé hodnocení taxi služby.

Potvrdil se pozitivní vliv cestovního ruchu na zaměstnanost, jen odvětví ubytování a stravování vytváří v hlavním městě Praze zhruba 40 tisíc pracovních míst, další pracovní místa pak v dopravě, kultuře a souvisejících službách. Celkově se odhaduje, že cestovní ruch představuje cca 13 % pracovních míst (tzv. ekonomika cestovního ruchu).

825 – UBYTOVÁNÍ

Úvod

Kapacita ubytování, která zajišťuje krátkodobé i dlouhodobé pobyty návštěvníkům Prahy nebo osobám přechodě na území města žijícím je hodnocena diferencovaně. V rámci cestovního ruchu je považována jak absolutně, tak svou kvalitativní i územní strukturou za aktuálně dostatečnou – téměř 90 tisíc lůžek ve více než 750 hotelích a dalších hromadných ubytovacích zařízeních. Za deficitní jsou považovány kapacity např. vysokoškolských kolejí (stávající stav 30 tis. lůžek), některé speciální kapacity v sociální oblasti pro děti a mládež, a rostou i potřeby v oblasti odpovídajícího ubytování zahraničních osob/pracovníků.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Přechodné ubytování sice tvoří jen malou část celkových pobytových kapacit (tj. především bytů), přesto vzhledem ke specifickému využití je třeba jim věnovat individuální pozornost při jejich alokaci. V souhrnu (při odhadu vícekapacitního ubytování pro pracovníky nebo i některé sociální účely) představuje toto dočasné ubytování kapacitu cca 150 tisíc lůžek (v některých obdobích roku více než 120 tisíc pobývajících osob mimo trvalé mimopražské bydliště).

Ubytovací kapacita cestovního ruchu je již několik let považována za dostatečnou a značná konkurence přinutila řadu subjektů poskytující nekvalitní služby turistům opustit trh. Přesto se objevují nové investorské návrhy, a to i v lokalitách s mimořádnou koncentrací těchto kapacit. Převážně jde však o kapacity s vysokou kvalitou nebo specifickým zaměřením, které samotný trh mohou obohatit. Přesto spolupráce s příslušnými uživatelskými subjekty (investory nových kapacit cestovního ruchu) je nutná pro zajištění jejich nekonfliktního provozu a přínosu pro jejich činnost i lokalitu. Stanovení podmínek provozu vč. určení racionální velikosti musí být nekompromisní, ale zdůvodněné.

Totéž platí pro ubytování studentů vysokých škol – zejména řešení kampusů a kvalita ubytování v centrální části města, MŠMT – domovy mládeže a doposud nepřítli sledované kapacity ubytoven pracovníků, sociálně vyčleněných i potenciálních nově příchozích (migrantů).

Ubytování je oblast aktivit poskytující služby návštěvníkům Prahy a osobám, které z různých důvodů v Praze krátkodobě i dlouhodobě pobývají. S rostoucí mobilitou osob a rozvojem cestovního ruchu se kapacita ubytovacích zařízení a v nich umístěných lůžek po velmi progresivním růstu na přelomu století v posledních letech zpomalila a stagnuje. Došlo však k zásadním kvalitativním změnám ve struktuře ubytování a poskytovaných služeb (viz také kapitola Cestovní ruch).

Ubytování je možné rozdělit na ubytování sloužící cestovnímu ruchu, k jehož hlavním charakteristikám patří časté střídání hostů, převážně krátké pobyty a požadavek na poskytování doprovodných služeb často vysoké kvality a tomu odpovídající ceny. Druhou skupinou je ubytování sloužící osobám, které se v hlavním městě připravují na povolání nebo sem přicházejí za prací a dosud si neopatřili nájemní nebo jiné bydlení s dlouhodobějším charakterem užívání.

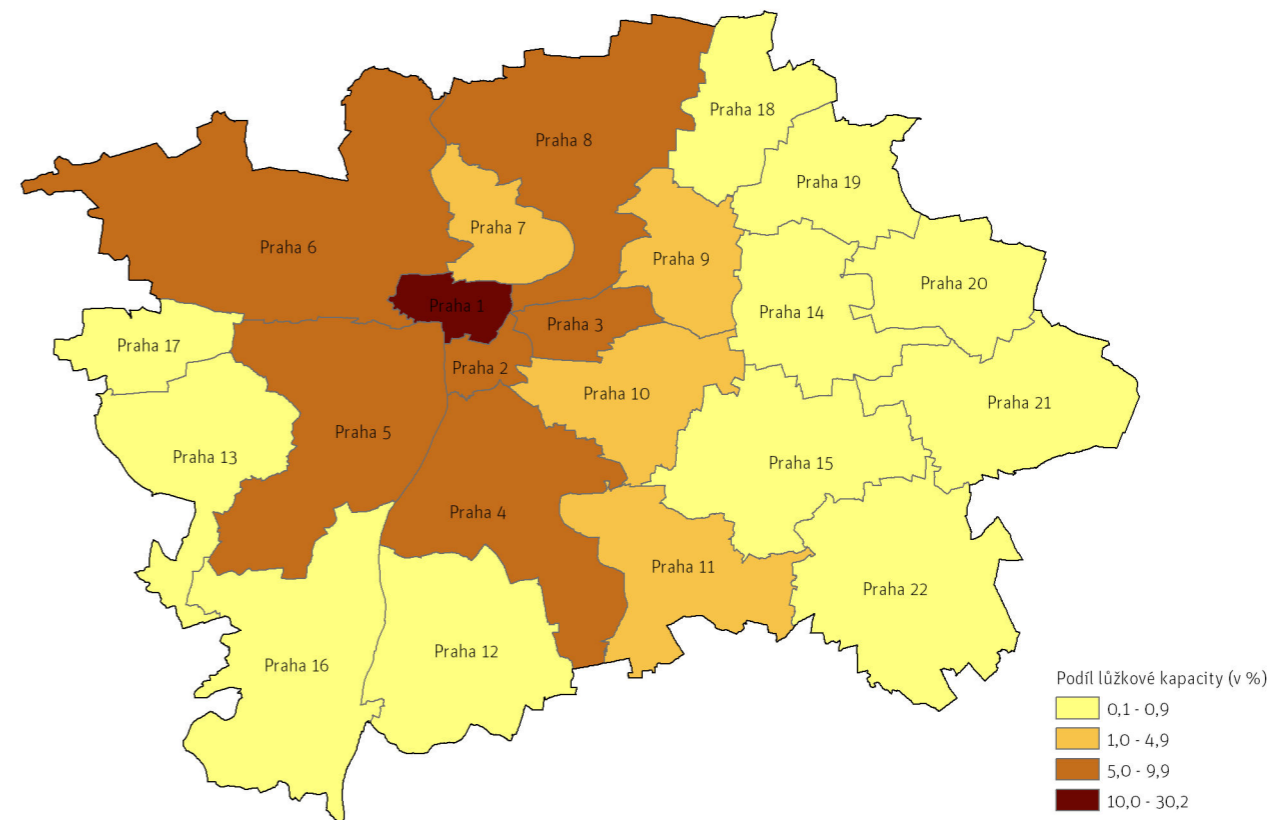
UBYTOVÁNÍ SLOUŽÍCÍ CESTOVNÍMU RUCHU

Ubytování pro cestovní ruch poskytují hotely, penziony a další ubytovací zařízení k tomu účelu trvale zřízené nebo přechodně pro tento účel upravené (např. sezonní využití studentských kolejí, kempy). Počátkem roku 2014 došlo k revizi údajů

MAPA / 825.1

Podíl lůžkové kapacity v roce 2014 podle správních obvodů

[IPR Praha 2016, zdroj: ČSÚ, 2015]

TAB / 825.1

Využití lůžek hromadných ubytovacích zařízení v Praze („čisté“ v %)

[Zdroj: ČSÚ 2014]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
PRAHA	51,8	51,7	49,1	45,1	48,9	52,9	53,9	53,8	54,3

o kapacitách cestovního ruchu, ze které vyplývá, že v pražských (hromadných) ubytovacích zařízeních (HUZ) je umístěno více než 17 % celkové kapacity lůžek sloužících cestovnímu ruchu v České republice (podíl hotelových kapacit nejvyšší kvality je však výrazně nad 50 %). V roce 2014 Praha disponovala 760 hromadnými ubytovacími zařízeními s 88 tisíci lůžky. → MAPA / 825.1

Hotely a jim podobná zařízení nejsou na území hlavního města rozmístěna rovnoměrně. Dominuje Praha 1 s 30,2 % celkové lůžkové kapacity, Praha 6 a Praha 2 nabízí cca po 10 %. Koncentraci ubytovacích možností uvnitř města potvrzuje třetina celkových kapacit, které jsou lokalizovány v dalších 4 z 22 správních obvodů (Praha 5, 8, 3 a 4).

V posledním desetiletí došlo k zásadním změnám ve prospěch kvalitního ubytování. Zatímco v roce 2005 mohla Praha nabídnout 128 hotelů nejvyšších kategorií (4* a 5*), aktuálně je to již více než 250 a celkový počet v nich nabízených lůžek překročil 45 tisíc, tj. větší polovina celkové kapacity. V Praze má zastoupení většina světoznámých hotelových řetězců, např. Marriot, Four Seasons, Renaissance, Sheraton, Holiday Inn, Best Western Premier a další. Se zvýšením kapacit hotelů nejvyšší kvality současně klesá zastoupení hotelů nižších kategorií a trh opouští některá méně kvalitních zařízení. → MAPA / 825.2

Přírůstek hotelových kapacit se zpomalil, přesto v důsledku předchozí intenzivní činnosti investorů stávající ubytovací kapacita v hlavním městě Praze kryje poptávku. Předchozí pokles cen uby-

tování se s velkou pravděpodobností daří překonat a zvýšení cen o více než 10 % v 1. pololetí 2015 řadí Prahu jednoznačně na první místo mezi metropolemi středoevropských (bývalých socialistických) zemí, zatím však nedosahuje evropského průměru (€ 112,0).

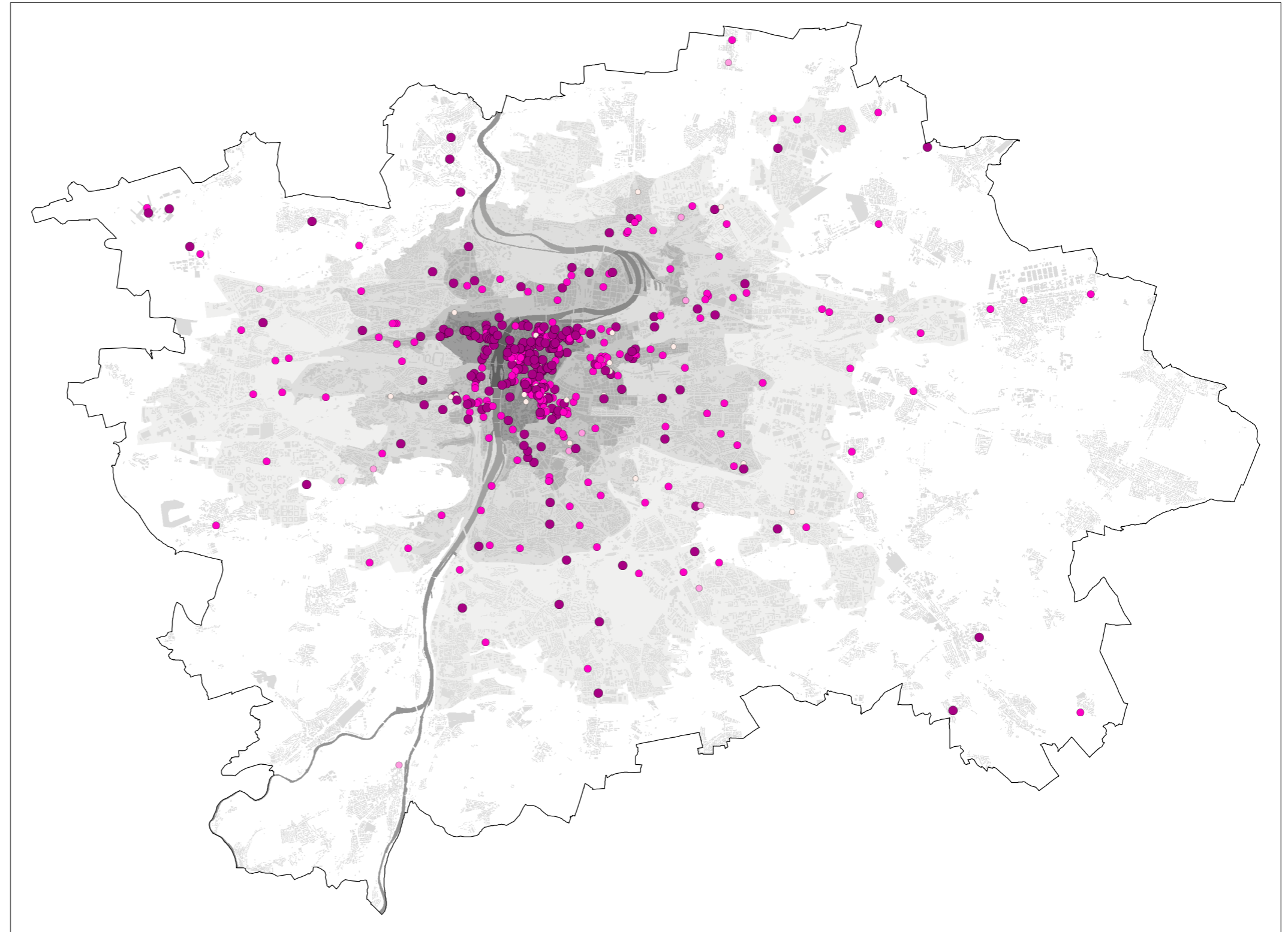
Jen z části je pak naplňován záměr rozmístění infrastruktury cestovního ruchu na větší území města s cílem odlehčit jeho historické jádro. Přesto dochází k přestavbám některých kapacit v méně atraktivních lokalitách na jiné – zpravidla kvalitnější – druhy ubytovacích zařízení, v některých případech dochází i k ukončení jejich činnosti a jinému funkčnímu využití objektů.

Využití lůžek (obsazenost) se v posledních letech po určité stagnaci zřetelně zlepšilo, což potvrdilo v podstatě jen dočasný vliv ekonomických globálních potíží na městskou turistiku. Obsazenost hotelů v Praze je výrazně vyšší než v ostatních krajích a v 1. polovině 2015 dosáhla 68 %. Potřeba většího kapacitního růstu není detekována, přesto se objevují nové záměry výstavby, a to buď jako objekty se specifickými službami a klientelou, nebo jako součást vícefunkčních komplexů (dle odhadu by měly v průběhu následující 2 let být dokončeny hotelové kapacity s více než 700 pokoji). → TAB / 825.1

UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ NESLOUŽÍCÍ CESTOVNÍMU RUCHU

K ubytovacím zařízením, která neslouží cestovnímu ruchu, patří zařízení pro školní mládež jako internáty a domovy mládeže zřizované krajem, MŠMT, případně církvemi. Na území hlavního města Prahy se nachází 22 domovů mládeže o kapacitě 2 450 lůžek (z toho 80 % je zřizovatelem hl. m. Praha) a 11 internátů s kapacitou 559 lůžek. Některá hromadná ubytovací zařízení poskytují část svých kapacit pro dlouhodobé ubytování pro osoby pracující v Praze, případně studenty, to se však netýká domovů mládeže, které vykazují aktuální absenci kapacity pro cca 150 dětí. Školská ubytovací zařízení pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením zajišťují ubytování pro 350 klientů. Další lůžková kapacita v objemu 400 lůžek se nachází v zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a 200 lůžek je v diagnostických ústavech (O ostatních kapacitách ubytovacích zařízení (ubytoven) užívaných především tuzemskými nebo zahraničními pracovníky, ale i sociálně vyloučených osob, údaje v podstatě neexistují.)

Ubytování vysokoškolských studentů zajišťují podle možností koleje. Celková kapacita kolejí v Praze podle propočtů IPR Praha činí cca 12 900 pokojů ve 30 zařízeních. Tyto koleje patří 5 největším vysokým školám na území Prahy (UK, ČVUT, VŠE, ČZU, VŠCHT), podle odhadu jde cca o 30 000 lůžek. Počet lůžek nekryje požadavky na ubytování studentů. Na přidělení kolejí jsou na některých školách pořadníky, studenti jsou nuceni dojíždět i ze vzdálenějších míst (až 100 km nebo 2 hodiny). Řada studentů řeší ubytování v soukromí, nebo individuálně koncentrací studijního programu. Většina kolejí je v horším technickém stavu. → TAB / 825.2

Hotely s kapacitou nad 10 pokojů

- 5* a 4*
- 3*
- 2* a 1*
- hotely garni

Prstence města

- jádro
- střed
- heterogenní město
- modernistické město
- krajina

Hotely

MAPA / 825.2

[IPR Praha 2016, zdroj: ČSÚ 2015]

TAB / 825.2

Vysokoškolské koleje v Praze

[Zdroj: IPR 2016]

KOLEJE PŘÍSLUŠEJÍCÍ VYSOKÉ ŠKOLE	POČET ZAŘÍZENÍ	POČET POKOJŮ	POČET LŮŽEK
UNIVERZITA KARLOVA	11	5 554	10 407
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ	8	3 790	7 950
VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ	11	2 139	4 131
ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA	4	1 100	2 660
VYSOKÁ ŠKOLA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ	2	660	1 500
OSTATNÍ ŠKOLY	3	500	1 080
CELKEM	39	13 743	27 728

Nové ubytovací kapacity pro studenty se realizují jen ve velmi omezeném rozsahu, prováděné rekonstrukce jsou doprovázeny zvýšením standardu ubytování, ale také převedením části kolejní kapacity na hotelové ubytování. V konečném důsledku dochází ke stagnaci počtu lůžek pro studenty.

TRENDY

Na trhu hotelového ubytování dále poroste silná konkurence, projevující se reálným zánikem některých hotelových kapacit s nižší kvalitou a horší dopravní dostupností. Část ubytovacích zařízení bude pravděpodobně transformována a nabízena pro dlouhodobé ubytování, příp. i pro zcela jinou funkci. Výstavba nových hotelových kapacit (nejvyšších kategorií) bude omezena, resp. bude pokračovat výrazně pozvolněji se specializovaným charakterem, příp. jako součást vícefunkčních komplexů (v nejbližších letech zvýšení o cca 3–5 % celkové kapacity). Hotely budou muset rozšířit svou nabídku služeb i mimo ubytování, což bude vyžadovat zvýšení jejich aktivity při koordinaci, propagaci a prezentaci nabídky. Existující deformace některých cen za ubytování budou postupně odstraňovány. Opakovaná ekonomická recese, která se rozšíří i na další zdrojové země turistů by negativně ovlivnila kupní sílu a tím i rozsah globální turistiky. Zatím jen obtížně definovatelným vlivem na objem a strukturu cestovního ruchu je potenciální zhoršení politické a tím i bezpečnostní situace v širokém geopolitickém měřítku.

VÝVOJ OD R. 2014

Celková kapacita (vyjádřená v počtech lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních pro cestovní ruch) stagnuje, je však považována za dostačující. Potvrzuje to i aktualizovaný Registr

hromadných ubytovacích zařízení ČSÚ. Mění se však příznivě jeho kvalitativní struktura. V roce 2015 nabízelo služby přes 750 ubytovacích zařízení s celkovou kapacitou téměř 90 tisíc lůžek, z toho však více než 250 hotelů 4* a 5* s kapacitou plných 45 tisíc lůžek. Celková poptávka se dále zlepšila – v Praze nadprůměrně, neboť městská forma turistiky byla ekonomickými problémy zasažena jen přechodně a v omezeném rozsahu. Projevuje se však velká konkurence ostatních turistických destinací (v zahraničí) i mimořádně tuhý vnitřní cenový boj. Obsazenost HUZ dále vzrostla – nad 54 % (ve vybraných hotelech dle Cushman & Wakefield v 1. pololetí 2015 dokonce zvýšení o 7 % na 68 %). Některé hotely (ubytovací zařízení) se ale dostaly do vážných problémů, které vedly a dále mohou vést ke změně jejich využití nebo ukončení provozu. Existence ubytovacích kapacit je tak limitována stále více jejich kvalitou a tedy možností jejich úspěšného fungování na trhu. Z dlouhodobého hlediska se, po celkovém oživení na trhu, dá předpokládat nárůst zájmu o ubytování v hl. m. Praze, avšak bez výrazného absolutního nárůstu ubytovací kapacity. Ke kvalitativnímu strukturálnímu růstu však s velkou pravděpodobností přispějí, vedle rekonstrukcí stávajících objektů, i některé připravované nové projekty.

Segment ubytování nesloužící cestovnímu ruchu žádné významné změny od roku 2012 neprodělal. Setrvalým nárůstem počtu studentů vysokých škol i problematickou transformací části kolejí na komerční ubytování se nadále zvětšuje deficit těchto ubytovacích zařízení. V rámci rozvojových územních záměrů je proto žádoucí sledovat optimalizaci umístění specifických kapacit, které by současně řešily požadovanou komplexnost uživatelských funkcí (kampus). Souběžně stále větší počet studentů využívá jiné formy bydlení než v hromadných kolejích, důvody jsou různé – kromě obtíží získat místo na koleji vstupují do rozhodování ekonomické faktory i preference soukromí.

830 Veřejné služby

831 — REGIONÁLNÍ ŠKOLSTVÍ

Úvod

Praha je od středního vzdělávacího stupně centrem českého školství a vzdělávání. Mimořádné postavení Prahy je zejména v soustředění vysokých škol. Viz kapitola 832 Vysoké školy. Nadprůměrných hodnot dosahuje Praha i ve vybavenosti středními a vyššími odbornými školami v přepočtu na 100 tisíc obyvatel. Nachází se zde největší absolutní počet středních a vyšších odborných škol z krajů ČR. Ze srovnání počtů zařízení předškolního a základního vzdělávání Praha (339 žáků/ZŠ) oproti ČR (208 žáků/ZŠ) a největším českým krajům je zřejmě větší koncentrace mateřských a základních škol s velkou kapacitou dětí a žáků, daná vyšší hustotou obytného území a příznivými docházkovými vzdálenostmi. → TAB / 831.1

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Praha je dlouhodobě republikovým centrem vzdělanosti.

Celoměstskou působnost má střední a vyšší školství s přesahem do regionu, podle údajů MŠMT, stavu matriky k 1. 1. 2014 ve školním roce 2014/2015 bylo v Praze 189 středních škol (tj. 15% z ČR), 8 konzervatoří (tj. 44% z ČR) a 38 vyšších odborných škol (tj. 22% z ČR).

Převážná většina středních a vyšších škol je umístěna v samém centru města na území městských částí Prahy 1 a 2. Lokace vzdělávacích institucí s regionální působností v okrajových městských částech je spíše výjimečná. Centralizace vzdělávacích zařízení je výhodná pro jejich dobrou dostupnost ze všech částí města a přispívá ke kvalitě a intenzitě života centra města, rozptyl studentského živlu a s tím koncentrace mladých a kreativních lidí v centru hlavního města patří k jeho největším hodnotám.

Sít středních škol je v posledních letech v zásadě stabilní, dlouhodobě se stále snižuje počet vzdělávajících se žáků. Pokles neplatí pouze v oboru gymnázií, o všeobecné vzdělávání má česká a zejména pražská veřejnost setrvalý zájem.

S územním rozvojem veřejného středního a vyššího školství se nepočítá. Nutností ve středním školství je restrukturalizace oborové skladby vzdělávací nabídky škol, centralizace identických oborů v návaznosti na rámcové vzdělávací programy a propustnost mezi obory. Prioritou je podpora technických a nehumanitních oborů vzdělávání.

Mapa / 831.1 vyjadřuje rozložení a koncentrace nejdůležitějších středních a vyšších škol v Praze, zobrazeny jsou školy s vysokou kapacitou (nad 500 žáků) a dále výběrové školy s velmi vysokou naplněností a se zcela specifickými obory (např. uměleckého zaměření). → MAPA / 831.1

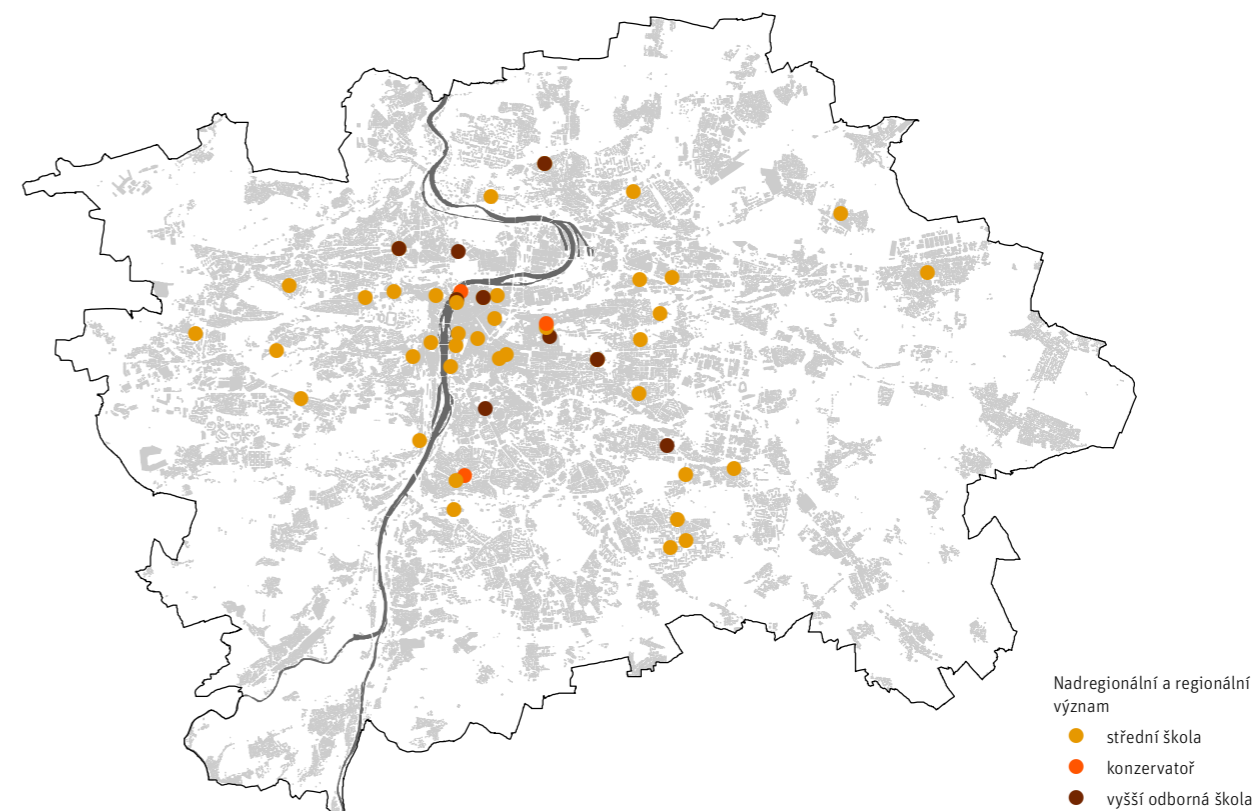
Sít mateřských a základních škol regionálního školství tvoří základní prvek vybavenosti obcí a je vázaná na bydliční obyvatelstvo. Ve školním roce 2014/2015 bylo v Praze 395 mateřských škol a 260 základních škol, včetně škol pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Mateřské i základní školy jsou v Praze zřizovány majoritně městskými částmi (cca 75–80%), dále pak soukromými subjekty, hlavním městem Prahou, církvemi a MŠMT.

Vzhledem k demografickým změnám na počátku 21. století, díky výraznému poklesu porodnosti, došlo k optimalizaci sítě veřejných škol, která byla podmíněna také ekonomickými a organizačními důvody. Nadbytečné mateřské a základní školy byly redukovány nebo administrativně slučovány do větších celků, časté bylo i slučování mateřské školy s blízkou základní školou. Negativním jevem některých redukcí je především zhoršená docházková vzdálenost do zbývajících zařízení. V druhé polovině 1. desetiletí 21. století však nastal demografický zlom a počty dětí nejprve v předškolním vzdělávání, poté i v základním vzdělávání, začaly narůstat. Příčinou v hlavním městě Praze není jen „babyboom“, ale též rostoucí bytová výstavba a migrační vlivy. Stoupat začal i zájem obyvatel přilehlých obcí Středočeského kraje o umístování svých dětí do pražských škol. V současné době se růstová křivka počtu dětí ve věku mateřské školy zmírňuje, vlna se však přelévá do základních škol. → TAB / 831.2

MAPA / 831.1

Regionální školství - celoměstská úroveň

[IPR Praha 2016]

MATEŘSKÉ ŠKOLY

Počet mateřských škol v souvislosti s demografickým růstem od školního roku 2005/06 stoupá, mezitím se zvyšuje i počet dětí v mateřských školách – od školního roku 2004/05 o cca 1 000 dětí, od školního roku 2008/09 o cca 2 000 dětí. Ve školním roce 2013/14 byl počet dětí o více jak 13 000 dětí vyšší oproti školnímu roku 2003/04. Z 57 městských částí zřizuje mateřské školy 50 z nich. Ve školním roce 2014/2015 zřizovaly MČ celkem 297

mateřských škol. Rozmístění mateřských škol v zásadě kopíruje rozložení bytové zástavby. Ve školním roce 2014/15 byl počet dětí 41 637; tj. opět o 1232 dětí více oproti školnímu roku 2013/14.

Celková kapacita MŠ v roce 2014/2015 odpovídala v rámci hl. m. Prahy počtu dětí odpovídající věkové skupiny 3–5 let, která čítala 44 171 dětí. Kapacita škol je však nerovnoměrně rozložena; v některých územích je nedostatečná, v některých je naopak kapacita nenaplněná v porovnání s počtem dětí v odpovídající vě-

TAB / 831.2

Počet mateřských a základních škol v Praze – dlouhodobý vývoj kraje

[Zdroj: MŠMT, Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele]

	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
MATEŘSKÉ ŠKOLY	310	307	321	320	321	320	322	331	340	352	372	395
POČET DĚTÍ	27 226	27 646	28 497	29 052	29 859	31 308	33 403	35 264	37 078	38 457	40 405	41 637
ZÁKLADNÍ ŠKOLY	229	219	215	255	253	251	251	251	253	252	254	260
POČET ŽÁKŮ	89 437	85 584	81 246	79 763	77 116	74 470	73 400	74 151	76 189	79 310	83 241	88 184

TAB / 831.1

Srovnání škol v největších českých krajích a ČR

[Zdroj: ČSÚ, MŠMT, Statistické ročenky školství]

VYBRANÉ UKAZATELE	ČESKÁ REPUBLIKA	HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	STŘEDO-ČESKÝ	JIHO-MORAVSKÝ	MORAVSKO-SLEZSKÝ	ÚSTECKÝ	JIHOČESKÝ	OLMOUCKÝ
POČET OBYVATEL	10512419	1243201	1302336	1170078	1221832	825120	636707	636356
MATEŘSKÉ ŠKOLY	5158	395	740	657	475	357	310	376
POČET ŠKOL NA 100 000 OBYV.	48,3	29,9	56,1	55,3	38,5	42,4	47,9	58,8
DĚTI CELKEM	367606	41637	48455	41330	40755	26489	23419	23298
POČET DĚTÍ NA 100 000 OBYV.	3 458	3 250	3 595	3 461	3 343	3 206	3 658	3 668
ZÁKLADNÍ ŠKOLY	4106	260	531	472	442	277	255	297
POČET ŠKOL NA 100 000 OBYV.	39	20,4	40,6	40,4	36,2	33,4	40,2	47
ŽÁCI CELKEM	854137	88184	109650	92481	100074	71949	52741	51504
POČET ŽÁKŮ NA 100 000 OBYV.	7 873	6 696	8 011	7 671	8 032	8 505	8 099	7 895
STŘEDNÍ ŠKOLY CELKEM	1310	189	152	123	139	94	90	94
POČET ŠKOL NA 100 000 OBYV.	12,7	15,5	11,6	10,8	11,4	11,6	14	15,1
ŽÁCI CELKEM	435542	61189	41138	47791	51865	34447	28134	28183
POČET ŽÁKŮ NA 100 000 OBYV.	4 269	5 012	3 215	4 245	4 442	4 356	4 550	4 578
ŠKOLY SOBORY GYMNÁZIÍ	366	69	35	41	42	22	23	20
POČET ŠKOL NA 100 000 OBYV.	3,5	5,6	2,6	3,5	3,6	2,8	3,6	3,1
ŽÁCI CELKEM	127205	23006	12088	15041	13802	7977	7766	8334
POČET ŽÁKŮ NA 100 000 OBYV.	1 218	1 844	920	1 295	1 153	977	1 236	1 330
VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY	174	38	20	10	13	9	17	8
POČET ŠKOL NA 100 000 OBYV.	1,7	3,1	1,5	1,2	1	1,1	2,7	1,2
STUDENTI CELKEM	26957	6279	2293	2894	2702	2300	1764	1364
POČET STUD. NA 100 000 OBYV.	270	507	197	272	232	292	299	216

TAB / 831.3

Žádosti o přijetí dětí do MŠ, jimž nebylo vyhověno

[Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky školství]

ŠKOLNÍ ROK	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
ČESKÁ REPUBLIKA	13 409	19 996	29 632	39 483	49 186	58 939	60 281	50 800
PRAHA	1 735	3 223	4 462	5 777	8 056	10 269	12 561	11 981
STŘEDOČESKÝ KRAJ	3 804	4 543	6 737	8 631	9 600	12 112	11 106	9 664

Pozn. V počtu zamítnutých žádostí jsou zahrnuty i žádosti, které byly podány současně na několik MŠ.

kové skupině. Problém je zejména v městských částech, kde došlo v posledních letech k masivní bytové výstavbě. Více v subkapitole Regionální školství – Územní průmět.

Každoročně je v hlavním městě evidováno několik tisíc zamítnutých žádostí o umístění v mateřských školách, přičemž jejich počet neustále narůstá. Poprvé byla data zveřejněna ve školním roce 2007/2008; od té doby se počty zamítnutých žádostí o přijetí do MŠ přibližně zpětinašobily. Počet zamítnutých žádostí neznamená totéž, co počet skutečně neumístěných dětí, neboť rodiče v obavě před odmítnutím často podávají žádost současně na více škol. Přesný počet dětí, které nebyly přijaty, nelze zcela přesně zjistit, neboť neexistuje centrální registr žadatelů o přijetí do MŠ. (Např. v roce 2014/2015 na 11981 žádostí, jimž nebylo vyhověno, je evidováno 15405 žádostí, kterým bylo vyhověno, z toho je 14966 dětí, které do MŠ nastoupily.) V tabulce 831.3 uvádíme též data ze Středočeského kraje, která odrážejí nepříznivé dopady suburbanizace regionu. Poptávku po pražských mateřských školách ovšem zvyšují také rodiče dětí bydlících ve Středočeském kraji, kteří dojíždějí za prací do Prahy. V posledním školním roce sledování 2014/2015 je patrné, že trend vzrůstajícího počtu zamítnutých žádostí se zastavuje. → TAB / 831.3

Snahou o zmírnění lokálních deficitů kapacit v mateřských školách v režii městských částí jsou dostavby a nástavby stávajících mateřských škol, znovuotevírání dočasně nevyužívaných tříd i zřizování tříd MŠ při základních školách. Naplněnost mateřských škol v Praze je téměř 100%, průměrný počet dětí na třídu se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 24–25 (24,5 ve školním roce 2013/14). Většina mateřských škol získala od zřizovatele na základě žádosti výjimku z počtu dětí nad maximálně možný počet 28 dětí. V průběhu posledních 5 let vznikly 3 nové mateřské školy zřízené městskými částmi. Nárůst počtu mateřských škol je dán z velké části iniciativou soukromých subjektů; většinou jde o komerční zařízení o kapacitě okolo 30 míst, cenově však dostupných pouze pro omezenou klientelu. V komerční sféře jsou dále zřizována mateřská centra pro předškolní děti, firemní školky nebo dětské skupiny.

Podle demografické prognózy ČSÚ trend zvyšování počtu dětí ve věku předškolní docházky nebude od roku 2015 pokračovat. Tento trend ovšem nemá zásadní vliv na vyřešení lokálních deficitů. Situace se však může dramaticky změnit v případě, že bude schválena novela školského zákona, podle níž budou mít nárok na umístění v mateřské škole i dvouleté děti. Více v subkapitolách Regionální školství – Územní průmět (podrobný rozbor vybavenosti) a Trendy regionálního školství.

→ TAB / 831.4, → MAPA / 831.2

800

ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Počet základních škol se od školního roku 2006/2007 pohybuje na přibližně stejné úrovni s meziročním poklesem nebo nárůstem o 1–2 školy. Počet žáků základních škol se od školního roku 2006/2007 snižoval, a to až do školního roku 2010/2011, od kterého začal jeho postupný nárůst – do školního roku 2013/2014 se počet žáků zvýšil o 9 000. Ve školním roce 2014/2015 byl počet žáků 88 184, tj. o 4 943 žáků více oproti školnímu roku 2013/2014. V dalších letech se očekává další vzestup počtu žáků.

Základní školy zřizuje 49 městských částí, nabídku rozšiřují soukromí zřizovatelé a církve, zřizovatelem je i hl. m. Praha. Sít základních škol je v Praze v zásadě rovnoměrně rozložena, celková kapacita základních škol v Praze převyšuje naplněnost a i v budoucnu by měla být dostatečná. Tato skutečnost je důsledkem vybavení Prahy v období demografického růstu v 80. letech, přičemž v procesu optimalizace jen výjimečně došlo k úplnému zrušení objektu základní školy (na rozdíl od rušení škol mateřských). Naplněnost škol v současné době velmi často odráží jejich kvalitu a prestiž. Role, jakou mají školy v komunitním životě měst-

ských čtvrtí, závisí na jejich tradici a na vedení školy. Zejména v městských částech ve vnějším pásmu města začínají školy fungovat jako jádra kulturního a společenského života. Výrazným trendem je integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu. Ve školním roce 2012/2013 bylo individuálně integrováno 7 549 žáků ve 236 školách, ve školním roce 2007/2008 to bylo 3 907 žáků v 177 školách.

Přestože síť škol je rovnoměrně založená, jejich kapacita škol je nerovnoměrně rozložena; v některých územích je nedostatečná, v některých je naopak kapacita nezaplňená. Celková kapacita ZŠ v roce 2014/2015 čítala 127 385 míst a převyšovala v rámci hl. m. Prahy počet dětí 89 801 odpovídající věkové skupiny 6–14 let. Průměrná naplněnost škol tak činila 69,2 %. V souvislosti s probíhajícím rozvojem obytné funkce v Praze a se změnami struktury osídlení vznikají v určitých městských částech či v určitých lokalitách kapacitní deficity škol. V těchto územích kapacitně nedostatečná základní školská vybavenost snižuje kvalitu bydlení a vnučuje dojíždku za základním stupněm vzdělávání, které by mělo být samozřejmě uspokojováno v místě bydliště v pěší dostupnosti. Podle demografické prognózy ČSÚ trend zvyšování počtu dětí ve věku základní školní docházky teprve začíná a v příštích letech je nutno se na něj připravit. Více viz níže subkapitola Regionální školství – územní průmět (podrobný rozbor vybavenosti).

Rozmístění mateřských a základních škol podle adres znázorňuje schéma Síť mateřských a základních škol mapa 831.2. Rozložení základní vybavenosti na území města je v podstatě rovnoměrné s tendencí řidnutí ve vnějších prstencích města. Časté překrytí bodů naznačuje existenci základních a mateřských škol na jedné adrese. Tento obrázek však nepostihuje kapacity škol ve vztahu k obyvatelstvu. Více v subkapitolách Výchova a vzdělávání – Územní průmět a Trendy Regionálního školství. → MAPA / 831.2

STŘEDNÍ A VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY

Střední školství má celoměstskou a nadregionální působnost, neslouží tedy pouze obyvatelům Prahy, ale také obyvatelům Středočeského kraje, případně dalších regionů nebo států. Ve školním roce 2014/2015 bylo v Praze 189 středních škol, 8 konzervatoří a 38 vyšších odborných škol; celkem studovalo cca 69 150 studentů, z toho cca 24% má místo trvalého bydliště mimo Prahu. Zřizovatelem většiny pražských středních škol je hlavní město Praha (cca 56 %), významným zřizovatelem je také soukromý sektor (cca 39 %). Ostatní střední školy jsou zřizovány církvemi, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti a městskými částmi. → TAB / 831.5

Více jsou zastoupeny střední školy poskytující střední odborné vzdělání, počet žáků v oborech středního odborného vzdělávání má ale dlouhodobě klesající tendenci, klesá i počet středních škol vyučujících tyto obory. Zastoupení gymnaziálních oborů se i přes celkový pokles počtu žáků středních škol drží

dlouhodobě na přibližně stejné úrovni, počet škol vyučujících tyto obory nejprve do školního roku 2009/10 rostl, po poklesu v následujícím školním roce se ustálil a od roku 2010 je prakticky neměnný. Podíl žáků studujících obory gymnázií z celkového počtu středoškolských studentů se oproti podílu studentů v oborech středního odborného vzdělávání se tedy relativně stále mírně zvyšuje. Na území HMP přetrvává síť především středních odborných škol, které mnohdy nabízejí identické obory vzdělání. Změna odvětvové struktury ekonomiky v Praze, ke které došlo v období od 90. let, se promítla i do změny zájmu o obory vzdělávání. Tento stav, demografický vývoj i ekonomické důvody jsou významnými argumenty pro redukci počtu středních škol a restrukturalizaci oborové skladby. Podkladem pro přehodnocení vzdělávací nabídky škol musí být analýza potřebnosti jednotlivých oborů vzdělávání a potřebnosti absolventů škol v hospodářských odvětvích HMP, na jejímž základě se předpokládá soustředění identických oborů v návaznosti na rámcové vzdělávací programy a prostupnost mezi obory. V každém případě zakládání nových škol nebo rozšiřování oborů gymnázií se nepředpokládá, naopak je stále nezbytné zaměřit se na podporu technických a nehumanitních oborů vzdělávání.

Konzervatoře jsou také většinou zřizovány krajem, dále pak soukromým sektorem nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Počet konzervatoří je dlouhodobě stabilní, počet jejich studentů neustále mírně roste.

Většina vyšších odborných škol existuje při středních školách, podobně jako u středních škol je z větší části zřizovatelem hl. m. Praha následována soukromým sektorem a církvemi, jedna VOŠ je zřizována Ministerstvem vnitra. Počet vyšších odborných škol se stabilizoval, počet studentů denního studia stále mírně klesá, studenti stále častěji dávají přednost studiu na vysoké škole univerzitního i neuniverzitního typu.

Síť středních škol je na území Prahy nerovnoměrně rozložena; většina škol sídlí ve vnitřních prstencích města, zejména veřejné školy s dlouholetou tradicí. Po roce 1990 byla založena řada nových soukromých škol většinou na sídlišťích, využívající zhusta objekty zrušených mateřských škol a jeslí nebo uvolněné prostory základních nebo veřejných středních škol. Dobře prosperující soukromé střední a vyšší odborné školy postupně našly nové prostory, a to nejen pro výuku, ale i pro ubytování studentů a pedagogických pracovníků.

Situace ve středním a vyšším odborném školství není jednoznačná. Nabídka středoškolských zařízení v okrajových prstencích města je výrazně slabší než v centrální části města a zbytečně vyvolává potřebu dojíždky zejména do škol poskytujících obory gymnázií. Na druhé straně pro celoměstský/regionální charakter škol je umístění v centru města nespornou výhodou, neboť školy jsou snáze dostupné ze všech částí města.

Mapa 831.3 znázorňuje umístění jednotlivých typů středních a vyšších odborných škol a dalších škol a školských zařízení

TAB / 834.4

Vývoj a prognóza dětí 3–5letých v letech 2010–2020

[Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva]

VĚK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3 – 5 LET	37 200	39 981	42 155	42 143	42 852	41 902	41 004	40 065	39 836	39 384	39 019

TAB / 831.5

Počet středních a vyšších odborných škol, žáků a studentů v období 2004–2015

[Zdroj: MŠMT, Vývojová ročenka školství, Statistická ročenka školství 2013/2014 – výkonové ukazatele]

POČET ŠKOL	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
STŘEDNÍ ŠKOLY CELKEM	231	240	204	200	204	202	200	196	193	193	189
POČET ŽÁKŮ	78 276	77 634	77 066	76 078	74 799	73 622	70 583	67 213	64 389	62 309	61 189
STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ – OBORY GYMNAZIÍ	61	63	66	67	71	72	68	68	69	69	69
POČET ŽÁKŮ	23 380	23 779	24 307	24 550	24 481	24 331	23 647	23 450	23 174	22 928	23 006
STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ – OBORY ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	165	173	142	138	138	135	137	133	131	131	127
POČET ŽÁKŮ	44 877	44 229	43 794	42 652	41 731	41 060	38 936	36 672	34 435	35 607	32 261
KONZERVATOŘE	7	7	7	7	8	7	8	8	8	8	8
POČET ŽÁKŮ	1 389	1 399	1 374	1 434	1 421	1 354	1 511	1 524	1 631	1 647	1 678
VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY	36	36	37	38	38	38	39	39	40	38	38
POČET STUDENTŮ	6 905	6 677	6 580	6 961	6 708	6 554	6 673	6 411	6 296	6 302	6 279

Pozn.: Počet konzervatoří a jejich žáků se sleduje od školního roku 2005/2006 v důsledku změny metodiky – v předchozích letech byly zahrnuty do středních odborných škol. Střední vzdělávání – obory odborného vzdělávání – ve školním roce 2003/04 až 2005/06 jsou školy započteny podle počtu jednotlivých pracovišť, od školního roku 2006/07 je uveden počet škol, resp. právních subjektů bez ohledu na počet jejich pracovišť.

podle adres. Patrná je převažující koncentrace škol nadregionálního významu do centrální oblasti města. Časté překrytí bodů naznačuje existenci více zařízení na jedné adrese, obrázek nepostihuje kapacity škol. → MAPA / 831.3

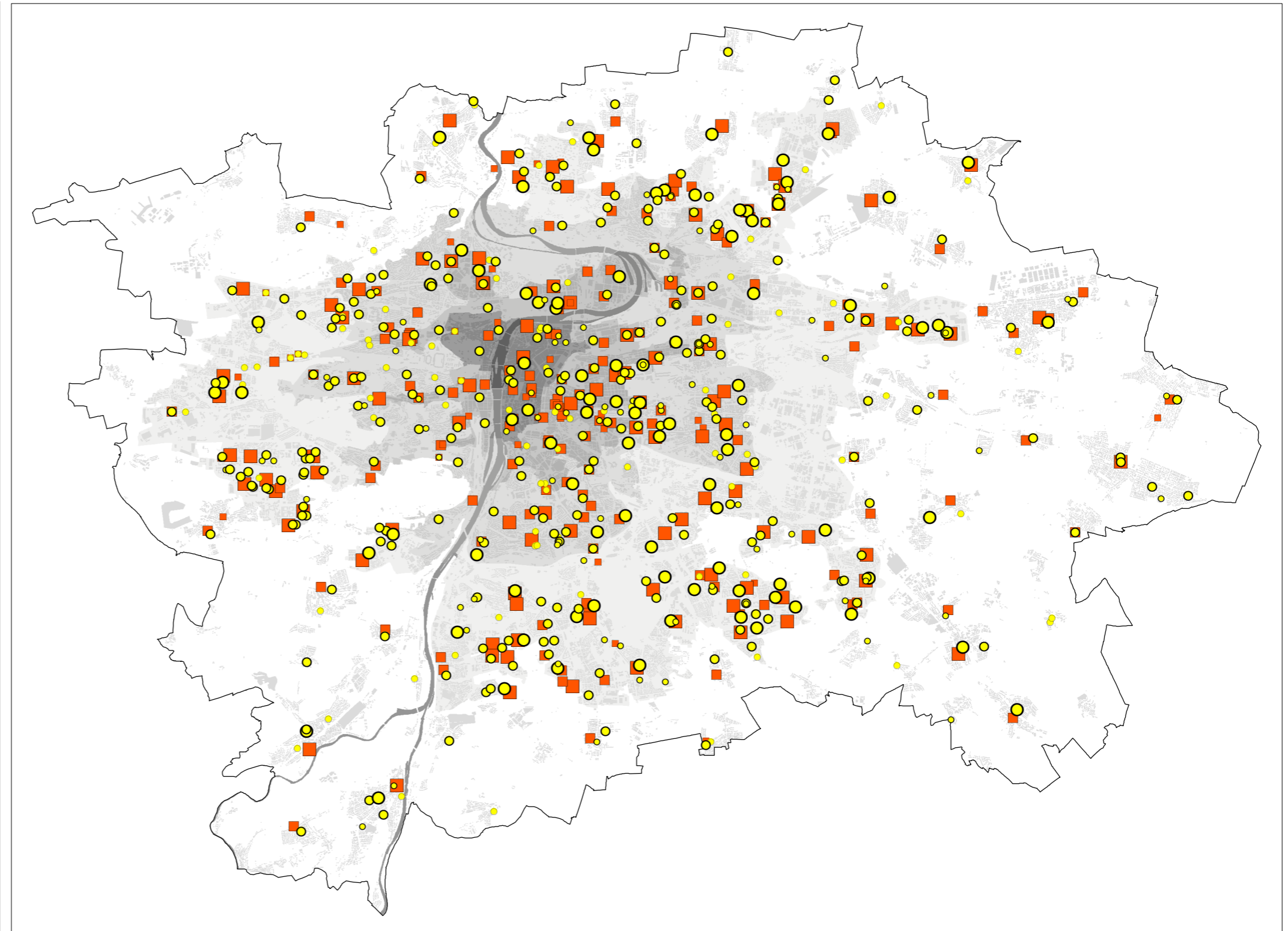
Nejmenší nabídka středních škol je v okrajových částech města. Z rozboru úrovně vybavenosti středními školami v hl. m. Praze (tj. deficit nebo převis nabídky) vyplynuly největší disproporce segmentu středního školství v oblasti sídliště Barrandov, malá nabídka je na sídlištích Řepy a Jihozápadní Město, zcela bez středních škol je dále celý správní obvod Praha 22. Nedostatečná nabídka středního školství v okrajových městských částech, které se zároveň dynamicky rozvíjejí, nepříznivě zvyšuje četnost dojížděky za vzděláním. Více v subkapitolách Regionální školství – Územní průmět a Trendy regionálního školství.

DALŠÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) je na území hl. m. Prahy zajišťováno ve 13 střediscích praktického vyučování a ve 14 základních školách speciálních; zařízení jsou povětšinou integrována pro základní i předškolní výchovu i střední školství, včetně základních škol praktických a středisek praktického vyučování. Kromě hl. m. Prahy jsou dalšími zřizovateli škol soukromé subjekty, církev a MŠMT. Tyto školy poskytují vzdělávání dětem a žákům podle druhu zdravotního postižení. Ve vzdělávacím systému hl. m. Prahy se stále aplikuje trend vzdělávat děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných mateřských, základních a středních školách. S integrovanými dětmi pracují speciální pedagogové nebo asistenti pedagoga. Podle počtu přidělených asistentů pedagoga na žáka lze konstatovat, že Praha žáky se speciálními vzdělávacími potřebami integruje podstatně ve větším rozsahu než jiné kraje a podporu integrace zajišťuje i finančně. Pro další období je třeba aktualizovat zásady koncepce pražského speciálního školství, schválené ZHMP v roce 2008. Integrace žáků do hlavního vzdělávacího proudu je současnou prioritou v českém regionálním školství.

Jazykové vzdělávání v základních jazycích probíhá ve všech pražských školách, jako první cizí jazyk je většinou vyučována angličtina, druhým jazykem bývá nejčastěji německý a francouzský jazyk, žáci mají na výběr i z dalších světových jazyků (španělský, ruský, italský...). Na některých gymnáziích je stále zachována výuka latiny. Jedinou jazykovou školou zřízenou hl. m. Prahou je Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky hl. m. Prahy, kde studuje kolem 1 600 studentů ročně, škola organizuje i jednoleté pomaturitní jazykové kurzy. Kromě městské jazykové školy působí v hl. m. Praze 8 škol s právem státní jazykové zkoušky a desítky dalších soukromých vzdělávacích institucí v oboru.

Základní umělecké vzdělávání se uskutečňuje na základních uměleckých školách a poskytuje výuku v hudebních, vý-

0 | | | | | 5 km

Mateřské školy - kapacita

●	0 - 49
●	50 - 149
●	150 a více
●	kapacita nesledovaná

Základní školy - kapacita

■	0 - 99
■	100 - 599
■	600 a více

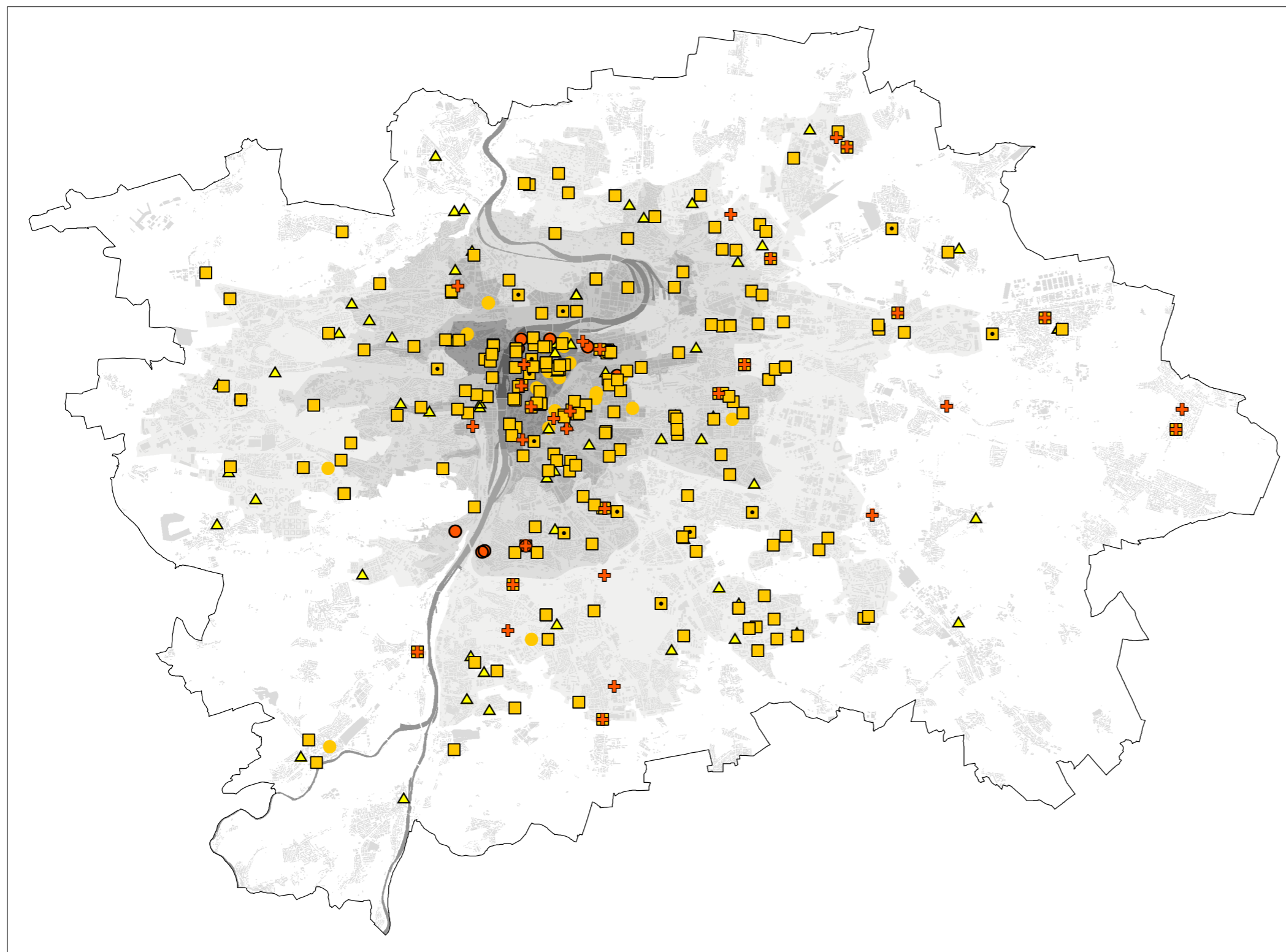
Prstence města

■	jádro
■	střed
■	heterogenní město
■	modernistické město
□	krajina

Síť mateřských a základních škol

MAPA / 831.2

[IPR Praha 2016, zdroj: MHMP odbor školství, mládeže a sportu 2015]

0 5 km

	střední školy
	konzervatoře
	vyšší odborné školy
	ZUŠ, DDM
	zařízení ústavní a ochranné výchovy
	další školy a školská zařízení

Prstence města	
	jádro
	střed
	heterogenní město
	modernistické město
	krajina

Sít středních a vyšších odborných škol a dalších škol a školských zařízení

MAPA / 831.3

[IPR Praha 2016, zdroj: MHMP odbor školství, mládeže a sportu 2015]

tvárných, tanečních a literárně dramatických oborech pro téměř 25 000 žáků. Z celkového počtu 36 základních uměleckých škol zřizuje hlavní město Praha 26, zřizovateli 2 škol jsou městské části, 5 škol je soukromých a 2 církevní. Na území Prahy je vytvořena fungující síť s řadou odloučených pracovišť (33 poboček), relativně dobře dostupných městskou hromadnou dopravou. Počet škol je dlouhodobě stabilní; počet žáků stále mírně roste. Největší zájem je o obory s hudební naukou, které ve školním roce 2014/2015 navštěvovalo 17 173 žáků. Výhledově je žádoucí posílit kapacitní možnosti základního uměleckého vzdělávání, již dnes je patrný deficit zejména v městských částech s dynamickým rozvojem bydlení ve vnějších částech města, více viz subkapitola Regionální školství – územní průmět.

Zájemové vzdělávání poskytuje dětem a mládeži naplnění volného času různorodou činností, a to především ve střediscích volného času (domy dětí a mládeže), ve školních družinách a klubech. Domy dětí a mládeže (DDM) zřizuje hlavní město (14), církve (5) a městské části (2). Na území Prahy je vytvořena fungující síť s všestrannou nabídkou činností a odborným zázemím dostupná městskou hromadnou dopravou, kterou využívá již přes 420 tisíc účastníků ročně; z tohoto počtu jde řádově o 25 000–30 000 dětí využívajících síť DDM v rámci pravidelných činností, řádově o 170 000 účastníků v rámci příležitostných činností a řádově o 140 000 účastníků spontánních činností; přičemž celkový počet uživatelů se dlouhodobě neustále zvyšuje. Domy dětí a mládeže nabízejí i výukové programy pro žáky I. a II. stupně ZŠ a středoškoláky, dále i pro MŠ a pro školní družiny. Kluby pro neorganizovanou mládež, které jsou provozované při všech domech dětí a mládeže, nabízejí spontánní trávení volného času mládeže ve věku od 13 let a zaměřují se na neorganizovanou a často sociálně ohroženou mládež. Domy dětí a mládeže se podílejí i na zajišťování vzdělávání pracovníků činných v oblasti volného času dětí a mládeže. Vývoj počtu účastníků pravidelné i spontánní činnosti má dlouhodobě stoupající tendenci. Tento trend potvrzuje opodstatnění DDM a klubů mládeže, jejichž počet se však ukazuje jako nedostatečný vzhledem k rozličným zájmům a stoupajícím potřebám mladých lidí. Více viz subkapitola Regionální školství – územní průmět.

Školská ubytovací zařízení jsou domovy mládeže a internáty, která zajišťují dětem, žákům a studentům podle věku ubytování, stravování a případně zájmové činnosti. Na území Prahy je provozováno 22 domovů mládeže a 13 internátů, s celkovou kapacitou 3178 lůžek, v roce 2012–13 byla průměrná naplněnost těchto zařízení 80%.

Zařízení ústavní a ochranné výchovy zajišťují dětem a mládeži zpravidla ve věku 3–18 let v zájmu jejich zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání náhradní výchovnou péčí na základě rozhodnutí soudu. U některých těchto zařízení jsou zřízeny i školy, které poskytují dětem odpovídající vzdělání. Mezi tato zařízení se řadí dětské domovy, dětské domovy se školou, diagnostické ústavy a výchovné ústavy. V hl. m. Praze funguje celkem 9 takových-

to zařízení: 3 dětské domovy (z toho 2 zřizovala hl. m. Praha, 1 domov měl soukromého zřizovatele), a zařízení zřizovaná MŠMT: 4 diagnostické ústavy, 1 dětský domov se školou a 1 výchovný ústav. Lůžková kapacita všech zařízení činila celkem 415 lůžek. Průměrná naplněnost všech zařízení ve školním roce 2012/2013 byla 85 %.

Umístění zařízení dalších škol a školských zařízení ostatních forem vzdělávání znázorňuje mapa středních a vyšších škol. Obrázek však nepostihuje kapacity a problémy. → MAPA / 831.3

ROZBOR VYBAVENOSTI ŠKOLAMI A ŠKOLSKÝMI ZAŘÍZENÍMI

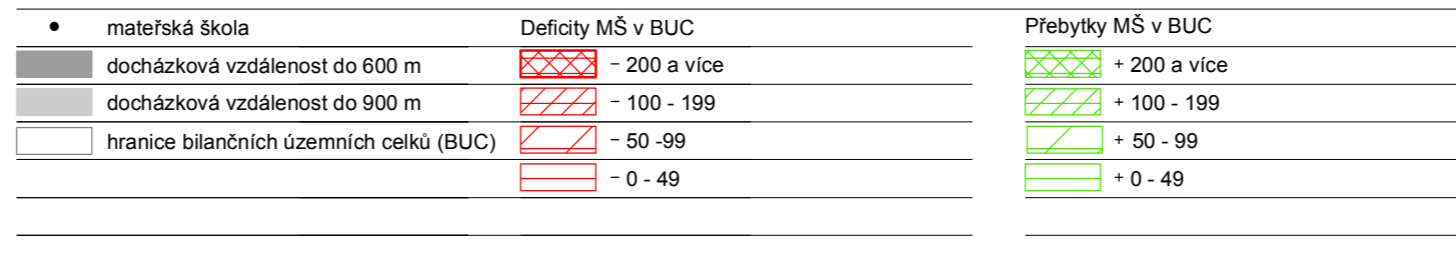
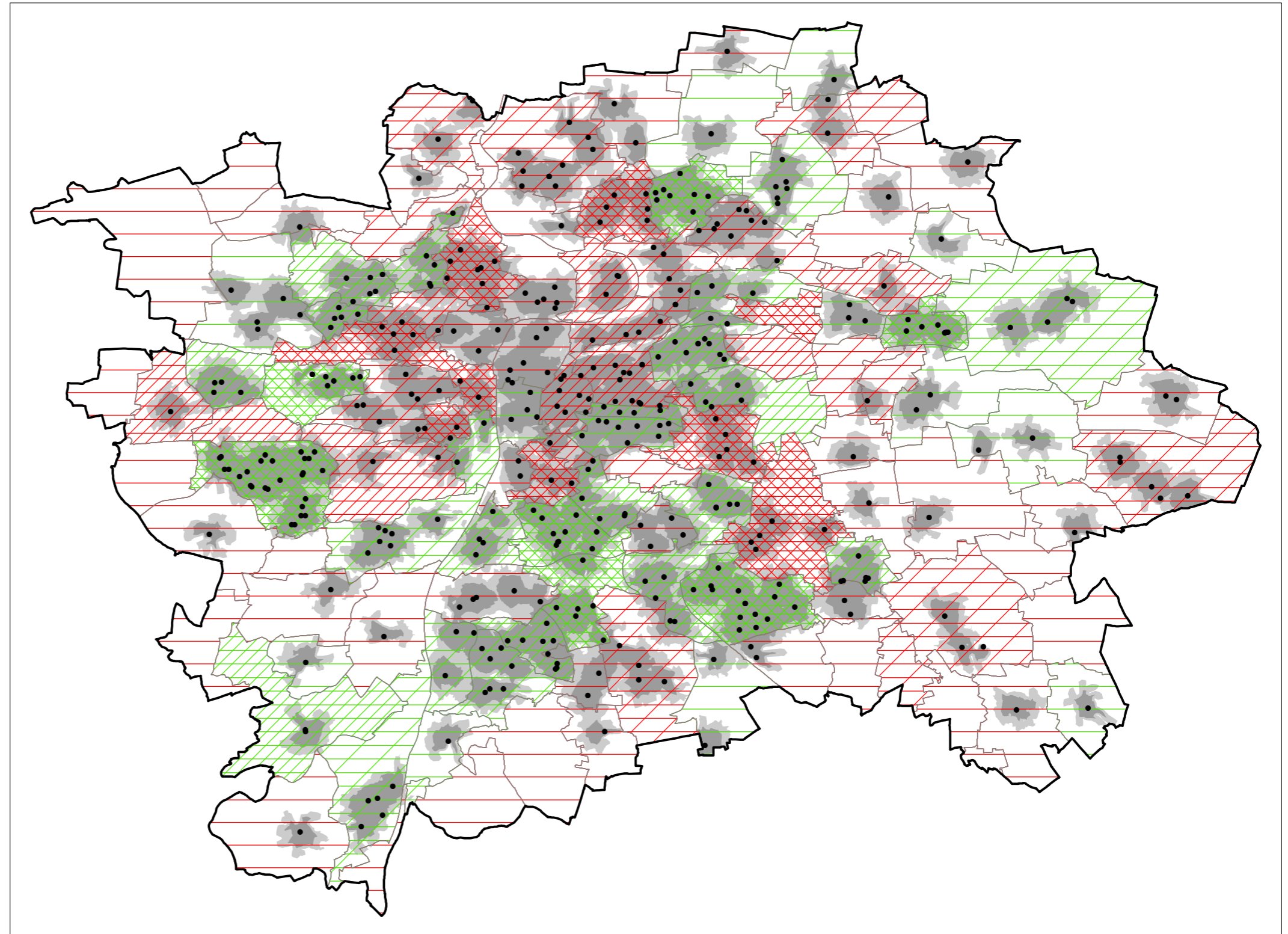
Celkové rozložení škol a školských zařízení v hl. m. Praze ve vztahu k hustotě osídlení dobře ilustruje mapa → MAPA / 831.4. Schéma zjednodušenou formou znázorňuje pouze 2 skupiny zařízení, v první z nich jsou sloučena zařízení nadmístního významu a v druhé skupině jde o zařízení pro preprimární a primární školství, pro které je důležitá dostupnost v docházkové vzdálenosti.

→ MAPA / 831.4

Dostupná školská vybavenost je jedním ze základních faktorů ovlivňujících kvalitu života obyvatel metropole. Hl. m. Praha a městské části jako zřizovatelé škol zajišťují podmínky pro vzdělávání na všech stupních regionálního školství. Rozložení školských zařízení na území města z valné většiny kopíruje rozložení největších hustot obyvatel, postupným rozvojem obytné výstavby a vývojem demografického složení obyvatelstva však dochází k disproporcím, kdy v některých územích školy nedostačují a v jiných je naopak jejich kapacita nezaplňována. Nucené denní přejíždění žáků a studentů je nejen nepohodlné pro obyvatele, ale rovněž zatěžující pro město.

Analýzu vybavení města ve všech stupních regionálního školství zpracoval IPR v roce 2015 jako část analytického podkladu Demografie, bydlení a veřejná vybavenost v Praze, dostupného na webových stránkách IPR. Analýza si kladla za cíl upozornit na největší disproporce ve vybavenosti a předpokládaný vývoj. Východiskem byl počet obyvatel a kapacity a rozložení škol v roce 2014 a demografická prognóza k roku 2020. Analýza je založena na 2 krocích – 1. krokem je porovnání kapacity škol s počtem dětí odpovídající věkové skupiny v určitém územním celku a stanovení rozdílové hodnoty, v 2. kroku byly tyto hodnoty vyhodnoceny s přihlédnutím k dostupnosti, demografické prognóze a k územním souvislostem s lépe či hůře vybaveným okolím.

Pro mateřské a základní školy byla vybavenost zjišťována v úrovni městských částí, větší MČ byly rozděleny na tzv. bilanční územní celky (dále BUC), vysvětleno v kapitole 313 – Účelové územní jednotky. Analýza již nepostihuje individuální chování rodičů převažení dětí do školských zařízení v místě jejich zaměstnání, rovněž není numericky započten přísun dětí z pražské metropolitní oblasti.

Analýza vybavenosti mateřskými školami v bilančních územních celcích a jejich dostupnost (současný stav 2014)

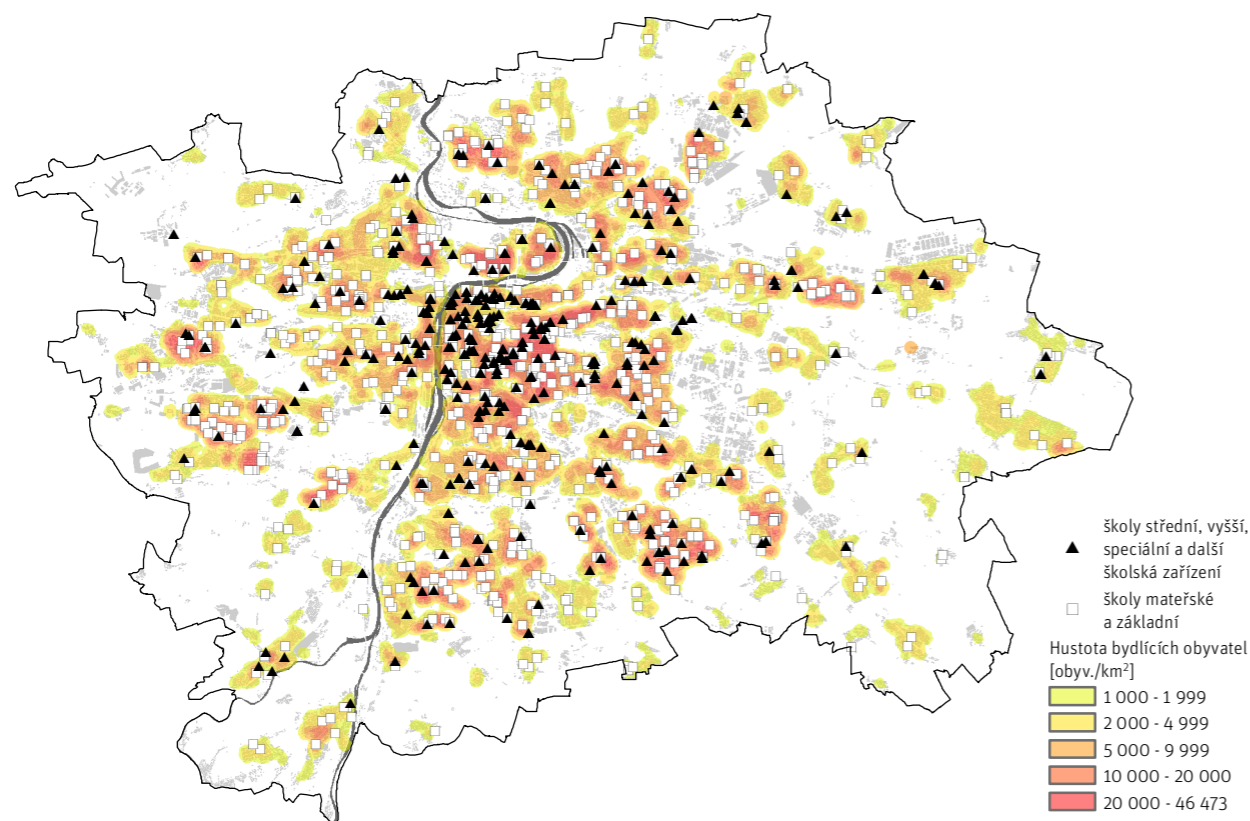
MAPA / 831.5

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 831.4

Školy a školská zařízení pro vzdělávání a výchovu

[IPR Praha 2016, zdroj:MHMP odbor školství, mládeže a sportu 2015]

800

Pro střední školství a základní umělecké a zájmové vzdělávání, které jsou celoměstského až regionálního charakteru, byly disproporce ve vybavení zjišťovány pomocí tzv. bilančních sektorů, opět viz kapitola 313 Účelové územní jednotky.

Analýza regionálního školství je na pracovišti IPR postupně zpřesňována v samostatných rozbořech podle aktuálních demografických dat a podle územního vývoje, pro problematické správní obvody a městské části budou zpracovány detailnější analýzy.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

Mateřské a základní školy jsou v historickém jádru v absolutní většině součástí městské struktury, integrované do objektů a jako samostatná zařízení existují velmi sporadicky. S tím souvisí i skutečnost, že jejich vybavení, které sestává pouze z objektu, a zázemí pro pobyt a tělovýchovu na volném vzduchu nejsou buď vůbec žádná, nebo minimální v rámci dvorních prostor uvnitř bloku. V poměru k počtu bydličních obyvatel je síť i kapacita škol dostatečná – kapacita základních škol vykazuje v současnosti

i k roku 2020 přebytek. Charakteristickým rysem škol v centru města je jejich osobitost, přidaná hodnota v nějakém specifickém zaměření (často jazykové) a dobré jméno, což se projevuje vysokou dojížděnkou žáků z ostatních částí Prahy.

Střední školy jsou v historickém jádru zastoupeny ve velké koncentraci. Školy jsou většinou součástí smíšené městské struktury. Stejně jako pro základní školy platí, že jsou velmi omezeně vybaveny pro pobyt a tělovýchovu na volném vzduchu. Současně nemají žádnou nebo jen velmi omezenou možnost modernizace a standardizace vybavení a dalšího rozvoje podle potřeby. Pro tyto školy, které vesměs mají celoměstský význam, je však cenná jejich přítomnost v centru města s vynikající dostupností ze všech částí města. Z hlediska prostého kapacitního porovnání s počty bydličních studentů se historické jádro města jeví předimenzované; tento jev je jen potvrzením monocentrického uspořádání regionální vybavenosti Prahy.

PRSTENCE MĚSTA

Síť mateřských a základních škol je ve všech 3 prstencích města převážně rovnoměrná a je rozmístěna ve vazbě na obytnou zástavbu v přijatelných docházkových vzdálenostech. Určité dílčí disproporce vznikly v procesu optimalizace škol, kdy některé městské části zrušily v období poklesu žáků vybrané školy. Nevratně

rušení (prodej) se týkalo zejména mateřských škol. V současné době v městských částech Praha 2, 5 a 6 mateřské školy vykazují prakticky 100% naplněnost. Území spádových obvodů Praha 7, 6 a 8 patří k územím s vysokým poměrem zamítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy k počtu umístěných dětí. Optimalizace základních škol probíhala zejména slučováním administrativy, fyzickým rušením škol jen výjimečně. Uvolněné prostory základních škol byly převážně pronajaty subjektům sekundárního školství, což umožnilo rozšířit střední školství do modernistického města, kde pro ně v době výstavby sídlišť nebylo místo. Disproporce ve vybavenosti jsou však i v základním školství, a to zejména v oblastech, kde počala transformace bývalých průmyslových území do obytných struktur, aniž by současně byla řešena dostupnost škol – projevuje se nejvíce v Praze 9 v oblasti Vysočan.

Mateřské a základní školy v blokové zástavbě prstence středu města i heterogenního města jsou většinou součástí smíšené městské struktury, s minimálními samostatně vymezenými plochami pro objekty a s minimálními prostory pro pobyt a tělovýchovu na volném vzduchu, obdobně jako v historickém jádru. Městské části často stojí před základním dilematem – rekonstruovat stávající historickou budovu, která nikdy nemůže získat všechnu potřebnou vybavenost odpovídající standardu 21. století, nebo se snažit o výstavbu úplně nového zařízení. Pro výstavbu nových škol územní plán rezervoval některé plochy veřejně prospěšných staveb; žádná městská část však o projekt výstavby náhradní lepší školy neusilovala, vždy se soustřeďují na postupné rekonstrukce a případné dostavby stávajících zařízení. Daleko vyšší podíl samostatných ploch zaujímají mateřské i základní školy ve vnějších částech města na sídlišťích, kde byly pro školy a školská zařízení vymezeny dostatečně komfortní plošné areály.

Rozbor vybavenosti města mateřskými školami ukazuje v 1. kroku analýzy → MAPA / 831.5. Mapa ukazuje pěší dostupnosti mateřských škol a porovnává kapacity škol v bilančních územních celcích ve vztahu k počtu dětí příslušné věkové skupiny (stav 2014). Červená šrafa znázorňuje místa s lokálním deficitem, zelená šrafa místa s převisem kapacit. Hustota šrafy je odrazem intenzity deficitu/převisu kapacit. Místa s nejjednodušší šrafou ukazují na v podstatě vyrovnanou nabídku a poptávku, kde ani deficit, ani převis nabídky nepřekračuje hodnoty 50 míst. Je zřejmé rozložení absolutně největších deficitů >200 míst v mateřských školách k roku 2014, což se týká oblastí v Praze 8 – Kobylisy, Praze 6 – Dejvice a Břevnov, Praze 5 – Smíchov-sever, Praze 4 – Pankrác, Praze 9 – Harfa-Hloubětín a v Praze 10 – Strašnice.

Při vyhodnocení všech faktorů v 2. kroku analýzy dojdeme k závěru, že některé tyto vysoké deficity nejsou obyvateli zásadním způsobem pocíťovány, neboť se týkají jen určitého procenta obyvatel nebo se dají řešit v okolí s lepší vybaveností, případně nástavbou stávajícího zařízení. Kriticky podvybavená území ukazuje → MAPA / 831.6, kde červeně jsou označeny celky s obzvláště nedostatečnou vybaveností mateřskými školami, kde lze doporučit vý-

stavbu, resp. zřízení nové mateřské školy, oranžově jsou označeny celky s nedostatečnou vybaveností, které rovněž doporučujeme prioritně řešit, a černá šrafa znázorňuje celky bez mateřské školy, které jsou zároveň identifikovány jako deficitní.

Jako oblasti města červené kategorie byly identifikovány celky Praha 9 – Harfa-Hloubětín, Praha 5 – Smíchov-sever, Praha 6 – Dejvice, Praha 13 – severně od Rozvadovské spojky a Praha 9 – Hrdlořezy. V celku Praha 9 – Harfa-Hloubětín, kde probíhá masivní bytová výstavba na plochách bývalé ČKD, byl zjištěn velmi vysoký deficit 388 míst, v docházkové vzdálenosti není žádná MŠ a v okolních územích je buď rovněž deficit anebo malý převis nabídky; obdobná situace je v případě Prahy 5 – Smíchov – sever. Celek Praha 6 – Dejvice se sice nalézá uprostřed obytné zástavby s vyrovnanou vybaveností, ale celkový převis nabídky okolí není tak velký, aby saturoval deficit 424 míst (absolutně nejvyšší hodnota). Celky Praha 13 – severně od Rozvadovské spojky a Praha 9 – Hrdlořezy charakterizuje sousedství s dobře vybavenými celky s převisem nabídky, ale jejich využívání silně znepříjemňují územní bariéry.

Oblasti oranžové kategorie jsou celky Praha 7 – Holešovice-Bubny, Praha 8 – Karlín, Praha 6 – Břevnov a Zličín (stávající MŠ v těchto celcích jsou, ale kapacitně nedostačují, deficit je 220–120 míst, v okolí buď volné kapacity nejsou, nebo jsou obtížně dostupné). V celku Praha 10 – Bohdalec – Slatiny je deficit nižší než 100 míst, žádná MŠ však v nich není a volné kapacity v okolních celcích jsou obtížně dostupné. Současně se jedná o oblasti s probíhající i plánovanou bytovou výstavbou, u nichž lze prohloubení deficitu jediné očekávat.

Pro úplnost oblasti žluté kategorie (oblasti zejména v Praze 6, 7 i 10) představují upozornění na nevyhovující situaci, kde je deficit relativně vysoký a je řešitelný v okolí s přijatelnou dostupností pouze částečně. Šedé celky pak upozorňují na území s vysokým deficitem (např. Praha 4 – Pankrác nebo Praha 3 – západ), ale s relativně dobrými vazbami na okolí, v němž byly identifikovány volné kapacity. → MAPA / 831.6

Rozbor vybavenosti města základními školami ukazuje v 1. kroku analýzy → MAPA / 831.7. Mapa ukazuje pěší dostupnosti základních škol a porovnává kapacity škol v bilančních územních celcích ve vztahu k počtu dětí příslušné věkové skupiny (současný stav 2014). Červená šrafa znázorňuje místa s lokálním deficitem, zelená šrafa místa s převisem kapacit. Hustota šrafy je odrazem výše deficitu/převisu kapacit. Místa s nejjednodušší šrafou ukazují na v podstatě vyrovnanou nabídku a poptávku, kde ani deficit, ani převis nabídky nepřekračuje hodnoty 50 míst. Z mapky je zřejmé rozložení absolutně největších deficitů >200 míst v základních školách, což se týká zejména oblastí v Praze 5 – Košíře a Smíchov-jih, Praze 6 – Hanspaulka a Střešovice, Praze 9 – Harfa-Hloubětín, Praze 13 – severně od Rozvadovské spojky a dále ve Zličíně a v Praze 12 – Komořany, při čemž nejvyšší deficit je v Košířích (519 míst). → MAPA / 831.7

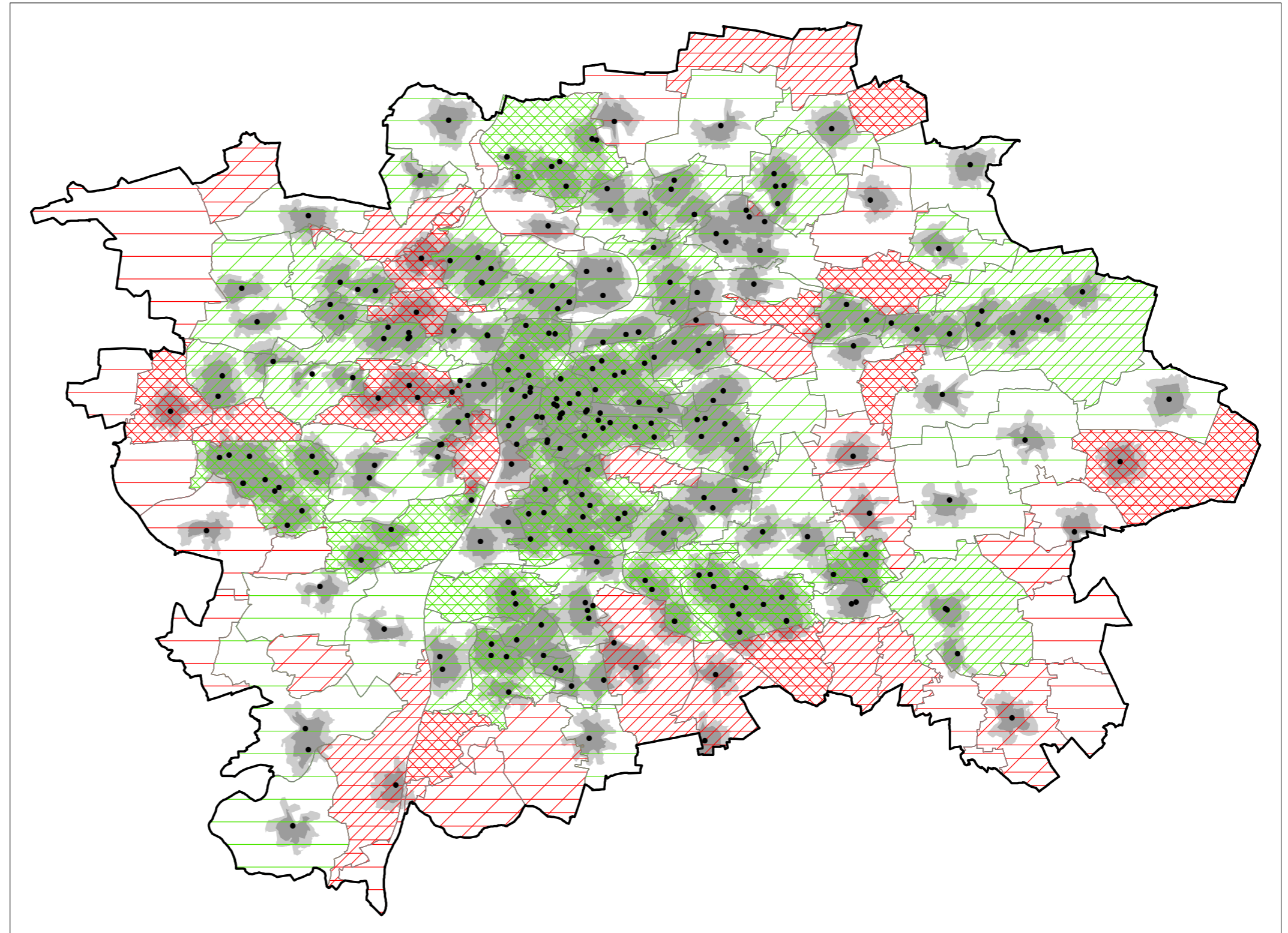
Při vyhodnocení všech faktorů v 2. kroku analýzy dojdeme k závěru, že některé tyto vysoké deficity nejsou obyvateli zásadním způsobem pocíťovány, neboť se týkají jen určitého procenta obyvatel nebo se dají řešit v okolí s lepší vybaveností, případně nástavbou stávajícího zařízení. Kriticky podvybavená území ukazuje → MAPA / 831.8, kde červeně jsou označeny celky s obzvlášť nedostatečnou vybaveností základními školami, kde lze doporučit výstavbu nebo zřízení nové základní školy, oranžově jsou označeny celky s nedostatečnou vybaveností, které rovněž doporučujeme prioritně řešit. Černá šrafa znázorňuje celky bez základní školy, které jsou zároveň identifikovány jako deficitní.

Jako celky červené kategorie v oblasti městských prstenců byly identifikovány: Praha 5 – Smíchov-jih, Praha 9 – Harfa – Hloubětín, Praha 13 – severně od Rozvadovské spojky a Praha 12 – Komořany. Jde o celky, v nichž probíhá intenzivní bytová výstavba, žádná škola (ani jednostupňová) není, deficit v roce 2014 je vysoký v rozmezí 400–200 míst a ačkoli částečně sousedí s celky disponujícími volnými kapacitami, jejich využívání zneprůjemňuje špatná dostupnost – územní bariéry nebo vzdálenost, která determinuje závislost v lepším případě na místní hromadné dopravě, v horším případě na individuální automobilové dopravě rodičů. → MAPA / 831.8

Celky oranžové kategorie: Praha 6 – Střešovice a Zličín. Stávající školy v celcích jsou zřízeny, přesto deficit dosahuje 270–200 míst, zejména v městské části Zličíně probíhá intenzivní bytová výstavba, vazba na Jihozápadní Město s převísem nabídky vyžaduje denní dojíždění.

Pro úplnost celky žluté kategorie (např. Praha 10-Bohdalec-Slatiny a Praha 9-Hrdlořezy) představují upozornění na nevyhovující situaci, kde je deficit relativně vysoký a chybí lépe vybavené okolí s přijatelnou dostupností. Šedé celky pak upozorňují na území s vysokým deficitem (např. Praha 5-Košíře nebo Praha 6-Hanspaulka), ale s relativně dobrými vazbami na okolí, v němž byly identifikovány volné kapacity.

V oblasti města je umístěno nejvíce škol středního a vyššího odborného školství. Vybavenost města školami v porovnání kapacit s počty žáků v odpovídající věkové kategorii v různých územích Prahy znázorňuje → MAPA / 831.9. Absolutně nejvyšší nabídku středních škol nabízí nejlidnatější centrální oblast, což je logické vzhledem k charakteru středního školství, nejvyšší spádovosti centra i převážně radiálně koncipované městské hromadné dopravě. V bilančních sektorech Severozápad, Západ a Jihozápad je k roku 2014 kapacita pod úrovní velikosti věkové skupiny, v ostatních sektorech je naopak velký převis nabídky. V absolutních hodnotách má největší deficit kapacit středního školství sektor Severozápad (588 míst), tato oblast je však z územního hlediska nejtěsněji přivázána k centru města dobrými dopravními vztahy i krátkými vzdálenostmi, což výrazně otupuje pocíťování deficitu. Pokud bude vůle otupit největší disproporce v úrovni nabídky středního školství ve všech částech města, lze doporučit její

• základní škola	Deficity ZŠ v BUC	Přebytky ZŠ v BUC
■ docházková vzdálenost do 600 m	■ - 200 a více	■ + 1000 a více
■ docházková vzdálenost do 900 m	■ - 100 - 199	■ + 500 - 999
□ hranice bilančních celků (BUC)	■ - 50 - 100	■ + 200 - 499
	■ - 0 - 49	■ + 0 - 199

Analýza vybavenosti základními školami v bilančních územních celcích a jejich dostupnost (současný stav 2014)

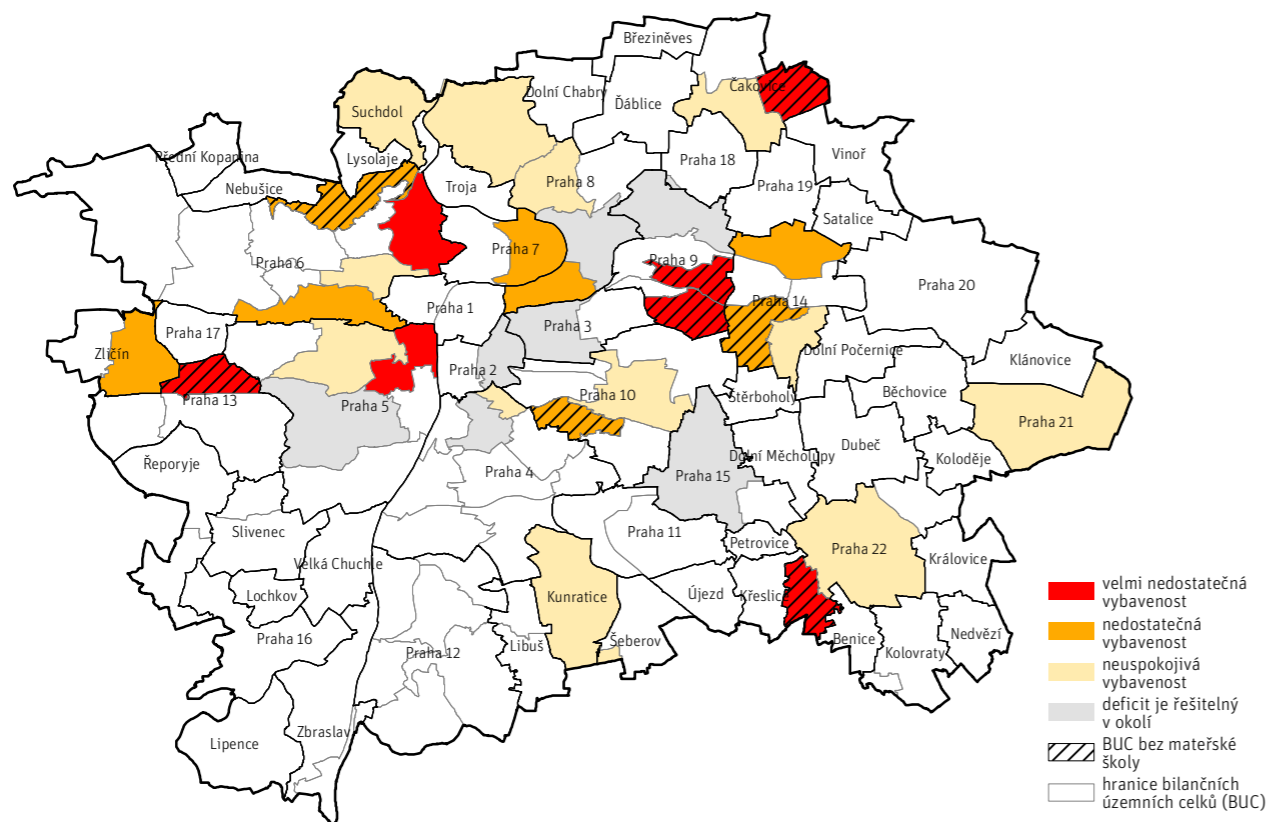
MAPA / 831.7

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 831.6

Zhodnocení deficitů >= 50 míst mateřských škol v bilančních územních celcích (stav 2014)

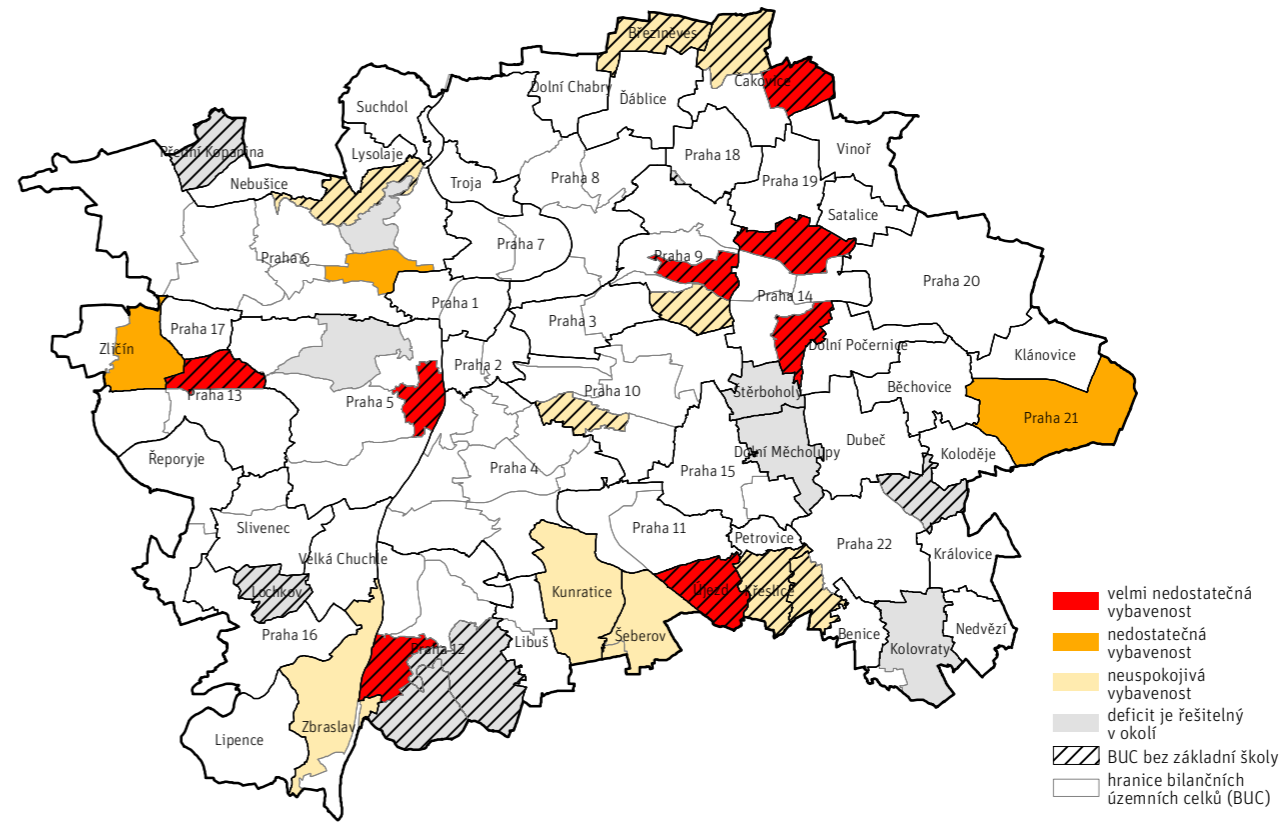
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 831.8

Analýza deficitů >= 50 míst základních škol v bilančních územních celcích (stav 2014)

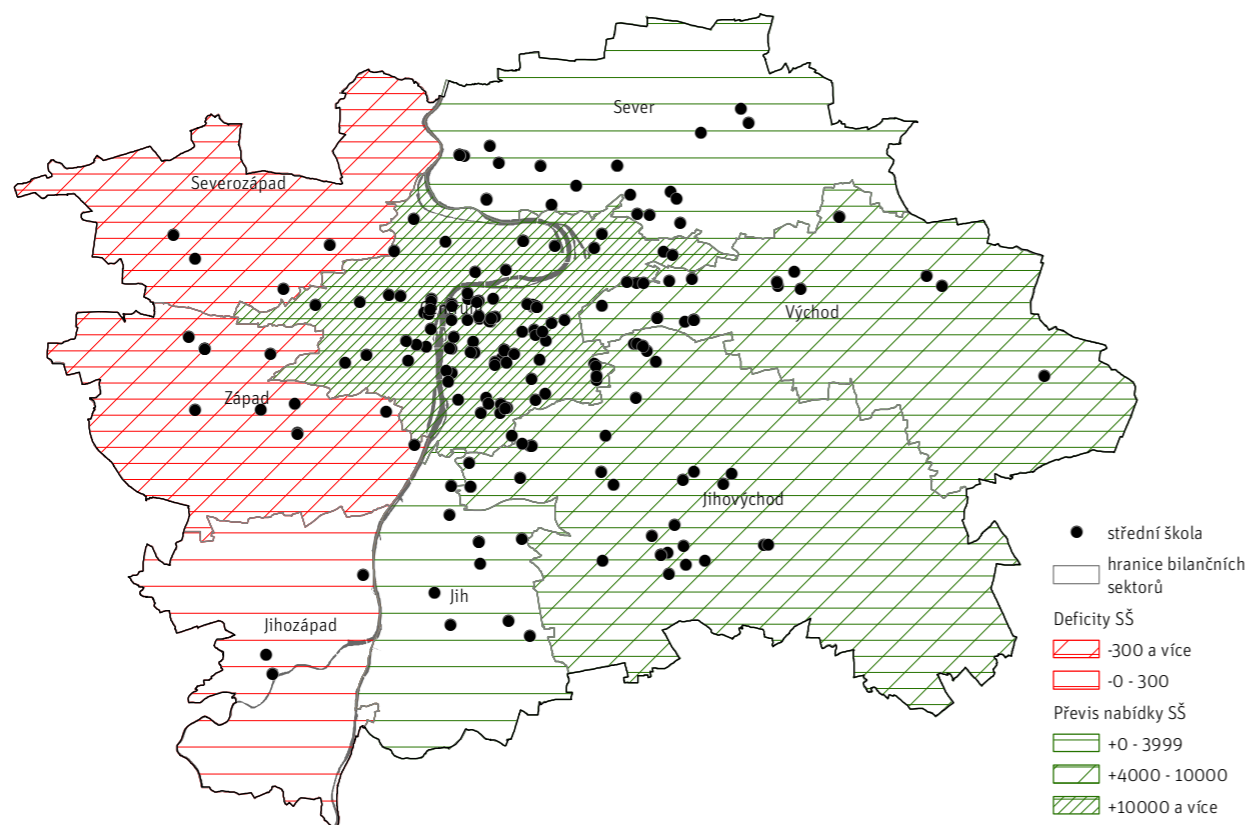
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 831.9

Analýza vybavenosti středními školami v bilančních sektorech

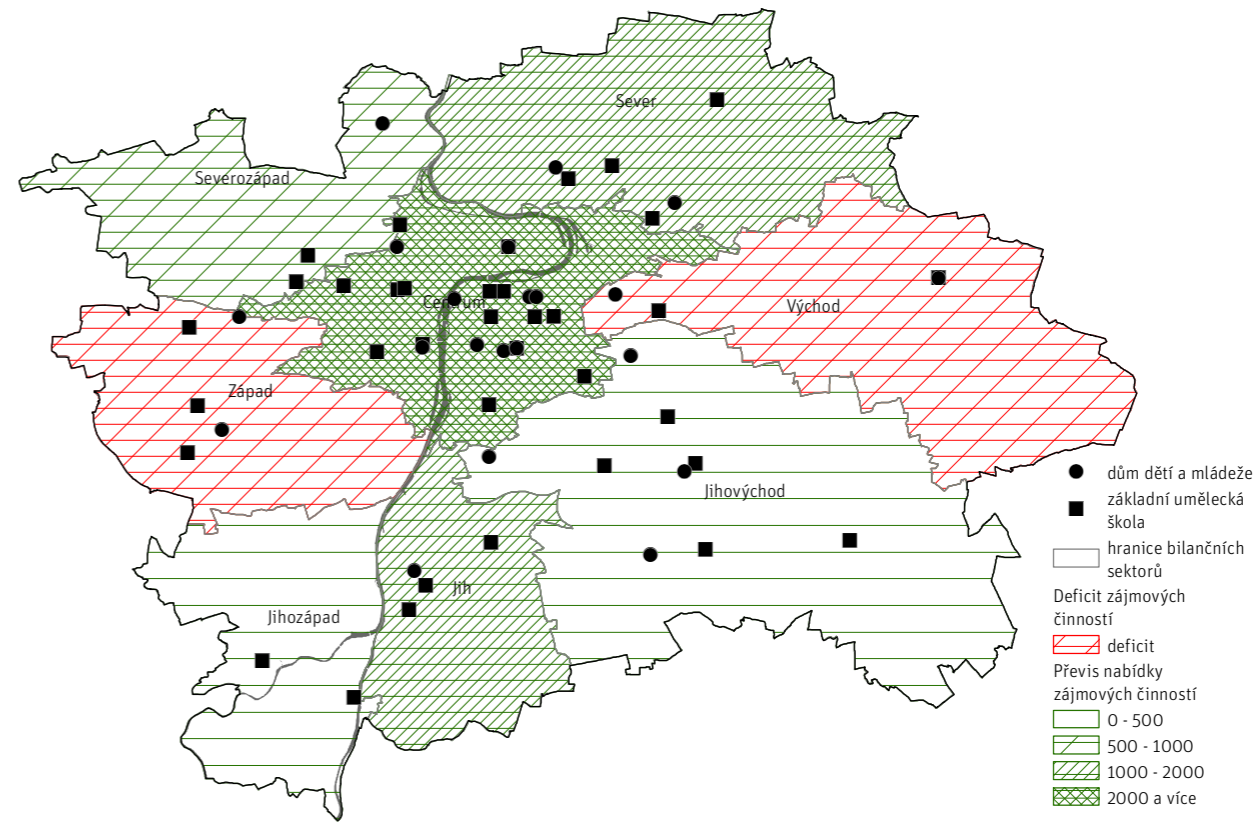
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 831.10

Analýza vybavenosti domů dětí a mládeže a základních uměleckých škol v bilančních sektorech

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

posílení v sektoru Západ, kde sídliště Barrandov je jediné sídliště bez středních škol, v izolované poloze, přičemž počet obyvatel této enklávy (22880 obyv.) téměř dosahuje počtu obyvatel Prahy 17 (24726 obyv.) nebo celého jihozápadního sektoru, obou se 2 školami. → MAPA / 831.9

V oblasti města včetně historického jádra je umístěna absolutní většina zařízení uměleckého a zájmového vzdělávání, včetně odloučených pracovišť. Lokální disproporce ve vybavenosti zobrazuje → MAPA / 831.10. Pro možnost výběru aktivit v oborech uměleckého a zájmového vzdělávání je mírný převis nabídky nad poptávkou ideálním stavem. Pro vyrovnání úrovně vybavenosti bilančních sektorů, respektive pro přiblížení se úrovně vybavení v dané oblasti a zlepšení dostupnosti, lze doporučit posílení nabídky základního uměleckého a zájmového vzdělávání v sektorech Západ (prioritně v oblasti Barrandova) a Východ (v oblasti Černého Mostu a Hloubětína) a dále na sídlišti v Bohnicích, kde byla identifikována nejřidší síť poboček s hluchými místy při analýze dostupnosti zařízení.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Vybavenost Prahy základními a mateřskými školami v krajině prstenci je nesourodá. Větší městské části disponují vlastními mateřskými a základními školami, které pokrývají potřebu vlastního území a zároveň slouží sousedním obcím za hranicí Prahy (zejména Čakovice, Vinoř, Horní Počernice, Újezd nad Lesy, Uhřetěves, Zbraslav, Radotín, Řeporyje, Slivenec, Nebušice, Suchdol atd.); spádují k nim i menší přidružené obce. Kapacitní situace je kvůli pokračující suburbanizaci napjatá.

Školy jsou většinou součástí historické struktury původních obcí, s minimálními samostatně vymezenými plochami pro objekty a s omezenými prostory pro pobyt a tělovýchovu na volném vzduchu. Některé z nich však jsou v mezích možností relativně velmi dobře vybaveny včetně venkovních tělovýchovných ploch. Výjimku tvoří školy v novodobé zástavbě (Újezd nad Lesy, Horní Počernice), které mají charakter škol na sídlišti. V Nebušicích se velmi výrazně plošně projevuje areál mezinárodní školy, jde o zařízení celoměstského a regionálního významu.

Naplněnost mateřských škol je ve většině městských částí krajině prstence 100%. Řada městských částí (Přední Kopanina, Křeslice, Benice, Královice, a Nedvězí) nemá žádnou mateřskou ani základní školu; Březiněves, Lochkov a Újezd mají jen mateřskou školu; další městské části mají jen 1. stupeň základní školy (Dolní Měcholupy, Koloděje, Kolovraty, Šeberov, Štěrboholy, Troja a Zličín), ačkoli již obytná výstavba vzrůstá natolik, že by vlastní kompletní škola a zejména mateřská škola byly využity. Tento stav přispívá k nárůstu automobilové dopravy, neboť velká část rodičů preferuje transport dítěte vlastním autem před MHD. Poptávku po školách v oblasti krajiny zvyšují také rodiče dětí bydlicích za hranicemi Prahy v sousedních rych-

le rostoucích satelitních obcích v regionu, kteří dojíždějí za prací do Prahy.

Vybavenost krajině prstence mateřskými školami ukazuje v 1. kroku analýzy mapa 831.5. Deficitní hodnoty kapacit mateřských škol nedosahují tak vysokých absolutních hodnot jako v oblasti města, přesto představují vážný problém, neboť se týkají až 100% obyvatel daného území, nikoli jen určité části. Proto je nutné upozornit na celky i s deficitem v hodnotové škále okolo 100 míst, což se týká městských částí Čakovice, Suchdol, Prahy 21 a Prahy 22. Vyhodnocení všech faktorů v 2. kroku analýzy ukazuje mapa 831.6, kde v prstenci krajiny v červené nejkritičtější kategorii jde o celky Čakovice – Miškovice a Praha 22 – Pitkovice a v oranžové alarmující kategorii o Prahu 14 – Hutě a Kyje a Prahu 6 – Šárecké údolí. Dále je třeba upozornit na nevyhovující situaci v žlutých celcích Čakovice, Praha 14- Hostavice, Suchdol, Uhřetěves a Praha 21. → MAPA / 831.5 → MAPA / 831.6

Vybavenost krajině prstence základními školami ukazuje v 1. kroku analýzy mapa 831.7. Z mapky je zřejmá vysoká hustota deficitních celků právě v krajině prstenci, což se týká zejména oblastí s deficitem vyšším než 200 míst: Praha 14 – Hostavice a Hutě, Újezd, Čakovice – Miškovice a Praha 21, při čemž nejvyšší deficit je v Hostavicích (400 míst) a dále oblastí s deficitem vyšším než větším než 100 míst, např. Březiněves, Třeboradice, Křeslice, Pitkovice, Zbraslav a Šárecké údolí. Vyhodnocení všech faktorů v 2. kroku analýzy ukazuje mapa 831.8, kde v pásmu krajiny v červené nejkritičtější kategorii jde o celky Praha 14- Hostavice a Hutě, Újezd a Čakovice – Miškovice a v oranžové alarmující kategorii o Prahu 21. Dále je třeba upozornit na nevyhovující situaci v žlutých celcích Březiněves, Čakovice-Třeboradice, Praha 22 – Pitkovice, Křeslice, Prahu 6 – Šárecké údolí, Šeberov a Zbraslav. → MAPA / 831.7 → MAPA / 831.8

Střední a vyšší odborné školství je v krajině prstenci zastoupeno jen výjimečně v Horních Počernicích (3 školy) a dále v Satalicích, Kbelích, Klánovicích, Radotíně a ve Velké Chuchli. Vzhledem k celoměstskému charakteru středních škol a jejich nadmístní spádovosti není žádoucí, aby byla síť v krajině oblasti doplňována. → MAPA / 831.9

Vybavenost krajině prstence zařízeními uměleckého a zájmového vzdělávání, včetně odloučených pracovišť zobrazuje mapa 831.10. Na mapě dostupnosti zařízení byla identifikována hluchá místa v městských částech Praha 21, Praha 2, Kolovraty, Zbraslav, Suchdol, Vinoř a Kbely, kde lze doporučit vznik poboček zařízení základního uměleckého a zájmového vzdělávání. → MAPA / 831.10

Celkový rozsah samostatných ploch pro předškolní a základní vzdělávání podle průzkumu současného stavu využití území v roce 2015 činil cca 407 ha, tj. 0,8 % z rozlohy celého města; pro střední vzdělávání, vyšší odborné a speciální vzdělávání a ostatní školská zařízení cca 183 ha, tj. 0,4 % z rozlohy celého

města a 83 ha (0,2 %) pro areály školských zařízení obou výše uvedených kategorií, které nelze samostatně vyčlenit. Celkem jde o 673 ha, tj. 1,4 % z rozlohy celého města. Další školská zařízení jsou součástí polyfunkčních ploch občanského vybavení, tento podíl však nelze vyčíslit.

TRENDY

Podle demografické prognózy ČSÚ trend zvyšování počtu dětí ve věku předškolní docházky nebude od roku 2015 pokračovat a bude dočasně mírně klesat. Přesto, že demografická vlna ve věkové kategorii 3 až 5 let změkčuje k roku 2020 nedostatečnost vybavenosti města mateřskými školami, lokální disproporce nadále setrvávají. → MAPA / 831.11 ukazuje vyhodnocení stávajících kapacit mateřských škol v porovnání s předpokládanými počty dětí k roku 2020 podle demografické prognózy, s přihlédnutím k dostupnosti škol a velikostem bilančních celků. V nejkritičtější (červené) kategorii se k roku 2020 jeví celky Praha 9-Harfa-Hloubětín, Praha 5-Smíchov-sever a Praha 22-Pitkovice; v oranžové kategorii doporučené k řešení jde o celky Praha 10-Bohdalec-Slatiny a Praha 14-Kyje, z červené skupiny 2014 si „polepší“ Čakovice-Miškovice, Praha 9-Hrdlořezy a Praha 13 – severně od Rozvadovské spojky. → MAPA / 831.11

Očekává se posun demografické vlny do základního školství, jak ukazuje → MAPA / 831.12. Z porovnání se stavem v roce 2014 je zřejmé, že intenzita i četnost deficitních lokalit základního školství v Praze se zvyšuje a ubývá míst s vyrovnanou nabídkou a poptávkou. K roku 2014 bylo 13 celků s deficitem vyšším než 200 míst; k roku 2020 se předpokládá, že deficit 200 míst přesáhne 20 celků. K vysoce deficitním celkům z r. 2014 v roce 2020 přibudou: Praha 22 – Pitkovice, Praha 9 – Hrdlořezy a Vysočany-Libeň, Praha 10 – Bohdalec-Slatiny, Zbraslav, Praha 19 a Praha 7 – Holešovice-Bubny. Nejvyšší deficit se očekává opět v Košířích (827 míst), dále na Harfě-Hloubětíně (690 míst), v Praze 21 (467 míst), na Hanspaulce (456 míst), ve Zličíně (449 míst) a na Smíchově-jih (428 míst). Opět platí, že při vyhodnocení všech faktorů dojdeme k závěru, že některé tyto vysoké deficity nejsou obyvateli pocítovány, neboť se dají řešit v okolí, zatímco v jiných částech města, ačkoli deficit dosahuje absolutních hodnot „jen“ okolo 300 míst, představuje již vážný problém – což se týká zejména městských částí na okraji hl. města, ale i některých území uvnitř města, v nichž probíhá intenzivní bytová výstavba. K roku 2020 bylo identifikováno 12 „červených“ celků.

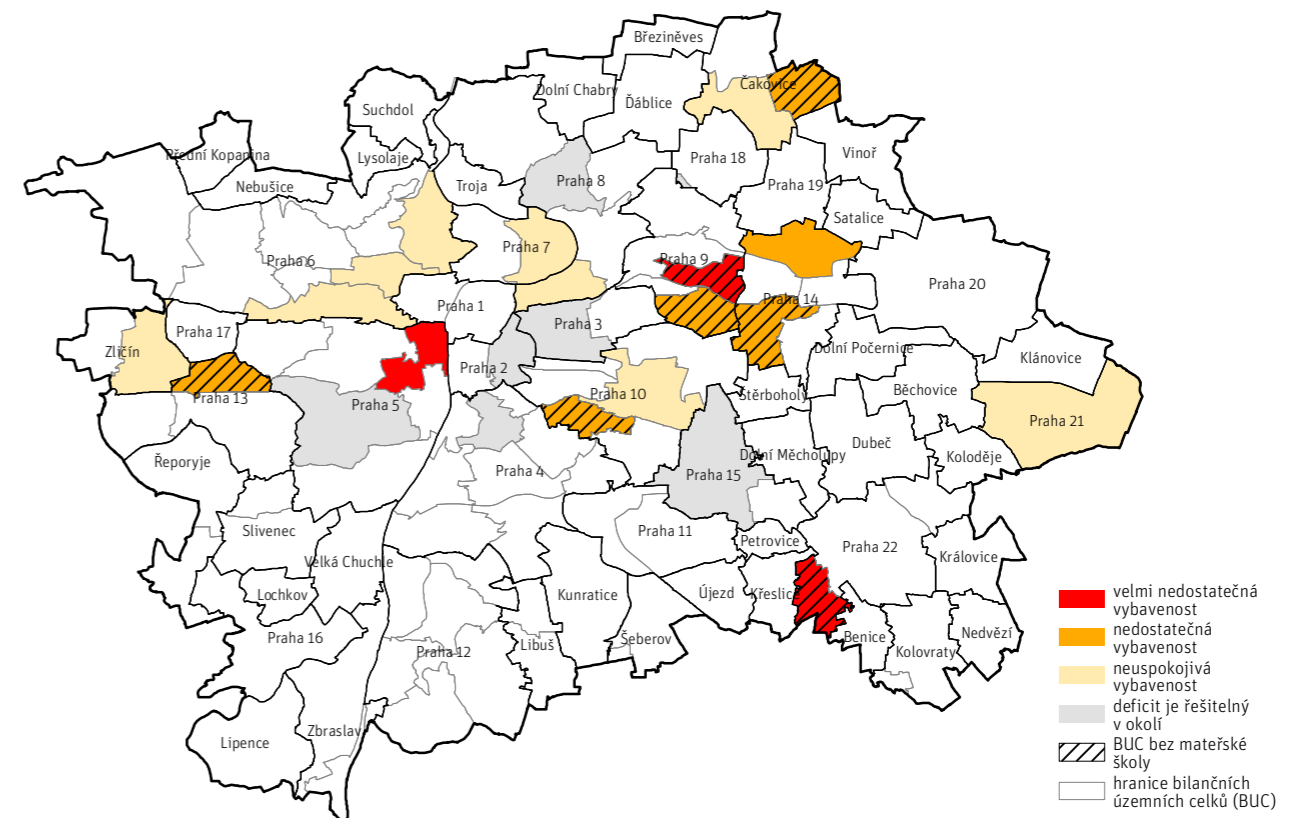
→ MAPA / 831.12

Rozbor vybavenosti Prahy v oblasti základního a mateřského školství bude dále upřesňován v samostatných rozbořech.

MAPA / 831.11

Zhodnocení deficitů >= 50 míst mateřských škol v BUC (vybavenost 2014, obyvatelstvo 2020)

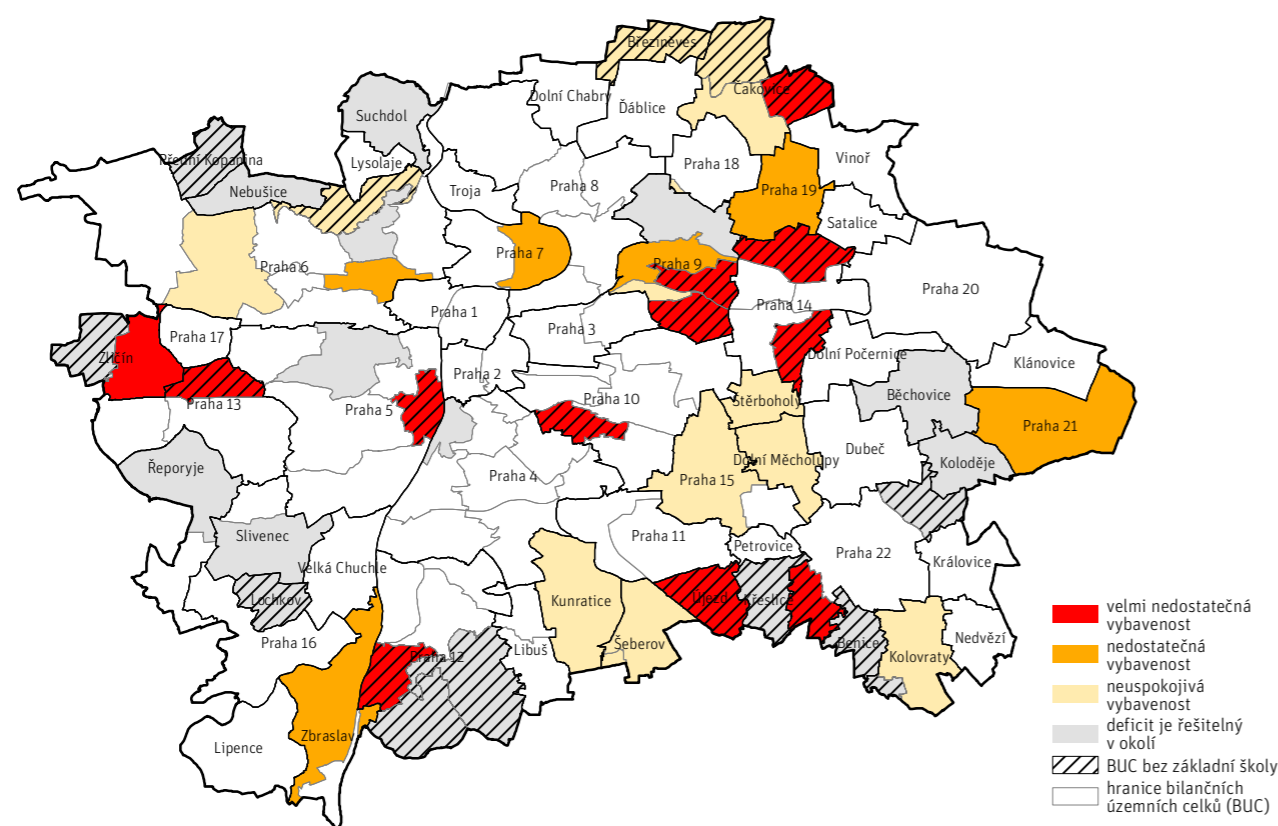
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 831.12

Zhodnocení deficitů >= 50 míst základních škol v BUC (vybavenost 2014, obyvatelstvo 2020)

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

800

V oblasti středního školství bude na základě analýzy potřeby jednotlivých oborů vzdělání a potřeby absolventů škol v dílčích hospodářských odvětvích přehodnocena vzdělávací nabídka škol a bude realizována restrukturalizace oborové struktury. Předpokládá se soustředění identických oborů vzdělání, zvýšení dostupnosti mezi obory a podpora technických a nehumanitních oborů. V případě uvolnění některých školních objektů budou tyto primárně zachovány pro účely školství, výchovy a vzdělávání.

Očekává se stagnace a útlum vyššího odborného školství; studenti stále častěji dávají přednost studiu na vysoké škole univerzitního i neuniverzitního typu.

Zájmové a umělecké vzdělávání získává stále vyšší prestiž a stále více je chápána jeho důležitost pro harmonický rozvoj osobnosti dítěte a role kreativního vzdělávání ve společnosti. Tento trend by se měl projevit ve zvýšení podpory.

VÝVOJ OD R. 2014

Pokračuje nárůst počtu dětí v mateřských školách; meziročně řádově o 1200 dětí. Počet žádostí o přijetí do mateřské

školy, jimž nebylo vyhověno, se mírně snížil, stále však jde řádově o 11 tisíc žádostí. Většina mateřských škol byla nucena žádat o výjimku kvůli zvýšení počtu dětí ve třídě. Zastavil se pokles počtu žáků v základním školství a od školního roku 2010/11 počet žáků stoupá, meziročně jde řádově o 4000 žáků, nárůst se stále zvětšuje. V městských částech zejména v okrajových částech města, u nichž došlo k výraznému podílu bytové výstavby, se začínají objevovat, respektive prohlubovat kapacitní problémy. Některým městským částem se podařilo částečně navýšit kapacity svých zařízení, stávající i předpokládaná poptávka je však málokdy uspokojivě saturována. Chybějící infrastruktura veřejných mateřských škol je impulzem pro vznik privátních komerčních zařízení, které jsou však často obtížně finančně dostupné většinové populaci. Ve středním školství pokles studentů nadále pokračuje.

Novinkou ÚAP hl. m. Prahy 2016 jsou rozborů vybavenosti regionálního školství v územním průmětu a prognóza předpokládaného vývoje.

832 — VYSOKÉ ŠKOLY**Úvod**

Praha je dlouhodobě republikovým centrem vysokoškolského vzdělávání. Pražské vysoké školy v prosinci 2015 podle údajů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy uskutečňovaly cca 3 400 studijních oborů, tj. 36 % všech studijních oborů v ČR. V oblasti výzkumu a vývoje úzce spolupracují jak s jinými výzkumnými organizacemi, tak i s organizacemi z praxe, a to veřejnými (např. nemocnice, orgány veřejné správy) i soukromými.

Na území hlavního města Prahy má sídlo 8 veřejných vysokých škol, z nichž 6 je členeno na celkem 39 fakult (nezahrnutý fakulty se sídlem mimo Prahu), 1 státní vysoká škola (Policejní akademie České republiky se 2 fakultami) a 24 soukromých vysokých škol. Pro srovnání v České republice v dubnu 2016 celkem působilo 26 veřejných vysokých škol, 2 státní vysoké školy a 42 soukromých vysokých škol. V Praze v roce 2016 tedy sídlilo 33 ze 70 vysokých škol, tj. 47% podíl.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Na území hl. m. Prahy sídlí 33 ze 70 vysokých škol v České republice, tj. 47% podíl, a představují tak největší koncentraci vysokoškolského vzdělávání v zemi. Z územního hlediska jsou kapacity vysokých škol rozprostřeny po území hl. m. Prahy velmi nerovnoměrně. Objekty využívané vysokými školami se nejvíce soustřeďují do městských částí Praha 1, 2 a 6. Na jejich území se nachází téměř dvě třetiny vysokoškolských objektů. Veřejné vysoké školy jsou zastoupeny v historickém centru města i mimo něj, soukromé vysoké školy mají převážně objekty mimo historické centrum. Objekty vysokých škol jsou rozdrobeny v městské struktuře, nalezneme zde však i významné výukové areály. V historickém centru např. v prostorech Albertov-Karlov a Karlova náměstí, mimo historické centrum v Dejvicích, na Pelc-Tyrolce, na dolním Žižkově či na pomezí Kunratic a Chodova. Významné vysokoškolské ubytovací areály jsou na Strahově, Břevnově a Jarově a v Hostivaři. Plnohodnotné vysokoškolské kampusy se všemi složkami ubytování, výuky, vědy a výzkumu a sportovní základny jsou v Suchdole a Kamýku.

Počet studentů pražských vysokých škol po dosažení svého vrcholu v roce 2010 bude nadále klesat. Populace vstupující do vysokoškolského vzdělávání dosáhne minima v období 2016–2020. Pražské vysoké školy proto budou čelit problémům s naplněním svých kapacit a konkurencí ostatních vysokých škol. Udržení stávajících kapacit však bude pro ně nezbytné, neboť po roce 2020 je očekáván nárůst počtu populace vstupující do systému vysokoškolského vzdělávání.

Rozvoj kapacit pražských vysokých škol má převážně podobu rekonstrukcí a modernizací budov a jejich dílčích do-
staveb. Územní plán SÚ hl. m. Prahy prostřednictvím funkčních ploch a veřejně prospěšných staveb obsahuje rezervy určené pro vysoké školy (Holešovice-Bubny, Jinonice, Motol, Hostivař, výhledově pak Běchovice-Dubeč).

INVESTIČNÍ ROZVOJ PRAŽSKÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

Více než polovina fakult veřejných vysokých škol sídlí na území městských částí Praha 1 a 6 (22 fakult včetně Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, která se nečlení na fakulty). Další 8 fakult sídlí na území městských částí Praha 2 a 3. V případě soukromých vysokých škol je jejich rozmístění na území Prahy rovnoměrnější; na území městských částí Praha 1, 2 a 3 se jich soustřeďuje pouze čtvrtina.

Vedle rozdrobenosti jednotlivých vysokoškolských zařízení je systém veřejného vysokého školství charakterizován stísněnými územními a nedostatečnými prostorovými podmínkami, nedobrou technickou stavbou objektů a zastaralým a nedostatečným vybavením. Školy se dosud plně nevyrovnaly se skutečností, že se během několika let téměř zdvojnásobil počet studentů při prakticky nezměněném stavebním fondu. Navíc vzhledem k jejich převažující závislosti na výši státního příspěvku dosud nedokázaly adekvátně reagovat. Negativní úlohu sehrála také jen velmi omezená možnost pražských veřejných vysokých škol čerpat finanční prostředky Evropské unie v období 2007–2013. Stavební aktivita vysokých škol se v Praze soustřeďuje na částečné modernizace a rekonstrukce vlastních areálů, případně na dílčí dostavby.

Na území Prahy se nalézá celkem 347 budov využívaných vysokými školami (stav k 31. říjnu 2014). Nejvíce těchto budov je soustředěno na území městských částí Praha 1 (85 budov), Praha 6 (80 budov) a Praha 2 (53 budov). Nejvíce územně rozptýlené jsou Univerzita Karlova v Praze, jejíž budovy se nacházejí na území 11 městských částí (zejména Praha 1, 2 a 6), a České vysoké učení technické v Praze s budovami v 7 městských částech (nejvíce v Praze 6 a Praze 2). Přítomnost vysokých škol v centru města jim přináší nepopiratelné výhody v integraci s ostatními městotvornými zařízeními a funkcemi a je pro jejich společenský život nespornou cennou devizou, zároveň vysokoškolský živel představuje významný prvek společenského i ekonomického života centra města. Naopak nejvyšší územní soustředění kapacit vykazují Česká zemědělská univerzita v Praze (kampus v Praze-Suchdole) a Policejní akademie České republiky v Praze (areál v Praze 12-Kamýku).

→ MAPA / 832.1

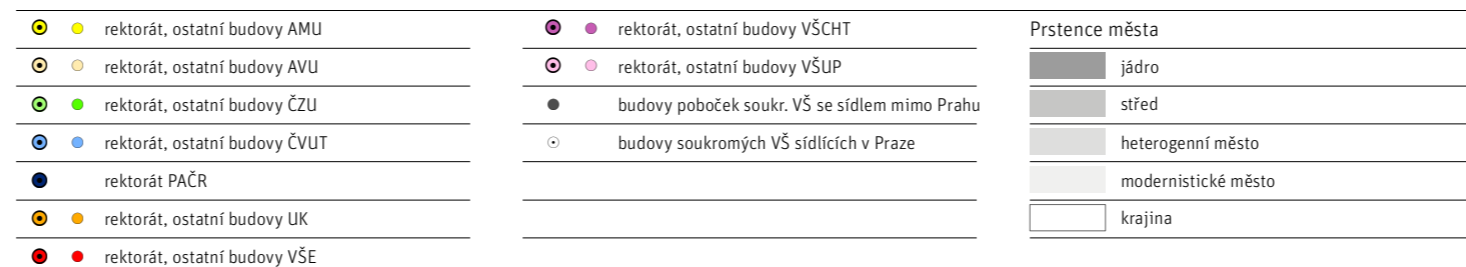
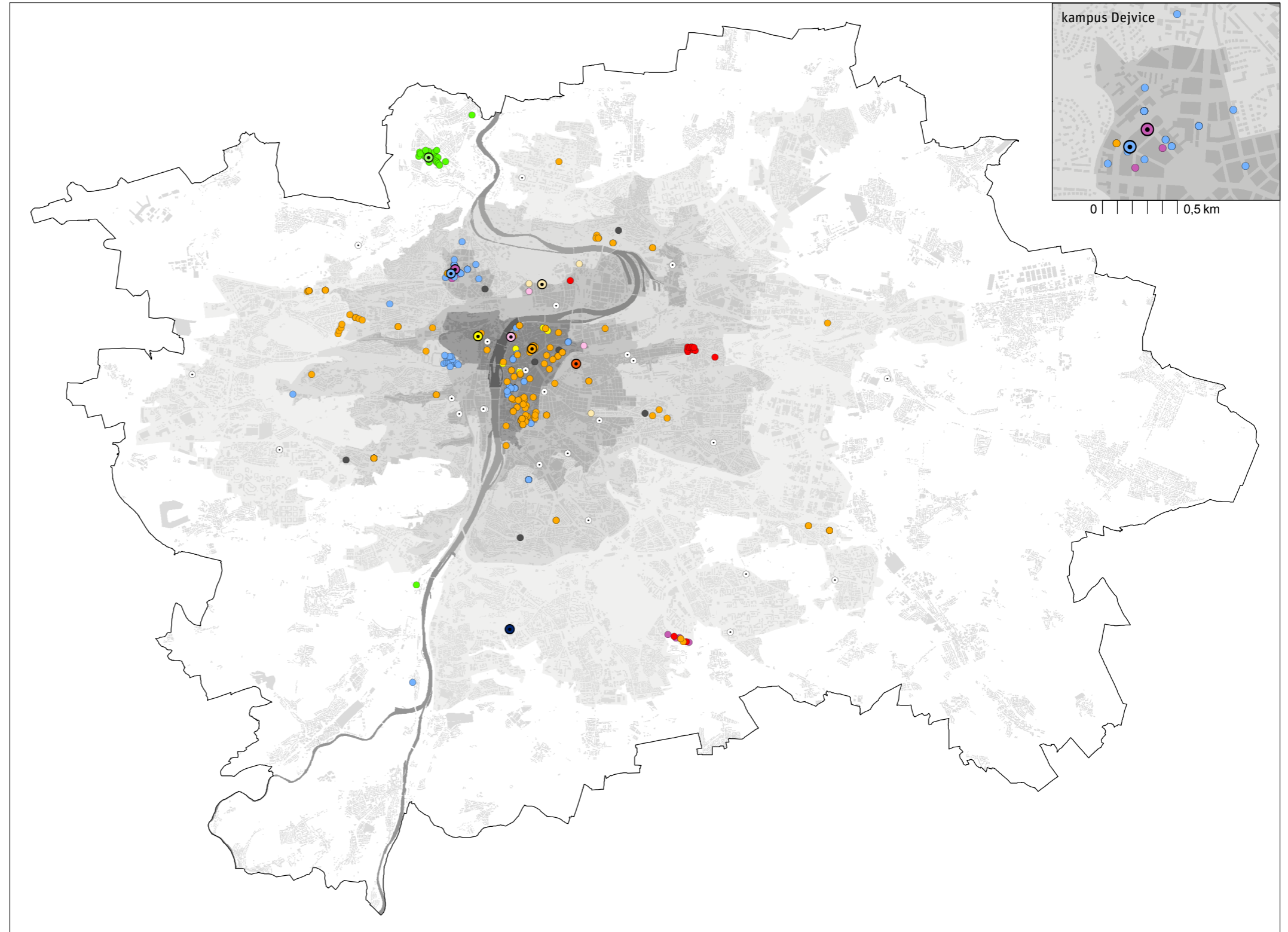
Mezi klíčové strategické cíle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy uvedené v Dlouhodobém záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůr-

čí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016–2020 patří „zhodnotit stav materiální infrastruktury vysokých škol (zejména s ohledem na podporu výzkumných aktivit) a určit směry podpory investic, rekonstrukcí a vybavení vysokých škol ze státního rozpočtu i OP VVV.“ V rámci prioritního cíle 7 Efektivní financování si ministerstvo klade za úkol přenést na vysoké školy zodpovědnost za rozhodování o investičních záměrech, přičemž investičními prioritami budou rekonstrukce, modernizace a přizpůsobení budov a materiálního vybavení potřebám studentů se speciálními potřebami a podpora technických a přírodních oborů a oborů připravujících profesní bakaláře. V souvislosti s programovým obdobím Evropské unie 2014–2020 dále vysoké školy zpracovávají jako podklad pro čerpání podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů tzv. strategické plány, jejichž součástí budou „analýzy výchozího stavu především infrastruktury a návaznosti infrastrukturních potřeb na zkvalitnění vzdělávacích a dalších aktivit dané instituce.“

Univerzita Karlova v Praze zažívá největší problémy způsobené její rozdrobeností do historických objektů a prostorovým nevyrovnaním se s nárůstem studentů. Razantní potřeba zvýšení jejích prostorových kapacit nevyplývá z očekávání dalšího nárůstu počtu studentů, nýbrž z potřeby dosažení přijatelného prostorového standardu a zajištění důstojných prostorových podmínek a v důsledku toho zvýšení efektivity studia. Historicky vzniklá menší univerzitní centra se univerzita snaží rekonstruovat pro potřeby moderní formy výuky a doplnit jejich chybějící prostorovou a funkční kapacitu. Kromě dostavby areálu v Praze 7 a 8 na Pelc-Tyrolce a záměrů na dostavbu kampusu Albertov v Praze 2 a areálu v Praze 6-Veleslavíně, přestavbu areálu v Praze 5-Motole a výstavbu objektu v Praze 10-Vinohradech, trvá zájem univerzity na výstavbu v Praze 5-Jinonicích, Praze 15-Hostivaři a v Praze 7-Holešovicích-Bubnech, tj. na pozemcích, které Univerzita Karlova v Praze ve svém vlastnictví nemá, ale které jí jsou rezervovány v územním plánu SÚ hl. m. Prahy pomocí funkčních ploch a veřejně prospěšných staveb. Univerzita projevuje zájem o rozsáhlé výhledové rozvojové území v rámci tzv. východního města v prostoru mezi Dubčí a Běchovicemi (30 ha) za podmínky přivedení kapacitní kolejové dopravy, další plochy na Dívčích Hradech (cca 14 ha) a lokalitu Třešňovka při nemocnici v Motole (cca 7 ha).

Česká zemědělská univerzita v Praze plánuje svůj areál v Suchdole doplnit o nový pavilon Fakulty tropického zemědělství, novou posluchárnu a několik dalších objektů.

Soukromé vysoké školy jsou povinny si samy zajistit finanční prostředky na svou existenci. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) jim může poskytnout dotaci na uskutečňování jmenovitých studijních programů. Školy jsou většinou díky své relativně menší kapacitě dislokovány v jediném místě, a to v různých městských částech zejména v souvisle zastavěném území města, avšak nejen v centrální oblasti města. Často to jsou

Budovy vysokých škol

MAPA / 832.1

[IPR Praha 2015, zdroj: IPR Praha 2014]

TAB / 832.1

Počet studentů veřejných a soukromých vysokých škol s místem výuky v hl. m. Praze k 31. 12. příslušného roku

[Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy]

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VEŘEJNÉ VYSOKÉ ŠKOLY – CELKEM	103 471	106 456	106 624	105 630	104 117	100 850	97 329
SOUKROMÉ VYSOKÉ ŠKOLY – CELKEM	39 451	40 137	38 259	35 085	31 830	29 439	25 690
Z TOHO – NEJVĚTŠÍ VEŘEJNÉ							
UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE	43 518	44 286	44 042	43 118	42 774	42 434	41 576
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE	20 319	21 243	20 961	19 740	19 655	19 115	18 319
ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE	17 616	18 341	19 236	20 626	20 137	18 622	17 584
VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE	17 309	17 841	17 437	16 856	15 920	15 106	14 390
VYSOKÁ ŠKOLA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ V PRAZE	3 545	3 555	3 726	4 007	4 312	4 214	3 972
Z TOHO – NEJVĚTŠÍ SOUKROMÉ							
METROPOLITNÍ UNIVERZITA PRAHA, o. p. s.	3 983	4 192	4 388	4 366	4 456	4 314	4 141
UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA s. r. o.	10 310	11 288	9 815	8 055	6 600	6 085	3 576
VYSOKÁ ŠKOLA FINANČNÍ A SPRÁVNÍ, z. ú.	4 201	4 216	4 062	4 002	3 770	3 469	3 213
VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ V PRAZE, o. p. s.	2 847	3 058	3 283	3 254	3 261	3 123	2 847
VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU, o. p. s.	2 736	2 586	2 797	2 823	2 315	2 274	2 298

jakékoli adaptované prostory či objekty zrušených mateřských či základních škol. Silnějším školám se podařilo získat důstojnější lokace – např. Bankovní institut vysoká škola, a. s., Vysoká škola ekonomie a managementu, o. p. s.

STUDENTI PRAŽSKÝCH VYSOKÝCH ŠKOL A OČEKÁVANÝ DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Podle údajů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k 31. prosinci 2015 na vysokých školách v České republice studovalo 326 909 studentů, z toho v Praze 122 798 studentů, tj. 38 %. Z uvedeného počtu studentů, jejichž místem výuky byla Praha, jich 97 329 studovalo na veřejných vysokých školách a 25 690 na soukromých vysokých školách. Do Prahy se tak soustřeďovalo 33 % studentů veřejných vysokých škol a 74 % studentů soukromých vysokých škol. V prezenční formě v Praze studovalo 95 713 studentů, v distanční a kombinované formě 27 782 studentů. → TAB / 832.1

Vývoj vysokoškolského vzdělávání překonal dlouhodobou prognózu z počátku 90. let 20. století. Počty studentů jak v České republice, tak i v Praze vykazovaly dlouhodobě meziroční nárůst v řádu jednotek procent, mezi roky 2005 a 2010 se počet studentů v ČR i v Praze zvýšil o 36 %. Vrcholu počtu studentů na vysokých školách bylo v Praze i ostatních krajích ČR dosaženo v roce 2010.

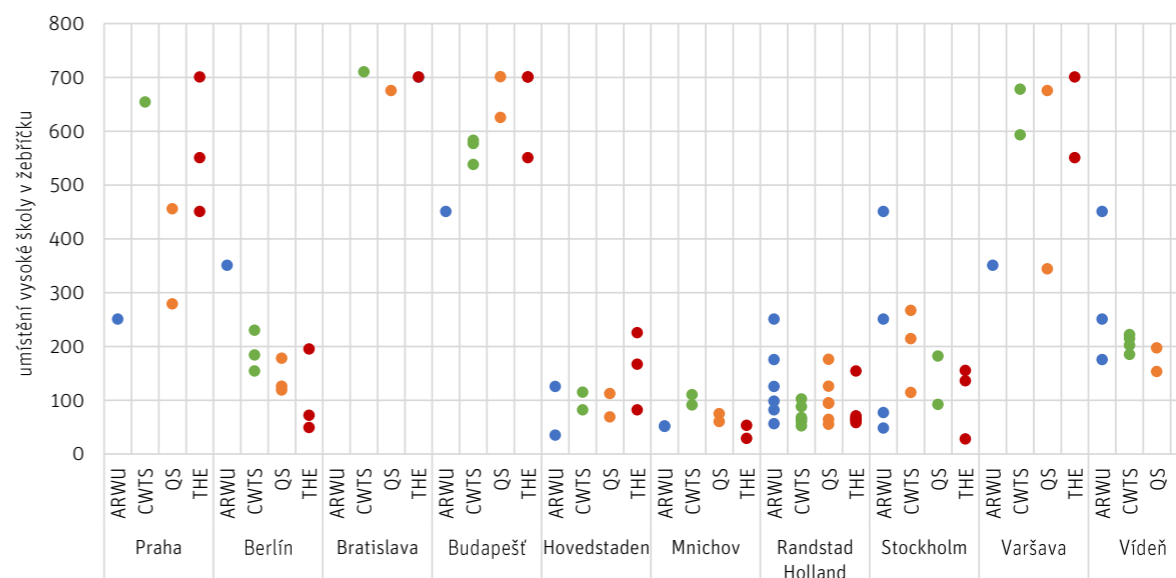
Do roku 2015 pak počet studentů v Praze klesl o 16 % a v ČR o 17 %. Mění se také poměr počtu studentů veřejných a soukromých vysokých škol – v roce 2003 byl 10 : 1, v roce 2010 pak 2,7 : 1 a v roce 2015 činil 3,8 : 1, neboť počet studentů soukromých vysokých škol po strmém nárůstu začal po roce 2010 klesat, zatímco počet studentů veřejných vysokých škol po svém vrcholu v letech 2010–2011 klesl jen mírně. Pokles počtu vysokoškolských studentů je způsoben vstupem početně slabších kohort narozených na počátku 90. let 20. století do systému vysokoškolského vzdělávání. V segmentu soukromých vysokých škol je tato změna navíc prohloubena nasycením poptávky po vysokoškolském vzdělání u těch osob, u nichž bylo jeho dodatečné získání nezbytným předpokladem pro další pracovní kariéru. S tím se pojí i výraznější pokles studentů v kombinované a distanční formě studia.

Největší počet studentů má tradičně Univerzita Karlova v Praze, a to 42 tisíc k 31. 12. 2015. Řádově o polovinu menší jsou České vysoké učení technické v Praze a Česká zemědělská univerzita v Praze následované Vysokou školou ekonomickou v Praze. Vývoj počtu jejich studentů ukazuje tabulka. Mezi roky 2010 a 2015 počet studentů Univerzity Karlovy v Praze klesl o 6 %; v tomto období klesl i počet studentů ostatních pražských velkých vysokých škol – ČVUT o 14 % a VŠE o 19 %. ČZU dosáhla maxima počtu studentů v roce 2012 a od té doby počet jejich studentů klesl o 15 %.

GRAF / 832.1

Porovnání umístění pražských vysokých škol ve vybraných mezinárodních žebříčkách s vybranými zahraničními městy v roce 2015, resp. 2016

[Zdroj: Shanghai Ranking Consultancy, Universiteit Leiden, QS, TES Global Ltd. Poznámka: Jednotlivé žebříčky jsou pro usnadnění orientace barevně odlišeny. Jednotlivé body označují vysoké školy, s nimiž příslušný žebříček pracuje. V případě Kodaně vzhledem k jejímu úzkému administrativnímu vymezení hodnoceno i její zázemí; města v rámci nizozemské konurbace Randstad Holland jsou vnímána jako jeden funkční a sídelní celek.]

Vysoké školy na základě nabízeného vysokoškolského vzdělávání a jeho specifičnosti/jedinečnosti a relevance pro trh práce jsou atraktivní pro rozmanité skupiny studentů. A právě rozdíl mezi místem vysokoškolské výuky a trvalým bydlištěm studentů umožňuje vyhodnotit regionální význam vysoké školy, resp. region, který vysoká škola obsluhuje. Na pražských veřejných a soukromých vysokých školách k 31. prosinci 2015 studovalo 35 773 (tj. 29 %) studentů s trvalým pobytem v Praze a 23 235 studentů (tj. 19 %) s trvalým pobytem ve Středočeském kraji. Z uvedených hodnot vyplývá, že pražské vysoké školy jsou atraktivní nejen pro obyvatele Prahy a Středočeského kraje, ale také pro obyvatele ostatních krajů Čech (vč. Kraje Vysočina) a obyvatele Moravy, kteří tvořili v prvním případě 30 % a ve druhém případě 8 % všech studentů na pražských vysokých školách. To dokládá nadregionální význam řady vysokých škol, které se nacházejí na území Prahy (a v jejich rámci zejména veřejných vysokých škol) a které připravují budoucí vysokoškolsky vzdělané pracovníky pro celou ČR. Případnými konkurenty pražských vysokých škol v České republice jsou brněnské vysoké školy a Univerzita Palackého v Olomouci, které vedle Moravy obsluhují i významnou část Čech.

S hledáním nových segmentů uchazečů o vysokoškolské vzdělávání souvisí i vývoj zastoupení cizinců studujících na vysokých školách v Praze. Cizinců k 31. prosinci 2015 na vysokých

školách v Praze studovalo 20 280, tj. téměř polovina všech cizinců na vysokých školách v České republice. Na celkovém počtu studentů studujících v Praze byli cizinci zastoupeni 17 %. Studenti ze zemí Evropské unie byli k 31. prosinci 2015 na veřejných a soukromých vysokých školách v Praze zastoupeni 9 164 osobami a tvořili tak 45 % všech cizinců na vysokých školách v Praze. Mezi studenty ze zemí Evropské unie s 7 620 osobami dominovali občané Slovenska. Občané ostatních zemí Evropské unie byli zastoupeni v řádu desítek, z nich nejvíce občané Německa (306 osob), Spojeného království (189 osob) a Polska (114 osob). Zastoupení občanů Evropské unie na celkovém počtu zahraničních studentů od roku 2010 klesá. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v Praze byli občané republik bývalého Sovětského svazu (bez pobaltských republik), jejichž počty i zastoupení v celém sledovaném období 2001–2015 rostly. Průměrné meziroční tempo jejich přírůstku ve sledovaném období bylo 21 %. K 31. prosinci 2015 jich na pražských veřejných a soukromých vysokých školách studovalo 8 250 a na celkovém počtu cizinců na vysokých školách v Praze se podíleli 41 %. Mezi studenty z republik bývalého Sovětského svazu převažovali občané Ruska (4 324 osoby), Ukrajiny (1 640 osob), Kazachstánu (1 217 osob) a Běloruska (440 osob). Oproti studentům ze Slovenska, kteří se na pražské vysoké školy soustřeďují z 34 %, jsou studenti ze zemí bývalého Sovětského svazu na pražských vysokých školách

výrazně koncentrování, a to občané Kazachstánu z 82 %, Ruska ze 76 % a Ukrajiny ze 64 %.

POROVNÁNÍ PRAŽSKÝCH VYSOKÝCH ŠKOL S VYBRANÝMI ZAHRANIČNÍMI VYSOKÝMI ŠKOLAMI

Pro mezinárodní srovnání je důležité, že v České republice není žádný další region s charakteristikami vysokoškolského systému jako Praha. Proto je možné využít mezinárodních žebříčků porovnávajících postavení vysokých škol v Praze s jinými městy Evropy. Jako referenční města byla vybrána Berlín, Bratislava, Budapešť, Kodaň, Mnichov, Randstad Holland, Stockholm, Varšava a Vídeň. Pro toto porovnání byly využity mediálně nejznámější žebříčky, jimiž jsou:

- Academic Ranking of World Universities za rok 2015 (zkráceně ARWU),
- CWTS Leiden Ranking 2015,
- QS World University Rankings 2015/16,
- Times Higher Education World University Ranking 2016 (zkráceně THE).

Údaje v jednotlivých žebříčcích je však nezbytné vnímat s jistou rezervou a vědomím jejich metodologických nedostatků spočívajících ve srovnávání vysokoškolských systémů odlišných charakteristik a vysokých škol odlišné velikosti a odlišného zaměření (v jednom žebříčku jsou spolu porovnávány vysoké školy pokrývající širokou škálu oborů s vysokými školami zaměřenými např. jen na technické, lékařské, společenské či zemědělské vědy). Jednotlivé žebříčky jsou mezi sebou nesrovnatelné, neboť do jejich výpočtů vstupují rozličné proměnné mající různou váhu.

Při porovnání s ostatními vybranými městy z nových členských zemí Evropské unie Praha v žebříčcích QS, THE a ARWU předčila Budapešť, Varšavu a Bratislavu. Univerzita Karlova v Praze se v žebříčku QS pro roky 2015/2016 umístila na 279. místě, v žebříčku ARWU pro rok 2015 na 201.–300. místě a žebříčku THE pro rok 2016 na 401.–500. místě a tedy před budapeštskou Univerzitou Loránda Eötvöse a Varšavskou univerzitou. České vysoké učení technické v Praze se v žebříčku QS umístilo na 451.–460. místě a v žebříčku THE na 501.–600. místě a výrazně předčilo Varšavskou polytechniku. Z hlediska bibliometrického žebříčku CTWS však Univerzita Karlova v Praze zaostala před budapeštskými vysokými školami a umístila se až na 654. místě mezi Varšavskou univerzitou a Varšavskou polytechnikou. Ve srovnání s vybranými městy ze starých členských zemí Evropské unie, jejichž vysoké školy většinou zabírají v mezinárodních žebříčcích místa do 100. pozice, pražské vysoké školy dosti zaostávají. Svou pozicí v žebříčcích ARWU a QS se pouze Univerzita Karlova v Praze přibližuje hodnotám Vídeňské univerzity, která je v žebříčku ARWU na 151.–200. pozici, resp. v žebříčku QS na 153. pozici; České vysoké učení tech-

nické v Praze zůstává v žebříčku QS se svou 451.–460. pozicí výrazně pozadu za Vídeňskou technickou univerzitou, která v žebříčku obsazuje 197. místo. Z pražských veřejných vysokých škol byla v žebříčku THE pro rok 2016 ještě zastoupena Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, a to na 601.–800. místě.

→ GRAF / 832.1

PRAŽSKÉ VYSOKÉ ŠKOLY V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007–2013

Praha jako region, jehož HDP překračuje 75 % průměru Evropské unie, byla oprávněna čerpat finanční prostředky z fondů Evropské unie pouze v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, a proto byl objem dostupné podpory z fondů Evropské unie ve srovnání s ostatními regiony České republiky výrazně nižší. Pro programové období 2007–2013 Praha připravila dva programové dokumenty, a to Operační program Praha – Konkurenceschopnost (zkráceně OPPK), který byl zaměřen investičně, a Praha – Adaptabilita (zkráceně OPPA), který byl zaměřený neinvestičně. Programy obsahovaly mj. opatření na rozvoj inovačního potenciálu Prahy a na odstranění největších nedostatků a omezení v jejím rozvoji, a to včetně oblasti vzdělávací a výzkumné, vývojové, inovační a další tvůrčí činnosti vysokých škol. Podpora z tematických operačních programů nebyla na území Prahy dostupná, s výjimkou zvláštní výzvy z Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (zkráceně OP VaVpI), který byl v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, v závěru programového období.

V rámci OPPK bylo 17 projektů vysokých škol podpořeno z prioritní osy 3.1 zaměřené na rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí v celkové výši 448,9 mil. Kč. V rámci OPPA bylo podpořeno 132 projektů z prioritní osy 3 „Modernizace počátečního vzdělávání“ zaměřených na rozvoj a zkvalitnění studijních programů na vysokých školách v celkové výši 507,6 mil. Kč (stav k 19. únoru 2015).

V období od 30. září 2013 do 8. ledna 2014 byla v rámci prioritní osy 4 OP VaVpI „Infrastruktura pro výuku na vysokých školách spojenou s výzkumem“ vyhlášena výzva 3.4 zaměřená na podporu pražských veřejných vysokých škol. Tato výzva byla v rámci OP VaVpI specifická, neboť byla výlučně cílena na veřejné vysoké školy se sídlem a infrastrukturou na území hl. m. Prahy, a to vzhledem k nadregionálnímu významu jejich vzdělávací a vědecké činnosti. Výzva byla zaměřena na udržení a zvýšení kvality výuky, výzkumu a vývoje a na podporu v oblasti transferu technologií a znalostí. Podporovanými aktivitami v rámci této výzvy byly investice do infrastruktury, pořízení, rozšíření a modernizace stávajícího přístrojového a strojního vybavení a informační infrastruktury nezbytné pro výzkum a vzdělávání. Výše schválené podpory z OP VaVpI pro 17 schvá-

lených projektů pražských vysokých škol činila 1,6 mld. Kč (stav k 19. únoru 2015).

STÁVAJÍCÍ A PLÁNOVANÉ NÁSTROJE PODPORY VYSOKÝCH ŠKOL NA ÚZEMÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Hlavním zdrojem podpory jsou operační programy pro čerpání Evropských strukturálních a investičních fondů. Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (zkráceně OP VVV), jehož gestorem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, obsahuje prioritní osu 2 „Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj“, která je primárně určená právě vysokým školám. Také prioritní osa 1 „Posilování kapacit pro kvalitní výzkum“ je pro vysoké školy relevantní.

Prioritní osa 1 „Posilování kapacit pro kvalitní výzkum“ je rozdělena na 4 specifické cíle zaměřené na:

- 1) zvýšení mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků spočívajících v rozšíření počtu excelentních výzkumných týmů, většího využití existující moderní infrastruktury pro výzkum a vývoj, posílení internacionalizace vědeckých týmů a posílení interdisciplinarity realizovaného výzkumu včetně jeho reakce na globální společenské výzvy,
- 2) budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační, zejména podnikovou sférou,
- 3) zkvalitnění infrastruktury pro výzkumně vzdělávací účely spočívajících v krátkodobém horizontu v přípravě materiálně-technických podmínek pro výzkumně zaměřené studijní programy a zvýšení zájmu studentů o tyto studijní programy a dosahování lepších výsledků výzkumu u nejmladší generace výzkumníků a vedoucích ve střednědobém až dlouhodobém horizontu k posílení a zkvalitnění personálních kapacit výzkumných organizací a dosahování kvalitnějších výsledků výzkumu a vývoje v mezinárodním měřítku,
- 4) zlepšení strategického řízení výzkumu na národní úrovni vedoucí k vytvoření stabilního a atraktivního prostředí pro realizaci excelentního výzkumu.

Součástí aktivit v rámci prioritní osy 1 je i budování či modernizace stávající vědeckovýzkumné infrastruktury a výzkumných center v Praze v oblastech výzkumné specializace České republiky definovaných v Národní výzkumné a inovační strategii pro inteligentní specializaci České republiky.

Zatímco aktivity prioritní osy 1 OP VVV budou spolufinancovány z Evropského fondu regionálního rozvoje, aktivity v prioritní ose 2 zaměřené na rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj budou spolufinancovány z Evropského fondu regionálního rozvoje (1 specifický cíl) i z Evropského sociálního fondu (5 specifických cílů). Specifické

cíle prioritní osy 2 „Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj“ jsou následující:

- 1) zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce spočívající ve zkvalitnění a modernizaci vzdělávací činnosti vysokých škol, posílení internacionalizace vysokoškolského vzdělávání a spolupráce s praxí a navýšení nabídky studijních programů a oborů zaměřených na praxi a zohledňujících potřeby trhu práce,
- 2) zvýšení účasti studentů se specifickými potřebami, ze sociálně-ekonomicky znevýhodněných skupin a z etnických minorit na vysokoškolském vzdělávání a snížení studijní neúspěšnosti studentů spočívající v rozšíření působnosti a zlepšení dostupnosti vysokoškolských poradenských a adaptačních služeb a revizi a přizpůsobení studijního prostředí pro zájemce o studium a studenty z výše uvedených skupin,
- 3) zkvalitnění podmínek pro celoživotní vzdělávání na vysokých školách,
- 4) nastavení a rozvoj systému hodnocení a zabezpečení kvality a strategického řízení vysokých škol,
- 5) zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje spočívající ve zvýšení kvalifikace výzkumných, administrativních a technických pracovníků ve výzkumných organizacích, posílení předpokladů u nastupující generace pro vykonávání výzkumné činnosti, zvýšení kvality a internacionalizace výzkumně orientovaných studijních programů, zatraktivnění podmínek ve veřejném výzkumu pro příliv odborníků ze soukromé sféry i zahraničí, popularizaci vědy a posílení spolupráce veřejné, akademické a aplikační sféry,
- 6) zkvalitnění vzdělávací infrastruktury na vysokých školách za účelem zajištění vysoké kvality výuky, zlepšení přístupu znevýhodněných skupin a zvýšení otevřenosti vysokých škol, což znamená přípravu materiálně-technických podmínek zejména pro praktickou výuku a podmínek pro zpřístupnění vysokých škol zejména studentům se specifickými potřebami a rozšíření přístupu a zpřístupnění nových informačních zdrojů a systémů manažerského řízení.

V případě prioritních os 1 a 2 aktivity OP VVV budou probíhat na území celé České republiky včetně území hlavního města Prahy, přičemž některé projekty budou mít dopad na celé území České republiky. Podpora bude směřována především do rozvojových území, která lze považovat za póly růstu, ve kterých se soustředí výzkumně-vývojová kapacita, a dále do oblastí, ve kterých bude docházet k propojení poptávky podnikatelů s nabídkou výzkumných organizací, mezi něž patří i vysoké školy. V rámci prioritních os 1 a 2 budou podpořeny i projekty na území Prahy s dopadem pouze na území Prahy.

V rámci prioritní osy 1 je pro projekty realizované na území hlavního města Prahy v programovém období 2014–2020

přípraven příspěvek z Evropské unie celkem ve výši 72,3 mil. EUR, v rámci prioritní osy 2 pak ve výši 99,3 mil. EUR.

Ve spojitosti s přípravou nového Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a v reakci na distribuci prostředků z fondů Evropské unie ve vysokoškolském systému v České republice vysoké školy identifikovaly absorpční kapacitu využití prostředků OP VVV v Praze. Pražské vysoké školy plánují využít prostředky OP VVV převážně na rekonstrukce, pořízení přístrojů a vybavení, rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji, investice do vzdělávací infrastruktury a na další rozvoj výzkumných center. Zároveň pražské vysoké školy upozorňují, že OP VVV ani ostatní operační programy nevyřeší jejich podfinancování, a to hlavně v investiční oblasti, vzniklé v předchozích programovacích obdobích, ale naopak jej dále prohloubí.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA – PÓL RŮSTU ČR

Operační program Praha – pól růstu ČR (OP PPR) je určen pro území hlavního města Prahy. Obsahuje mj. prioritní osu 1 „Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací“, kde mohou být vysoké školy žadatelem o podporu u vybraných typů podporovaných aktivit. Jde zejména o projekty typu proof of concept, tj. přenos výsledků výzkumu a vývoje do praxe. Zapojit se budou moci i do spolupráce výzkumného sektoru s firmami (např. skrze nástroj inovační vouchery).

Rozpočet prioritní osy 1 činí 62,5 mil. EUR z evropských zdrojů a 62,5 mil. EUR z národních zdrojů. OP PPR vychází z Regionální inovační strategie hl. m. Prahy.

NÁSTROJE UVAŽOVANÉ V REGIONÁLNÍ INOVAČNÍ STRATEGII HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Cílem pražské inovační strategie je rozvinout potenciál Prahy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, který mj. patří mezi činnosti pražských vysokých škol, a najít pražské samosprávě v tomto procesu vhodnou roli. Hlavní město Praha v návrhu svých cílů a opatření reflektuje nejen případné výslovně uvedené úkoly z nadřazených národních strategií a koncepcí, ale také svou pozici v systému veřejné správy, své zákonné kompetence a možnosti ovlivnit výzkumné a inovační prostředí na svém území.

Strategie je formulována prostřednictvím čtyř klíčových oblastí změn, přičemž vysokých škol se zejména týkají hlavně tři následující oblasti zaměřené na:

- oblast A – rozvoj prostředí stimulačního inovace a fungující partnerství s cíli zvýšit intenzitu spolupráce veřejného, soukromého a akademického sektoru, dosáhnout zkvalitnění procesů ve veřejné správě v oblasti výzkumu, vývoje a inovací,
- oblast C – intenzivnější práce s místními lidskými zdroji pro potřeby znalostní ekonomiky s cíli usnadnit nadaným doktorandům a mladým vědcům získání

zkušeností v počátcích kariéry a zvýšit podnikatelství absolventů terciárního vzdělávání,

- oblast D – zvýšení intenzity internacionalizace v oblasti výzkumu, vývoje a inovací s cíli prezentovat potenciál Prahy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v zahraničí, usnadnit příchod kvalifikovaných pracovníků a zaměstnavatelů do Prahy a jejich působení v ní a zvýšit četnost přeshraniční mobility kvalifikované pracovní síly k posílení výzkumných týmů.

Strategické cíle v oblasti C se zaměřují na spolupráci vysokých škol se školami nižšího stupně, na podporu nadaných doktorandů a mladých vědců a na zvýšení podnikavosti absolventů. Uvažovanými nástroji jsou například:

- doplňková stipendia pro talentované doktorandy
- návratové granty pro mladé vědce
- podpora sektorové mobility doktorandů a mladých vědců do 35 let

Využití těchto nástrojů je vázáno na nalezení vhodných domácích i zahraničních zdrojů, případně rozhodnutí hl. m. Prahy, že je bude podporovat i přímo z městského rozpočtu jako výraz zájmu o posilování mezinárodní prestiže Prahy jako univerzitního města. Uvedené návrhy zároveň respektují doplňkovou roli krajské samosprávy v rozvoji vysokoškolského sektoru.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

V historickém centru města má sídlo téměř celá největší česká vysoká škola Univerzita Karlova v Praze, významně jsou zastoupeny České vysoké učení technické v Praze, umělecké vysoké školy a 4 soukromé vysoké školy. Kromě koncentrovaných lokalit na Novém Městě – Albertově, Karlově a v prostoru Karlova náměstí – a na Starém Městě v Celetné ulici a na Ovocném trhu jsou školy a jejich zařízení víceméně rozdrobeny v městské struktuře. Přítomnost vysokých škol v centru města je dána historicky a je cenným příspěvkem k jeho polyfunkčnosti a oživení. Rozdrobenost škol, zejména Univerzity Karlovy v Praze, sice klade zvýšené nároky na organizaci, provoz i dopravní obsluhu, avšak přítomnost v centru města tyto nedostatky převažuje, i když podmínky pro rozvoj nebo výraznější dostavby za účelem modernizace jsou velice omezené z důvodů prostorových možností a limitů vyplývajících z Památkové rezervace v hlavním městě Praze.

Lokalita Nové Město – Albertov, kde lékařské fakulty prorůstají s areálem Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, je největším soustředěním vysokoškolských funkcí v celoměstském centru Prahy. Obsahuje rovněž omezenou prostorovou

rezervu pro rozvoj Univerzity Karlovy v Praze pro novou výstavbu (Biocentrum a Globcentrum), která je spojena s demolice-mi a výraznou rekonstrukcí některých objektů. Přípravované projekty s požadovaným objemem kapacit se musely vypořádat s požadavky na zeleň v územním plánu, požadavky památkářů i mírou využití území.

STŘED MĚSTA

Mimo historické centrum jsou zařízení veřejných vysokých škol významně zastoupena v Praze 6-Dejvicích, kde se v bezprostřední vazbě na jádro města nachází výukový areál Českého vysokého učení technického v Praze a Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Zároveň má dejvický areál přímou vazbu na metro. Kromě toho je v oblasti několik menších ubytovacích lokalit ČVUT a UK. Areál v Dejvicích je v prolukách postupně dostavován. Významná územní rezerva pro vysoké školy byla v rámci plánované dostavby Vítězného náměstí, v průběhu investorské přípravy projektu se však podíl vysokých škol výrazně snížil.

Praze 3 dominuje Vysoká škola ekonomická v Praze. Na dolním Žižkově má výukový areál, jehož rozvoj je v podstatě vyčerpán.

V Praze 7-Bubenči se nachází většina budov Akademie výtvarných umění v Praze, které jsou rozptýlené v městské struktuře.

Přítomnost vysokých škol v živém organismu města je cenným článkem polyfunkčnosti území a umožňuje školám a studentům využívat řadu integrovaných služeb. Důležitá je poloha areálů ve vazbě na kapacitní prostředky hromadné dopravy anebo přímá blízkost centra města. Přítomnost škol ve městě je však zároveň většinou limitem jejich územního rozvoje nedovolujícím přizpůsobit se stavu posledních deseti let, kdy se výrazně zvýšil počet studentů a současně se znásobily prostorové potřeby. Rozvoj škol v rámci středu města je omezen na rekonstrukce a dílčí dostavby. Potenciál rozvoje vysokého školství uvnitř středu města je skrytý v potenciálu rozvoje představových ploch.

Univerzita Karlova v Praze požaduje prověřit ve městě další možnosti pro rozvoj, ať už formou výstavby nových objektů nebo rekonstrukcí stávajících. Kvůli předpokládané lepší finanční dostupnosti upřednostňuje pozemky ve veřejném vlastnictví (státním, městském nebo městských částí). Otevřenou možností je výstavba v rámci transformačního území Holešovice-Bubny.

Soukromé vysoké školy jsou rozsahem relativně malé, nalezneme je v různých částech středu města. Problémy těchto škol jsou způsobeny náhodně získanými lokacemi bez dobrých vazeb, hledáním větších a výhodnějších prostor a stěhováním z důvodu nemožnosti rozvoje v původním místě.

PRSTENEC HETEROGENNÍHO MĚSTA

V trojské kotlině v lokalitě Pelc-Tyrolka je umístěn minikampus Univerzity Karlovy v Praze s podílem kapacit VŠCHT a ČVUT. Pelc-Tyrolka je nedokončený areál, dlouhodobě je připravováno jeho dokončení – zvýšení ubytovací kapacity, výstavba objektů pro výuku, vědu a výzkum a výstavba polyfunkčního sportovního zázemí. Územně plánovací podklady lokality odhalily kapacitní problémy a konflikty se stavbou Městského okruhu, která nepříznivě ovlivňuje koncepci vysokoškolského areálu.

Výjimečný svou blízkostí k historickému centru je ubytovací areál ČVUT na Strahově, kde je dlouhodobě připraven plán modernizace a rekonstrukce kolejí. Území je však součástí tzv. Velkého rozvojového území Strahov v územním plánu SÚ hl. m. Prahy, což v praxi znamená stavební uzávěru do doby, než se podaří zpracovat a přijmout novou koncepci transformace celého souvisejícího území.

Neúplné jádro plánovaného kampusu Univerzity Karlovy v Praze je situováno v Jinonicích. Lokalita Dívčí Hrad je dlouhodobě rezervována pro Univerzitu Karlovu v Praze, která zde plánuje umístění kampusu pro cca 10 000 studentů. Jedná se o strategickou městskou lokalitu s přímou vazbou na metro a jedinečné přírodní zázemí.

Na Jarově má Vysoká škola ekonomická v Praze rozsáhlý ubytovací komplex. V Podolí se nalézají vysokoškolské koleje ČVUT.

V areálu Fakultní nemocnice Královské Vinohrady a Státního zdravotního ústavu sídlí kapacity 3. lékařské fakulty UK, která zde zároveň hodlá vybudovat vlastní výukový a výzkumný pavilon anatomie a patologie. Rozvojové zájmy Univerzity Karlovy v Praze se týkají také přestavby areálu 2. lékařské fakulty v Motole umístěného u křižovatky Plzeňské a Bucharovy ulice a výstavby minikampusu v blízkosti Fakultní nemocnice v Motole v lokalitě Třešňovka.

PRSTENEC MODERNISTICKÉHO MĚSTA

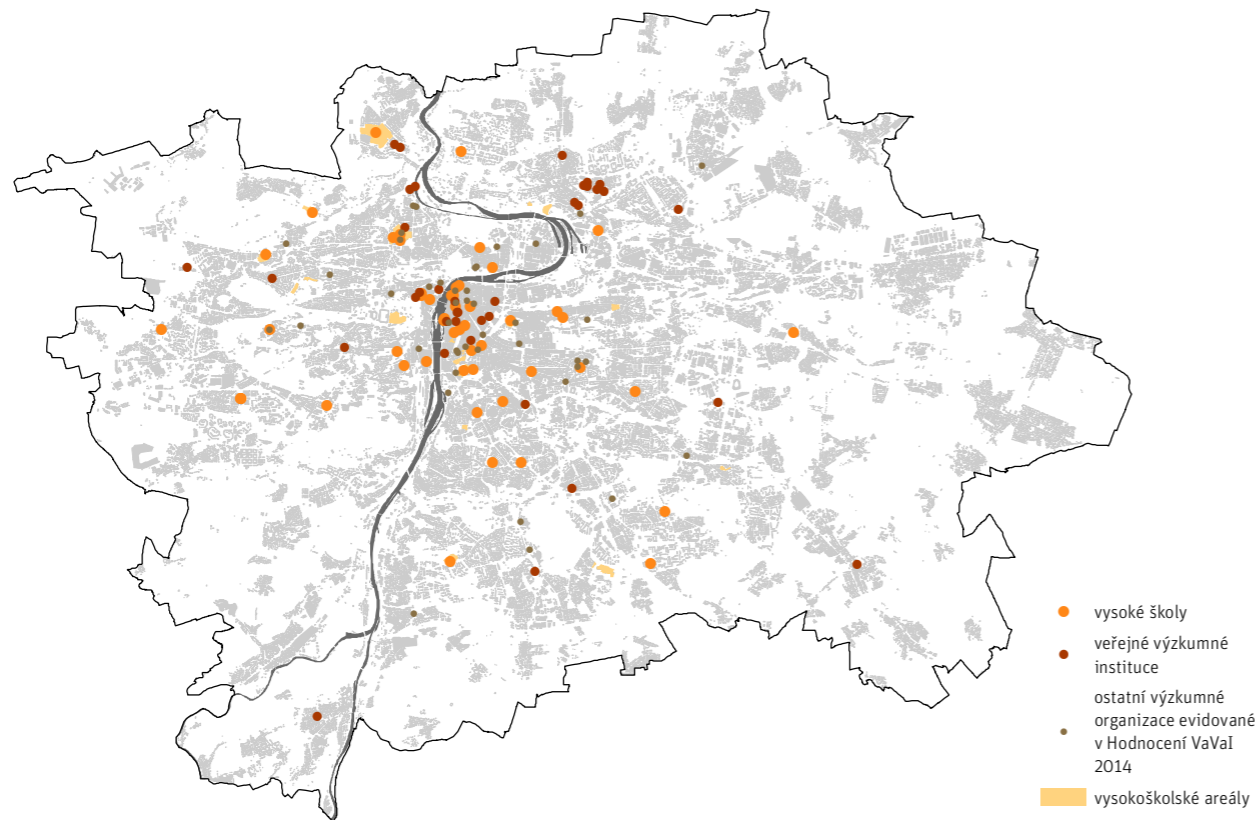
V Praze 15 je velký ubytovací a sportovní komplex Univerzity Karlovy v Praze, na který univerzita zamýšlí navázat výstavbou minikampusu pro cca 4 600 studentů prezenční formy studia. Pro areál Fakulty tělesné výchovy a sportu UK ve Veleslavíně je připravována jeho dostavba spočívající ve zřízení sportovišť. Na Břevnově v lokalitě Větrník se nachází ubytovací areál Univerzity Karlovy v Praze.

Neúplný kampus Vysoké školy chemicko-technologické v Praze s podílem kapacit Vysoké školy ekonomické v Praze a Univerzity Karlovy v Praze se nalézá na hranicích Kunratic a Chodova. Areál je rozvolněného charakteru s vnitřními rezervami. Rozvoj je připravován v bližším i dlouhodobém horizon-

MAPA / 833.1

Výzkumné organizace s doloženou výzkumnou aktivitou

[IPR Praha 2016]

tu – dostavba ubytovacích a výukových kapacit a rekonstrukce sportovního zázemí.

V Praze 12-Kamýku je velký areál Policejní akademie České republiky v Praze s výukovými, ubytovacími a sportovními kapacitami.

Soukromé vysoké školy jsou rozsahem relativně malé, ale přinesly nové funkční využití původně nevyužívaným či nadbytečným objektům veřejné vybavenosti, v nichž sídlí. V nové budově v Praze 13 sídlí Vysoká škola ekonomie a managementu, o. p. s., a Bankovní institut vysoká škola, a. s.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Vysoké školství je v krajině části města zastoupeno jediným areálem České zemědělské univerzity v Praze v Suchdole, jejím lokálním zařízením v Malé Chuchli a lokálními zařízeními Vysoké školy tělesné výchovy a sportu Palestra, spol. s r. o., v Hostavicích a Mezinárodního baptistického teologického semináře Evropské baptistické federace, o. p. s., v Dejvicích v lokalitě Jenerálka. Areál ČZU je jediným plnohodnotným vysokoškolským kampusem v Praze se všemi složkami ubytování, výuky, vědy a vý-

zkumu a sportovní základny. Zdvojnásobení počtu studentů v posledních letech způsobuje kapacitní problémy. Velkorysý založení kampusu má určité vnitřní územní rezervy pro rozvoj, avšak s rizikem poškození původního urbanistického principu.

→ MAPA / 832.1

TRENDY

Operační program Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Výzkum, vývoj a vzdělávání počítá s investičními intervencemi na území Prahy, byť v rozsahu limitovaném pravidly Evropské unie. Cílem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je převést na vysoké školy odpovědnost za rozhodování o investicích, přičemž investičními prioritami budou rekonstrukce, modernizace a přizpůsobení budov a materiálního vybavení potřebám studentů se specifickými potřebami a podpora technických a přírodovědných oborů a oborů připravujících profesní bakaláře.

Nadále se bude zvyšovat potřeba profesí vyžadujících vysokoškolské vzdělání, avšak v cílené struktuře a se zvýšenou přípravou ke vstupu do praxe.

Očekává se další rozvoj spolupráce, mobility a výměny zkušeností se zahraničními vysokými školami, zejména v rámci Evropské unie.

Vzhledem k pokračujícímu poklesu počtu studentů na soukromých vysokých školách dojde ke konsolidaci počtu soukromých vysokých škol.

S vysokými školami je spojena Regionální inovační strategie hlavního města Prahy prostřednictvím klíčové oblasti změřené na intenzivnější práci s lidskými zdroji, ale i prostřednictvím rozvoje prostředí stimulačního spolupráci veřejného, soukromého a akademického sektoru.

VÝVOJ OD R. 2014

Počet studentů pražských vysokých škol po dosažení svého vrcholu v roce 2010 bude nadále klesat. Zároveň lze i nadále očekávat rostoucí zastoupení cizinců mezi vysokoškolskými studenty, zejména z republik bývalého Sovětského svazu.

Populace ve věku vstupu do vysokoškolského vzdělávání dosáhne mezi roky 2016 a 2020 svého dna. Pražské vysoké školy budou mít obtíže s naplněním svých kapacit a budou čelit konkurenci ostatních vysokých škol. Tomu budou muset přizpůsobit nabídku svých studijních programů a oborů. Udržení stávajících kapacit však bude pro školy nezbytné, neboť po roce 2020 lze očekávat růst populace 19letých a 20letých.

833 – VĚDA A VÝZKUM

Úvod

Praha má v České republice nezastupitelné místo jako region s největší koncentrací organizací a lidských a finančních zdrojů v oblasti vědy, výzkumu a vývoje. Dokládá to i níže uvedený počet jednotlivých typů organizací a jejich podíl na celkovém počtu v České republice. Vedle toho postavení Prahy lze doložit i vysokým podílem města na zaměstnanosti v oblasti výzkumu a vývoje a na celkových výdajích na vědu a výzkum.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

V Praze sídlí 50 ze 75 veřejných výzkumných institucí, 8 veřejných vysokých škol a 1 státní vysoká škola a více než 300 podniků a organizací, které můžeme považovat za součást pražské vědecko-výzkumné základny. Mezi firmami je i několik desítek takových, které vydávají na výzkum a vývoj více než 50 milionů Kč ročně. Významné kapacity výzkumu a vývoje představuje také 14 pražských nemocnic. Největší soustředění těchto organizací je v městských částech Praha 1 (organizace rozmístěny po území celé městské části), Praha 6 (ze-

jména kampus Dejvice, Podbaba a Ruzyně), Praha 4 (zejména Krč a Spořilov) a Praha 8 (zejména Libeň – areál Na Slovance a oblast Vychovatelny). Významným soustředěním kapacit vědy a výzkumu je také areál České zemědělské univerzity v Praze-Suchdole s navazujícím areálem pracovišť Akademie věd ČR v Lysolajích. → MAPA / 833.1

Z celkového počtu 64 tisíc pracovníků výzkumu a vývoje v ČR (v přepočtených úvazcích) jich v Praze v roce 2014 bylo evidováno 23 tisíc, tj. 36 %. Také výdaje na výzkum a vývoj jsou soustředěny do Prahy. Z celkového objemu 85 mld. Kč v ČR v roce 2014 dosáhl podíl výdajů uskutečněných v Praze 35 %. → TAB / 833.1

V této oblasti jsou však stále zřetelné nedostatky v podobě nedostatečně rozvinuté podpůrné infrastruktury. V Praze v roce 2014 působilo vedle 3 vědeckotechnických parků také několik dalších organizací zabývajících se podporou podnikání. Hlavním problémem zůstává nedostatečně rozvinutá spolupráce jednotlivých subjektů ve srovnání s městy, která se rozvoji této oblasti věnují intenzivněji (zejména Brno a Ostrava). Prostředky ze strukturálních fondů pro programové období 2014–2020 by uvedený nedostatek měly zmírnit.

Důsledkem nastavení předchozího programového období Evropské unie (2007–2013) byla výstavba velkých projektů v zázemí Prahy (ELI a HiLASE v Dolních Břežanech, BIOCEV ve Vestci, SUSEN v Husinci, Národní ústav duševního zdraví v Klecanech). V Buštěhradě vzniklo Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT, v Roztokách Centrum vozidel udržitelné mobility ČVUT a v Kralupech nad Vltavou výzkumné a vývojové centrum Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Velká výzkumná centra vznikla z operačních programů Evropské unie v zázemí Prahy mají nadregionální dosah a navzdory jejich umístění ve Středočeském kraji existuje reálný předpoklad, že budou využívat zejména lidské zdroje z území hlavního města Prahy.

Rozvojem inovačního prostředí města se zabývá Regionální inovační strategie hl. m. Prahy schválená Zastupitelstvem hl. m. Prahy v září 2014. Tento dokument vychází z konceptu tzv. inteligentní specializace, tj. cílené identifikace oblastí hospodářských aktivit, kde je největší potenciál dalšího rozvoje. Její opatření se zaměřují na rozvoj spolupráce veřejného, soukromého a akademického sektoru, usnadnění vzniku a rozvoje znalostně intenzivních firem, rozvoj lidských zdrojů, propagaci potenciálu města v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a zvýšení intenzity jejich internacionalizace.

Mezi intervence samosprávy patřila v uplynulém období příprava Operačního programu Praha – půl růstu ČR zprostředkovávajícího podporu ze strukturálních fondů Evropské unie pro období 2014–2020. Město také poskytlo přímou podporu ze svého rozpočtu pro realizaci druhé výzvy projektu Inovační vouchery v Praze, přičemž v roce 2014 obdržely pražské podniky

800

TAB / 833.1

Pracovníci a výdaje v oblasti výzkumu a vývoje

[Zdroj: Český statistický úřad]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ZAMĚSTNANCI VAV (PLNÉ ÚVAZKY V TISÍCÍCH)	20,9	19,7	20,0	21,2	22,3	23,2	23,3
SPECIALISTÉ (TISÍCE OSOB)	137,4	134,3	144,2	166,3	175,5	181,2	183,6
VÝDAJE NA VAV (MLD. KČ)	22,5	20,9	21	23,2	25,3	26	29,6
PODÍL VÝDAJŮ NA VAV NA REGIONÁLNÍM HDP (%)	2,19	2,09	2,07	2,32	2,54	2,59	2,86

TAB / 834.1

Srovnání zdravotnických zařízení v největších českých krajích a ČR (2014)

[Zdroj: ČSÚ: Statistická ročenka hl. m. Prahy 2015 - 21. Zdravotnictví: 21-101 Vybrané údaje o zdravotnictví podle krajů v roce 2014;

Srovnání krajů v ČR 2015 – 27-101 Vybrané ukazatele podle krajů v roce 2014]

VYBRANÉ UKAZATELE	Česká republika	Hlavní město Praha	Středočeský	Jihomoravský	Moravsko-slezský	Ústecký	Jihočeský	Olomoucký
Počet obyvatel	10 538 275	1 259 079	1 315 299	1 172 853	1 217 676	823 972	637 300	635 711
LÉKAŘI CELKEM	49 250	9 909	4 343	6 316	5 052	3 043	2 727	3 031
na 1 000 obyvatel	4,7	7,9	3,3	5,4	4,1	3,7	4,3	4,8
z toho v nestátních zařízeních	39 266	5 360	4 267	4 239	4 432	2 952	2 696	2 217
Obyvatelé na 1 lékaře	214	126	301	185	241	271	234	210
NEMOCNICE	187	27	24	22	18	21	9	9
Počet lůžek	58 586	9 042	5 406	7 151	5 830	4 942	3 150	3 033
Počet lůžek na 1 000 obyvatel	5,6	7,2	4,1	6,1	4,8	6,0	4,9	4,8
ODBORNÉ LÉČEBNÉ ÚSTAVY	160	18	16	9	25	12	11	15
Počet lůžek	21 000	2 666	2 249	1 310	2 910	1 179	832	1 731
Z TOHO LÉČEBNÝ DLOUHODOBĚ NEMOCNÝCH	73	11	6	2	13	5	4	7
Počet lůžek	7 076	1 236	648	363	1 042	365	364	613
SAMOSTATNÉ ORDINACE LÉKAŘŮ PRAKTICKÝCH PRO DOSPĚLÉ	4 466	529	476	514	517	334	293	289
SAMOSTATNÉ ORDINACE LÉKAŘŮ PRAKTICKÝCH PRO DĚTI A DOROST	1 927	225	231	217	216	157	115	122
SAMOSTATNÉ ORDINACE STOMATOLOGŮ	5 603	981	509	637	632	351	334	347
LÉKAŘI AMBULANTNÍ PÉČE NA 10 000 OBYVATEL	31,8	57,6	21,5	34,5	28,4	24,5	29,2	32,5
LÉKÁRNŮ VČ. ODLOUČ. PRACOVÍŠŤ	2 759	313	281	339	311	209	168	181

dotaci v souhrnu 8,4 milionů Kč na nákup služeb u výzkumných organizací. Další kola budou realizována prostřednictvím podpory ze strukturálních fondů Evropské unie.

TRENDY VĚDY A VÝZKUMU

V období 2014–2020 budou v Praze pro posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací k dispozici cca 3,4 mld. Kč (z toho příspěvek z fondů Evropské unie cca 1,7 mld. Kč) z Operačního programu Praha – pól růstu ČR a také cca 9,2 mld. Kč z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Praha předpokládá stimulaci spolupráce mezi výzkumem a praxí generováním vlastní poptávky po inovacích a nových řešeních pro jejich uplatnění ve veřejných službách, podporou dopracování výsledků výzkumu s potenciálem uplatnění ve veřejných službách do komerčně uplatnitelné podoby nebo dalšími koly programů typu inovační vouchery, které podporují kontakty mezi podniky a výzkumnými organizacemi.

VÝVOJ OD R. 2014

Konkrétní projekty připravované samosprávou hl. m. Prahy zaměřené na podporu vědy, výzkumu a inovací lze nalézt v Akčním plánu Regionální inovační strategie hl. m. Prahy na období 2015–2016. Vedle těchto projektů bude pražská samospráva věnovat pozornost také projektům v oblasti podpory podnikání a projektům třetích stran, které budou směřovat k naplnění cílů Regionální inovační strategie hl. m. Prahy, zejména s využitím podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů, jejichž cílovým územím je hl. m. Praha.

→ TAB / 833.1

834 – ZDRAVOTNÍ PÉČE**Úvod**

Vybavenost v oblasti zdravotní péče je jedním z významných faktorů ovlivňujících kvalitu života obyvatel města, zejména s nástupem dlouhodobé společnosti s rostoucím podílem seniorů starších 80 let. Zdravotní problémy pokročilého stáří přinesou rostoucí nároky na geriatrické obory, síť léčeben dlouhodobě nemocných i síť domácí zdravotní péče, která bude mít stále více charakter zdravotně sociální. **Hustá síť zdravotnických zařízení na území Prahy poskytuje péči nejen obyvatelům Prahy, ale také dalších krajů, především Středočeského, navíc většina specializovaných pracovišť slouží pacientům z celé ČR.**

Relativní ukazatele ze zdravotnictví v přepočtu na 10 tisíc obyvatel Prahy patří k trvale nejvyšším ze všech kra-

jů a výrazně převyšují celorepublikový průměr, především v některých specializovaných oborech. Ve srovnání největších českých krajů bylo v Praze v roce 2014 nejvíce lůžkových kapacit, zdravotnických zařízení i samostatných ordinací lékařů. Srovnáme-li přepočtené údaje s údaji za celou republiku, zjistíme, že ukazatele v Praze jsou nadprůměrné, např. v roce 2013 v ambulantní péči připadalo v Praze na 10 tisíc obyvatel 58 lékařů (v ČR 32), v roce 2014 na 10 tisíc obyvatel 75 lůžek v nemocnicích (v ČR 56).

→ TAB / 834.1

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Pražské nemocnice lze jednoznačně považovat za vybavenost nejen celoměstského, ale většinu z nich i regionálního či nadregionálního – celostátního významu. Zejména fakultní nemocnice, podílející se více než 40 % na celkové lůžkové kapacitě v Praze, vedle super-specializované péče poskytují i výukovou základnu lékařským fakultám a zázemí pro vědu a výzkum. Celostátního významu dosahují také nejvýše specializovaná pracoviště v ČR – gynekologicko-porodnické pracoviště Ústavu pro péči o matku a dítě Podolí, Nemocnice Na Bulovce s Národním centrem pro izolaci a léčbu vysoce nakažlivých osob a Národním centrem pro AIDS a také Institut klinické a experimentální medicíny jako jedno z největších specializovaných klinických a vědeckovýzkumných pracovišť. **Lůžka akutní péče v pražských nemocnicích jsou ve velkém rozsahu využívána osobami s bydlištěm mimo Prahu, což je důsledek soustředění specializovaných oborů na území hlavního města a také dobré dostupnosti z území Středočeského kraje, kde navíc sousedící okresy Praha-východ a Praha-západ nedisponují lůžky akutní péče. V roce 2013 činil celkový počet hospitalizovaných (tj. osob využívajících lůžkovou kapacitu) v Praze více než 350 tisíc, z nichž necelých 200 tisíc (56,6 %) mělo bydliště v Praze. Počet hospitalizovaných ze Středočeského kraje překročil 80 tisíc osob a ze všech ostatních krajů ČR činil 72 tisíc. To znamená, že každý čtvrtý až pátý hospitalizovaný v pražských nemocnicích měl bydliště ve Středočeském kraji (22,9 %) a každý pátý na ostatním území ČR (20,7 %). Potvrzuje se tak význam léčebných kapacit v Praze nejen pro okolní regiony, ale i pro celou ČR. **Nemocnice následné péče a odborné léčebné ústavy (včetně léčeben dlouhodobě nemocných) slouží převážně obyvatelům Prahy.****

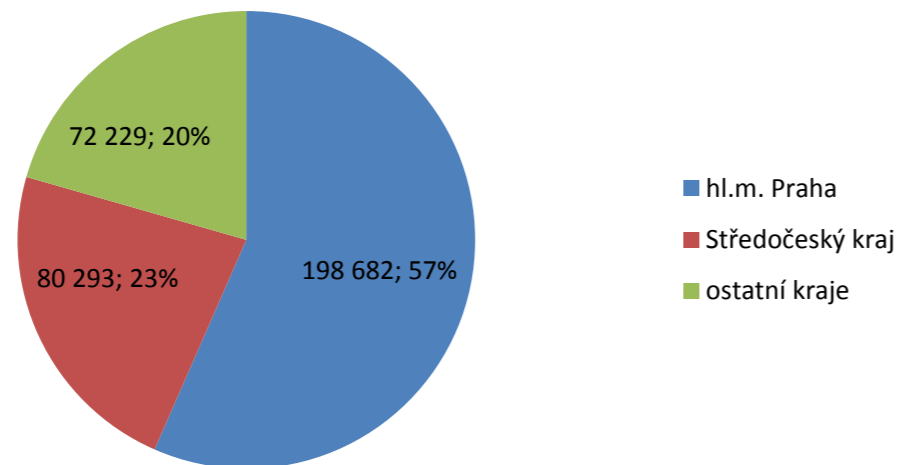
→ GRAF / 834.1 → GRAF / 834.2

Velká koncentrace nemocnic se nachází v jádru a středu města, kde nejvýznamnější kapacitu lůžek představuje Všeobecná fakultní nemocnice v Praze 2 (1501 lůžek) se svými klinikami v jádru města. **Největší kapacita akutní lůžkové se nacházejí v prstenci heterogenního města – Fakultní nemoc-**

GRAF / 834.1

Počet a podíl hospitalizovaných v nemocnicích a odborných léčebných ústavech v Praze podle bydliště (2013)

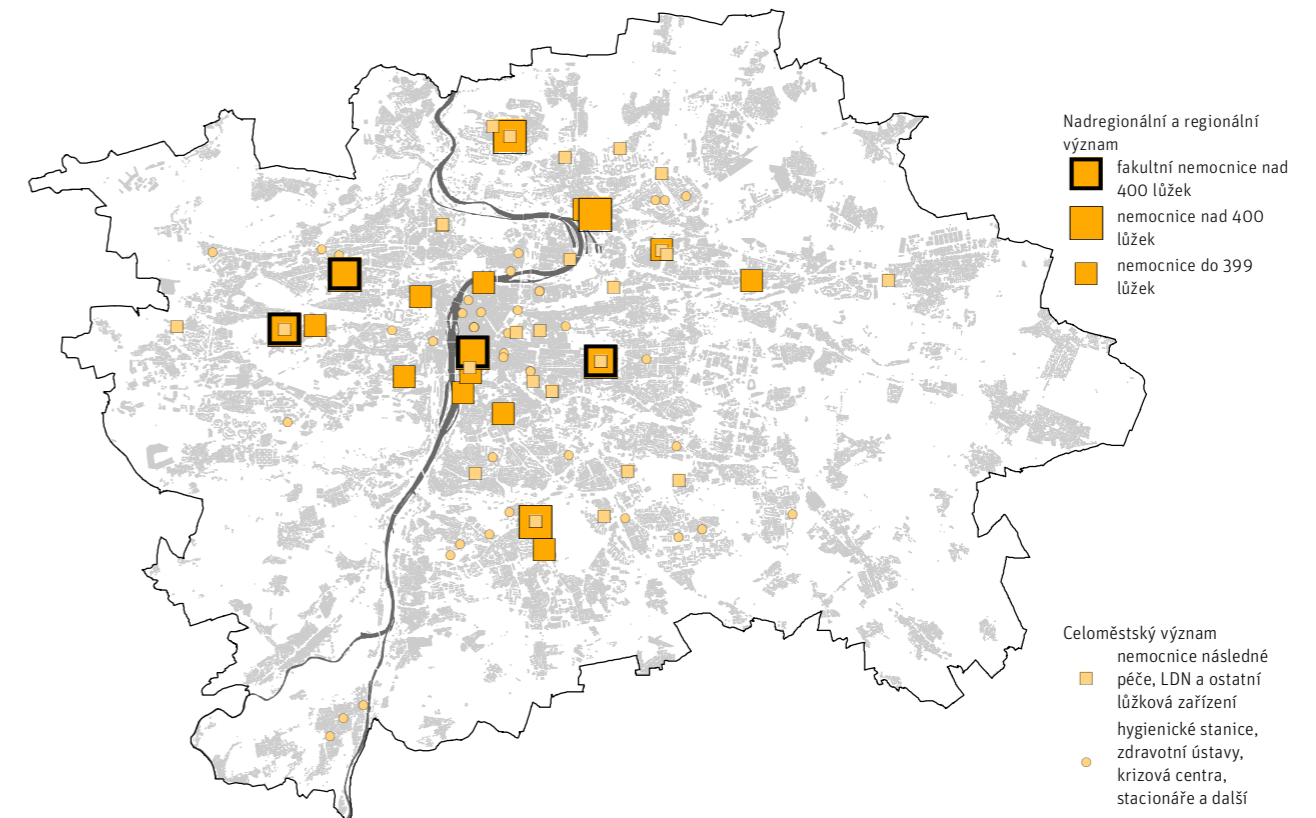
[Zdroj: ÚZIS]

MAPA / 834.1

Zdravotnická zařízení - celoměstská úroveň

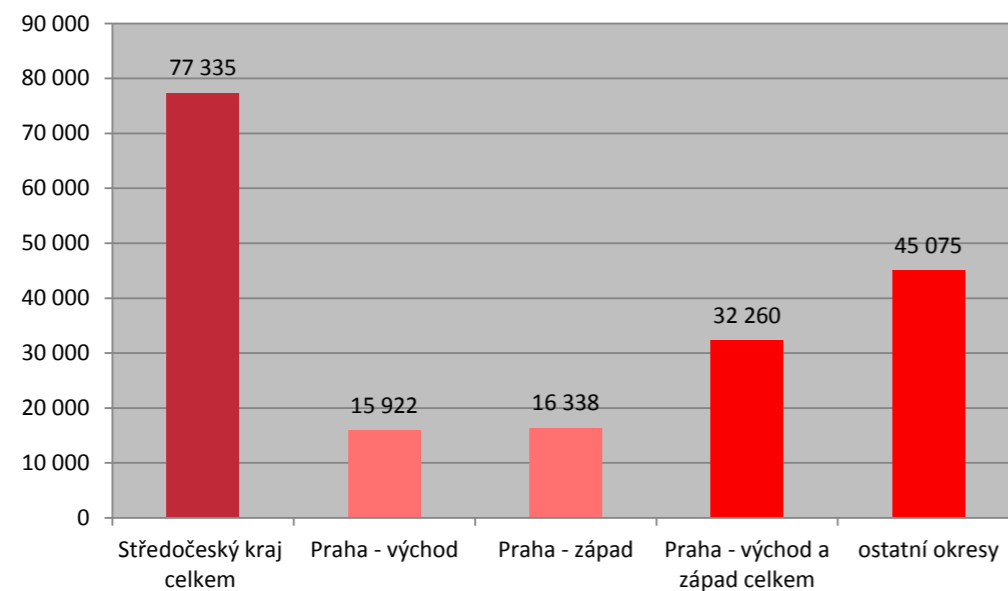
[IPR Praha 2016]

GRAF / 834.2

Počet hospitalizovaných akutní péče v Praze s bydlištěm na území Středočeského kraje (2013)

[Zdroj: Registr zdravotnických zařízení, ÚZIS]

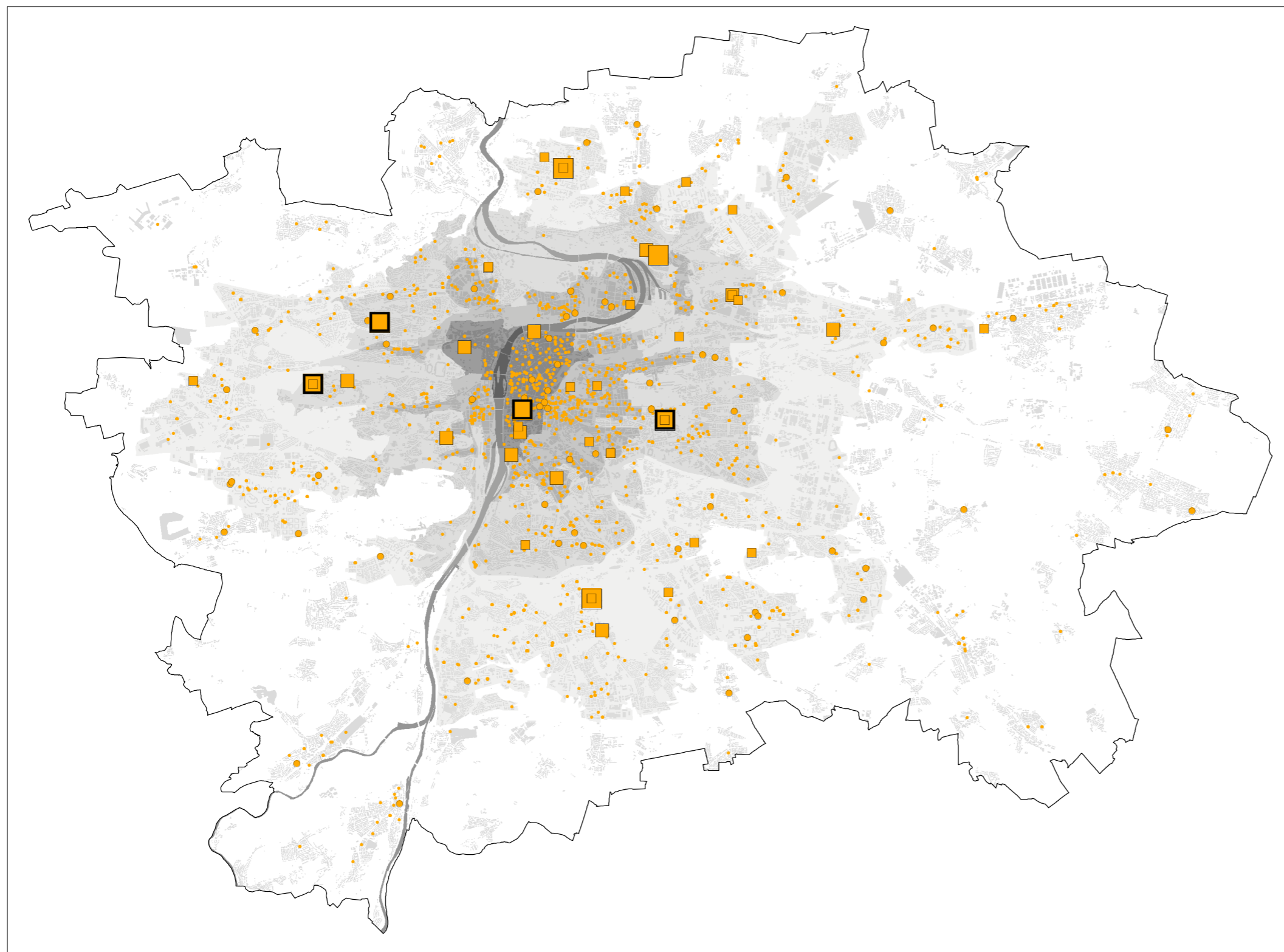
nice v Motole specializující se na pediatrii, která je se svou kapacitou 2189 lůžek (z toho 381 lůžek v LDN) největší nemocnicí v ČR a řadí se i mezi největší evropské nemocnice, Fakultní nemocnice Královské Vinohrady (1055 lůžek), Nemocnice na Bulovce (1001 lůžek) a Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha (613 lůžek). Také v prstenci modernistického města jsou významné lůžkové kapacity – Thomayerova nemocnice (784 lůžek) a Psychiatrická nemocnice Bohnice (1233 lůžek).

Praha je zřizovatelem pěti zdravotnických zařízení, a to Zdravotnické záchranné služby HMP, Městské nemocnice následné péče ve Vysočanech, Dětského domova Charlotty Masarykové na Zbraslavi, Centra léčebné rehabilitace v Krči a Městské polikliniky Praha na Novém Městě. Celoměstského významu dosahují také specifická zdravotnická zařízení – hygienické stanice, zdravotní ústavy a zdravotnická zařízení s přesahem do sociálních služeb – kojenecké ústavy, dětské domovy pro děti do 3 let, stacionáře a krizová centra pro osoby se zdravotním postižením, zařízení pro léčbu drogových závislostí aj. → MAPA / 834.1

Zdravotní služby a zdravotní péči v ČR vymezuje Zákon č. 372/201 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování a je poskytována formou péče ambulantní, jedno-

denní, lůžkové a zdravotní péče poskytované ve vlastním prostředí pacienta.

Síť zdravotních služeb na území Prahy, dobře dostupnou díky městské hromadné dopravě, tvoří vedle velké kapacity lůžkových zařízení nemocnic s ambulantní složkou, odborných léčebných ústavů a ostatních lůžkových zařízení řada nestátních zdravotnických zařízení a síť poliklinik se sdruženými ambulantními zařízeními i jednotlivými samostatnými ordinacemi praktických lékařů či specialistů a samostatné lékařské praxe rozptýlené v zástavbě. V ambulantní péči působí více než 60 % lékařů. Po roce 1990 významně rostl počet ambulantních zařízení rozptýlených v ostatní zástavbě a objekty poliklinik musely čelit tlakům na změnu využití, které byly daleko silnější v celoměstském centru než v jiných částech města, jako polikliniky přestaly sloužit např. objekty v ul. Klimentská a Hybernská. Dnes již postupně opadá tlak na jiné využití objektů poliklinik, které se stabilizovalo převážně pro potřeby zdravotní péče, a pokračuje jejich modernizace, stagnuje i nárůst počtu samostatných lékařských ordinací rozptýlených v městské zástavbě. Lůžkové péči poskytované v nemocnicích a odborných léčebných ústavech významně ulehčuje síť domácí zdravotní péče hojně sloužící starší populaci (88 % klientů je starších 65 let), která se postupně rozrůstá a navíc má stále více charakter integrovaných zdravotně sociálních služeb. Nezbytnou složkou zdravotní péče je zdravot-

	fakultní nemocnice nad 400 lůžek
	nemocnice nad 400 lůžek
	nemocnice do 399 lůžek
	nemocnice následné péče, LDN a ostatní lůžková zařízení
	polikliniky a zdravotní střediska
	sdužená ambulantní zařízení, ordinace

Prstence města

	jádro
	střed
	heterogenní město
	modernistické město
	krajina

Zdravotnická zařízení

MAPA / 834.2

[IPR Praha 2016, zdroj: ÚZIS 2015]

nická záchranná služba zajišťující přednemocniční neodkladnou péči. Tuto službu v Praze zabezpečuje především Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy – územní středisko záchranné služby (ZZS – ÚSZS), která je součástí Záchraného bezpečnostního systému hl. m. Prahy (viz kapitola Ochrana obyvatelstva). Praha jako kraj odpovídá za organizaci a zajištění lékařské a lékárenské pohotovostní služby.

K roku 2013 bylo v Praze 4 440 zdravotnických zařízení, v nichž pracovalo v přepočteném počtu 9 663 lékařů, z toho v ambulantní péči 7 385 lékařů. K roku 2014 se celkový počet lékařů zvýšil na 9 909. V Praze byla zaměstnána téměř pětina lékařů z ČR. Na rozdíl od ostatních regionů téměř polovina lékařů působí ve státních zařízeních, kterými jsou především velké komplexy fakultních nemocnic. Lůžkové kapacity nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) s celkovou kapacitou 11 708 lůžek představovaly cca 15 % kapacity lůžkové zdravotní péče v ČR. V 27 nemocnicích bylo k dispozici 9 042 lůžek a v 18 odborných léčebných ústavech 2 666 lůžek, z toho v 11 léčebnách pro dlouhodobě nemocné (LDN) 1 236 lůžek. Na kapacitě akutní lůžkové péče se nejvíce podílely fakultní nemocnice s celkem 4 977 lůžky. Lékařskou pohotovostní službu zajišťovalo 8 zdravotnických zařízení a lékárenskou pohotovost poskytovalo 8 lékáren z celkového počtu 313 lékáren na území Prahy.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

Hustá síť zdravotnických zařízení na území Prahy není rovnoměrně rozložena, patrná je významná koncentrace v pravobřežní části jádra a středu města. Zejména lůžková zařízení, vybavenost celoměstská (nadregionální – celostátní) navíc zajišťující také péči ambulantní a většinou i lékařskou pohotovost, jsou rozmístěna nerovnoměrně a představují na území města rozsáhlé areály, zatímco polikliniky – centra ambulantní zdravotní péče, budované ve vazbě na obytnou zástavbu, kopírují více hustotu zástavby, podobně jako všechna ambulantní zařízení. Nejvíce poliklinik se nachází v Praze 4.

→ MAPA / 834.2

JÁDRO A STŘED MĚSTA

Pro centrální část města je charakteristická koncentrace lůžkových a specializovaných zařízení. V jádru města se nachází 6 lůžkových zdravotnických zařízení, plošně méně výrazných, ale s celkovou kapacitou více než 2 000 lůžek, tj. cca 20 % celkového počtu lůžek města. Jde převážně o zařízení s bohatou historií. Za zmínku stojí především nejstarší nemocnice v Praze i v celé České republice – Nemocnice Na Františku na Starém Městě, jejíž historické kořeny sahají až k roku 1354, nebo Nemocnice sv. Alžběty Na Slupi vybudovaná po vzoru středověkých řádových nemocnic v polovině 18. století barokním architektem Kiliánem Ignácem

Dientzenhoferem či Všeobecná fakultní nemocnice na Novém Městě, která je již historicky provázána s lékařskými fakultami Univerzity Karlovy na Albertově.

PRSTENEC HETEROGENNÍHO A MODERNISTICKÉHO MĚSTA

Na severu města leží plošně rozsáhlé areály nemocnic – v heterogenním městě (v Libni), zaujímá území o rozloze 22 ha spolu s areálem Nemocnice Na Bulovce odborný léčebný ústav Kardiologie Na Bulovce a v prstenci modernistického města (v Bohnicích) je situován rozsáhlý areál o rozloze 64 ha Psychiatrická nemocnice Bohnice spolu s léčebnou dlouhodobě nemocných Psychiatrické nemocnice a Psychiatrickým centrem. Další plošně výrazné areály nemocnic se nachází v jižní části města – v prstenci modernistického města (v Krči) se nachází Thomayerova nemocnice spolu s IKEM na ploše 28 ha a v západní části města – v prstenci heterogenního města (v Motole) je na území 44 ha umístěna Fakultní nemocnice v Motole spolu s Nemocnicí Na Homolce.

KRAJINNÝ PRSTENEC

V krajinném prstenci je nabídka zdravotních služeb omezená a závisí na velikosti obce. Přibližně 2/3 městských částí zde disponují alespoň minimální vybaveností zdravotních služeb. V řadě větších okrajových městských částí, jako jsou např. Kbely, Újezd nad Lesy nebo Radotín, se nachází zdravotní středisko, které je většinou umístěno v návaznosti na další vybavenost obce. Ostatní jednotlivé ordinace lékařů jsou převážně součástí rodinných domů, případně objektů jiné vybavenosti např. městského úřadu, zařízení sociálních služeb apod. Výjimečně je k dispozici péče specializovaná, např. na území městské části Horní Počernice je umístěno lůžkové zařízení Léčebné a rehabilitační středisko Chvaly a také specializované zařízení Oční klinika Horní Počernice. Vybavenost na okraji Prahy je často využívána i obyvateli příměstských obcí, kde v posledních letech dochází k velkému nárůstu bytové zástavby bez zázemí občanského vybavení.

ROZBOR VYBAVENOSTI ZDRAVOTNICKÝMI ZAŘÍZENÍMI

Bez ohledu na fakt, že Praha je jako celek v oblasti zdravotních služeb oproti ostatním krajům ČR výjimečně dobře vybavena a zdravotnická zařízení jsou obyvatelům dostupná městskou hromadnou dopravou, město i městské části by měly mít zájem sledovat rozložení a kapacitu sítě zdravotnických zařízení, především v souvislosti s novou obytnou zástavbou a možnost podporovat zajištění dostatečné vybavenosti základní zdravotní péče pro obyvatele na svém území. Základní zdravotní péče – primární ambulantní služby, tj. praktický lékař pro děti a dospělé, gynekolog,

stomatolog, v blízkosti bydliště jistě náleží k dobrým komfortům bydlení.

Hodnocením rozsahu vybavenosti zdravotních služeb na území Prahy se v rámci přípravy koncepce pražského zdravotnictví zabývala firma Deloitte, která ve Studii alternativ rozvoje pražské zdravotní a sociální péče (2010) na základě průzkumů a rozborů vybavenosti Prahy, včetně srovnání s vybaveností velkých evropských měst, vyhodnotila zdravotní služby v Praze jako služby na velmi dobré úrovni. Navrhla čtyři alternativy rozvoje, které oscilují mezi variantou se zachováním stávajícího rozsahu vybavenosti se zlepšením informačního systému pro veřejnost o poskytovaných službách až k variantě se zásadním vstupem města do poskytování zdravotních služeb včetně přeměny Nemocnice Na Bulovce na Metropolitní nemocnici.

Na podrobnější posuzování vybavenosti zdravotních služeb ve vztahu k hustotě obyvatel se proto zaměřil Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR) v rámci analytického výstupu Demografie, bydlení a veřejná vybavenost (2015). Cílem bylo získat pohled na úroveň vybavenosti v jednotlivých městských částech, případně dílčích územích u velkých městských částí, či sektorech města u vybavenosti celoměstského významu. Snahou bylo dát městským částem přehled o rozsahu vybavenosti zdravotní péče na jejich území, zejména pro rozvalu o nové obytné zástavbě, i městu pro potřebu plánování celoměstské vybavenosti. Závěrem jsou doporučena území, kde se v současném stavu jeví žádoucí podporovat rozvoj zdravotních služeb (doplnit vybavenost).

Analýza IPR Praha sleduje samostatně lůžkovou a ambulantní zdravotní péči. Vzhledem k faktu stárnutí populace a tím pravděpodobnosti nárůstu poptávky po některých typech vybavenosti analýza navíc přináší hodnocení vybavenosti území léčebnami dlouhodobě nemocných, jejichž kapacita je stále nedostatečná, a kde většinu pacientů tvoří obyvatelé v seniorském věku, tj. starší 65 let (65+), podobně tak praktickými lékaři pro dospělé. Úroveň vybavenosti území (nadprůměrná, podprůměrná) byla stanovena na základě porovnání s referenční hodnotou, za kterou byla zvolena průměrná hustota daného typu vybavenosti v ČR. Závěrečná doporučení pro jednotlivá podprůměrně vybavená území vycházejí z počtu obyvatel v území a dostupnosti vybavenosti v rámci širších územních vztahů.

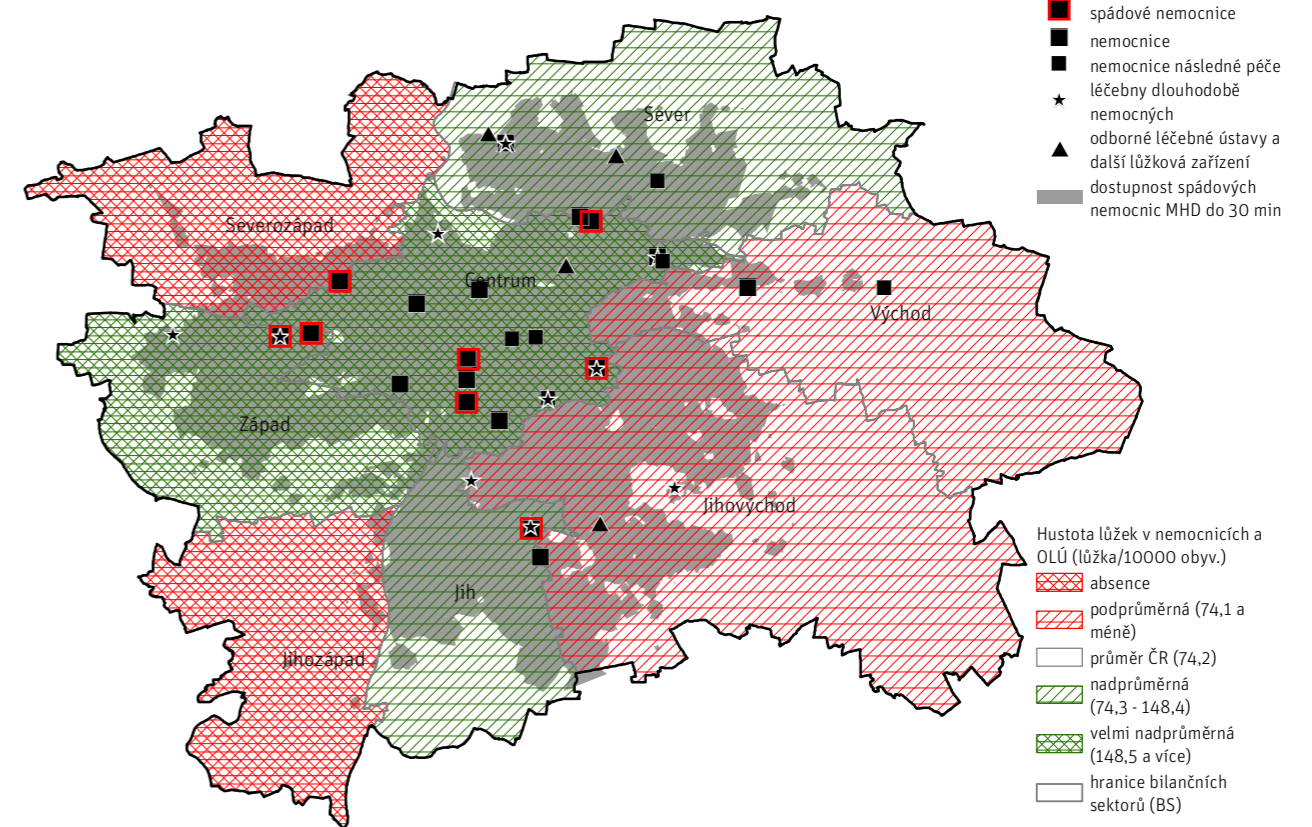
Lůžková zdravotní péče byla hodnocena na území osmi bilančních sektorů města (BS, viz kapitola 313), a to jako počet lůžek na 10 tisíc obyvatel v BS, tj. hustota lůžek v lůžkových zařízeních – nemocnicích a odborných léčebných ústavech (OLÚ) a samostatně počet lůžek dlouhodobé péče na 10 tisíc obyvatel 65+ v BS, tj. hustota lůžek v léčebnách dlouhodobě nemocných (LDN). Území s nedostatkem lůžkových zařízení či LDN (červeně šrafovaná) a naopak nadprůměrně vybavená (zeleně šrafovaná) jsou přehledně zobrazena na schématech.

→ MAPA / 834.3 → MAPA / 834.4

MAPA / 834.3

Analýza vybavenosti zdravotních služeb lůžkové péče v bilančních sektorech

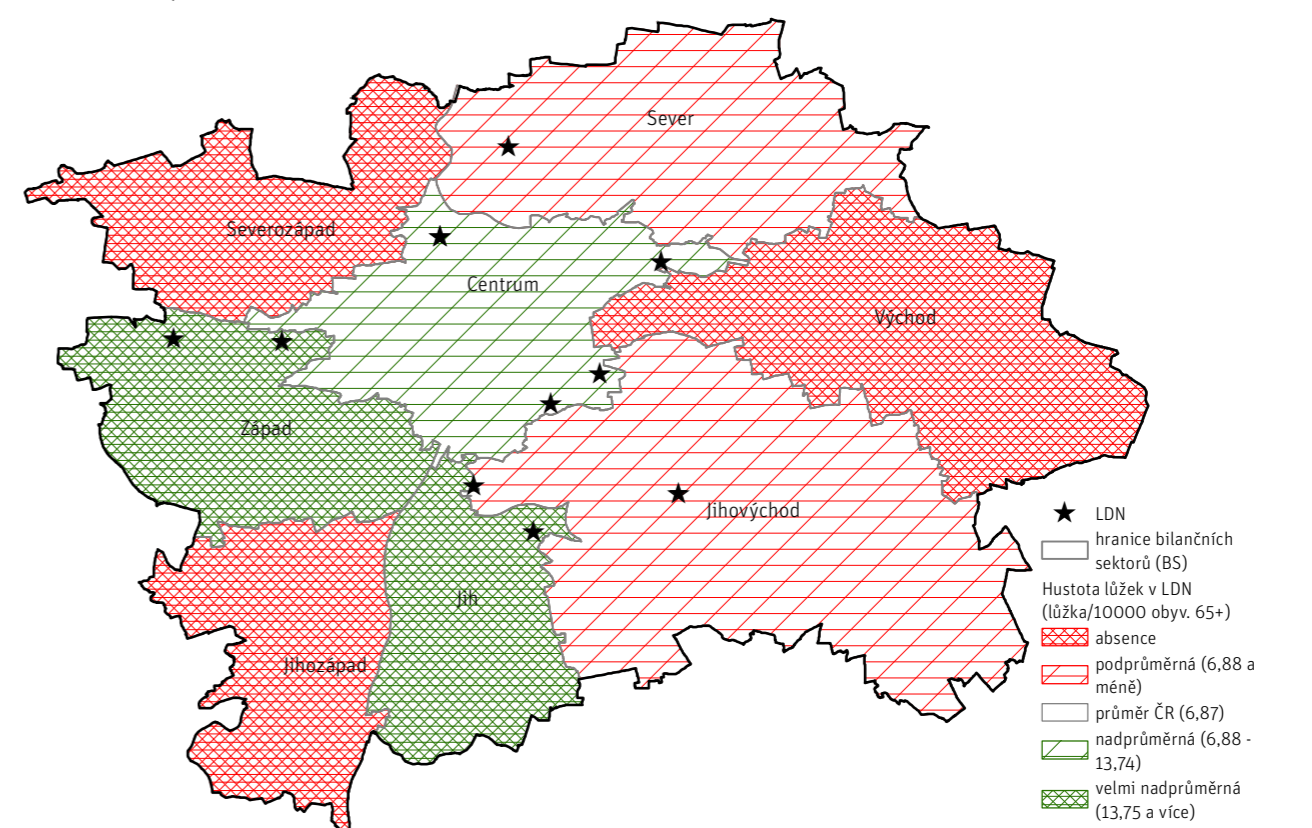
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 834.4

Analýza vybavenosti lůžky dlouhodobé péče v LDN v bilančních sektorech

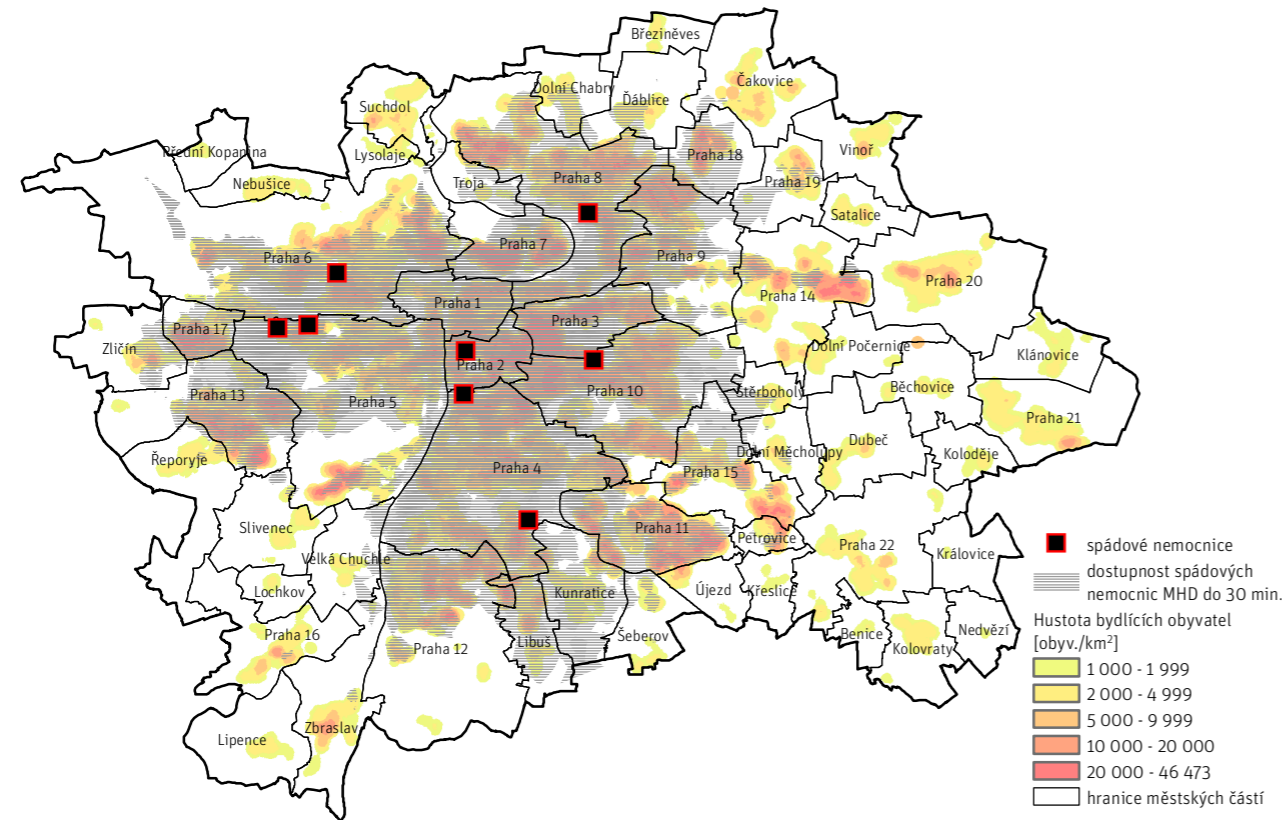
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 834.5

Dostupnost spádových nemocnic

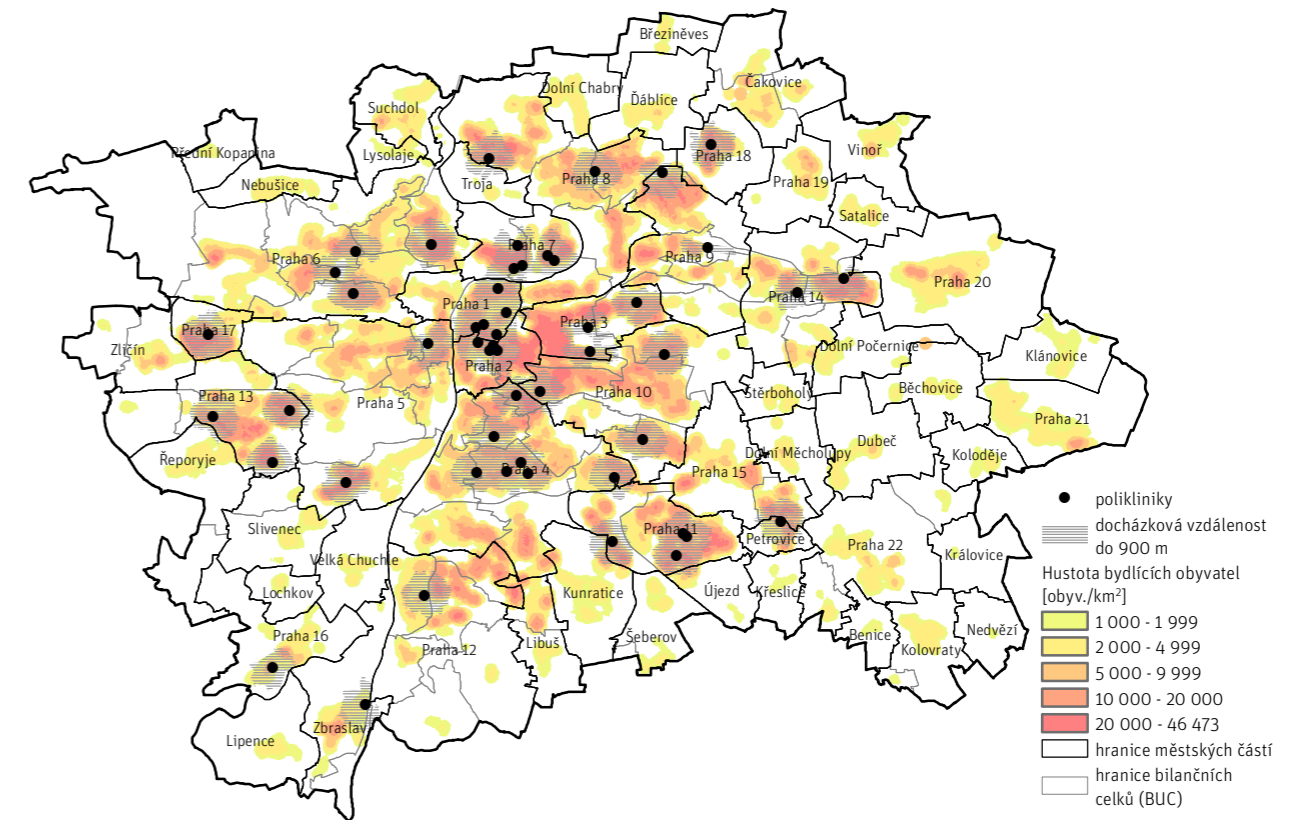
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 834.9

Dostupnost poliklinik

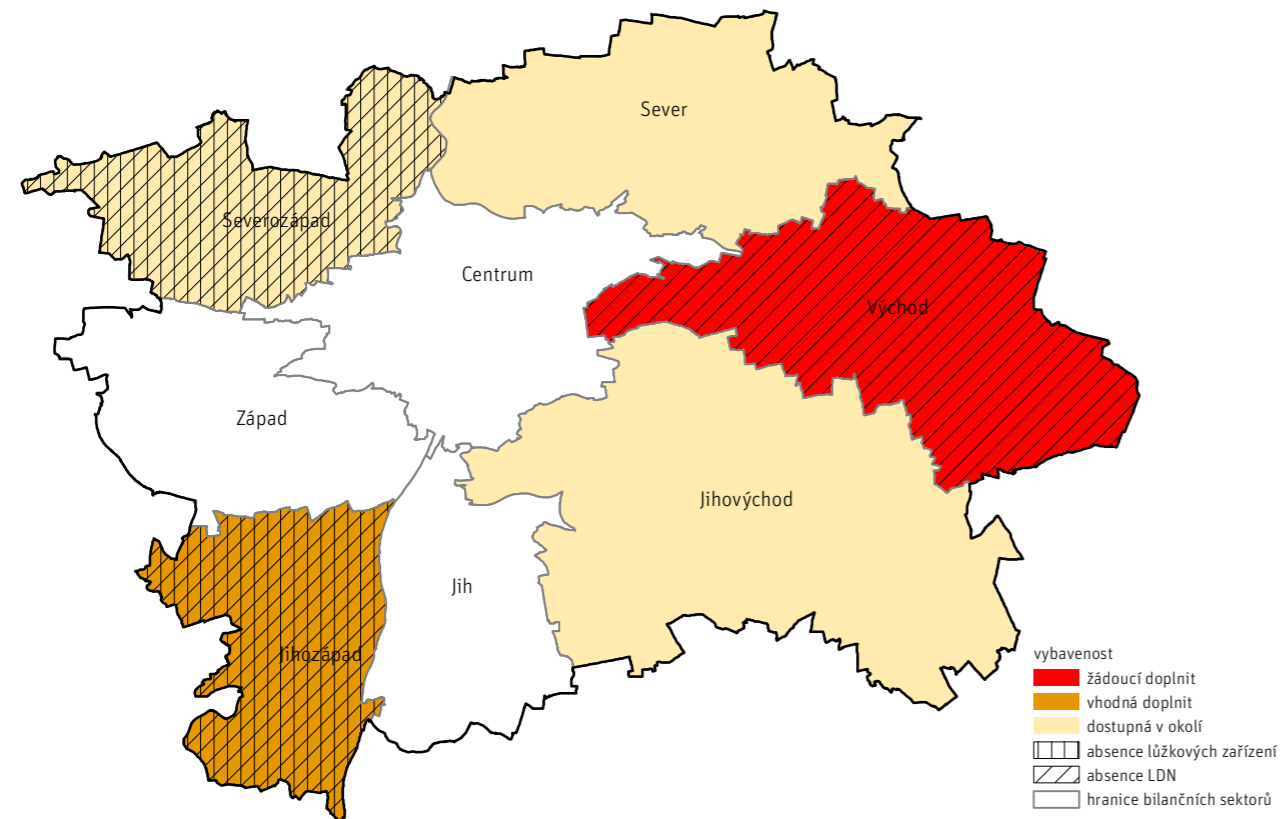
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 834.6

Zhodnocení deficitů vybavenosti zdravotních služeb lůžkové péče v bilančních sektorech

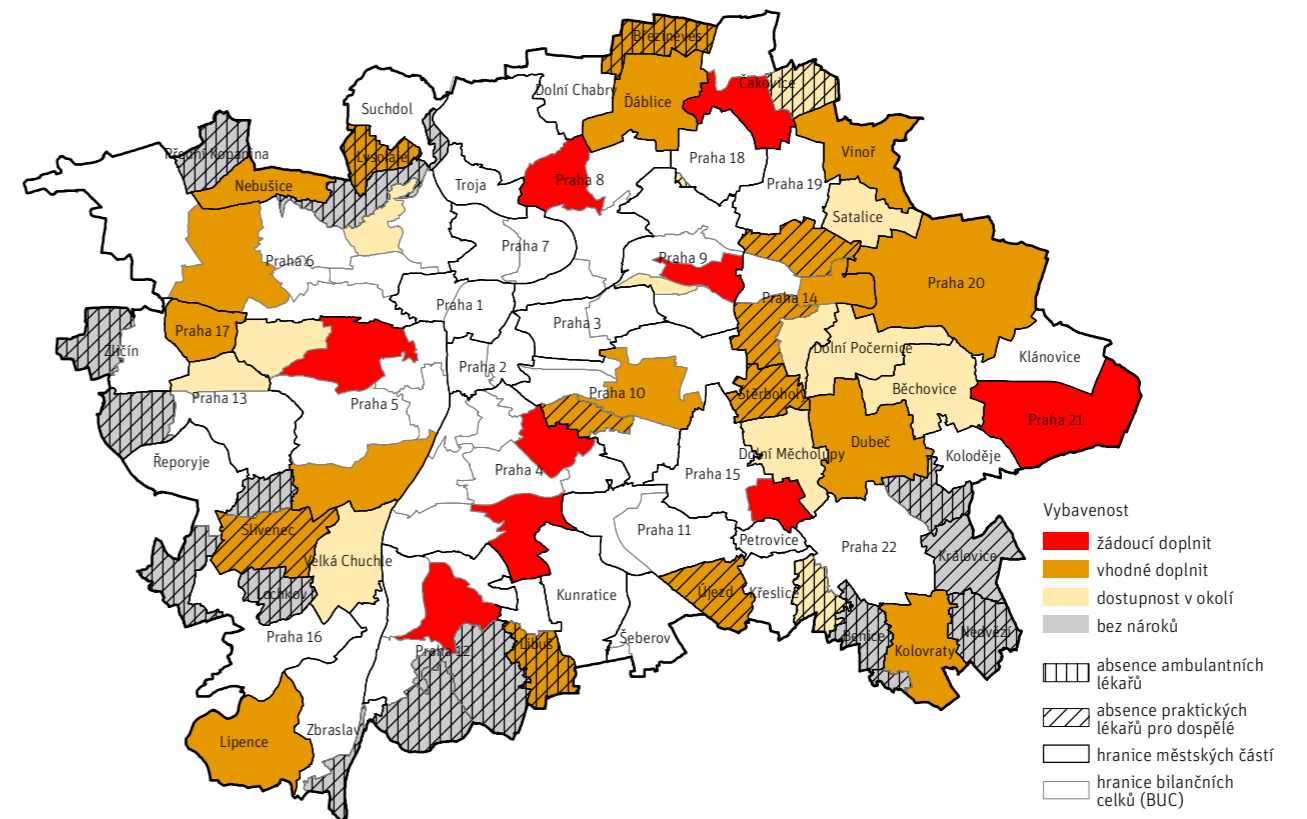
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 834.10

Zhodnocení deficitů vybavenosti zdravotních služeb ambulantní péče v bilančních územních celcích

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

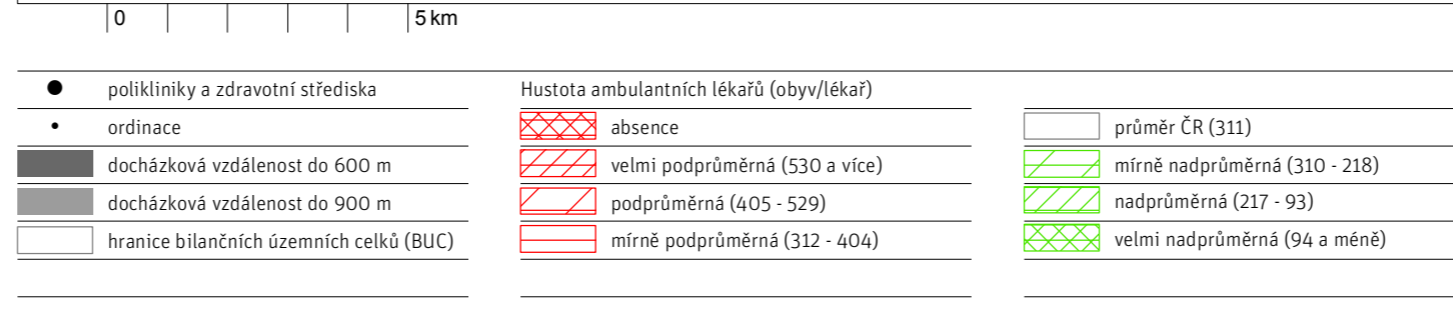
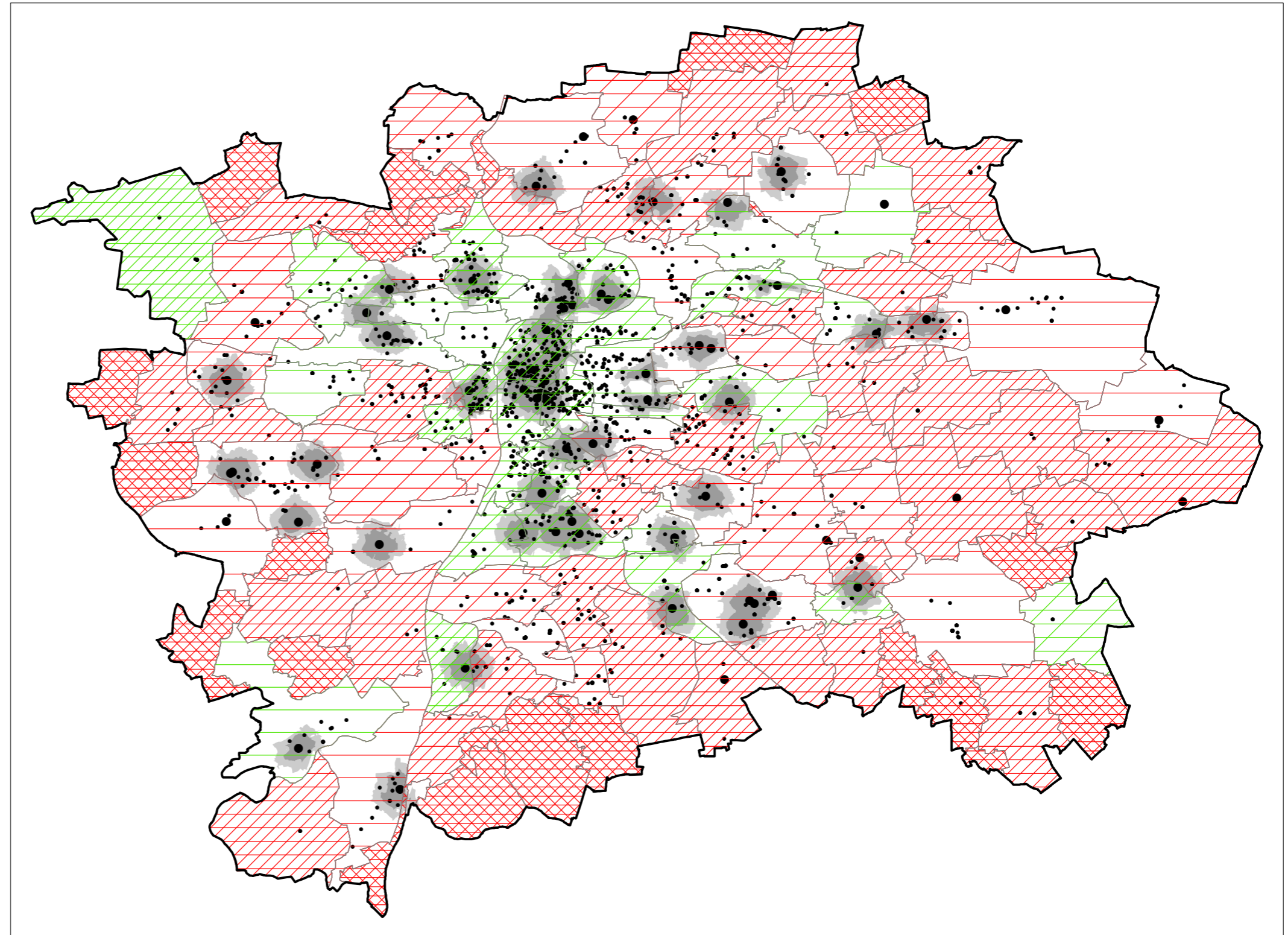
Závěrečná doporučení zohledňují také dostupnost spádových nemocnic (podle věstníku Ministerstva zdravotnictví) do 30 min městskou hromadnou dopravou. → MAPA / 834.5

Území s podprůměrnou hustotou lůžek v lůžkových zařízeních či bez vybavenosti zdravotní lůžkové péče jsou rozčleněna na území s doporučením podpořit rozvoj (červená a oranžová kategorie) a území bez nároků na doplnění vybavenosti (žlutá kategorie). Území s malou vybaveností vzhledem k velkému počtu obyvatel a s horší dostupností lůžkové péče v sousedních sektorech (dostupnost spádové nemocnice MHD do 30 minut jen na malé části BS), navíc bez LDN, kterým je BS Východ, označuje červená kategorie – „žadoucí doplnit“ vybavenost. Oranžová kategorie – doporučení „vhodné doplnit“ se vztahuje k BS Jihozápad bez zařízení lůžkové péče a se špatnou dostupností v sousedních sektorech (dostupnost spádové nemocnice MHD je více než 30 minut), ale je méně důrazné vzhledem k menšímu počtu obyvatel v sektoru a připravované výstavbě nového mostu, která může dostupnost vylepšit. Další BS s podprůměrnou vybaveností jsou bez nároků na doplnění vybavenosti – žlutá kategorie týkající se BS Severozápad (bez zdravotní lůžkové péče), Jihovýchod a Sever (se specifickou lůžkovou péčí – Psychiatrická nemocnice, Krizové centrum a LDN Bohnice), neboť deficit vybavenosti je vyvážen dobrou dostupností a vysokou kapacitou lůžkové péče v sousedních sektorech. S ohledem na přetrvávající nedostatek lůžek následné péče a především lůžek dlouhodobé péče (nejen na území hl. m. Prahy ale i v ČR) pro území s nedostatkem vybavenosti lůžkové péče se doporučuje doplnit zařízení s lůžky následné a dlouhodobé péče (v LDN). → MAPA / 834.6

Vybavenost ambulantní zdravotní péče byla hodnocena na území bilančních územních celků (BÚC, viz kapitola 313), a to jako počet obyvatel v BÚC připadajících na 1 lékaře v ambulantní péči, tj. hustota ambulantních lékařů. Samostatný pohled byl věnován kapacitě praktických lékařů pro dospělé (PLD) – byl sledován počet obyvatel starších 19 let připadajících na 1 praktického lékaře pro dospělé, tj. hustota praktických lékařů pro dospělé. Území s nedostatkem ambulantních lékařů či praktických lékařů pro dospělé (červeně šrafovaná) a naopak nadprůměrně vybavená (zeleně šrafovaná) jsou přehledně zobrazena na schématech. → MAPA / 834.7 → MAPA / 834.8

Při hodnocení nebyla zohledněna ambulantní péče v nemocnicích, přihlédnuto bylo k pěší dostupnosti poliklinik do 900 m. → MAPA / 834.9

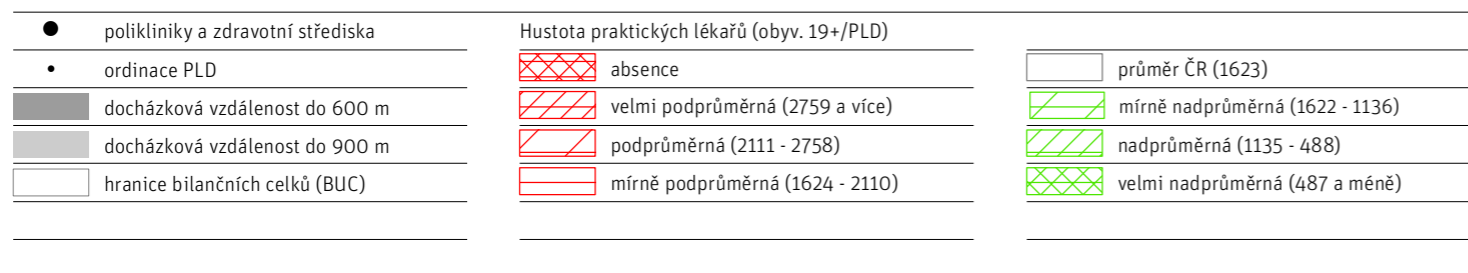
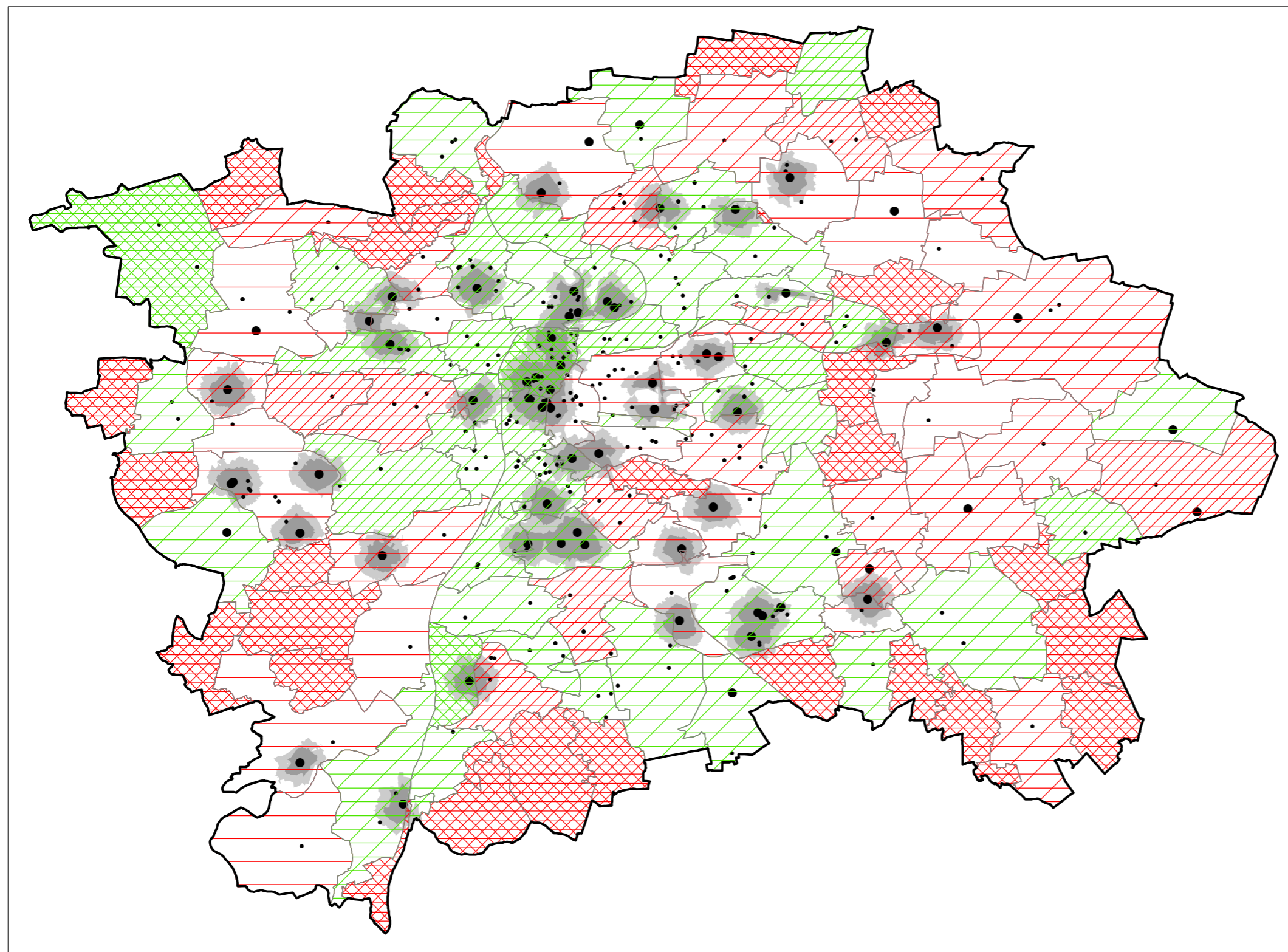
Území s podprůměrnou hustotou ambulantních lékařů či bez vybavenosti zdravotní ambulantní péče jsou rozčleněna na území s doporučením podpořit rozvoj (červená a oranžová kategorie) a území bez nároků na doplnění vybavenosti (žlutá a šedá kategorie). BÚC s velkým počtem obyvatel a významným podílem seniorů, kde současná vybavenost je zcela minimální a je „žadoucí doplnit“ označuje červená kategorie např. Praha 4 – Lhotka-Krč, Michle, Praha 5 – Košíře, Praha 8 – Kobylisy,

Analýza vybavenosti zdravotních služeb ambulantní péče v bilančních územních celcích a dostupnost poliklinik

MAPA / 834.7

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

Analýza vybavenosti praktickými lékaři pro dospělé (PLD) v bilančních územních celcích

MAPA / 834.8

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

Praha 21; oranžová kategorie – méně důrazné „vhodné doplnit“ upozorňuje na území, kde posílení vybavenosti může zlepšit dostupnost praktických lékařů (PLD) i pro obyvatele okolních území např. Praha 5 – Hlubočepy-Barrandov, Praha 6 – Liboc-Ruzyně. Jedná se o větší okrajové městské části, kde zdravotní ambulantní služby jsou nedostatečné např. Praha 17, Praha 20, či menší obce, kde dostupnost služeb v okolí je ztížena vzhledem k jejich odlehle poloze či nedostatečné nabídce např. Nebušice, Slivenec, Lipence, Kolovraty. Jsou zde vyznačena i území s velkým počtem obyvatel a s vyšším podílem seniorů, kde doplnění vybavenosti pomůže zlepšit její dostupnost např. Praha 10 – Strašnice. Žlutá kategorie – „dostupnost v okolí“ představuje území, kde zdravotní služby ambulantní péče jsou dostupné díky nabídce v okolních BÚC. Šedá kategorie – „bez nároků“ značí území, kde s ohledem na malý počet obyvatel nelze očekávat doplnění vybavenosti. Doporučení doplnit vybavenost předpokládá doplnění praktických lékařů, jejichž role ve stárnoucí společnosti poroste. → MAPA / 834.10

Celkový rozsah samostatných ploch pro zdravotní péči podle průzkumu současného stavu využití území v roce 2015 činil cca 251,4 ha, tj. 0,5 % z rozlohy celého města.

Praha má na svém území rezervy pro rozvoj zdravotních služeb. V současném stavu se jedna ze dvou rezerv města pro výstavbu nemocnice s doléčovacími lůžky nalézá na území Běchovic, další rezervou je lokalita v Lipencích, což potvrzuje i analýza IPR (Demografie, bydlení a veřejná vybavenost, 2015) směřující doplnění lůžkové péče do východního a jihozápadního sektoru Prahy. Problémem je současné vymezení rezerv na soukromých pozemcích a s tím spojený tlak na změnu pro lukrativnější využití. V některých obcích – městských částech na okraji Prahy je potřeba počítat s doplněním ambulantní zdravotní péče, a to nejlépe v kombinaci se službami sociálními např. v rámci zdravotně sociálních center, což také potvrzují společná souhrnná závěrečná doporučení pro oblast sociálních služeb a ambulantních zdravotních služeb v analýze IPR v rámci kapitoly 835 – Sociální péče, které staví do vzájemné souvislosti doporučení po zdravotní a sociální služby. → MAPA / 835.8

TRENDY

Zdravotní problémy stárnoucí populace s nárůstem podílu obyvatel nad 80 let přinesou rostoucí nároky na geriatrické obory a služby léčených dlouhodobě nemocných i na síť zařízení domácí zdravotní péče, výrazně ulehčující lůžkovou péči, poroste také úloha praktických lékařů a potřeba provázat zdravotní služby se službami sociálními.

Lůžkovou péči v Praze, stejně jako v celé ČR, v současnosti charakterizuje dlouhodobý trend snižování počtu lůžek

a jejich restrukturalizace. S úbytkem potřeby akutních lůžek pokračuje navyšování lůžkové kapacity následně ošetřovatelské péče i vyčleňování lůžek pro poskytování sociální pobytové služby, přesto je jejich nedostatek stále aktuální podobně jako nedostatek lůžek hospicových. Bude pokračovat snižování počtu nemocnic poskytujících akutní zdravotní péči a přeměna ostatních zařízení na integrované zdravotně sociální pracoviště. Bude se rozvíjet integrace terénních zdravotních a sociálních služeb. Podpora rozvoje kvalitních nestátních zdravotnických zařízení bude garantovat poskytování zdravotní, či sociálně zdravotní péče s důrazem na kvalitu a dostupnost poskytované péče, jehož garantem by mělo být město jako správce sítě zdravotnických zařízení. Praha již od roku 2003, kdy byla v rámci veřejné reformy převedena kompetence v oblasti zdravotnictví na kraje, připravuje koncepci pražského zdravotnictví. Podle programového prohlášení Rady hl. m. Prahy na roky 2014–2018 je cílem zajistit kvalitní a dostupnou zdravotní péči pro každého občana. Praha bude podporovat vznik nových lůžek následně a dlouhodobě péče, nové kapacity v léčebnách dlouhodobě nemocných a v hospicích, rovněž rozvoj domácí péče a zajištění sítě lékařských pohotovostí.

VÝVOJ OD R. 2014

Od roku 2014 nedošlo v Praze k výrazným změnám v rozsahu vybavenosti v oblasti zdravotních služeb. Podobně jako v ČR mírně vzrostl počet lékařů (cca o 5 %) a tím klesl počet obyvatel na 1 lékaře. Statistická data o kapacitách vybavenosti města však nepostihují dlouhodobý nárůst kvality zdravotnické péče, který se odráží spíše v ukazatelích demografických, jako je naděje dožití nebo zemřelí podle příčin smrti.

V lůžkové zdravotní péči je stále nedostatečná kapacita lůžek následně ošetřovatelské péče, jejíž navyšování pokračuje transformací lůžek akutních, roste i počet lůžek vyčleněných pro sociální pobytové služby. Územní rezervy ve dvou lokalitách pro doplnění této vybavenosti jsou i nadále zachovány. Celkový počet lůžek klesá, a to z důvodu zvyšování standar-

du vybavenosti. Areály nemocnic prochází modernizací a rozvojem. Dostavbu v hlavním areálu připravuje Všeobecná fakultní nemocnice v Praze 2, která po demolici nevyhovujících objektů plánuje výstavbu dvou nových pavilonů (centrální laboratoře, centrální urgentní příjem, heliport aj.) a nástavbu křídla Zemské porodnice (Apolinářská). Rozvoj připravuje také Psychiatrická nemocnice Bohnice, která chystá v areálu nemocnice stavbu nového pavilónu (urgentní příjem a zvýšená péče).

Také řada poliklinik prošla či prochází modernizací, případně dostavbou, např. Praha 6 plánuje vytvoření nových lůžek léčebny dlouhodobě nemocných v rámci dostavby polikliniky Pod Marjánkou, v přípravě je i rekonstrukce polikliniky Malešice aj. Dlouhodobě klesá kapacita primární ambulantní péče, především počet praktických lékařů. Podporováno je zachování sítě lékařských pohotovostí.

Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy dále připravuje v Troji výstavbu nové budovy Administrativního a technického zázemí Zdravotnické záchranné služby HMP – ÚSZS včetně heliportu a rozšíření sítě výjezdových stanovišť ZZS budováním kontejnerových stanovišť.

LÁZEŇSTVÍ

Lázeňství má na území České republiky dlouholetou tradici. Lázně zde vznikaly v okolí přírodních léčebných zdrojů – léčivých pramenů, ložisek rašeliny, slatiny a bahna, kterými je naše území hojně obdařeno. V minulosti bylo na našem území více než 250 lázeňských míst, v současné době je zde cca 80 lázeňských zařízení ve 40 městech.

V ČR, podobně jako v dalších evropských zemích, je lázeňství součástí zdravotního systému. Lázeňské léčebné pobyty jsou přednostně určeny pro nemocné či rekonvalescenty. Lázeňství je také součástí cestovního ruchu.

V roce 2013 Česká republika disponovala celkem 24 840 lůžky v lázeňských zařízeních, cca ½ lůžek byla soustředěna v tradiční lázeňské oblasti – Karlovarském kraji, kde se nachá-

zelo 12 360 lůžek. Jsou zde nejznámější česká lázeňská města – Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Jáchymov, Lázně Kynžvart.

Praha nemá na svém území žádnou lázeňskou léčebnu, což odpovídá faktu, že leží mimo přírodní léčivé zdroje a nemá ani příznivé klimatické podmínky. → TAB / 834.2

S vydáním vyhlášky č. 267/2012 sb. O stanovení indikačního programu pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči o dospělé, děti a dorost, platící od 1. 10. 2012, je lázeňská léčba značně omezená, lázně se proto potýkají s odlivem klientů. Lázeňské léčebné pobyty, které čerpají hlavně nemocní lidé nebo rekonvalescenti, se pro některé klienty stávají finančně nedostupné, klienti samoplátcí mají navíc jiné nároky než klienti s léčebným pobytem hrazeným či dotovaným zdravotní pojišťovnou.

Lázně proto začínají nabízet vedle lázeňských léčebných pobytů další speciální pobyty zaměřené např. na snižování nadváhy, wellness. Wellness pobyty jsou krátkodobé pobyty určené převážně zdravým lidem, kteří si potřebují odpočinout a zregenerovat se. Jde o nový moderní způsob relaxace, vedoucí k pocitům uspokojení a pohody, založený na harmonii těla, mysli a duše, na čerpání nových sil i odbourání stresu.

Možná právě v nabídce wellness pobytů je ukryt potenciál Prahy pro posílení vnitrostátního cestovního ruchu, stejně tak mohou posílit turistickou atraktivitu Prahy pro zahraniční klientelu. Praha již delší dobu bojuje s poklesem zájmu zahraničních turistů, zároveň hledá své místo ve vnitrostátním cestovním ruchu. Je bohatě saturována ubytovacími kapacitami, kde se již začínají objevovat wellness hotely s balneo vybavením, např. Park Holiday Congress & Wellness Hotel Praha u přírodního parku Botič- Milíčov, hotel Chateau St. Havel – wellness hotel v Praze 4, Nuslích – bývalý zámek v zámecké zahradě, Wellness hotel STEP v Praze 9 Libni apod.

TRENDY

Lázně a wellness jako součást zdravého životního stylu dnes nepřitahují zdaleka jen seniory či rekonvalescenty, ale stávají se stále více zajímavé pro zdravé lidi i mladší klientelu. Ze závěrů průzkumu „2008 Spa Industry trend Watch“ Mezinárodní lázeňské asociace vyplývá, že se zvyšujícím se zájmem o zdravý životní styl se bude rozšiřovat nabídka pobytů, kde se lidé budou učit principům zdravé výživy a pohybovým aktivitám např. pobyty pro lidi s nadváhou, programy pro teenagery. Mezi nové trendy patří spojení lázeňské péče s gurmánskými zážitky či relaxace šitá na míru, luxusní značkové lázně a rozšiřují se podniková wellness podporující produktivitu práce zaměstnanců. Spojením s „High Tech“ vznikají nové speciální léčebné postupy např. světelná terapie apod.

835 – SOCIÁLNÍ PÉČE

Úvod

Sociální služby jsou poskytovány jako služby sociální péče, služby sociální prevence či sociální poradenství mnoha různým skupinám obyvatel, nejen seniorům a zdravotně postiženým, ale i osobám v nepříznivé sociální situaci, a jsou důležitou a nezastupitelnou součástí systému veřejných služeb. Služby sociální péče pomáhají znevýhodněným osobám k zapojení do běžného života společnosti (sociální začlenění), zatímco služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností (prevence sociálního vyloučení).

Ve srovnání největších českých krajů bylo v Praze v roce 2014 nejméně zařízení sociální péče, také v přepočtu na 100 tisíc obyvatel se vybavenost Prahy těmito zařízeními jevila jako podprůměrná, a to i vzhledem k situaci v ČR. V celorepublikovém postavení pro rok 2014 vykazalo hlavní město Praha v sociálním zabezpečení, konkrétně v počtu míst v zařízeních sociální péče, cca 7% podíl s počtem 5 082 míst, zatímco v počtu příjemců důchodu při 308 496 osobách (204 284 plně starobních a 17 206 plně invalidních) 11% podíl. → TAB / 835.1

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Z pohledu krajské sítě sociálních služeb jsou za sociální služby celoměstského významu jednoznačně považovány služby pro osoby bez přístřeší, osoby se závislostí na návykových látkách, osoby v krizi, oběti trestných činů i služby pro osoby se zdravotním postižením, přitahující do Prahy obyvatele z dalších regionů ČR (nizkoprahová denní centra, terénní programy, kontaktní centra, azylové domy, noclehárny, aj.). Praha se na svém území výrazně více než ostatní kraje ČR potýká s problémy sociálně vyloučené populace, zejména bezdomovectvím a otevřenou drogovou scénou. V roce 2015 na území Prahy žilo cca 14 300 problémových uživatelů drog (více než 1/3 z celkového počtu v ČR, nejvíce ze všech krajů) a podle odborných odhadů cca 5 000 osob bez přístřeší (z toho 1 500 zjevných bezdomovců), z nichž cca 70 % přichází z mimopražských regionů. Koncentrace sociálních služeb pro lidi bez domova a osoby závislé na nealkoholových drogách je zřejmá v centrálních částech Prahy a snaha rozmístit je i na další území Prahy naráží na neochotu městských částí, neboť přednostně řeší sociální služby pro své obyvatele a navíc nechtějí připustit příliv problémových osob na své území.

TAB / 834.2

Počet lůžek v lázeňských zařízeních v největších českých krajích a ČR (2013)

[Zdroj: ÚZIS, Lázeňská péče 2014]

	Česká republika	Hlavní město Praha	Středočeský	Karlovarský	Moravsko-slezský	Zlínský	Jihočeský	Olomoucký
POČET LŮŽEK V LÁZEŇSKÝCH ZAŘÍZENÍCH	24 840	0	916	12 360	1 743	2 088	1 471	2 255

TAB / 835.1

Srovnání vybraných zařízení sociálních služeb v největších českých krajích a ČR (2014)

[Zdroj: ČSÚ: Statistická ročenka hl. m. Prahy 2015 - 22. Sociální zabezpečení: 22-101 Sociální služby poskytované ve vybraných zařízeních podle krajů k 31. 12. 2014;

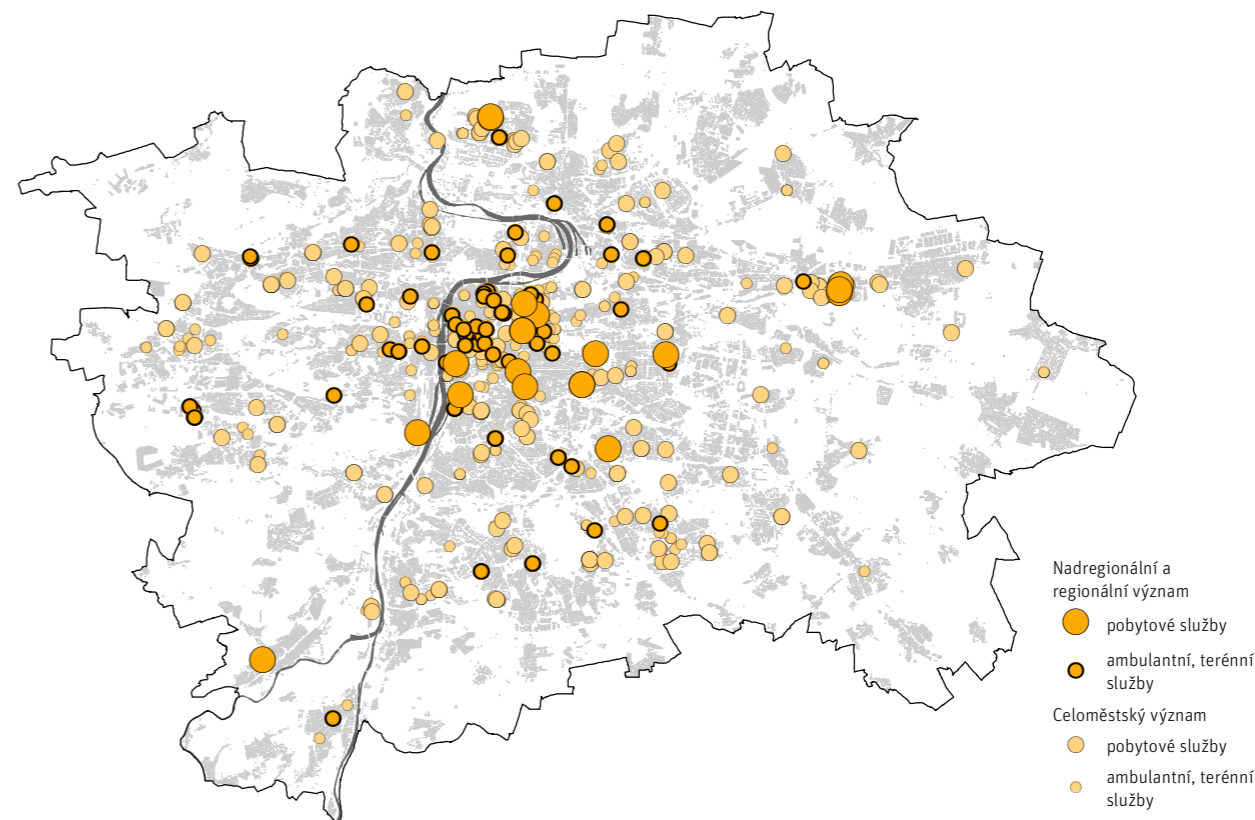
Srovnání krajů v ČR 2015 - 27-101 Vybrané ukazatele podle krajů v roce 2014, *údaje k roku 2010]

VYBRANÉ UKAZATELE	Česká republika	Hlavní město Praha	Středočeský	Jihomoravský	Moravsko-slezský	Ústecký	Jihočeský	Olomoucký
Počet obyvatel	10 538 275	1 259 079	1 315 299	1 172 853	1 217 676	823 972	637 300	635 711
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍ PÉČE CELKEM	3 314	317	398	333	456	356	216	200
Počet míst	78 799	5 082	9 972	8 617	9 746	8 652	5 136	5 707
DOMOVY PRO SENIORY	500	25	69	48	67	40	39	34
Počet míst	37 327	2 192	5 039	3 028	4 775	3 678	3 033	2 544
DOMOVY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	210	7	24	19	27	38	8	11
Počet míst	12 926	529	1 485	1 262	1 210	1 623	689	1 124
DOMOVY S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU*	683*	50*	152*	108*	157*	74*	104*	88*
Počet bytových jednotek	x	2 201*	x	x	x	x	x	x
DENNÍ STACIONÁŘE	263	28	40	29	34	20	12	16
Počet klientů	x	x	x	x	x	x	x	x
TÝDENNÍ STACIONÁŘE	63	4	14	6	4	5	5	3
Počet míst	845	73	177	138	43	44	86	20
DOMOVY SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM	263	10	38	35	36	34	14	13
Počet lůžek	14 354	529	1 856	2 816	1 509	1 963	574	608
CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ	178	15	31	13	32	19	10	12
Počet míst	3 214	207	596	180	498	399	183	428
AZYLOVÉ DOMY	211	25	15	23	33	27	13	21
Počet lůžek	7 002	881	575	816	1 205	810	386	693
PŘÍJEMCI DŮCHODŮ CELKEM	2 863 210	308 496	332 475	324 061	340 134	228 462	175 935	175 056
Z toho starobních	1 743 252	204 284	202 402	193 459	203 432	133 634	105 219	107 731

MAPA / 835.1

Sociální služby - celoměstská úroveň

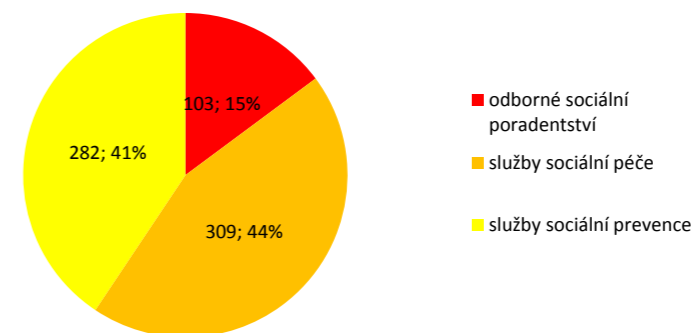
[IPR Praha 2016]

GRAF / 835.1

Druhy sociálních služeb

[Zdroj: Registr poskytovatelů MPSV, 2015]

Sociální služby nadregionálního a celostátního významu jsou Ministerstvem práce a sociálních věcí definovány jako sociální služby, které mají klienty z více krajů či celé ČR nebo systémově přístupující k řešení problematiky určité cílové skupiny v rámci celé ČR. Působnost na území třech a více krajů z celkového počtu registrovaných sociálních služeb v Praze uvádí 4 % služeb, působnost na celém území ČR 12 % služeb. Významně zastoupeny jsou služby pro osoby se zdravotním postižením, osoby v krizi, osoby bez přístřeší, zejména odborné sociální poradenství, telefonická krizová pomoc, azylové domy, sociální rehabilitace.

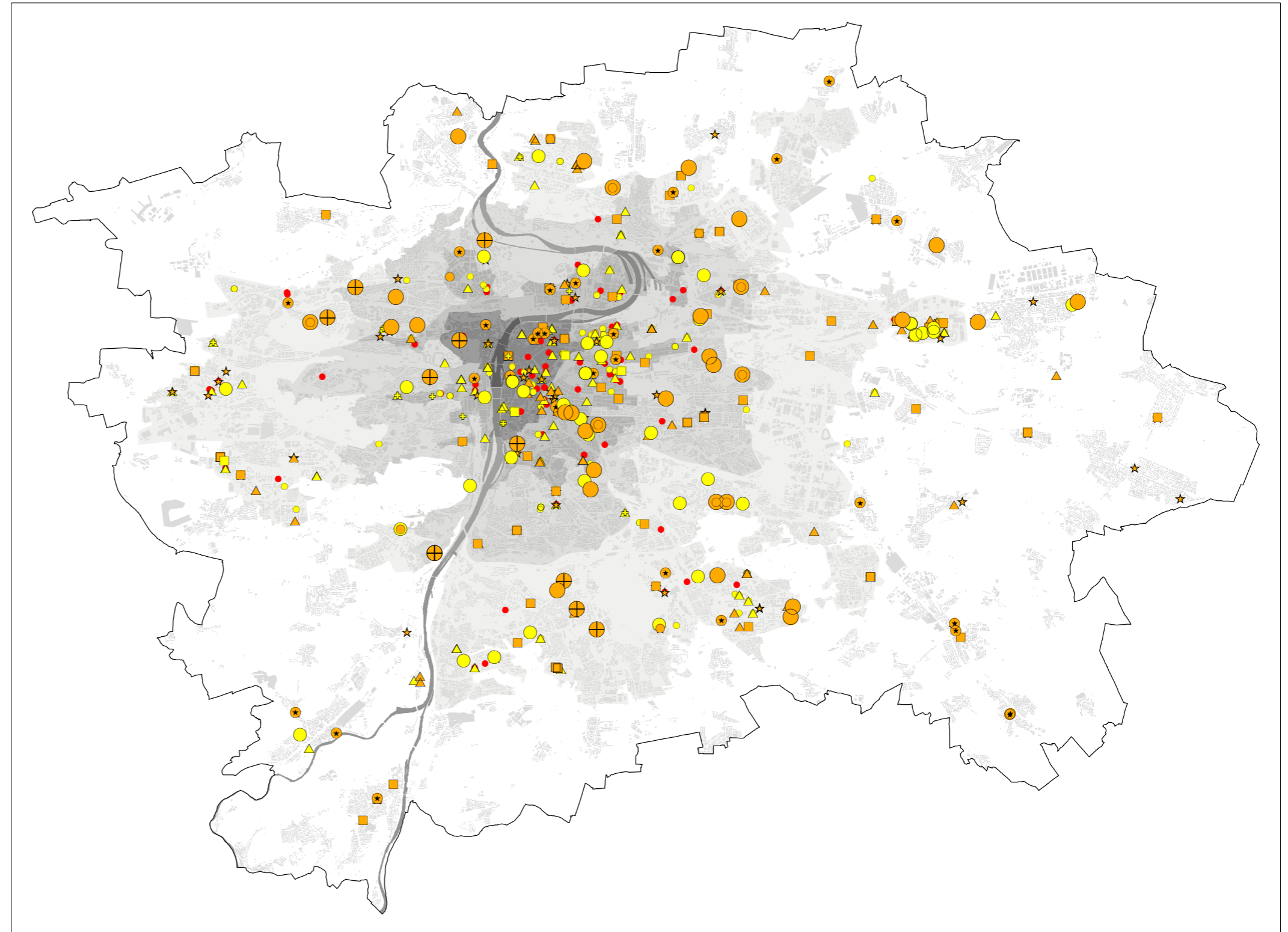
→ MAPA / 835.1

V ČR jsou sociální služby definovány zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a mohou mít formu terénní, ambulantní či pobytovou. Po přijetí zákona o sociálních službách roli státu v oblasti poskytování sociálních služeb převzalo město, městské části i nestátní neziskové organizace a bylo zahájeno komunitní plánování sociálních služeb s cílem vytvořit systém pro plánování a řízení sociálních služeb ve spolupráci všech zainteresovaných stran – uživatelů, poskytovatelů, městských částí, MHMP. Základy položil nultý Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy pro rok 2008 a dokument Komunitní plánování sociálních služeb v Praze (2008). Následující plány se zaměřily na stanovení dlouhodobých priorit rozvoje sociálních služeb,

zejména optimalizaci nabídky služeb na území Prahy v souladu s trendy demografického a socioekonomického vývoje, zefektivňování systému a vytvoření finančně udržitelné funkční sítě sociálních služeb s důrazem na zvyšování samostatnosti a aktivního přístupu uživatelů k řešení nebo zvládnutí své nepříznivé sociální situace. Od roku 2015 přinesla novelizace zákona o sociálních službách významnou změnu, neboť kraje se staly subjekty zásadním způsobem financujícími poskytování sociálních služeb pro své občany. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy na období 2016–2018 proto zdůrazňuje zodpovědnost Prahy jako správce krajské sítě sociálních služeb, kterou vytváří a finančně podporuje za účelem zajištění dostupnosti sociálních služeb pro své občany. Za základ koncepční sociální politiky na území Prahy považuje kvalitní a stálou spolupráci MHP a MČ v oblasti zajišťování sociálních služeb.

Síť sociálních služeb, vzájemně propojující služby sociální péče, sociální prevence a sociálního poradenství, zajišťuje obyvatelům Prahy dostupnost všech 33 druhů sociálních služeb (podle zákona č. 108). Podle statistických zdrojů bylo ke konci roku 2014 na území Prahy k dispozici ve 25 domovech pro seniory 2 192 lůžek a 10 domovů se zvláštním režimem disponovalo celkem 529 lůžky. V 7 domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo 529 míst, v 15 zařízeních chráněného bydlení 207 lůžek a ve 25 azylových domech celkem 881 lůžek. Pro krátkodobý pobyt bylo k dispozici cca 500 míst v 28 denních stacionářích a 73 lůžek ve 4 týdenních stacionářích. Krajská síť sociálních služeb na rok 2016, zahrnující i zařízení hl. m. Prahy vně území Prahy, garantuje v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem celkem 2 875 lůžek, v domovech pro osoby se zdravotním postižením 1 123 lůžek, chráněného bydlení 293 lůžek, v azylových domech 905 lůžek a pro krátkodobý pobyt v týdenních stacionářích 99 lůžek. V Praze je kojenecký ústav, 3 dětské domovy a 7 jeslí (provozovaných MČ). Jesle provozují dnes už jen některé městské části prostřednictvím svých center sociálních služeb, neboť jako přežitek minulosti byly po roce 1990 hojně rušeny. Zajímavostí je, že zůstaly zachovány např. na Starém Městě, přestože historické centrum patří k částem Prahy s nejstaršími obyvateli. Některé uvolněné prostory bývalých jeslí, kterými byla bohatě vybavena zejména sídliště, podobně jako nepotřebné mateřské školy, se podařilo využít pro poskytování jiných sociálních či zdravotních služeb např. Gerontologické centrum v Kobylisích a na Černém Mostě nebo dům s pečovatelskou službou na sídlišti Letňany. Řada jeslí byla ale nevhodně pronajata či prodána k jiným účelům např. jako kanceláře, bez ohledu na výhodnou polohu uprostřed obytné zástavby a výjimečné kvalitní zázemí vlastních zahrad. Chybějící jesle nahradila soukromá zařízení, jejichž provoz bez dotace městských částí či města je činí hůře dostupnými širší veřejnosti.

Podle registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí bylo k září 2015 na území Prahy registrováno celkem 694 sociálních služeb. → GRAF / 835.1 → MAPA / 835.2

Služby sociální péče

- domovy pro seniory
- ⊕ domovy pro osoby se zdravotním postižením
- domovy se zvláštním režimem
- ⊕ domy s pečovatelskou službou
- ▲ podpora bydlení
- odlehčovací služby, stacionáře
- ★ služby pečovatelské a asistenční

Služby sociální prevence

- azylové domy a domy na půl cesty
- noclehárny, nízkoprahová centra
- ⊕ kontaktní centra, krizová pomoc
- ▲ aktivizační služby a prevence
- terapeutické a terénní programy
- telefonická krizová pomoc

Sociální poradenství

- odborné sociální poradenství

Prstence města

- jádro
- střed
- heterogenní město
- modernistické město
- krajina

Zařízení sociálních služeb

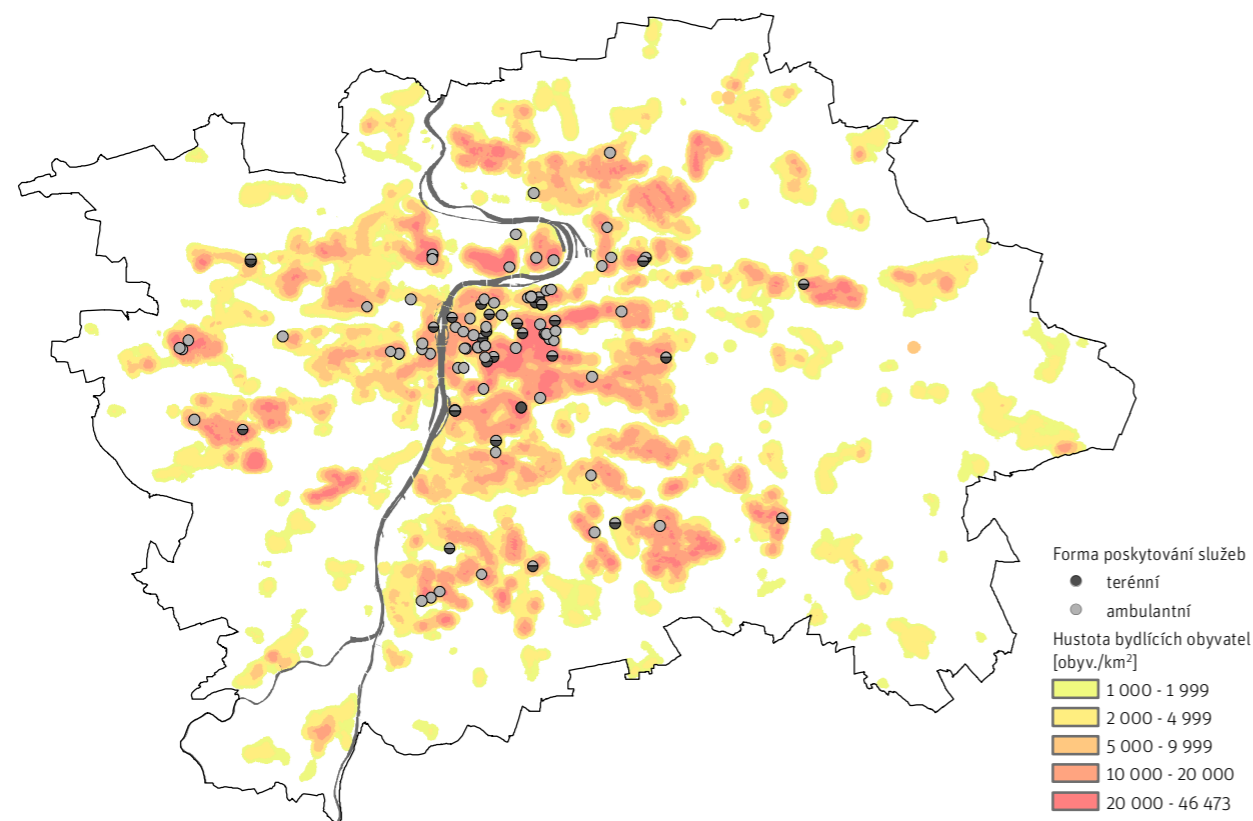
MAPA / 835.2

[IPR Praha 2016, zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV 2015]

MAPA / 835.3

Služby odborného sociálního poradenství

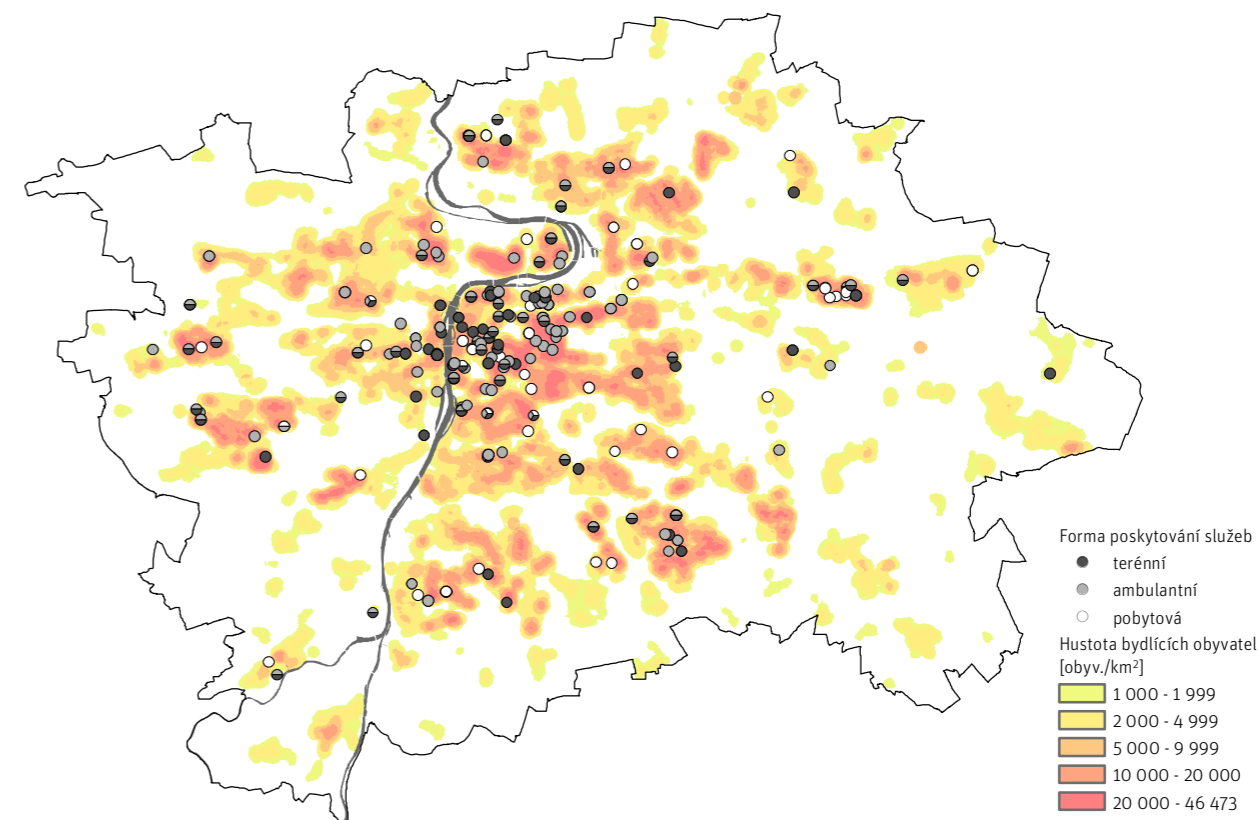
[IPR Praha 2016, zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV 2015]

MAPA / 835.4

Služby sociální prevence

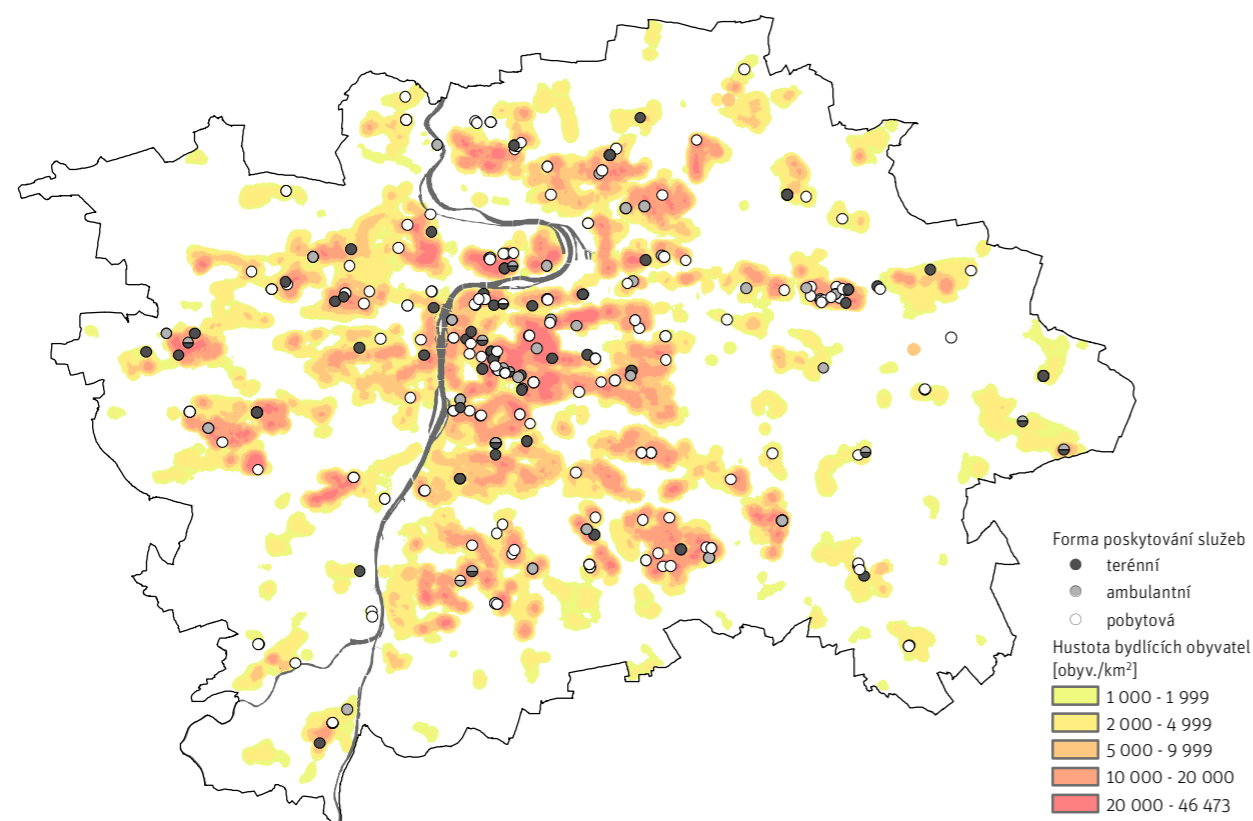
[IPR Praha 2016, zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV 2015]

MAPA / 835.5

Služby sociální péče

[IPR Praha 2016, zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV 2015]

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

Sociální služby jsou na území města rozmístěny nerovnoměrně, zřetelná je koncentrace v jádru a středu města, podobně tak na územích s nevyšší hustotou obyvatel v heterogenním městě a prstenci modernistického města. Obecně lze konstatovat, že pravobřežní část města disponuje větší vybaveností. Velký počet sociálních služeb působí na území městských částí Praha 8, 1, 2, 4 a dále v Praze 3, 6, 10, 11, 5 a v Praze 14. Mezi nejvíce vybavená území patří Praha 1 – pravý břeh, Prahy 3 – západ, Praha 8 – Karlín a Praha 2 s velkou hustotou služeb odborného sociálního poradenství, dále Praha 11 – východ (sídlíště Jižní Město) a Praha 14 – Černý Most (sídlíště Černý Most), kde jsou významně zastoupeny služby sociální prevence a služby sociální péče. Služby sociálního poradenství působí nejvíce v jádru a středu města, kde je koncentrace problémových osob a lidí bez domova, podobně tak služby sociální prevence, které jsou hojně zastoupeny i v modernistickém prstenci na velkých sídlíštích. Služby sociální péče jsou na území Prahy rozmístěny rovnoměrněji a disponují s nimi i větší městské části v krajinném prstenci. Na rozdíl od 9 kapacitních domovů pro seniory, jejichž zřizovatelem je město, domovy pro seniory (domy s pečovatelskou službou) zřizované městskými částmi jsou méně kapacitní a jsou převážně vybaveností čtvrtovou, neboť slouží především pro potřeby obyvatel příslušné městské části. → MAPA / 835.3 → MAPA / 835.4 → MAPA / 835.5

JÁDRO A STŘED MĚSTA

V jádru a středu města jsou sociální služby nejčastěji poskytovány formou terénní a ambulantní (služby odborného sociálního poradenství, centra denních služeb, služby krizové pomoci a kontaktních center, osobní asistence, vzdělávací aktivity) a většina zařízení je součástí kompaktní městské struktury, vyjma Domova sociálních služeb Vlašská s areálem ve Vlašské ulici na Malé Straně, na okraji parku Petřín. Postupně se rozšiřuje nabídka pobytových sociálních služeb pro seniory, neboť je zde vysoký podíl osob nad 65 let a podporováno je zachování obydlivosti jádra města. Velkým problémem v jádru města je koncentrace problémových osob a lidí bez domova, kterých je v Praze 1 cca 21 % z celopražského počtu. Snahou je posílit sociální služby pro tuto skupinu obyvatel i v jiných částech města, zejména vytvořit celoměstskou síť nízkoprahových denních center s malou kapacitou, což však naráží na odpor městských částí, které nechtějí připustit příliv problémových osob na své území. Tento problém akceleroval zrušením centra Naděje v Bolzanově ulici nedaleko hlavního nádraží (2006), kdy bylo potřeba hledat náhradu, ale žádná městská nechtěla mít na svém území podobné zařízení. Řešením se stala unikátní noclehárna pro lidi bez domova na lodi Hermes (233 lůžek) kotvící na Vltavě východně od Štefánikova mostu, která je tak umístěna sice v blízkosti centra, avšak v lokalitě bez obytných domů.

PRSTENEC MODERNISTICKÉHO MĚSTA

V prstenci modernistického města jsou nejméně vyba-
vena sociálními službami velká sídliště (azylové domy, chráněné
bydlení, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, stacionáře, ter-
rénní služby, sociálně aktivizační služby, pečovatelská služba,
služby osobní asistence aj.), kde se nachází i významný podíl celo-
městské vybavenosti pobytových služeb sociální péče pro senio-
ry – velkokapacitní domovy pro seniory – na severu, na sídlištích
Ďáblice, Kobylisy, Bohnice (Praha 8) a na jihovýchodě, na sídliš-
tích Jižní Město (Praha 11), Zahradní Město (Praha 10). Umístění
domovů pro seniory na sídlištích s dostatkem prostoru, většinou
v klidové zóně na okraji obytné zástavby, jim dává možnost dis-
ponovat zázemím vlastní zahrady (parkově upraveného areálu) či
využívat parkově upravené plochy v blízkém okolí. Výrazná kon-
centrace vybavení sociálních služeb se nachází v Krči, kde v jedné
lokalitě se nachází tři areály – domov pro seniory, domov pro oso-
by se zdravotním postižením a Dětské centrum při Thomayerově
nemocnici (kojenecký ústav).

KRAJINNÝ PRSTENEC

V krajině prstenci jsou zajišťovány převážně služby so-
ciální péče o seniory, v současné době již cca třetina městských
částí má pro své obyvatele kromě terénních pečovatelských slu-
žeb k dispozici bydlení pro seniory s pečovatelskou službou (dům
s pečovatelskou službou) a jejich počet se stále rozšiřuje. Z celo-
městského pohledu byly v posledních letech právě obce v prstenci
krajiny územím největšího rozvoje této vybavenosti.

ROZBOR VYBAVENOSTI ZAŘÍZENÍMI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Hodnocením vybavenosti sociálních služeb na území
Prahy se v rámci příprav na komunitní plánování sociálních
služeb zabývala v městských částech i na úrovni HMP řada ex-
pertů v diskusi o dostupnosti, kvalitě a komplexnosti sociálních
služeb a informování veřejnosti o těchto službách. Jako podklad
pro vyhodnocování stavu sociálních služeb na území Prahy byla
zpracována v roce 2005 Analýza poskytovatelů sociálních služeb
působících v hl. m. Praze, následně Souhrnná analýza potřeb
uživatelů sociálních služeb a v roce 2012 Analýza potřeb a nabí-
dky sociálních služeb na území HMP, kterou vypracovala FSV ÚK
(CESES). Z analýz vyplynulo, že v Praze dominuje v poskytová-
ní sociálních služeb nestátní neziskový sektor. Výjimkou je pe-
čovatelská služba, kterou v převážné míře zajišťují organizace
zřizované městskými částmi, a náhradní rodinná péče, na které
se podílí organizace zřizované hlavním městem Prahou. Podle
Analýzy poskytovatelů jsou nejčastěji zastoupeny služby terén-
ní a ambulantní (odborné sociální poradenství, centra denních
služeb, služby krizové pomoci, kontaktní centra, služby osobní
asistence, vzdělávací aktivity), naopak méně subjektů zajišťuje

služby pobytové, které jsou zaměřeny zejména na služby pro se-
niory a zdravotně postižené.

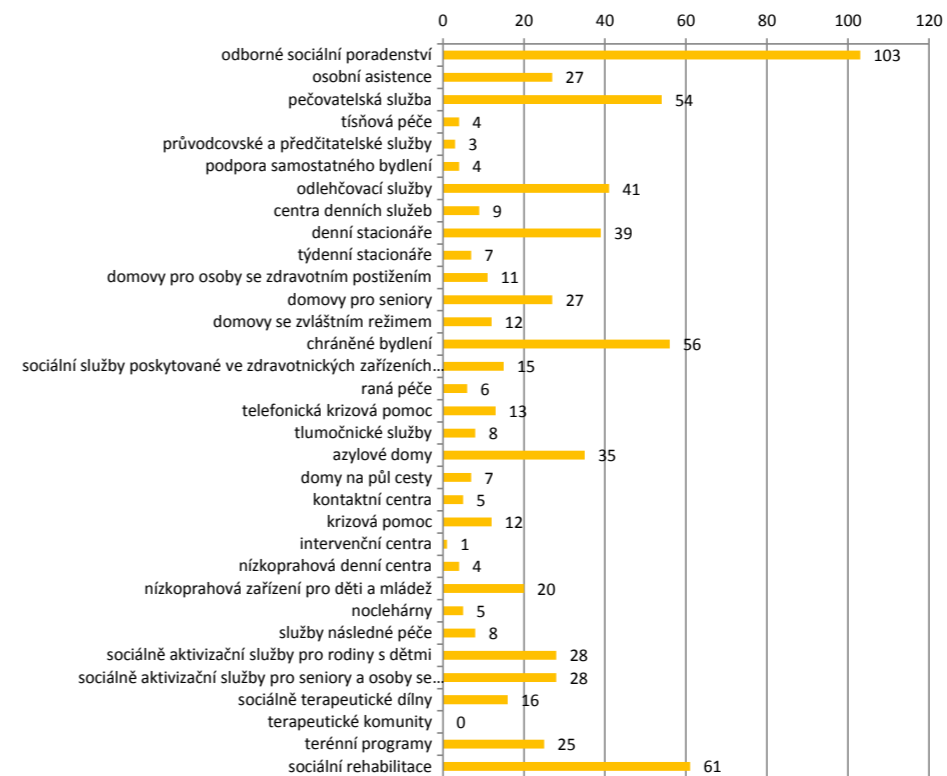
Závěry Analýzy potřeb a nabídky sociálních služeb na
území HMP (CESES, FSV ÚK, 2012) shrnují, že nedostatečná je
nejen nabídka služeb pobytových, ale i terénních pečovatelských
a osobní asistence, které mají prioritu v péči o seniory vzhledem
ke snaze udržet staršího člověka co nejdéle v domácím prostře-
dí. Hrají nezastupitelnou roli v životě zdravotně postižených, kde
musí být věnována pozornost i odstraňování bariér pro zpřístup-
nění co největšího množství veřejných prostorů a institucí. Co
se týče pobytových zařízení pro seniory absolutně nedostačující
je kapacita zařízení pečujících o ležící osoby a osoby s demencí,
tj. domovů se zvláštním režimem. Ve vztahu k osobám se zdra-
votním postižením je nedostatek bezbariérových bytů a bytů pro
samostatné bydlení, poptávce neodpovídá ani kapacita denních
stacionářů. Jako nedostatečná byla analyzována kapacita azylo-
vých domů, domů na půli cesty a chráněného bydlení. Vysoká
poptávka po umístění do azylových domů je však částečně způso-
bena i neexistencí cenově dostupného bydlení pro osoby, jejichž
situace se již stabilizovala a mohly by azylový dům opustit či ne-
musely by azylové domy vyhledávat opakovaně. Do popředí se
tak dostává otázka zajištění sociálního bydlení, které není soci-
ální službou ve smyslu zákona o sociálních službách, tj. nabídka
bytů startovacích, malometrážních či jinak podporovaných, s re-
gulovaným nájmem. Analýza rovněž upozorňuje na problematic-
ké řešení sociálních služeb pro lidi bez domova, zejména nedo-
statečnou kapacitu azylového bydlení a denních center v zimních
měsících a neochotu řady městských částí podílet se na řešení.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území
hlavního města Prahy na období 2016–2018 (SPRSS), který je
základním strategickým nástrojem hl. m. Prahy v oblasti zajiš-
ťování sociálních služeb pro své občany, potvrzuje závěry výše
uvedené analýzy. I když ve SWOT analýze mezi silnými stránka-
mi uvádí „dobrou místní dostupnost sociálních služeb i vzhledem
k husté síti MHD“ a „širokou nabídku všech druhů sociálních slu-
žeb oproti ostatním krajům ČR“, ve slabých stránkách připouští
„kapacitní nedostatečnost některých druhů sociálních služeb ve
vazbě na specifické potřeby uživatelů“ i fakt, že „u MČ je nízká
politická priorita rozvoje vybraných druhů sociálních služeb (pro
lidi bez domova a osoby závislé na nealkoholových drogách). Nad
úroveň ostatních krajů ČR hodnotí současné zajištění terénních
služeb pro seniory, potvrzuje jako nízkou oproti jiným krajům
ČR a nedostatečnou celkovou kapacitu v pobytových (rezidenč-
ních) sociálních službách ve vztahu k celkovému počtu seniorů
65+ (229 618 osob). Možnost umístění v domově pro seniory či
domově se zvláštním režimem má jen 1,25 % seniorů 65+ (tj. 1–2
seniory ze 100) a 5 % seniorů v kategorii 80+ (tj. 5 seniorů ze
100), která právě nejpřesněji odráží potřebnost pobytových slu-
žeb pro četnost osob nevládajících péči o sebe v domácím pro-
středí ani s dopomocí osoby blízké či terénní pečovatelské služby.

GRAF / 835.2

Síť sociálních služeb

[Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV, 2015]

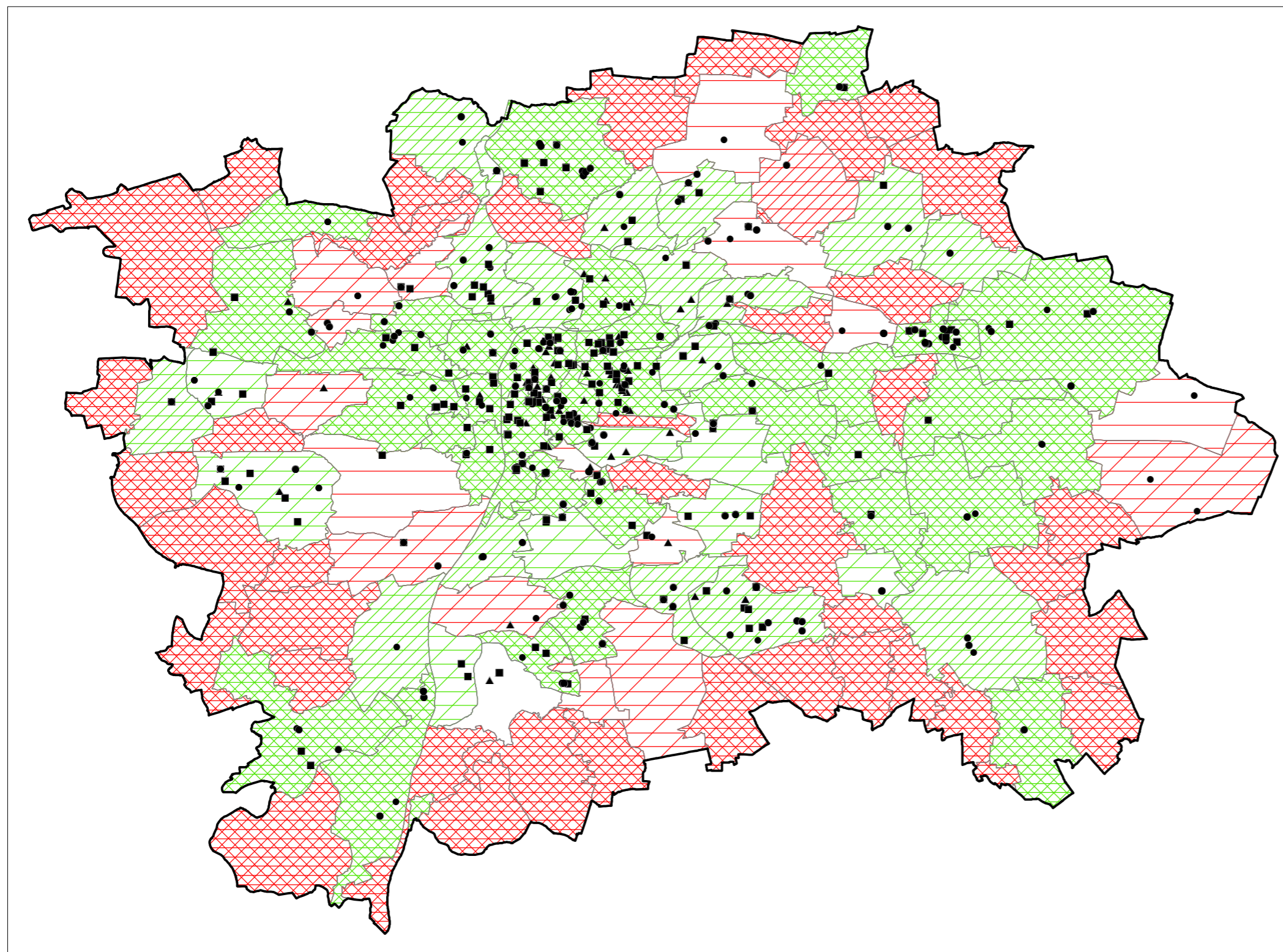

Zdůrazňuje proto potřebu řešit propojení sociálně zdravotní péče,
také s ohledem na péči o osoby se zdravotním postižením. SPRSS
vyzývá k respektování lokálních odlišností MČ (hustota osídlení,
vyšší střední délka života aj.) ve vztahu k tvorbě krajské sítě soci-
álních služeb, např. nízkoprahové služby směřovat do míst, kde
mohou být ve zvýšené míře koncentrovány sociálně patologické
jevny. V oblasti problematiky lidí bez domova se hlásí k implemen-
taci strategického dokumentu MHMP Koncepce postupného řeše-
ní problematiky bezdomovectví v Praze v letech 2013–2020, který
obsahuje konkrétní závazky v rámci prevence i rozvoje sociálně
zdravotních služeb pro lidi bez domova na území Prahy, jako je
potřeba zvýšení počtu nízkoprahových center s nižší kapacitou,
zajištění sociálních bytů, rozšíření základní a specializované
ambulantní zdravotní péče a podpora preventivních zdravotních
programů, potřeba řešit kapacitu noclehů a pomoci pro lidi bez
domova v zimních měsících aj. → GRAF / 835.2

Územním rozložením sociálních služeb ve vztahu k husto-
tě obyvatel na území Prahy se zabýval Institut plánování a rozvo-
je hl. m. Prahy (IPR) v analytickém výstupu Demografie, bydlení
a veřejná vybavenost (2015). Cílem bylo získat zevrubný pohled
na vybavenost sociálními službami v jednotlivých městských
částech, případně dílčích územích u velkých městských čás-
tí. I když obecně nelze zpochybnit dostupnost sociálních služeb

pro obyvatele Prahy, bylo snahou dát městským částem podklad
o míře vybavenosti na jejich území, neboť právě městské části se
nejvíce zabývají dostupností sociálních služeb pro své obyvatele
v procesu komunitního plánování a jsou významnými subjekty
v zajišťování sociálních služeb. Závěrem analýzy jsou doporučena
území, kde se v současném stavu jeví žádoucí podporovat rozvoj
sociálních služeb.

Analýza IPR je zjednodušena na hodnocení počtu sociál-
ních služeb (k r. 2014) na 1 000 obyvatel na území bilančního
územního celku (BÚC, viz kapitola 313), tj. hustoty sociálních slu-
žeb (nejedná se o počet zařízení, neboť v jednom zařízení může
být provozováno více sociálních služeb). V úvahu nejsou brány
jednotlivé druhy sociálních služeb a jejich rozsah působnosti
(celoměstský, čtvrtkový), různé cílové skupiny (uživatelé) ani ka-
pacita (počet míst, počet klientů aj.). Důvodem je složitost celé
problematiky pro velký rozsah typů poskytovaných sociálních
služeb (33) a cílových skupin (25). Úroveň vybavenosti území
(nadprůměrná, podprůměrná) byla stanovena na základě po-
rovnání s referenční hodnotou, za kterou byla zvolena průměr-
ná hustota sociálních služeb na území Prahy (0,3/1 000 obyv.).
Území s nedostatkem sociálních služeb (červeně šrafovaná) či
naopak nadprůměrně vybavená (zeleně šrafovaná) jsou přehled-
ně zobrazena ve schématu. → MAPA / 835.6

0 5

●	služby sociální péče
■	služby sociální prevence
▲	odborné sociální poradenství
□	hranice bilančních celků (BUC)

Hustota soc. služeb (počet služeb/1000 obyv.)

□	absence
▨	velmi podprůměrná (30% a méně)
▧	podprůměrná (31% - 69%)
▩	mírně podprůměrná (70% - 99%)

□	průměr Prahy (100%)
▨	mírně nadprůměrná (101% - 130%)
▧	nadprůměrná (131% - 169%)
▩	velmi nadprůměrná (170% a více)

Analýza vybavenosti sociálními službami v bilančních územních celcích

MAPA / 835.6

[IPR Praha 2016, zdroj IPR Praha 2014]

Závěrečná doporučení pro jednotlivá území s nedostatkem sociálních služeb, tj. podprůměrně vybavená či bez vybavenosti, berou v úvahu vedle počtu obyvatel také jejich věkovou strukturu – podíl seniorů (obyvatel starších 65 let) i širší územní vztahy a polohu BÚC ve struktuře Prahy. Území s nedostatkem sociálních služeb jsou rozčleněna na území s doporučením podpořit rozvoj sociálních služeb (červená a oranžová kategorie) a území bez nároků na doplnění vybavenosti (žlutá a šedá kategorie). „Žádoucí doplnit“ – červená kategorie označuje území Prahy 18 – Letňan s velmi podprůměrnou hustotou sociálních služeb, kde vzhledem k velkému počtu obyvatel i významnému podílu seniorů je současná vybavenost zcela minimální a malá nabídka je i v navazujícím území; méně důrazné „vhodné doplnit“ – oranžová kategorie upozorňuje na území s podprůměrnou hustotou sociálních služeb či bez vybavenosti, kde se jeví vhodné doplnit sociální služby pro zlepšení jejich dostupnosti i pro obyvatele okolních území. Jedná se o okrajové městské části, kde sociální služby zcela chybí nebo jejich dostupnost je ztížena (odlehlejší poloha území, nedostatečná nabídka v okolí) např. Vinoř, Čakovice, Dolní Chabry, Řeporyje, Slivenec, Lipence, Libuš Šeberov, aj. Jsou zde vyznačena i území s velkým počtem obyvatel, vysokým podílem seniorů a minimální vybaveností, a to Praha 4, Novodvorská-Hodkovičky (29 % seniorů), Praha 6 – Petřiny (32 % seniorů), Praha 6 – Vokovice-Veleslavín (29 % seniorů). Žlutá kategorie – „dostupnost v okolí“ představuje území převážně bez vybavenosti sociálních služeb, avšak dostupné v okolních územích, šedá kategorie – „bez nároků“ značí území s velmi malým počtem obyvatel, kde nelze očekávat doplnění vybavenosti.

→ MAPA / 835.7

Souhrnná závěrečná doporučení společná pro oblast sociálních a zdravotních ambulantních služeb staví do vzájemné souvislosti doporučení po tyto oblasti vybavenosti a vyjadřují potřebu řešit jejich provázanost s ohledem na stárnutí populace. Důraz je kladen na dostupnost praktických lékařů pro dospělé, neboť jejich dobrá dostupnost v místě bydliště významně přispívá ke kvalitě života zejména starších obyvatel, podobně jako zajištění terénních sociálních služeb pro seniory, jejichž podíl ve společnosti poroste. Doporučení „doplnit zdravotně sociální centrum“ (červená kategorie) se týká území s nedostatkem zdravotních i sociálních služeb – Vinoř, Čakovice, Březiněves, Lysolaje, Slivenec, Praha 5 – Hlubočepy-Barrandov, Lipence, Libuš-Pisnice, Újezd, Praha 21 a přepokládá podpořit rozvoj komunitních zdravotně sociálních služeb, zejména zajistit praktického lékaře, služby pečovatelské a osobní asistence.

→ MAPA / 835.8

Celkový rozsah samostatných ploch sociálních služeb podle průzkumu současného stavu využití území v roce 2015 činil cca 65 ha, tj. 0,13 % z rozlohy celého města.

Hlavní město Praha má rezervovány plochy pro výstavbu zařízení sociálních či zdravotně sociálních služeb, avšak majetkové poměry nebo nepřipravenost navazujícího území často blokují jejich využití. S tím souvisí i tlak vlastníků na změnu využití a město tak postupně přichází o koncepci strategického rozmístění těchto ploch, která garantovala celoměstské pokrytí a nezbytné územní rezervy, HMP i MČ proto musí hledat jiná řešení.
→ MAPA / 835.8

I přesto se rozšiřuje nabídka sociálních služeb na území Prahy a daří se postupně rozšiřovat nabídku pobytových sociálních služeb pro seniory (zejména domovů se zvláštním režimem), např. v roce 2011 byl dokončen domov pro seniory Za Kajetánkou v Praze 6, Břevnově, dům s pečovatelskou službou a malometrážními byty na rohu ulic Benediktská a Dlouhá v Praze 1, v roce 2016 bytový dům na rohu ulic Lodecká a Samcova, který bude sloužit jako multifunkční a mezigenerační dům. Řada projektů se několik let připravuje k realizaci, např. výstavba domu pro seniory Boromeum v Praze 17, domov pro seniory v ul. Nikoly Vapcarova, v Modřanech aj. Nemenší důraz je kladen na zvyšování kvality a komfortu stávajících zařízení, což ale přináší snižování kapacity a potřebu dostavby zařízení. Připravuje se např. půdní vestavba v Domově pro seniory Háje a v Domově pro seniory Kobylisy, novostavba objektu v areálu Domova pro zrakově postižené Palata pro pobytové sociální služby osob se stařeckou či Alzheimerovou demencí, Centrum bydlení pro seniory Krč v areálu Domova pro seniory Krč.

TRENDY

Prodlužující se věk seniorů a očekávaný nárůst počtu osob se získaným zdravotním postižením v souvislosti s nárůstem dlouhověkosti klade stále vyšší požadavky na služby, které mají více charakter služeb zdravotně sociálních. Prioritou rozvoje systému sociálních služeb nadále zůstane posilování rodinné, individuální, asistenční a neústavní péče, tj. rozvoj takových služeb, které umožní seniorům a osobám se zdravotním postižením žít v domácím prostředí a podporuje jejich integraci do společnosti. Na důležitosti nabývá i podpora mobility a dostupnosti bezbariérových bytů a rozvoj bezbariérovosti městského prostředí (i s ohledem na stárnutí populace) odstraňováním bariér bránících volnému pohybu, dostupnosti veřejných služeb (veřejných institucí, zdravotnických zařízení) a všech kulturních a společenských hodnot města.

Nelze však zpochybnit ani potřebu rozvíjet pobytové sociální služby, kterou nejlépe indikuje nárůst podílu osob starších 80 let, především potřeba výstavby domovů pro seniory, zejména domovů se zvláštním režimem. Neméně důležité bude pokračovat v humanizace stávajících zařízení (snížení kapacity a zlepšení kvality prostředí) a postupný odklon od velkokapacit-

ních zařízení směřující k malým bytovým jednotkám či zařízením v běžné zástavbě.

Výrazným trendem bude rozvoj systému sociálního bydlení, který ulehčí i vysoké poptávce po umístění do azylových domů částečně způsobené i neexistencí cenově dostupného bydlení pro osoby, jejichž situace se již stabilizovala a mohly by azylový dům opustit či nemusely by azylové domy vyhledávat opakovaně. Do popředí se tak dostává otázka nabídky bytů startovacích, malometrážních či jinak podporovaných, s regulovaným nájmem.

Zvyšovat se bude i potřeba služeb reagujících na nové specifické potřeby lidí bez domova dlouhodobě či staršího věku a se zhoršeným zdravotním stavem (jejich podíl se zvyšuje), které stávající sociální služby nestačí pokrýt, potřeba poskytování specifických sociálních služeb pro potenciální uživatele z řad cizinců, azylantů popř. i etnických menšin.

VÝVOJ OD R. 2014

Celková rozloha ploch pro sociální služby na území Prahy podle současného stavu využití území se od roku 2014 výrazně nezměnila. I když vzrostl celkový počet zařízení sociálních služeb, došlo k mírnému poklesu celkového počtu míst, a to především v souvislosti se zvyšováním kvality zařízení. Zdvojnásobil se počet domovů se zvláštním režimem, vzrostl také počet míst chráněného bydlení a míst v azylových domech, přesto však poptávka stále převyšuje nabídku.

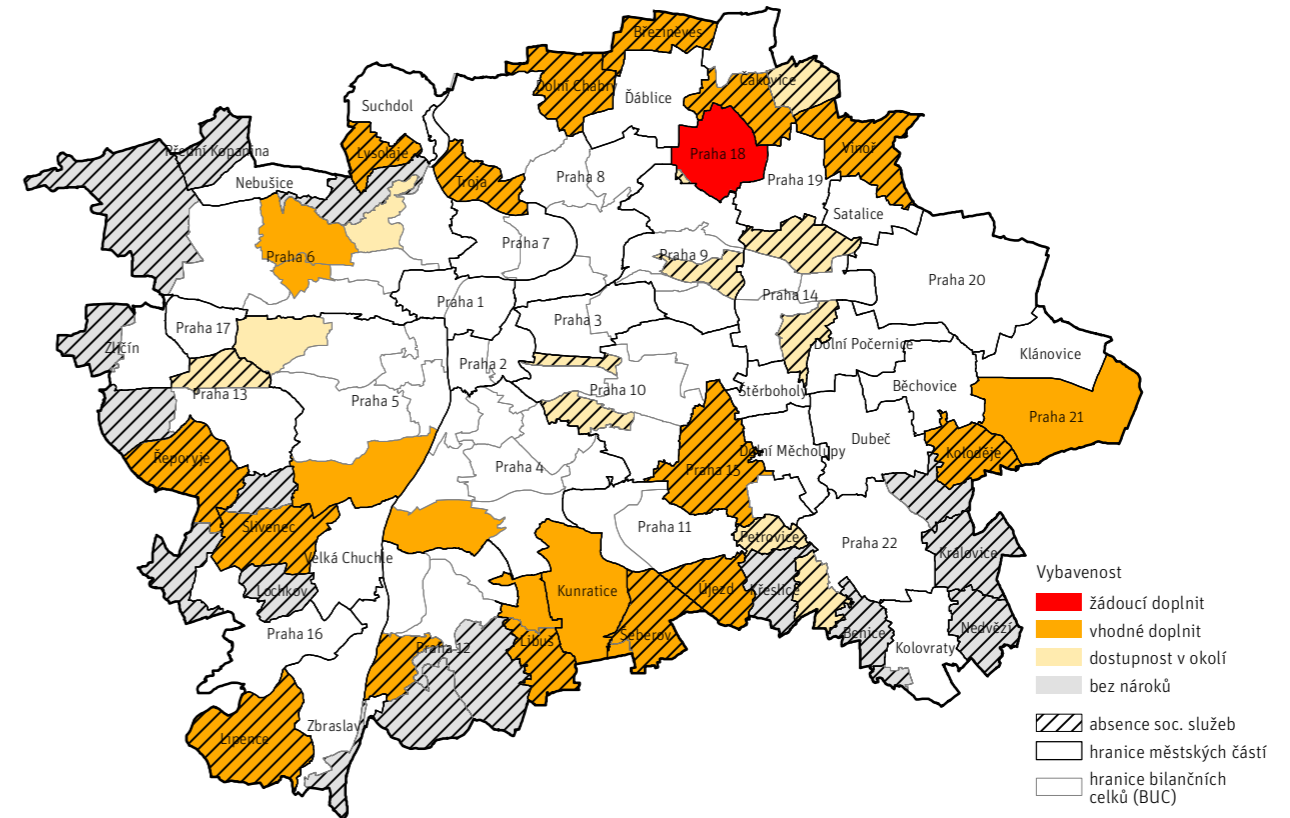
Zvolna se rozšiřuje kapacita pobytových sociálních služeb pro seniory na území Prahy, např. Praha 1 vzhledem k vysokému podílu osob nad 65 let a se snahou zachovat obyvatelstvo v jádru města otevřela mezigenerační dům v ul. Samcova (2016) sloužící nejen jako bydlení s pečovatelskou službou pro seniory, ale i jako startovací bydlení pro mladé. Podobně se postupně zvyšuje celoměstská kapacita domovů se zvláštním režimem, kde významně působí i soukromé subjekty, např. v Kunraticích byl otevřen ALZHEIMER HOME v Areálu pro seniory Zátíší, v Praze 5 se buduje Senior dům a Senior rezidence Klamovka aj. Bydlení pro seniory je i nadále zajímavou investicí soukromých investorů, kteří se však často orientují na bohatší klientelu.

Od roku 2015 přinesla novelizace zákona o sociálních službách významnou změnu, neboť kraje se staly subjekty zásadním způsobem financujícími poskytování sociálních služeb pro své občany. Proto také hlavním cílem Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy na období 2016–2018, schváleného 17. 12. 2015 usnesením Zastupitelstva hl. m. Prahy č. 12/7, je tvorba a správa funkční sítě sociálních služeb na území hl. m. Prahy. Krajskou sítí poskytovatelů sociálních služeb, pověřených k poskytování služeb obecného hospodářského zájmu, město garantuje finanční a organizační zajištění sociálních služeb pro své obyvatele.

MAPA / 835.7

Zhodnocení deficitů vybavenosti sociálními službami v bilančních územních celcích

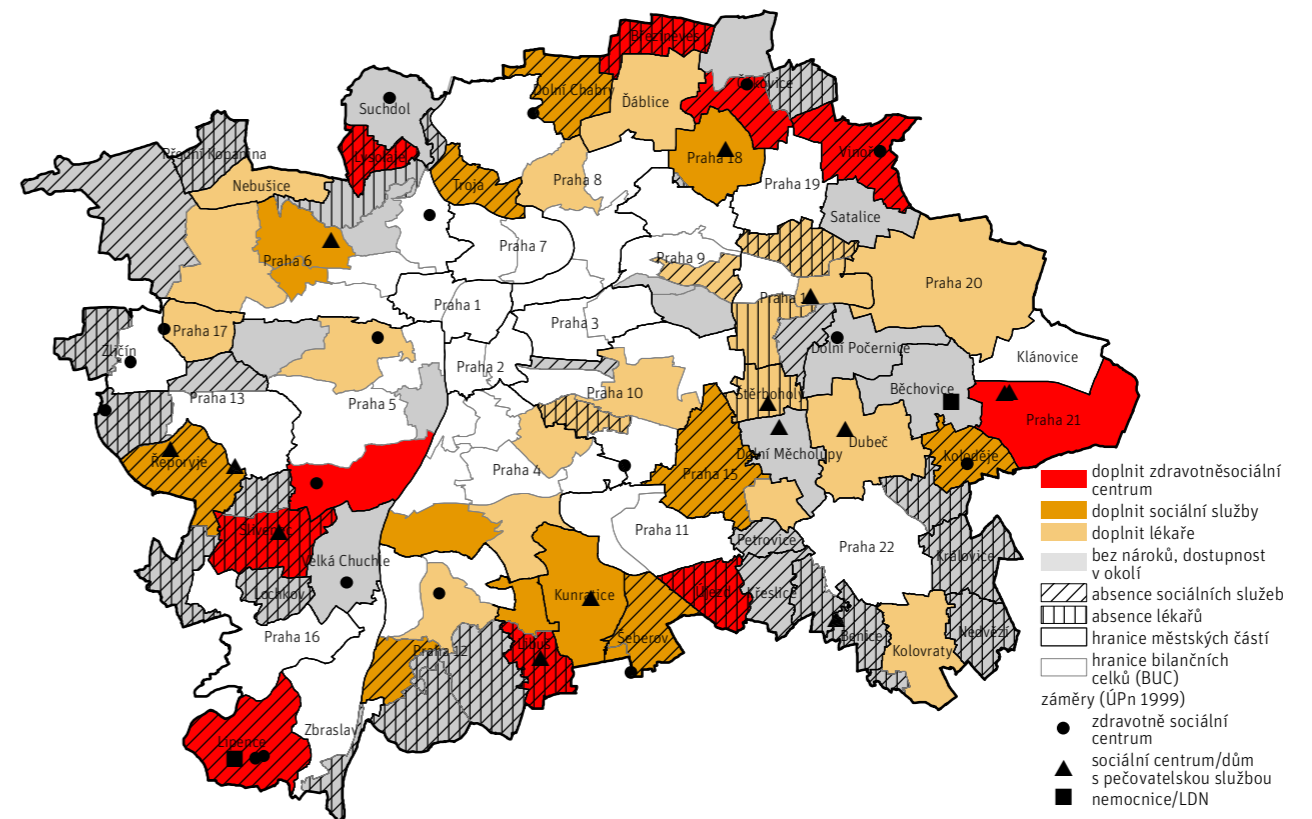
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 835.8

Zhodnocení deficitů vybavenosti sociálními a zdravotními službami v bilančních územních celcích

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

836 — VEŘEJNÁ SPRÁVA

Úvod

Praha je historickým centrem správy státu a přirozeným reprezentantem celé republiky. Z toho vyplývá, že na jejím území jsou soustředěny téměř všechny organizační subjekty veřejné správy (v širším pojetí, tj. vč. zákonodárných orgánů, sídla prezidenta apod.) na úrovni státu, všechna zastoupení států (ambasády apod.) a rozhodující část mezinárodně působících institucí sídlících v ČR. Praha vstupuje v rozsahu evropského kontinentu do konkurence i v této oblasti, zejména ve snaze získat umístění sídla některé z mezinárodních institucí, což může zvýšit renomé města i celého státu. Většina z vrcholových a reprezentačních institucí je alokována v bezprostředním historickém jádru města nebo jeho přílehlajícím území, kde je jejich činnost v některých případech nepříznivě ovlivněna provozními obtížemi, např. dopravními. V uplynulém období byly realizovány některé kapacity, které umožnily soustředit činnost celostátních i krajských institucí a pomohly zajistit vytvoření podmínek pro růst kvality činnosti ve vazbě na nové komunikační technologie a nové pracovní postupy institucí.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Převážná část veřejné správy vyžaduje, vzhledem ke svému charakteru činnosti, umístění s kvalitní dopravní obsluhou resp. lokality v částech města s velkou prestiží. Proto se řada institucí v historickém jádru města, kde je soustředěna značná část státní správy a reprezentace, dostává i do obtíží s provozní obsluhou. Nepředpokládají se však významné přesuny těchto institucí, i když některé relokace budou sledovat zlepšení formou soustředění nebo i využití ekonomicky vhodnější adresy. Tyto změny budou zajišťovány přednostně formou využívání (mj. nájmu) stávajících objektů. Hlediskem při posuzování perspektivního umístění bude i nutnost zajistit využití nových komunikačních aj. technologií i zkvalitnění přímých pracovních kontaktů.

Případná potřeba nové výstavby, která však u veřejné správy dlouhodobě nebude souhrnně znamenat větší absolutní nárůst ploch, může být pokryta v rámci polyfunkční zástavby městských a lokálních center, např. v Praze 4 na Pankráci, v Praze 7 v Holešovicích nebo Praze 11 na Jižním Městě. To se týká i místní správy (mj. úřadů městských částí), jejichž cílem bude kvalitnější poskytování správních služeb občanům. V této skupině je proto jednak realizována nová výstavba (např. úřad MČ Praha 8), výstavba intenzivně připravována (MČ Praha 7, MČ Praha 10, MČ Praha-Štěrboholy) nebo hledáno optimální

řešení nového umístění (mj. MČ Praha 11). Bližší kontakt s občany bude místní správa individuálně řešit formou detašovaných pracovišť – informační centra apod., bez velkých plošných nároků.

Určitý možný nárůst potřeby je vázán na aktivity státu a města pro získání umístění sídla významné mezinárodní instituce, vyžadující někdy i specifické podmínky alokace. Pro ně by záměry rozvoje některých atraktivních území měly vytvářet disponibilní rezervy/možnosti jejich umístění.

Budovy veřejné správy (v širším smyslu) mezinárodního, celostátního a celoměstského významu, jakými jsou sídla hlavy státu, vlády, Parlamentu a Senátu České republiky, četná ministerstva, státní instituce, sídla vyslanectví, soudy, městská a obvodní zastupitelství aj., ale také správy města – Magistrátu hl. m. Prahy a úřadů některých velkých městských částí jsou umístěny převážně v celoměstském centru. Na území Prahy je alokována i územní správa Středočeského kraje – krajský úřad a z dopravně vhodných důvodů mají zde sídlo i část úřadu města Černošice a některé úřady s územní působností okresů Praha-Východ a Praha-západ i celého kraje.

V subjektech zajišťujících veřejnou správu (tj. typologicky „administrativa“) s působností ČR pracuje v Praze cca 50 tisíc osob, spolu s pracovníky v odvětví povinného sociálního zabezpečení, činnosti „úřadů“ zdravotní péče a bezpečnosti

Území města je rozděleno na 57 samosprávných městských částí a na 22 správních obvodů, které vykonávají přenesené působnosti pro stanovené městské části, které je z racionálních důvodů nevykonávají. Městské části jsou spravovány zastupitelstvy, jejich radami včele se starostou a úřady městských částí. Jejich sídla jsou spolu se služebnami Městské policie i Policie ČR, Hasičským záchranným sborem, obvodními soudy, úřady práce, finančními úřady a dalšími objekty veřejné správy rozmístěny podle potřeby po celém území města.

Oblasti veřejné správy se dotýkají alokační změny související s cílem efektivněji využít budovy, uspokojit zvyšující se nároky na výkon veřejné správy a její technické vybavení. V investiční oblasti převládají rekonstrukce a přestavby stávajících komplexů a objektů, např. areál Obvodního státního zastupitelství v Praze 10, Úřad městské části Praha 6 a Nejvyšší kontrolní úřad. Již v dřívějším období získal Magistrát hlavního města nové sídlo rekonstrukcí Škodova paláce v Praze 1. Byly postaveny nové objekty pro úřady rozvíjejících se městských částí Praha 13 a Praha 22, dále objekty pro centrální instituce – Katastrální úřad, Český statistický úřad, Státní ústřední archiv aj.

Vedle menších záměrů na regenerace a zkvalitnění stavebních objektů a jejich provozního vybavení je v současnosti ve fázi urychleného rozhodování o formě zajištění, konkrétní přípravy i samotné realizace skupina významných kapacit

místní správy – úřad MČ Prahy 7, Prahy 8 a Prahy 10. Rovněž MČ Praha 11 zvažuje soustředění úřadoven v novém objektu.

Negativním, resp. problematickým jevem je rozšiřování ploch sloužících veřejné administrativě v důsledku přesunu kompetencí. Uvolněné plochy jsou automaticky zabírány institucemi, z nichž byly tyto kompetence přesunuty. S požadavky na větší plochy jsou také spojeny zvyšující se nároky zejména vrcholové státní správy ve vazbě na zvyšování rozsahu vykonávaných činností, ale i růstem standardu užívaných prostor. Větší nároky na nové stavební plochy pro vrcholnou státní správu sice zatím nejsou uplatňovány, avšak došlo/dochází k masivnímu využívání budov dříve sloužících jiným účelům vč. bytové funkce, zejména na území vnitřního města. To má za následek i pokles trvale bydlících obyvatel, zejména v Památkové rezervaci v hl. m. Praze. Nové nároky na plochy státní správy by mohly být vzneseny v případě přenesení, resp. zřízení některé z institucí EU v Praze.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

Státní instituce využívají pro své působení prestižní a reprezentativní místa, především Pražský hrad na Hradčanech jako sídlo prezidenta a institucí souvisejících s provozem Úřadu prezidenta. V katastru Hradčany je dále umístěno sídlo Ministerstva zahraničních věcí ČR. Na Malé Straně jsou umístěny budovy Parlamentu a Senátu ČR, velkého počtu ministerstev i mezinárodních institucí, zejména zastupitelských úřadů. Soustředění správních orgánů na Malé Straně v historických objektech má za následek vytvoření monofunkční enklávy, jejíž život je z velké části určován pracovní dobou státních úředníků a mimo tuto dobu je oživována pouze turisty.

V historickém centru má své sídlo primátor Prahy, Zastupitelstvo hlavního města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy a další veřejné instituce.

Staré Město a část Nového Města přiléhající k historickému jádru je postiženo méně, zařízení veřejné správy nejsou soustředěna v jednom místě, funkční skladba je smíšená, naopak turistický ruch soustředěný kolem Staroměstského náměstí a okolních ulic paralyzuje běžný chod města a někde ztěžuje i dostupnost správních objektů.

Další zatížení historického centra města objekty veřejné správy se nepředpokládá, záměrem je naopak postupné vymístění některých činností veřejné správy, které nejsou bezprostředně vázány na centrum města, do budov mimo historické jádro města.

MĚSTO

Každá městská část má příslušný úřad, podle policejních obvodů jsou rozmístěna obvodní ředitelství Policie ČR Praha a další sídla institucí, jejichž činnost je spojena s konkrétním vymezeným územím města.

Zatímco plochy pro veřejnou správu, které jsou vázány na městské části, jsou poměrně rovnoměrně rozmístěny, státní orgány jsou většinou umístěny v historickém centru města. Trend uvolňování historického centra města od celoměstských funkcí, způsobený nedostatkem volných ploch pro rozvoj, přílišným soustředěním úřadů a omezenou dopravní obslužností, se začíná realizovat lokalizací některých institucí a úřadů do jiných částí města. Například vedle již dříve umístěného Celního úřadu v Praze 3, Vrchního soudu Praha v Praze 4 a České správy sociálního zabezpečení v Praze 5, byl v Praze 8 – Kobylisích postaven Katastrální úřad pro hlavní město Prahu i Středočeský kraj, v Praze 4 na Pankráci má své sídlo Policie ČR, Správa hl. m. Prahy, Městská policie má ředitelství v Praze 2 na Vinohradech. V Praze 10 – Vršovicích byl přestavěn původní policejní areál na Justiční palác a rovněž do Prahy 10 – Strašnic byl přemístěn Český statistický úřad. V prstenci heterogenního města mají sídla i některá ministerstva, Ministerstvo obrany v Praze 6, v Praze 7 Ministerstvo vnitra a v Praze 10 Ministerstvo životního prostředí. Nově byly postaveny radnice městských částí Praha 13 a Praha 22. Na vnějších okrajích tohoto území jsou umístěny některé objekty s nižší frekvencí návštěv obyvatel – např. Archiv hl. m. Prahy a Národní archiv na Chodovci, pracoviště Muzea hl. m. Prahy v Řepích a Hostivaři, apod.

KRAJINNÝ PRSTENEC

V sídlech v krajině je veřejná správa zastoupena jen úřady městských částí a obecními úřady. Tato oblast si udržuje venkovský ráz a jiná zařízení městské a státní správy nejsou zastoupena. Výjimku tvoří zařízení, jako je areál skladů protipovodňových zábran a odtahové parkoviště v Dubči, vlastněné Magistrátem hlavního města Prahy. Tyto kapacity jsou v rámci ÚAP řešeny ve funkčně příslušných částech (doprava, logistika, atd.)

Případné rozvojové nároky je žádoucí směřovat, podle významu záměrů, na území v širším celoměstském centru, zejména do Holešovic a na Pankrác nebo na přiléhající plochy prstenců města s vhodným a udržitelným rozvojovým potenciálem.

TRENDY

V oblasti veřejné správy se nepočítá s významným absolutním zvýšením ploch pro státní ani městskou správu. Existují

úvahy a náměty dotýkající se jak dlouhodobé lokalizace stávajících úřadů na úrovni vládních institucí, tak městské správy (vč. Magistrátu hlavního města Prahy). Mezi nejvíce zmiňované patří Úřad MČ Prahy 11. Případné nároky na nové úřady a jiné deficity této vybavenosti, sledující zejména efekty z jejich soustředění a úspory provozu, mohou být pokryty v rámci polyfunkční zástavby městských a lokálních center, např. v Praze 4 na Pankráci, v Praze 7 v Holešovicích nebo Praze 11 na Jižním Městě. Specifické potřeby mohou vyplynout z případné alokace některé z mezinárodních institucí, pokud ČR získá možnost umístit její sídlo v silné konkurenci měst ve středoevropském sídelním prostoru.

→ MAPA / 836.1

VÝVOJ OD R. 2014

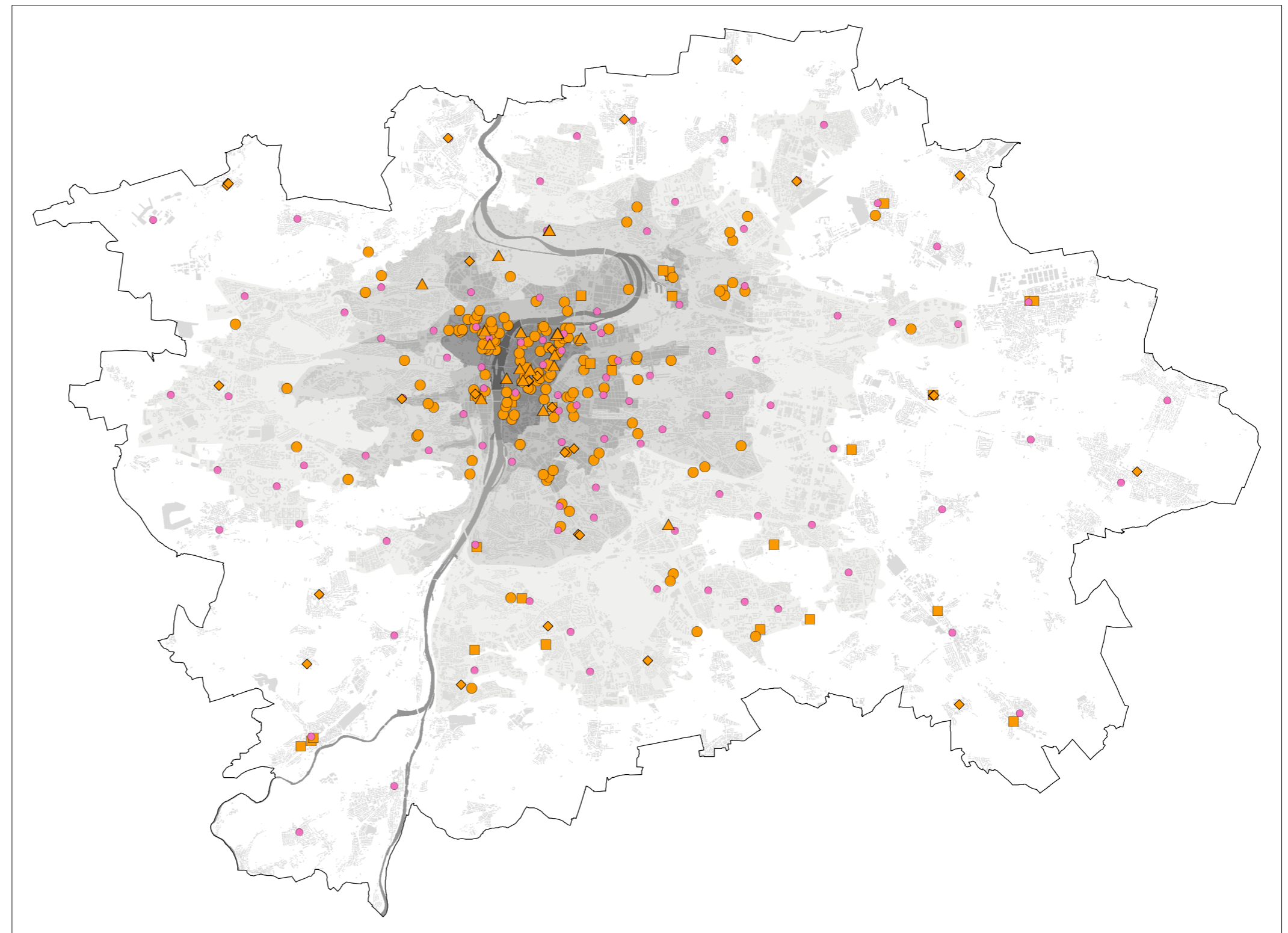
V období od roku 2014 nedošlo k výrazným změnám v lokalizaci budov pro veřejnou správu. Dílčí potřeby byly řešeny v rámci existujících objektů, ať již formou rozšíření vlastních prostor, tak i nájmem. Byla zahájena výstavba integrovaného objektu na Palmovce, kde bude koncentrován úřad MČ Praha 8. Některé objekty úřadů městských částí prošly rekonstrukcí a modernizací, často s cílem rovněž maximálního soustředění provozu nebo úspory finančních výdajů spojených s využíváním kancelářských ploch. Nároky na nové budovy dalších úřadů byly znovu vyhodnoceny, v některých případech jejich realizace odsunuta. Na druhé straně však vzrostl tlak na individuální uvolnění stávajících pronajímaných prostor – zejména úřad MČ Praha 7, resp. na řešení neudržitelné provozní situace úřadu MČ Praha 10, proto je urychleně hledáno optimální řešení.

837 – OCHRANA OBYVATELSTVA

Úvod

Podle slavné Maslowovy pyramidy lidských potřeb je patrné, že jakmile lidé uspokojí své fyziologické potřeby (dýchání, jídlo, spánek či rozmnožovací potřebu) jako další nejdůležitější je potřeba bezpečí a jistoty. Zabezpečení bezpečnosti obyvatel je proto jedním ze základních povinností státu, potažmo sídelního útvaru. Ochrana obyvatel je ovšem jistého druhu specifický druh veřejné vybavenosti. Jedná se o druh služeb, po kterém vyžadujeme maximální efektivitu a účinnost. Zároveň, ale se s těmito službami chceme přijít co nejméně do styku.

Tato kapitola je věnována problematice bezpečnosti a kriminality v Praze. Komentuje také záchranný bezpečnostní systém (hasiči, záchranná zdravotní služba, policie), vězen-

0 | | | | | 5 km

- státní správa
- městská správa
- ◆ správa a úřady ve sdružených objektech
- ▲ zastupitelské úřady
- poštovní úřady

- Prstence města
- jádro
 - střed
 - heterogenní město
 - modernistické město
 - krajina

Správní úřady a další instituce

MAPA / 836.1

[IPR Praha 2016]

ství nebo rozložení ploch využívaných armádou. Oproti jiným druhům veřejné vybavenosti je v této kapitole menší důraz na územní průmět daných služeb občanské vybavenosti. Souvisí to jednak s faktem, že dostupnost složek integrovaného záchranného systému je daná zákonnými dojezdovými časy, které jsou v Praze velmi nadprůměrně lepší než ve zbytku republiky. Faktem je také, že potřeba zabezpečení bezpečnosti není vázaná na počet obyvatel, ale na např. počet trestných činů.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

V Praze je relativně vyšší úroveň kriminality než ve zbytku republiky. Oproti průměru Česka je evidováno skoro dvojnásobně více trestných činů na 1 000 obyvatel. Dvojnásobně vyšší je též počet trestných činů na 1 000 obyvatel v obecně kriminalitě, a to zejména počtem loupeží a vloupání do bytů. Počet zjištěných trestných činů v Praze, stejně jako v celém Česku nicméně dlouhodobě klesá. Praha jako největší české město s vysokou koncentrací cizinců je také nejvíce ohrožena vnějšími bezpečnostními hrozbami, jako jsou teroristické útoky či mezinárodní organizovaný zločin. Na druhou stranu

v Praze je funkční záchranný bezpečnostní systém a výrazně nízký průměrný dojezdový čas k pacientovi – dlouhodobě kolem 7 až 8 minut, tedy výrazně nižší než je zákonná doba dojezdu (20 minut). Počet policistů na celkový počet obyvatel je v Praze nadprůměrný. Na území Prahy se nacházejí dvě vazební věznice (Pankrác a Ruzyně). V Praze sídlí řídící instituce Armády České republiky, dále Posádkové velitelství Praha a 24. základna dopravního letectva v Praze-Kbelích.

Ve velkých městech je obecně vyšší kriminalita než v ostatních částech státu. Příčinou je především vyšší anonymita obyvatel, ale také vyšší koncentrace příležitostí k páčání trestné činnosti (vyšší koncentrace movitých lidí, turistů, obchodních center, ale také problematických jevů jako jsou např. návykové látky nebo organizovaný zločin). Také Praha má stejně jako srovnatelná evropská města relativně vyšší stupeň kriminality než je zbytek Česka. V porovnání čtyř největších českých měst je patrné, že v Praze je nejvyšší kriminalita. Oproti průměru ČR je evidováno skoro dvojnásobně více počet trestných činů na 1 000 obyvatel. Nadprůměrná kriminalita v rámci Česka ovšem nemusí znamenat, že Praha je výrazně nebezpečné město. Oproti

měštům v Latinské Americe či Africe, ale i v USA je ovšem úroveň kriminality daleko menší.

Počet evidovaných trestných činů v posledních letech nicméně prakticky neustále klesá. → GRAF / 837.1

Především z důvodu vyhlášení prezidentské amnestie sice došlo k mezi roky 2012 a 2013 ke zvýšení kriminality o 13 %. Mezi lety 2013 a 2015 ovšem počet trestných činů snížil o 22 %. V roce 2015 bylo v Praze evidováno nejméně trestných činů od roku 1990 (celkem 64 095). Roste naopak objasňenost trestných činů. Zatímco v roce 2008 bylo objasněno 18,3 % trestných činů, v roce 2015 to bylo 25,3 %. Struktura kriminality se dlouhodobě výrazně nemění. Přibližně 75 % zjištěných trestných činů představuje majetková kriminalita, tedy krádeže nebo vloupání. Jen naprosté minimum ze všech trestných činů představují násilné činy jako vraždy či loupežné přepadení (spácháno byla např. 24 vražd).

Potenciální ohrožení představují vnější vlivy, jako jsou např. teroristické akce organizované zahraničními subjekty v reakci na mezinárodní vývoj. Nejvíce exponovaná místa i objekty chrání přísná bezpečnostní opatření a situace se trvale vyhodnocuje na úrovni státu a v mezinárodních bezpečnostních strukturách. Problémem je pochopitelně také organizovaný zločin (často zahraniční) zejména ve formách, jako je korupce, obchod s drogami, prostituce, obchodování s lidmi, nelegální migrace, obchod se zbraněmi nebo padělání platebních dokladů. Možným rizikem, kterému se v globalizovaném světě nelze vyhnout je také šíření epidemií nebo nemocí z exotických krajů. V Praze v roce 2014 bylo 14,2 % objasněných trestných činů spácháno cizinci. Tento podíl je mírně vyšší než podíl cizinců na celkové populaci (cca 13 %).

Minimalizace rizik a následků souvisejících s kriminalitou, zvyšování pocitu bezpečí občanů a posilování jejich důvěry v policii a instituce veřejné správy je cílem prevence kriminality. V oblasti sociální prevence jsou podporovány projekty zaměřené na rizikové skupiny dětí a mládeže a možné oběti trestných činů, především na seniory, tělesně a zdravotně postižené občany. V oblasti situační prevence jde o uplatňování technických opatření, jako je například městský kamerový systém. Pozornost je soustředěna na prevenci majetkové a násilné kriminality, kriminality s rasistickým a extremistickým podtextem a dále na prevenci xenofobie, korupce a na bezpečnost silničního provozu. Důležitou oblastí je dále protidrogová prevence, kterou zabezpečuje síť služeb, mezi které patří organizace specifické primární prevence, léčebná ambulantní a pobytová zařízení, poradenská centra, služby následné péče, terénní programy a nízkoprahová centra.

Na území Prahy se nacházejí dvě vazební věznice (Pankrác a Ruzyně), kde jsou drženi obvinění, kteří byli soudem vzati do vazby (nacházejí se zde nicméně i odsouzení, které nelze z kapacitních důvodů umístit do příslušné věznice pro výkon trestu). Žádná věznice ani detenční zařízení se v Praze nenacházejí. České vězni-

ce jsou dlouhodobě přetíženy s často nevyhovující infrastrukturou. Kapacita českých věznic je kolem 20 tis. Amnestie prezidenta Klause v roce 2013 sice vedla ke snížení počtu vězňů o přibližně 6,5 tis., následně ovšem došlo k růstu počtu vězňů, jejichž počet v roce 2015 již překročil hranici 20 tis. Je zde proto snaha používat ve větším rozsahu alternativní tresty, jakými jsou např. pokuty, veřejně prospěšné práce.

Bezpečnost provozu na pozemních komunikacích je na nevyhovující úrovni. Počet dopravních nehod i podíl nehod na 1 000 obyvatel je v Praze jasně nejvyšší ze všech krajů v ČR. Nejnižší počet dopravních nehod byl zde zaznamenán v roce 2009 (15 583), kdy v platnost vstoupila změna pravidel pro hlášení dopravní nehody policii ČR. Od této doby dochází k nárůstu počtu nehod. V roce 2015 zde došlo k 21 462 nehodám, což ukazuje na mírný nárůst oproti 19 306 nehodám v roce 2014. Podíl požárů na 1 000 obyvatel (1,7) je dlouhodobě v Praze podobný jako v celém Česku (1,7). Počet požárů oproti roku 2013 velmi mírně vzrostl o přibližně 2 %.

ZÁCHRANNÝ BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM

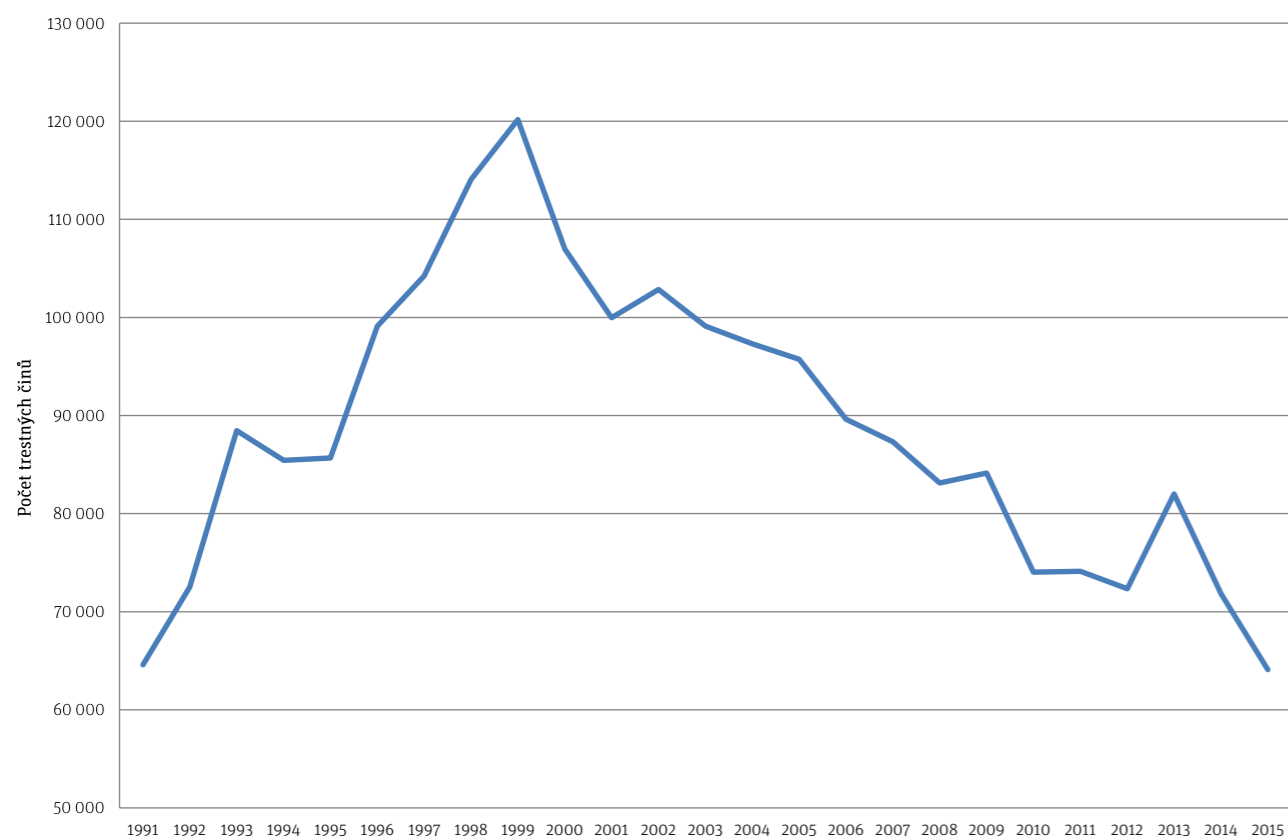
Ochranu obyvatel při mimořádných událostech, krizových situacích a řešení jejich negativních dopadů zajišťuje Záchranný bezpečnostní systém hl. m. Prahy. Jeho základními složkami jsou Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy, Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy, Policie ČR- Správa hl. m. Prahy a Městská policie hl. m. Prahy. Do systému jsou zařazeny i další právnické subjekty umožňující provádění záchranných prací. Záchranný bezpečnostní systém zabezpečuje koordinovaný postup záchranných, pohotovostních a odborných složek, orgánů státní správy a samosprávy, právnických a fyzických osob při likvidaci následků mimořádných událostí na území Prahy. Jeho cílem je zasáhnout při vzniku mimořádné události, poskytovat účinnou pomoc postiženým a minimalizovat nepříznivé následky těchto událostí. Při zabezpečování ochrany zdraví a života obyvatel i návštěvníků města spolupracují složky záchranného bezpečnostního systému s dalšími organizacemi, včetně rozhlasu a televize. Systém ochrany obyvatel Prahy je řízen hlavním městem Prahou v úzké součinnosti s integrovaným záchranným systémem, který koordinuje záchranné a likvidační práce vyžadující součinnost hasičů, policie, zdravotní záchranné služby i sdružení občanů jako jedné složky systému.

Základní složkou záchranného systému je Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy, jejímž hlavním úkolem je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry, ale také zabezpečuje koordinovat postup při přípravě na mimořádných událostech, jako jsou jako živelné pohromy, průmyslové havárie nebo teroristické útoky. Práci profesionálních hasičů doplňují Sbory dobrovolných hasičů. Na území Prahy je v současné době

GRAF / 837.1

Vývoj počtu trestných činů v Praze v letech 1991–2015

[Zdroj: Policie ČR]

11 stanic Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy, 34 sborů dobrovolných hasičů, 8 podnikových hasičských záchranných sborů a 8 podnikových sborů dobrovolných hasičů. Jednotlivé hasičské stanice jsou situovány tak, aby svými dojezdovými vzdálenostmi pokryly celé město. V roce 2013 byla navíc vystavěna nová hasičská stanice v Modřanech, jednalo se o první stanici vystavěnou za peníze ze státního rozpočtu. Kromě oblasti Prahy totiž budou jednotky zasahovat i např. na jižním silničním okruhu.

Základním bodem střednědobých koncepčních plánů a cílů HZS hl. m. Prahy je výstavba nových hasičských stanic za účelem zkrácení dojezdových časů a odpovědného zabezpečení území hl. m. Prahy z hlediska plošného pokrytí, a to zejména vzhledem k stále obtížnějšímu dojezdu zásahových jednotek na místo případu pro složitou dopravní situaci v hl. m. Praze. Podle statistických údajů týkajících se dojezdů jednotek je potřeba budovat zahuštěnou síť hasičských stanic tak, aby dojezdy nepřevyšovaly dobu deseti minut. Podle podlesní výroční zprávy se předpokládá v delším časovém horizontu (po roce 2017) vybudování nových stanic v severním městě, ve Stodůlkách a v Uhříněvsi. Ve střednědobém horizontu jde také o rekonstrukci nevyhovující (mnohonásobně překračující plánovanou životnost) hasičské stanice Holešovicích.

Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy – územní středisko záchranné služby zajišťuje odbornou přednemocniční neodkladnou péči u stavů ohrožujících život obyvatel a návštěvníků Prahy i blízkého okolí. Tato služba je zajišťována systémem „rendez-vous“ posádkami rychlé lékařské pomoci a rychlé zdravotní pomoci. Průměrný dojezdový čas k pacientovi je v Praze dlouhodobě kolem 7 až 8 minut, tedy výrazně nižší než je zákonná doba dojezdu (20 minut). Veškerou činnost řídí zdravotní operační středisko (dispečink), které pro zásahy využívá 19 výjezdových základen I přes dobré výsledky Zdravotnické záchranné služby je pocíťován nedostatek výjezdových základen především v centru města. Je zde proto plán výstavby nových základen. Ve fázi přípravy je výstavba objekt, parkovacích stání pro vozidla záchranné služby v lokalitě u Bulhara (ulice Trocnovská) a v Holešovicích (v ulici Argentinská). V poslední fázi přípravy (tj. před zahájením) je výstavba nové administrativní a provozní budovy záchranné služby v Praze-Troji, u výjezdu tunelového komplexu Blanka. Do této budovy by mělo být přestěhováno ředitelství Zdravotnické záchranné služby hl. m. Prahy, které se nyní nalézá v nevyhovujícím objektu v Korunní ulici.

Policie ČR Správa hlavního města Prahy se dělí na 4 obvodní ředitelství, celkem 47 místních oddělení pořádkové policie, oddělení letiště Ruzyně a 4 oddělení železniční policie na největších pražských nádražích. Dále jsou v Praze 4 oddělení hlídkové služeb a další oddělení jako např. dopravní policie, oddělení služební kynologie, poříční oddělení, odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál atd.

Městská policie hlavního města Prahy byla zřízena pro zabezpečování veřejného pořádku v rámci působnosti celé Prahy. Dělí se na 15 obvodních ředitelství, hlídkový útvar, útvar psůvodů, poříční útvar, útvar řešení přestupků a další složky. Kromě jiného zajišťuje 2 útulky pro opuštěná zvířata (v Troji a Dolních Měcholupech). Činnost pražských strážníků je zaměřena na dopravu, pořádek na ulici nebo ve veřejných prostředcích, vyhledávání pohřešovaných osob, zajištění bezpečnosti při městských akcích a na preventivní akce především pro děti a starší občany. Důraz se klade na hlídkovou činnost v problémových lokalitách a těžko dostupných územích i za pomoci koní. Městská policie provozuje službu na mobilních stanovištích a linku tísňového volání.

V Praze je provozován jednotný systém varování a vyznění. Včasné varování obyvatelstva před hrozící nebo vzniklou mimořádnou událostí, jako jsou živelní pohromy nebo závažné havárie, zajišťuje 431 poplachových sirén, rozmístěných po celé Praze. Z toho 211 elektrických sirén celoplošného systému varování, které jsou v majetku státu, a které jsou schopné generovat pouze akustické signály. Zbylých 220 elektrických sirén jsou v majetku hl. m. Prahy a umožňují poskytnout hlasovou informaci o povaze a druhu hrozícího nebezpečí a způsobu ochrany. Jejich pravidelná kontrola probíhá vždy první středu v měsíci.

Pro zvýšení bezpečnosti občanů i návštěvníků města je v Praze od roku 1998 budován městský kamerový systém. Využívá se i pro monitorování důležitých prostor při mimořádných událostech. Na území města je umístěno 792 kamerových stanovišť a 61 monitorovacích pracovišť. Do kamerového systému je integrováno 229 kamer Technické správy komunikací hl. m. Prahy a 897 kamer Dopravního podniku hl. m. Prahy – Metro.

Pro zabezpečení ochrany obyvatelstva slouží stálé úkryty a stanice metra s ochranným systémem. Na území Prahy je připraveno 768 stálých úkrytů s kapacitou 150 tisíc osob. Přibližně polovina z nich je v majetku obce pro ochranu obyvatel, dětí ve školách a školkách, sociálních a zdravotních zařízeních a polovina ve státní správě, podnikové sféře, službách apod. Mezi stanice metra a přilehlé mezistaniční úseky plně využitelné v rámci ochranného systému metra patří 12 stanic na trase A, 15 stanic na trase B a 7 stanic na trase C. Navíc Strahovský tunel má kapacitu 15 tisíc osob.

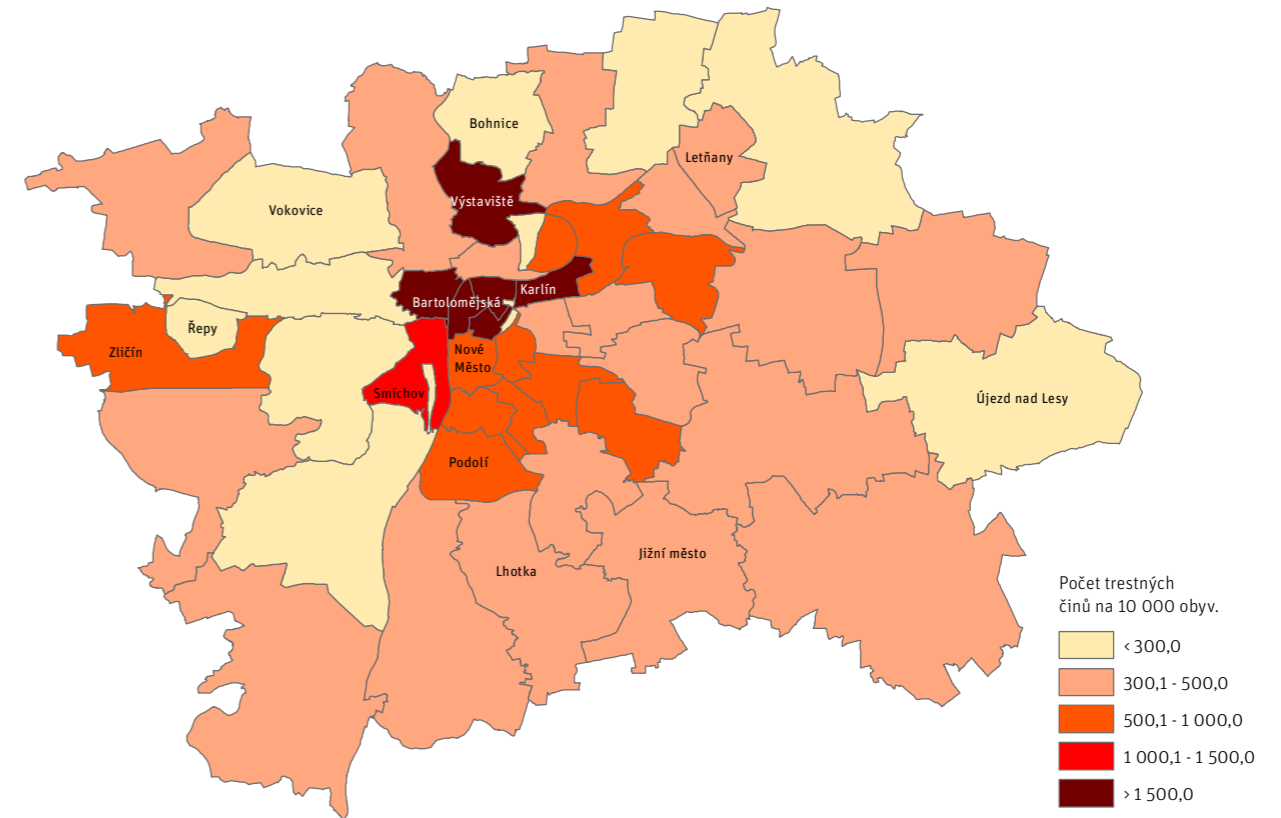
Na území Prahy jsou vymezeny dvě zóny havarijního plánování, které vyznačují oblast v okolí objektu nebo zařízení, ve kterém je umístěna nebezpečná látka. Jde o objekty v Satalicích a v Kyjích. Tyto objekty jsou definované zákonem č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky.

K ochraně obyvatel před povodní slouží komplexní systém protipovodňového opatření, který je popsán v kapitole 712 Protipovodňová opatření.

MAPA / 837.1

Index kriminality

[IPR Praha 2016, zdroj: Policie ČR, 2016]

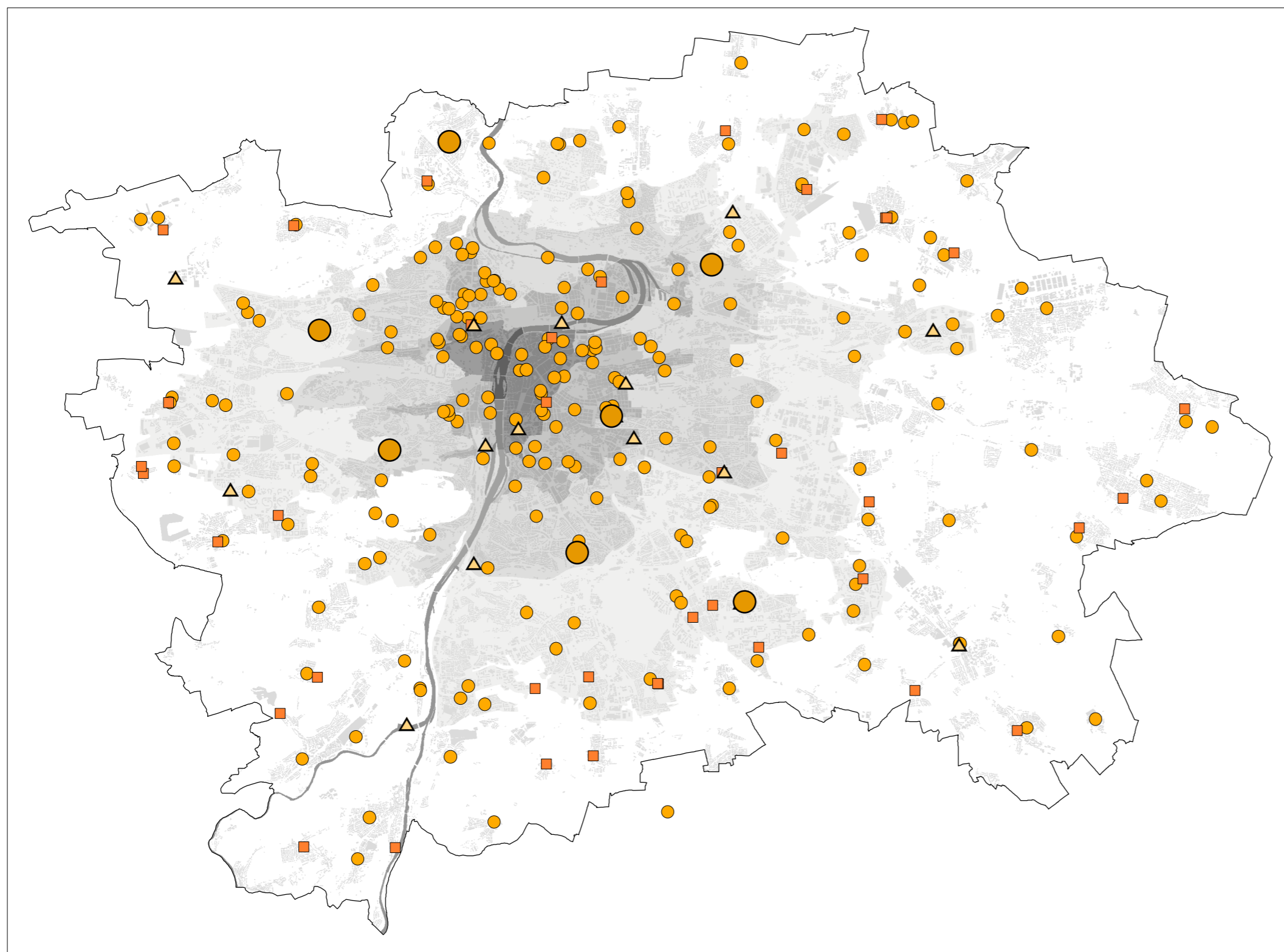

ARMÁDA

Za poslední dva roky došlo v Evropě k zhoršení bezpečnosti situace, resp. zvýšených obav o bezpečnost z důvodu velkého a neukončeného konfliktu na Ukrajině, rozpínání islamistických radikálů na Blízkém východě, chaos a nestabilita v některých afrických státech. Důsledkem konfliktů a válek je velká migrační vlna z těchto států do bohatých zemí Evropské Unie. Česká republika se tak ocitla v nejhorší bezpečnostní situaci za posledních 25 let a navíc je možné očekávat další zvyšování napětí a konfliktů na mezinárodní úrovni. V této době byl proto zpracován Ministerstvem obrany ČR Dlouhodobý výhled pro obranu do roku 2030, kde je zdůrazněna potřeba připravit se na nové výzvy a trendy, které budoucnou mohou ohrožovat bezpečnost celého Česka, Prahy pochopitelně nevyjímaje. Jde především o diverzifikaci ekonomické a politické moci ve světě, kdy větší roli v mezinárodní politice mohou hrát Rusko, Čína či Indie na úrok Spojených států amerických a států EU. Dále pak očekávané trendy jako zvýšený počet migrantů způsobený globálními změnami klimatu či zvyšujícími se socioekonomickými nerovnostmi mezi jednotlivými státy. Opomenout bychom neměli také současné hybridní vedení konfliktu, které spočívá v kombinaci vojenských a nevojenských nástrojů (ekonomické sankce, informační válka, kybernetické útoky atd.), kdy se stí-

rá hranice mezi mírem a válkou, takže a někdy není zřejmé, že válka již probíhá.

Hlavním subjektem obrany Česka je Armáda České republiky, jejíž řídicí instituce sídlí v Praze. Praha je sídlem Ministerstva obrany ČR a Generálního štábu Armády ČR, je zde umístěn Vojenský ústřední archív. Dále v Praze působí Posádkové velitelství Praha a 24. základna dopravního letectva v Praze-Kbelích. Posádku Praha tvoří vojenské útvary a zařízení rozmístěné trvale nebo dočasně na území hlavního města Prahy. Hranice obvodu posádky Praha je totožná s hranicí obvodu katastrálního území hlavního města Prahy. Je orgánem pro zabezpečení chodu posádkové služby hlavního města republiky, celoposádkových akcí za účasti vojsk a pro řešení ostatních posádkových záležitostí, včetně jejich návaznosti na občanskou veřejnost. Posádkové velitelství Praha se podílí se na zajištění protokolárních aktivit prezidenta republiky, parlamentu ČR, vlády a Ministerstva obrany ČR. Zabezpečuje vybrané úkoly a požadavky Ministerstva obrany ČR a Generálního štábu při prezentaci Armády ČR, řídí činnost Čestné stráže AČR a Vojenské hudby AČR. Spolupracuje také se složkami Integrovaného záchranného systému, Magistrátem hlavního města Prahy a úřady městských částí. Armáda také často pomáhá při živelných pohromách, a to především při ničivých povod-

0 | | | | 5 km

	integrováný záchranný systém
	městská a státní policie
	hasičské stanice
	zdravotnická záchranná služba

Prstence města	
	jádru
	střed
	heterogenní město
	modernistické město
	krajina

Ochrana a bezpečnost obyvatel

MAPA / 837.2

[IPR Praha 2016, zdroj: Městská policie HMP, Policie ČR, Hasičský záchranný sbor HMP, MHMP - odbor krizového řízení, Zdravotnická záchranná služba HMP]

ních velkého rozsahu. Kromě toho mohou být ozbrojené síly ČR použity ke střežení důležitých objektů, k posílení Policie ČR při plnění úkolů služby pořádkové policie či ochranné služby i příležitostně k zabezpečení významných kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí.

I přes zvyšující se bezpečnostní hrozby (viz výše) Armáda ČR se dlouhodobě potýká se snižováním finančních prostředků (i když je pravděpodobné, že se bude rozpočet v budoucnu spíše zvyšovat). Armáda ČR vlastní v Praze několik objektů. Již několik let ovšem postupně dochází k redukci posádek, vojenské techniky a materiálu, mimo jiné i k odprodeji velkého množství movitého i nemovitého majetku, který je pro resort ministerstva obrany nepotřebný. Také na území Prahy v posledních letech docházelo k redukci armádního movitého i nemovitého majetku. Ministerstvo obrany prodává (prostřednictvím Agentury hospodaření s nemovitým majetkem MO – Odbor územní správy majetku Praha) nepotřebné pozemky či budovy, které mohou být pro město významnými rezervami pro jiné využití. Prodána byla např. budova garážových stání v Praze 8 – Čimicích, pozemky v Praze 10 – Vršovicích, v Praze 11 – na Chodově. Areál Invalidovny, který byl vážně zasažen povodní v roce 2002, přestal v roce 2014 sloužit jako sídlo Vojenského ústředního archivu, neboť se archiv přestěhoval do Ruzyně, do vhodnějších prostorů v nové budově v areálu Kasárny 17. Listopadu. Od Ministerstva obrany objekt Invalidovny byl předán Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, který hledá vhodného partnera. O budoucím osudu Invalidovny, cenné barokní památky postavené podle projektu Kiliána Ignáce Diezenhofera pro ubytování zmrzačených válečných invalidů, zatím není zcela rozhodnuto. Jednou z idejí je vybudování univerzitního kampusu pro Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Armáda ČR má nicméně v ideové rovině v plánu rekonstruovat některé své objekty (např. Kasárny v Jinonicích).

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

Dlouhodobě nejvyšší koncentrace trestných činů na obyvatele je patrná v historickém jádru města, kde se v průběhu dne vyskytuje velké množství lidí, ať už pracujících či turistů. Index kriminality sice zvyšuje relativně nižší počet rezidentů, i tak, ale centrální policejní okresky (zejména Bartolomějská, Krakovská, Benediktská) patří mezi okresky s nejvyšším absolutním počtem trestných činů. Další oblastí s vysokou mírou kriminality jsou dále vybrané oblasti středu města, jako jsou Karlín, Smíchov či Nové město. Dále jde o s koncentrací velkých nákupních a zábavních center (Výstaviště, Zličín, Letňany). Relativně více trestných činů je také na některých sídlišťích (Jižní město, Lhotka), kde ovšem větší počet obyvatel snižuje hodnotu indexu kriminality. Nejnížší úroveň indexu kriminality naopak nalezneme v okrajových čás-

tech Prahy (Újezd nad Lesy, Vokovice) a na některých sídlištích (Bohnice, Řepy). → MAPA / 837.1

Na území Prahy se nacházejí dva rozsáhlé areály vazebních věznic, a to Vazební věznice Praha – Ruzyně v Praze 6, Ruzyni a Vazební věznice Praha – Pankrác v Praze 4, na Pankráci, kde součástí areálu je i Vazební nemocnice Pankrác. Jak je patrné ze schématu, významná koncentrace zařízení armády se nalézá na území městské části Praha 6, zejména v Dejvicích, kde sídlí Generální štáb Armády ČR, Ministerstvo obrany ČR i Posádkové velitelství Praha.

→ MAPA / 837.2 → MAPA / 837.3

TRENDY

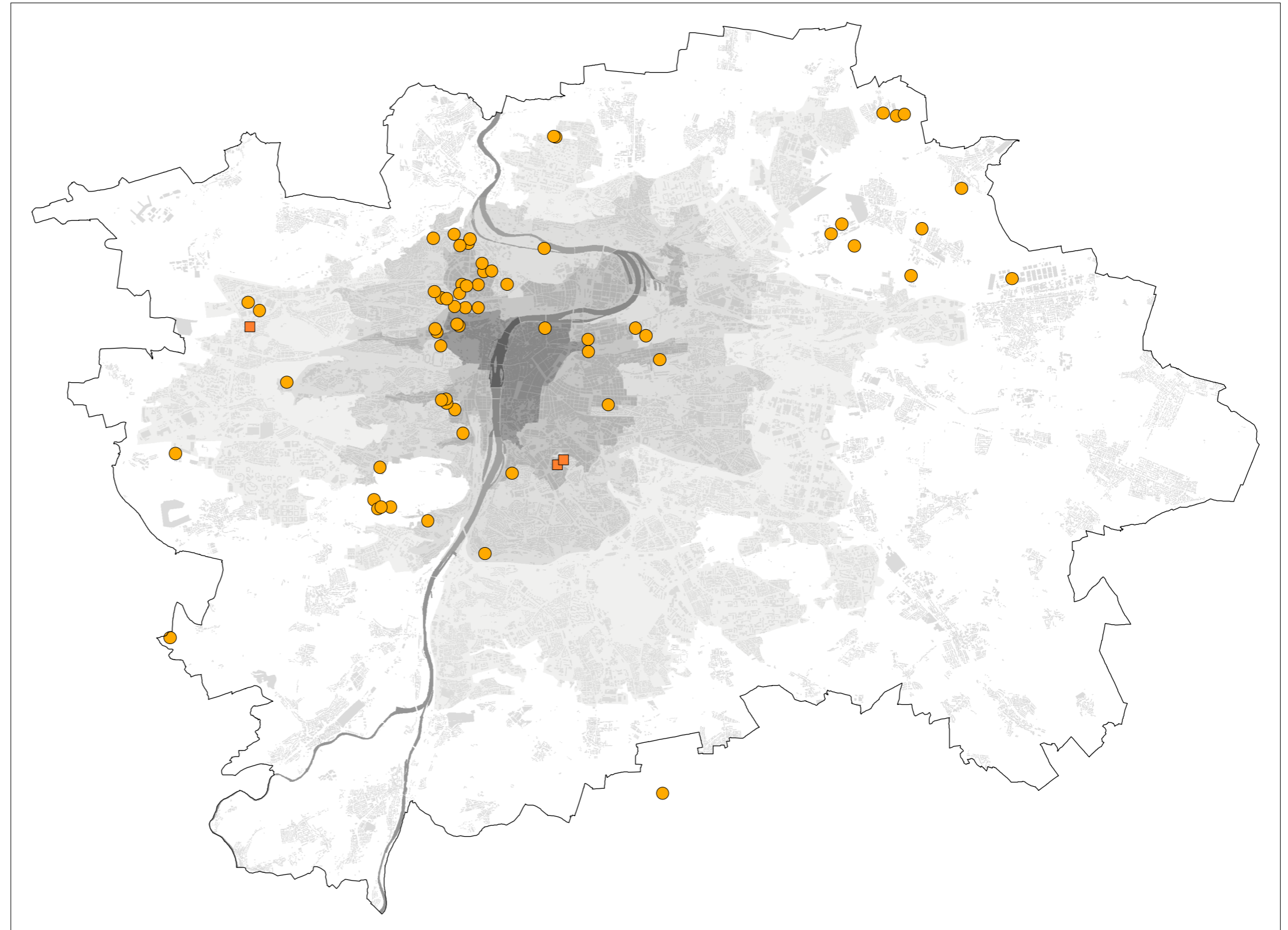
V nejbližší budoucnosti poroste význam prevence ve všech složkách Záchraného bezpečnostního systému, zaměřené na minimalizaci rizik a následků souvisejících s kriminalitou, na zvyšování pocitu bezpečí občanů a posilování jejich důvěry v policii, hasičský sbor a instituce veřejné správy. Cílovými skupinami budou především děti, mládež, senioři, tělesně a zdravotně postižení občané. Zvýšená pozornost bude věnována problému bezdomovectví. Městský kamerový systém jako základ sítě technických opatření proti kriminalitě a vandalismu bude doplňován o další prvky a systémy. Od roku 2009 vzrostl počet kamer ze 491 na současných 792 kamerových stanovišť a 61 monitorovacích pracovišť. Záběry z vybraných kamer městského kamerového systému jsou občanům a zájemcům o situaci a dění v metropoli volně k dispozici na internetovém portálu hl. m. Prahy.

Zvýšený důraz bude kladen na dodržování bezpečnosti silničního provozu, jak preventivně-informačními akcemi, tak zvýšeným postihem řidičů. Složky záchraného bezpečnostního systému Prahy budou zřizovat nová stanoviště tak, aby reagovaly na změny pražského dopravního systému a dojezdové vzdálenosti byly optimální, budou modernizovat používané a zavádět nové technologie a budou i nadále úzce spolupracovat při řešení mimořádných událostí.

Systém protipovodňové ochrany, ochrana metra a s tím spojené možnosti úkrytu obyvatel jsou dále zdokonalovány, dochází k průběžné aktualizaci a digitalizaci povodňových plánů odborem krizového řízení MHMP. Zároveň se provádí pravidelná každoroční cvičení zajišťující připravenost protipovodňové ochrany.

VÝVOJ OD R. 2014

Počet evidovaných trestných činů mezi roky 2014 a 2015 poklesl o více než 10 % (od roku 2013 dokonce o 20 %). Dochází také k růstu objasněnosti trestných činů. Struktura kriminality a její územní průmět zůstává nezměněna. Stejně trendy jako v Praze nalezneme i v celé ČR. Praha stále zůstává oblastí s nejvyšší koncentrací trestných činů a dopravních nehod ze všech českých měst.

● armáda ČR	Prstence města	
■ státní věznice	■ jádro	
	■ střed	
	■ heterogenní město	
	■ modernistické město	
	□ krajina	

Zařízení armády a vězeňství

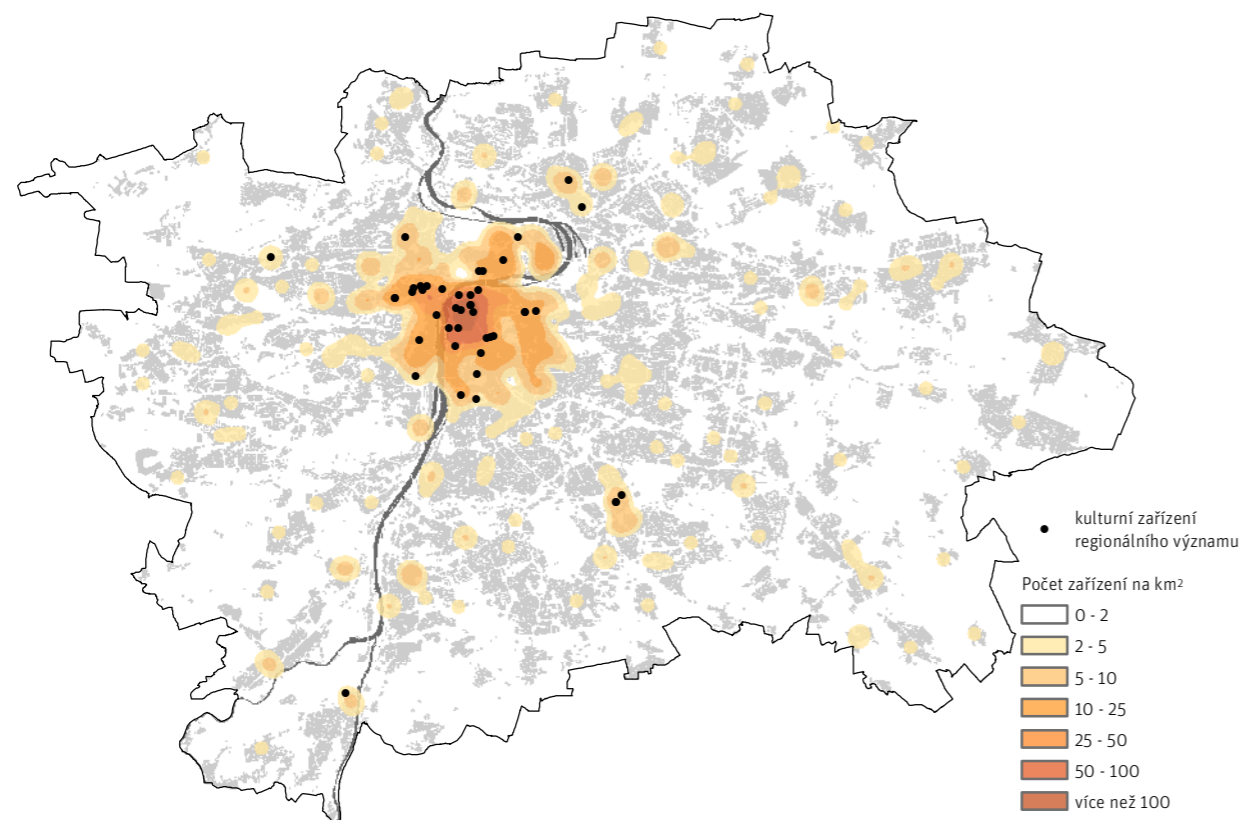
MAPA / 837.3

[IPR Praha 2016, zdroj: Vojenská ubytovací a stavební správa]

MAPA / 838.1

Soustředění kulturních zařízení

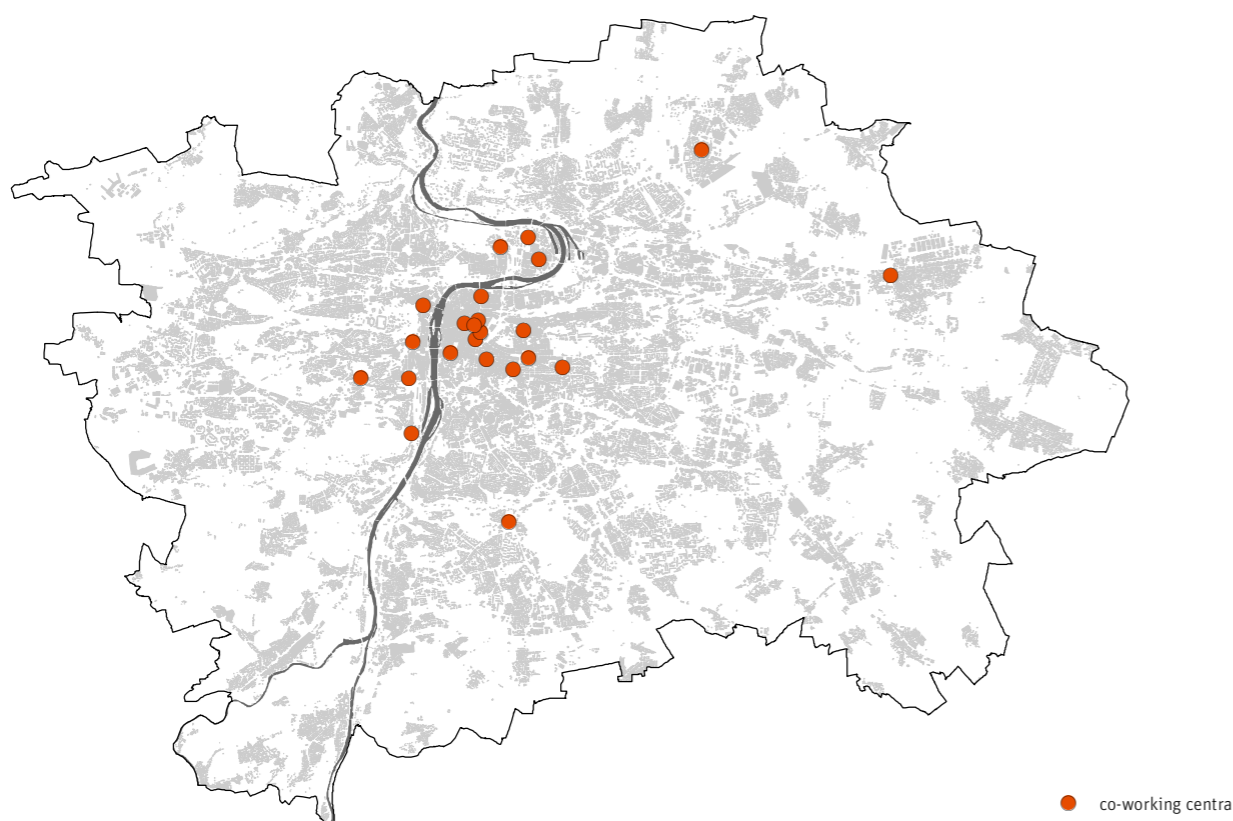
[IPR Praha 2016]

MAPA / 838.2

Coworkingová centra

[IPR Praha 2016]

V prevenci kriminality, sociální a drogové prevenci se bez zásadních změn pokračuje v nastoupených trendech. V posledních letech jsem svědky zhoršování mezinárodní bezpečnostní situace (váleky na Ukrajině a Blízkém východě, migrační krize a teroristické útoky v Evropě) na kterou by se v budoucnu mělo reagovat zvyšováním finančních prostředků alokovaných do zajišťování ochrany obyvatel.

838 – KULTURA**Úvod**

Praha byla vždy místem mísení evropských kultur a jejich příslušníků. Bohatost a rozmanitost kultur je přítomna i dnes a je neoddelitelnou součástí kultury města. Praha je v evropském i celosvětovém kontextu unikátní svou více než tisíciletou historií, která odráží nejen národní dějiny, ale dějiny celé Evropy. Proto je Praha považována za evropskou kulturní metropoli. Jednak vzhledem k jejímu jedinečnému ucelenému souboru stavebních slohů, ale také díky komplexu kulturních hodnot, pocházejících z řady dějinných období. Genius loci historického jádra Prahy, je tvořen jak hmotným, tak nehmotným kulturním dědictvím. Světovou úroveň kulturní značky Prahy potvrzuje zápis historického jádra města na prestižní Seznam světového dědictví UNESCO. Hlavní město Praha také získalo v roce 2014 prestižní titul Kreativní město literatury, který uděluje UNESCO městům s mimořádným významem v tomto uměleckém žánru.

Historický odkaz, hodnota historického dědictví a síla tradice zavazují k udržení a posílení jedinečného postavení Prahy jako uznávané kulturní metropole střední Evropy, jako města festivalů, výstav, kongresů a veletrhů. Bohatý kulturní život má v neposlední řadě pozitivní vliv na celkovou úroveň vzdělání obyvatel města, sehrává nenahraditelnou roli při prezentaci Prahy na mezinárodních fórech, je důležitým marketingovým nástrojem a ekonomickým stimulem. Rozmanitost kulturního života je jedním z významných rysů nezaměnitelné atmosféry Prahy, kterou se Praha odlišuje od jiných světových metropolí. Proto by tato pestrost a rozmanitost měla zůstat předmětem cílené podpory jak ze strany státu, tak města a jednotlivých městských částí.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Praha má mimořádnou roli při srovnání vybavenosti v oblasti kultury v rámci celé ČR. Sídli zde většina kulturních institucí celostátního významu (Národní divadlo Praha, Národní galerie v Praze, Národní muzeum, Národní knihovna České republiky a mnoho dalších). Síť pražských kulturních zařízení v roce 2015 tvořilo celkem 795 kulturních zařízení. V Praze se nachází 69 % divadel a 57 % galerií a muzeí z celé ČR. Praha má v současnosti 49 národních kulturních památek a 2 110 pa-

mátkově chráněných objektů. Těžiště kulturního života Prahy je územně shodné s historickým jádrem Prahy. Nachází se zde většina významných kulturních institucí nadregionálního významu (Židovské muzeum, Akademie múzických umění v Praze, Česká filharmonie, Galerie Rudolfinum, Umělecko-průmyslové muzeum a další). Tyto instituce nabízejí kulturní aktivity jako autentickou součást kulturního života města a jsou využívány jeho obyvateli i návštěvníky. Na území hlavního města Prahy probíhá každoročně také velké množství kulturních akcí a projektů. Některé z nich se odehrávají v historickém jádru, některé mimo něj, v památkových objektech – v historických budovách, zahradách nebo na jiných veřejných prostranstvích.

Zatímco centrum města má nadprůměrnou vybavenost kulturně-komunitními zařízeními, nejvyšším deficitem vybavenosti kulturními zařízeními trpí území sídlišť Letňany-Prosek, Jižní Město, Bohnice-Čimice a velké části území městských částí Praha 6 a Praha 12.

Trend, který bude ovlivňovat vybavenost území kulturní infrastrukturou v následujících letech, bude snaha městských částí o zvyšování kvality života příjemným a podnětným prostředím a v neposlední řadě dostupnost vysoce kvalitních služeb. Aktuální intenzivní kulturní nabídka v některých pražských lokalitách povede k vytváření tematických kulturních a kreativních klusterů (např. Pražský kreativní klastr v centru města, Art District Praha 7). → MAPA / 838.1

Tradičně bohatý kulturní život v Praze se odehrává převážně ve stávajících kulturních zařízeních – v divadlech, koncertních sálech, muzeích, výstavních sálech a galeriích, kulturních střediscích, ale i v církevních objektech, v kulturních a národních kulturních památkách a některých historických budovách. Za vstupné je zpřístupněno 24 národních kulturních památek veřejnosti. Kulturní zařízení jsou zejména v historické části města. Novými kulturními zařízeními jsou multikina budovaná ve vazbě na zázemí návštěvníků, které představuje centrum města, obytná sídliště a nákupní centra. Dalším novým fenoménem v systému kulturních zařízení jsou co-workingová centra, která jsou ohnisky společenského a kulturního života místních komunit. → MAPA / 838.2 → MAPA / 838.3

Mnoho historických budov je prohlášeno národními kulturními památkami nebo spadají pod jiný druh památkové ochrany. Praha má v současné době 49 národních kulturních památek a 2 110 památkově chráněných objektů. Některé z těchto památek však nejsou využívány, chátrají nebo jsou využívány neuspokojivým způsobem, jako např. komplex Masarykova stadionu na Strahově nebo devastované památkově chráněné drážní objekty.

V roce 2015 provedl Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy monitoring a verifikaci dat v oblasti občanské vybavenosti kulturními zařízeními na území města. Počty kulturních zařízení v následujícím výčtu se proto mohou u některých kategorií výrazně lišit oproti předchozím rokům. Síť pražských kultur-

ních zařízení v roce 2015 tvořilo celkem 795 subjektů, z toho 108 divadel a divadelních studií, 29 stálých kin, z toho 11 multikin, 16 koncertních sálů a síní, 5 přírodních amfiteátrů, 95 muzeí včetně 11 budov Národního muzea a 3 budov Muzea hl. m. Prahy a památníků, 177 galerií včetně výstavních síní a 103 veřejných knihoven včetně poboček. V Praze je dále 76 multifunkčních kulturních zařízení, 12 zahraničních kulturních center, 12 kongresových center, 23 co-workingových center, 1 planetárium, 2 hvězdárny a 136 hudebních klubů. Počet těchto zařízení každoročně narůstá. Největší koncentrace kulturních zařízení je v městské části Praha 1. →

MAPA / 838.4

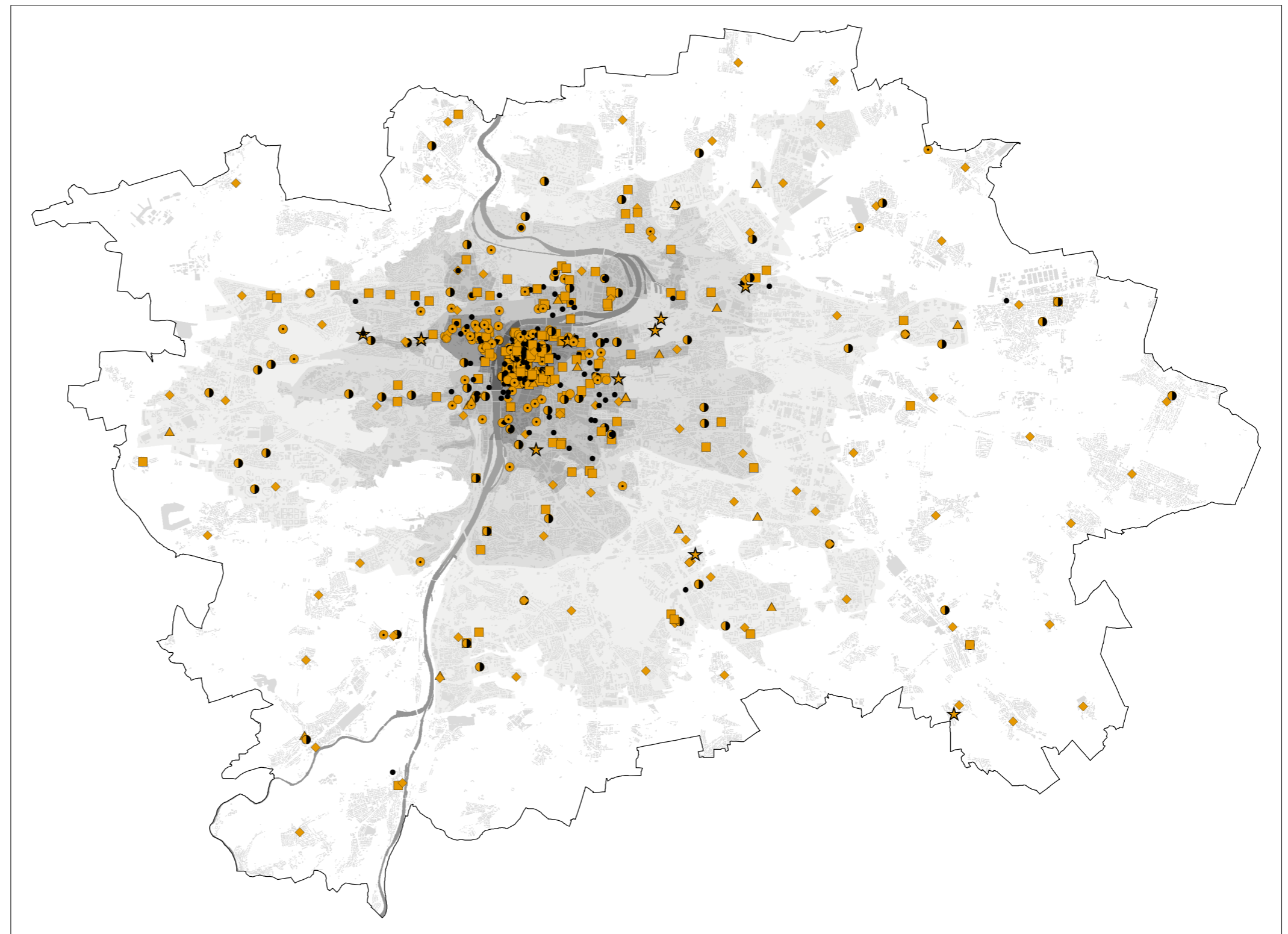
Na území hlavního města Prahy probíhá každoročně také velké množství kulturních akcí a projektů. Některé z nich se odehrávají v historickém jádru, některé mimo něj, v památkových objektech – v historických budovách, zahradách nebo na jiných veřejných prostranstvích, oblíbené pro hudební produkci jsou např. pražské ostrovy apod. Mezi nejvýznamnější události tohoto druhu patří Pražské jaro, Letní slavnosti staré hudby, Festival spisovatelů Praha, Fórum 2000, Festival Zlatá Praha, Czech Press Photo, Designblok, Dny evropského filmu, Tanec Praha, Pražské Quadrenialle, Jeden svět, Khamoro, United Islands, Letní Letná (festival pouličního divadla a cirkusů), Letní shakespearovské slavnosti, Mezinárodní knižní veletrh – Svět knihy, Mezinárodní varhanní festival, Pražská muzejní noc, 4+4 dny v pohybu, Zažít město jinak a další. Všechny tyto projekty a akce významnou měrou přispívají k oživení a zhodnocení objektů i městského interiéru a zároveň zajišťují kontinuitu a předávání zkušeností ve všech uměleckých oborech.

Příznivým rysem Prahy je bezesporu také vysoká koncentrace kulturních kapacit od aktivních uměleckých osobností a seskupení, přes kulturní organizace, vědecké pracovníky, absolventy uměleckých škol až k nezávislé scéně živého umění. V Praze sídlí 30 uměleckých škol, to je 37,5% z celkového počtu 80 uměleckých škol v ČR (SŠ, VŠ, VOŠ). Zejména vysoká koncentrace kulturních institucí v centru města má potenciál kontinuálně posilovat současnou kulturní identitu metropole pro obyvatele města i pro cestovní ruch.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

Město Praha jako celek vyniká mnohvrstevnatou historickou pamětí, krajinnou geografii a unikátním geniem loci. Podle hodnocení ICOMOS z roku 2008 je historické jádro Prahy celosvětově výjimečným a neopakovatelným celkem, jehož konfigurace je v harmonickém souladu s vnitřním urbanistickým a architektonickým charakterem města. Praha je také jako hlavní a největší město Česka ohniskem těch nejdůležitějších kulturních a vzdělávacích institucí.

Těžiště kulturního života Prahy je územně shodné s historickým jádrem Prahy. Nachází se zde většina významných kultur-

0 | | | | | 5 km

- galerie
- divadlo
- ▲ kino
- ◆ knihovna
- koncertní sál
- ★ kongresová centra
- kulturní zařízení multifunkční
- muzeum

- Prstence města
- jádro
 - střed
 - heterogenní město
 - modernistické město
 - krajina

Kulturní instituce

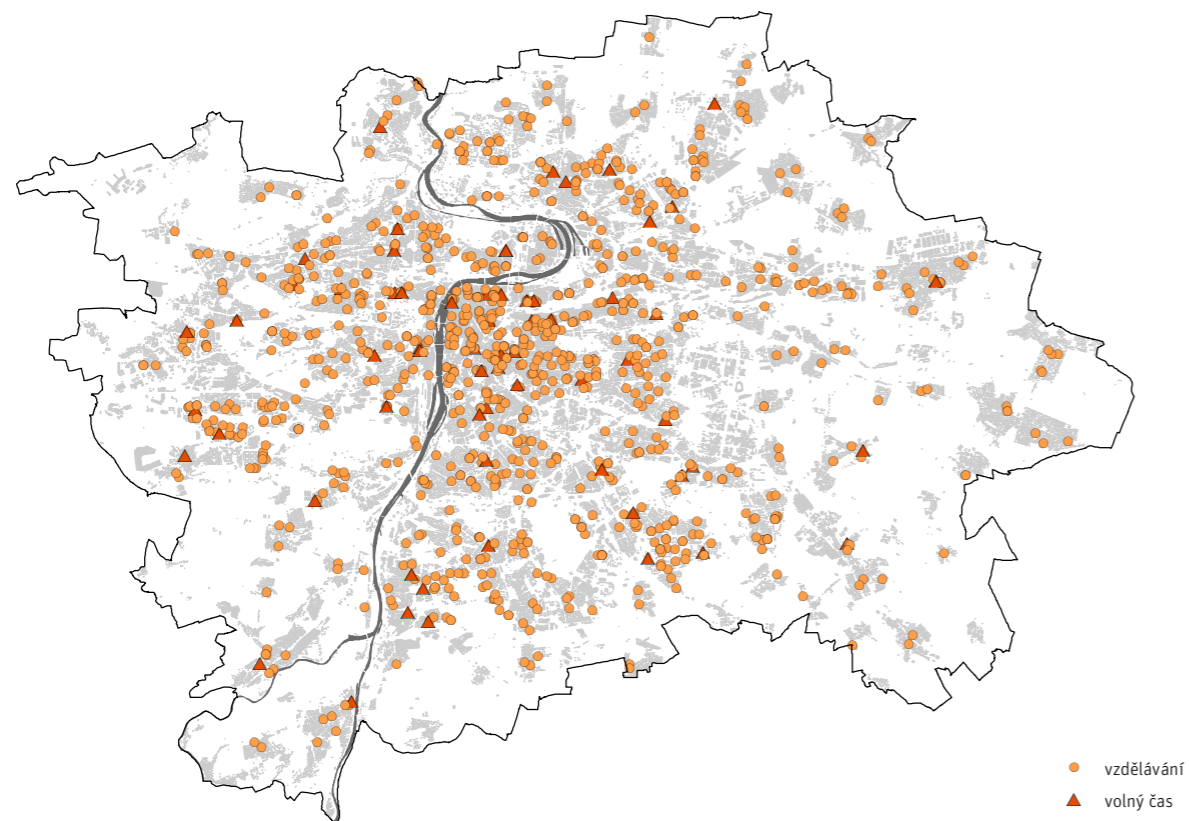
MAPA / 838.4

[IPR Praha 2016]

MAPA / 838.3

Zařízení pro vzdělávání a volný čas

[IPR Praha 2016]

ních institucí, je zde nejvíce kaváren a restaurací. Příkladem může být Židovské muzeum v Praze, které patří mezi nejnavštěvovanější turistické cíle v ČR s návštěvností přes půl milionu turistů ročně. Tyto instituce nabízejí kulturní aktivity jako autentickou součást kulturního života města a jsou využívány jeho obyvateli i návštěvníky. Aktuální intenzivní kulturní nabídka v centru města tvoří potenciál k vytváření tematických kulturních klusterů, jejichž přínosem by bylo nejen posílení roztrášené marketingové a komunikační podpory živé kultury v centru, ale také efektivní management činnosti kulturních subjektů. Praha se inspirovala zkušenostmi ze zahraničí a spustila v roce 2016 pilotní projekt Pražského kreativního klastru, se sídlem v Domě U zlatého rohu v blízkosti Staroměstského náměstí.

Kulturní klastr je definován jako území města, na kterém je umístěna velká koncentrace kulturních a společenských institucí. Kulturní klastry („kulturní čtvrti“) se staly v posledních dvou dekáдах ve světě dynamickým konceptem v rozvoji městského kulturního prostředí. Kulturní klastr může vytvořit zásadní identifikační element pro místní obyvatele a posílit regionální identitu. Vedle faktické hodnoty navyšuje i symbolickou hodnotu místa: stává se jednou z dominant mediálního obrazu a obecné představy o městě.

V centru Prahy lze identifikovat jasný potenciál pro vznik svazku různorodě zaměřených kulturních klusterů na Starém městě, specificky například v úseku mezi Národní třídou a Palachovým

náměstím. Zde se na území o rozloze 0,3 km² nachází nejvyšší koncentrace kulturních institucí a kulturní nabídky ve městě. Nachází se zde: 10 muzeí a galerií (Galerie Rudolfinum, Uměleckoprůmyslové muzeum, Galerie VŠUP, Galerie Klementinum, Galerie Hl. města Prahy v Městské knihovně, České muzeum výtvarných umění, Galerie Jaroslava Fragnera, Muzeum Karlova mostu, Galerie Hollar, Galerie U prstenu), 8 divadel (Divadlo na Zábradlí, Divadlo Viola, Divadlo Disk, Studio Řetězok, Divadlo Ta Fantastika, Lávka, Národní divadlo Marionet, Divadlo u Valšů), 5 uměleckých škol (Filmová a divadelní fakulta Akademie múzických umění, Vysoká škola umělecko-průmyslová, Taneční konzervatoř Hl. města Prahy, Pražská konzervatoř), 3 kina (Ponrepo, Na Perštýně, Městská knihovna), 2 nejvýznamnější knihovny (Městská knihovna v Praze, Národní knihovna České republiky) a 3 hudební kluby (Karlovy lázně, Vagon music club, Blues sklep). Ačkoli není tato struktura institucí konkrétně projektově propojena, animována či společně komunikována jako klastr, fakticky má tato část Starého města výborné podmínky stát se skutečnou pražskou kulturní čtvrtí.

ROLE KULTURNÍCH ZAŘÍZENÍ V ROZVOJI MÍSTNÍCH KOMUNIT

Kulturní zařízení multifunkčního charakteru hrají zásadní roli při posilování místních vazeb a zapojování obyvatel do tvorby lokalit. Zajištěním podmínek pro rozvoj místní kultury, rekreační-

ho sportu a naplnění volného času a stabilních mezigeneračních vztahů město významně podporuje rezidenční spokojenost a identifikaci obyvatel s místem, kde žijí. Zároveň je posílena prevence společensko- patologických jevů. Kulturní zařízení je zájemem pro pěstování sociální soudržnosti a životní úrovně nejen v daných lokalitách, ale i ve městě jako celku.

Na území vnějšího kompaktního města Praha disponuje infrastrukturou sestávající ze zavedených a fungujících organizací a rolí v poskytování vzdělávacích a volnočasových služeb jak dětí a mládeže, tak i dospělých (ZŠ, ZUŠ, DDM, MLP, Sokol, církve, sportovní kluby).

Další hustou sítí subjektů na území města tvoří Domy dětí a mládeže (15), v Evropě celkem unikátní síť základních uměleckých škol (35 ZUŠ) či pobočky Městské knihovny (42). Všechny tyto organizace jsou zřizovány Hl. městem Prahou. V mnoha okrajových městských částech jsou tyto organizace jediným zdrojem kultury, vzdělávání a možnosti trávení volného času zejména pro mladou generaci. Bylo by proto smysluplné pracovat s jejich existující fyzickou infrastrukturou a soustředit se na aktivity a služby, protože jsou potenciálním spojencem v rozvoji komunitního života v lokalitách. Dalším prostorovým potenciálem jsou školy, které vznikaly současně s výstavbou sídlišť v 60. až 90. letech minulého století ve vnějším kompaktním městě a jsou dobře vybavené a prostorově velkorysé. Existuje zde prostor pro budování společenských sálů nebo úpravu venkovních prostor, které by sloužily pro aktivity veřejnosti.

čenských sálů nebo úpravu venkovních prostor, které by sloužily pro aktivity veřejnosti.

ROZBOR VYBAVENOSTI KULTURNĚ KOMUNITNÍMI ZAŘÍZENÍMI

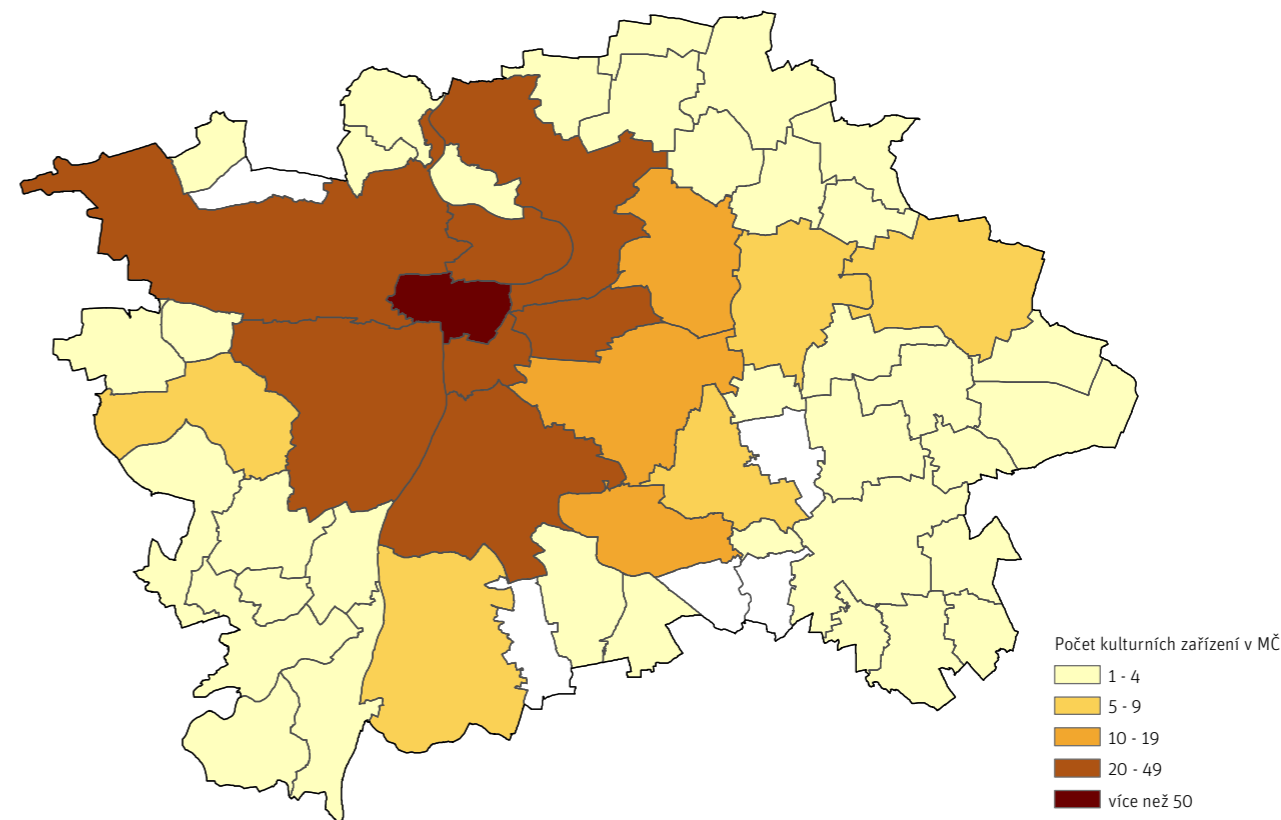
Občanská vybavenost pro prezentaci profesionálního umění na území hl. města Prahy je až na výjimky (chybí koncertní sál pro Českou filharmonii a min. 2 multifunkční sály pro současné živé umění) velmi bohatá a srovnatelná s jinými evropskými metropolemi (např. s Vídní). Chybí však proaktivní přístup města, který by nastavil principy a podmínky měkkých opatření pro rozšíření prostorového zázemí pro práci umělců. Bez prostorového zázemí se nabídka tvorby současného živého umění bude jen těžce vyrovnávat s evropskou scénou.

Zatímco centrum města má nadprůměrnou vybavenost kulturně-komunitními zařízeními (12 budov při počtu 31.996 trvale bydlících obyvatel, stav 2014), nejvyšším deficitem vybavenosti kulturně-komunitními zařízeními trpí území sídlišť Letňany-Prosek, Jižní Město, Bohnice-Čimice a velké části území městských částí Praha 6 a Praha 12. Kulturní domy, které se v těchto lokalitách vyskytují, jsou nefunkční a to jak z hlediska architektury a designu, tak programové nabídky. Služby, které taková centra poskytují, jsou často neatraktivní a neodrážejí skutečné

MAPA / 838.5

Počet kulturních zařízení v městských částech

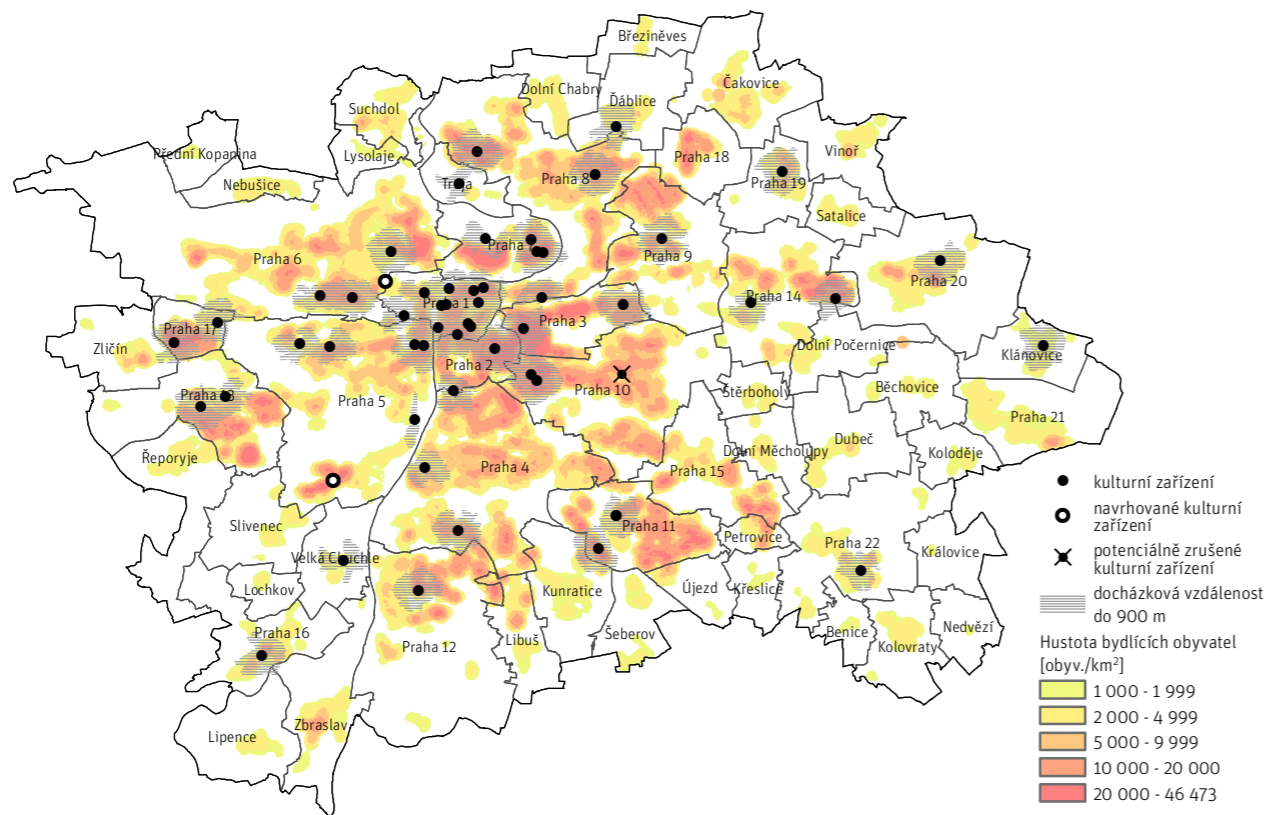
[IPR Praha 2016]

MAPA / 838.6

Dostupnost budov kulturně komunitních kulturních zařízení

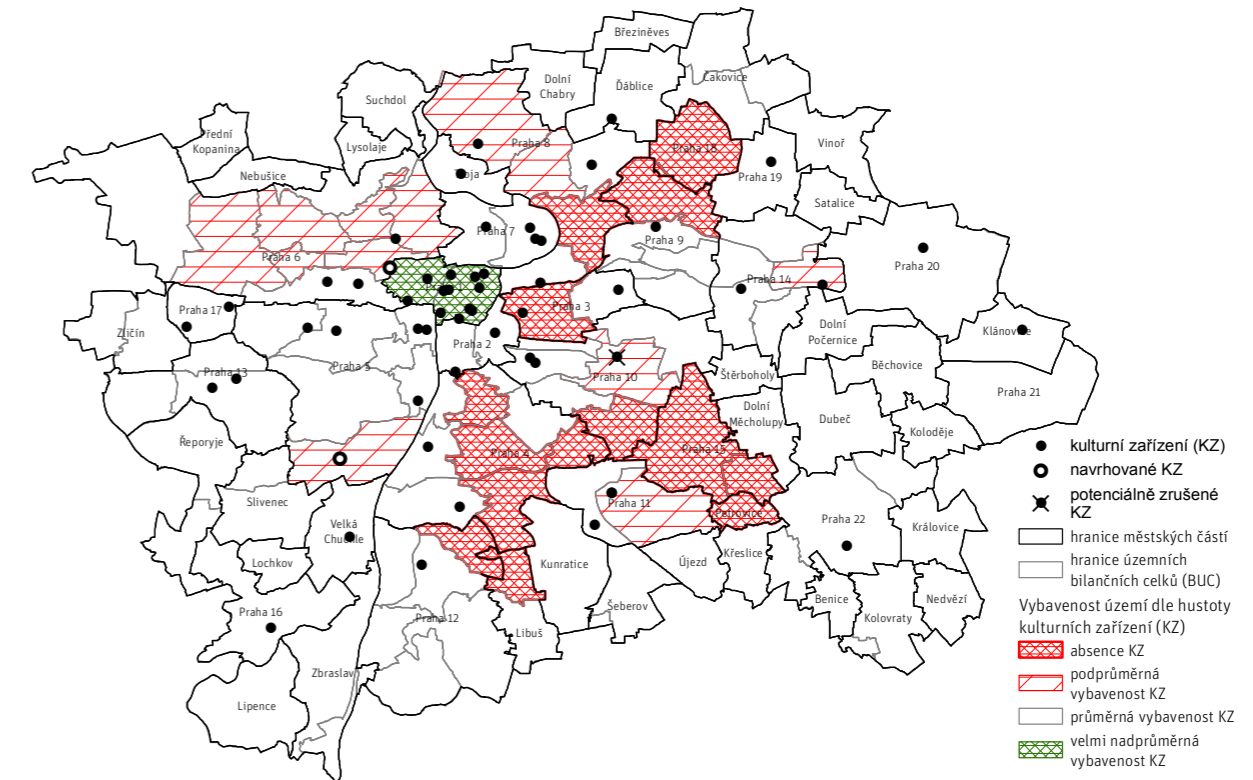
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 838.7

Analýza vybavenosti budovami kulturně komunitních kulturních zařízení (vybavenost 2014, obyvatelstvo 2020)

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

potřeby obyvatel lokality. Přitom se jedná o lokality, kde žije velká část obyvatel Prahy. Důsledkem takové nedostatečné nabídky je nefungující komunitní život (lidé se fakticky nemají kde potkávat), který výrazně oslabuje sociální kontakty i vztah obyvatel k lokalitě. Lidé se pak uchylují k trávení volného času s rodinou a přáteli do nákupních center, která suplují funkce veřejného prostoru. → MAPA / 838.4 → MAPA / 838.5

Proměny hustoty obyvatelstva na území hl. města Prahy do roku 2020 neovlivní příliš dramaticky potřebnost kulturních zařízení, avšak současný reálný identifikovaný deficit dle charakteru území je celkem 11 kulturně komunitních zařízení na celém území města. → MAPA / 838.6 → MAPA / 838.7

SPOTŘEBA, ZAPOJENÍ A ÚČAST NA KULTUŘE

Obyvatelé Prahy žijí neaktivnějším kulturním životem ve srovnání s městy a obcemi celé ČR. K nejoblíbenějším aktivitám v kulturní oblasti v Praze patří návštěva kina či multikina (43 %), návštěva veřejné knihovny (34%), památky (33%) nebo divadelního představení pro dospělé (32 %). Základní význam kulturních aktivit pro většinou část populace tvoří zábava, relaxace a odpočinek.

Současný životní styl Pražanů se o kulturu podstatnou měrou opírá. Jak vyplývá z průzkumu, kulturní aktivity tvoří cel-

kem 62,7 % ze všech aktivit, kterými Pražané tráví svůj volný čas. Praha také nabízí nejvíce divadelních představení ve více než 100 divadlech (největší kapacita sedadel na obyvatele, 130 sedadel na 10tis. obyvatel) v ČR. Návštěvnost divadel je přitom čtyřnásobně vyšší než v ostatních regionech ČR. V Praze je také každoročně evidována nejvyšší částka vynaložená domácnostmi na kulturu v ČR. V současnosti mezi živé tradiční kulturní aktivity v Praze patří řada významných událostí světového formátu, jakou jsou: Pražské jaro, Letní slavnosti staré hudby, Festival spisovatelů Praha, Tanec Praha, Pražské Quadrenniale, Fórum 2000, Festival Zlatá Praha etc.

V roce 2014 došlo k nárůstu návštěvnosti muzeí o 11 % oproti předchozímu roku na 4,49mil. návštěvníků. Šest pražských muzeí patří mezi 10 nejnavštěvovanějších v České republice, jsou to: Muzeum hl. města Prahy (1,2mil.), Vojenský historický ústav Praha (329 tis.), Muzeum Pražského Jezulátka (250 tis.), Národní zemědělské muzeum (244tis.), Národní muzeum (242 tis.) a Národní technické muzeum (231 tis.).

V Praze je také nejvíce zaregistrovaných čtenářů knihoven v ČR. Městská knihovna v Praze je dle počtu výpůjček na prvním místě mezi všemi českými knihovnami. Ve veřejných knihovnách včetně jejich poboček (103) v Praze bylo v roce 2014 registrováno 219 tis. čtenářů, proběhlo 7,58 mil. výpůjček, knihovny navštívilo 27,6mil. návštěvníků a 24,6mil. návštěvníků využilo on-line služby knihoven.

Kulturní nabídka Prahy však zdaleka neslouží jen občanům Prahy, ale i obyvatelům ČR a turistům, kteří za kulturou do Prahy dojíždějí. Praha dominuje mezi českými regiony, kde lidé nejčastěji navštěvují památky. Více než třetina obyvatel ČR (37,2 %) navštíví každoročně některou z pražských památek. V Praze jsou také dvě nejnavštěvovanější české památky: Pražský hrad a Staroměstská radnice.

V roce 2013 si Hlavní město Praha poprvé nechalo zmonitorovat návštěvnost kulturní akce v ulicích. Průzkum proběhl formou monitoringu signalizačních dat z mobilní sítě jednoho českého mobilního operátora. Instalace Signal festivalu (festival světelného designu a instalací ve veřejném prostoru) navštívilo ve dnech konání na čtvrt milionů lidí, z nichž 89,5 % tvořili Češi a 10,5 % zahraniční návštěvníci. Signal festival se tak již v prvním ročníku stal kulturní událostí roku, protože svou návštěvností překonal např. Mezinárodní Filmový Festival Karlovy Vary (128 tis.) nebo hudební festival United Islands of Prague (60 tis.). Průzkum dále prokázal, že 67 % českých návštěvníků festivalu tvořili lidé z Prahy a okolí a zbylých 33 % pak lidé z celé České republiky. Nejvíce návštěvníků festivalu hned po Praze přijelo z Kladna (6 %) a téměř 1/5 cizinců na festivalu tvořili Rusové.

I přes výše jmenovaný výčet pražské kulturní nabídky, není Praha v oblasti kulturních služeb a volnočasových institucí konkurenceschopnou s nejbližšími evropskými me-

tropolemi (Berlín, Vídeň). I přes bohatou strukturu kulturních institucí v Praze, nejsou subjekty dostatečně brány jako klíčoví partneři HMP pro zlepšování kvality života ve městě a pro rozvoj turistického ruchu. Chybí evaluační mechanismy a standardy fungování kulturních institucí. Stejně tak ve větší míře nefunguje spolupráce mezi institucemi navzájem a na institucionální platformě se nevytváří prostor pro trend leadery a nové talenty. Ve srovnání s jinými městy EU Praha investuje méně do rozvoje a modernizace kulturních institucí a jejich služeb.

Bez aktivního propojení kulturního dědictví a institucí s různými cílovými skupinami se nepodaří oživit centrum města autentickou pražskou kulturou a návratem stálých obyvatel. Veřejný prostor je klíčovým médiem pro rozvoj tvůrčí energie Prahy. Dlouhodobým cílem je, aby dění uvnitř budov „prosakovalo“ do veřejného prostoru a veřejný prostor se stal platformou kulturního života v centru města.

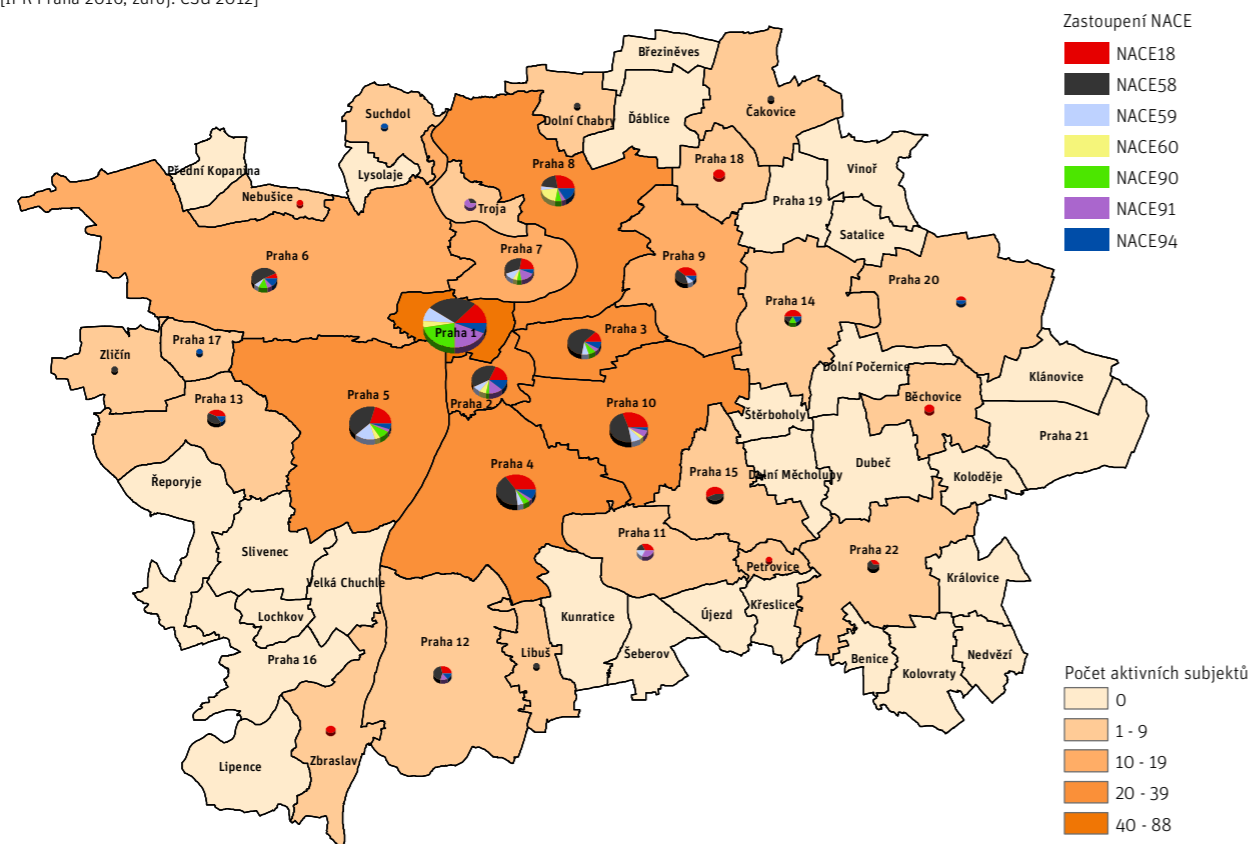
Multikulturalita a otevřenost jsou v současnosti v Praze vnímány převážně jako problém a zdroj potenciálního nebezpečí. Kontakt mezi občany ČR a obyvateli ostatních národností a etnik je velmi malý a nerozvinutý. V Praze chybí pobídky pro import a prezentaci zahraniční kultury. Přestože v Praze tvoří registrovaní cizinci téměř 15 % celkové populace (oproti 4,4 % v rámci celé populace ČR), HMP jim neposkytuje plnohodnotný servis pro kulturní a společenskou integraci.

800

MAPA / 838.8

Aktivní ekonomické subjekty působící v odvětví kulturních průmyslů

[IPR Praha 2016, zdroj: ČSÚ 2012]

LIDÉ A TALENT

Praha se širokou sítí kulturních institucí a uměleckých škol a jedinečným geniem loci nabízí výjimečné zázemí pro kulturní a kreativní průmysly. Jejich na globální úrovni vzrůstající význam pro ekonomiku města a tvorbu pracovních míst s vysokou přidanou hodnotou může přispět k celkové kvalitě života ve městě a budování značky Praha. Praha má také obrovský potenciál aktérů v oblasti kreativního a uměleckého vzdělávání s kvalitní nabídkou vzdělávacích programů. Přítomnost celé škály institucí zaměřujících se na kreativní přístupy ke vzdělávání (muzea, galerie, knihovny, neziskové organizace, Domy dětí a mládeže, ZUŠ, centra ekologické výchovy apod.) v kombinaci s relativně vysokou vzdělaností a rozhledem obyvatel Prahy, lze považovat za dobré výchozí podmínky pro nastupující rozvoj oblasti kreativního vzdělávání jako nového společenského tématu.

Ekonomický růst se odvíjí od talentovaných lidí, kteří tvoří kreativní třídu, super kreativní jádro společnosti, ze kterého vycházejí široce uplatnitelné impulsy pro nové vize, hodnoty a inovace. Praha má jednoznačně nejvyšší index kreativity v ČR: 83,33 (Index kreativity je nástroj kreativní ekonomie, s jehož pomocí je možné analyzovat soubor vybraných územních celků na základě jejich kreativního potenciálu.) V Praze má sídlo 36 % z celkového počtu ekonomických subjektů operujících v odvětvích kulturních průmyslů na území ČR.

Kulturní a kreativní odvětví těží z přítomnosti robustního institucionálního zázemí Prahy v umění a kultuře, který představují národní, krajské a městské kulturní a umělecké instituce a umělecké vysoké školy, které začínajícím tvůrcům poskytují platformu pro výměnu zkušeností a navázání pracovních vazeb. V Praze je množství institucí s kvalitními programy a vzdělávací nabídkou (36 x ZUŠ, DDM hl. města Prahy, 343 muzeí a galerií atd.)

Základním a středním uměleckým školám roste počet žáků, a to navzdory demografickému poklesu.

V působnosti hlavního města Prahy bylo v roce 2015 35 základních uměleckých škol (ZUŠ), z toho 26 ZUŠ zřizovaných hlavním městem Prahou, 2 ZUŠ zřizované městskými částmi, 2 ZUŠ zřizované církví a 5 ZUŠ soukromých zřizovatelů, které navštěvovalo přes 24tis. žáků. Kromě tradičních výtvarných, hudebních, tanečních a literárně-dramatických oborů začaly školy vyučovat také třeba zpracování elektronické hudby, film, média a design. Kulturní a kreativní průmysly v Praze pak mají každoročně příliv více než tisícovky profesionálů z řad absolventů středních odborných uměleckých škol (průměrně 560 absolventů ročně) a vysokých škol uměleckého zaměření (průměrně 600 absolventů).

Nejvíce aktivních ekonomických subjektů působících v odvětví kreativních průmyslů je koncentrováno na území MČ Praha 1 a Praha 4. V těchto dvou MČ je dohromady soustředěno téměř 30% z celkového počtu pražských subjektů z odvětví kreativních

průmyslů, které mají místní jednotky s deseti a více zaměstnanci. V rámci kulturních průmyslů má výsadní postavení MČ Praha 1.

Podle orientačních propočtů provedených na základě dat z Registru ekonomických subjektů, působí v Praze v rámci kulturních průmyslů celkem 45,6 tisíc osob. Nejvýznamnějším odvětvím z hlediska zaměstnanosti jsou vydavatelské činnosti, kde je na území Prahy zaměstnáno více než 12,2 tisíc osob, což představuje 27 % z celkové zaměstnanosti v odvětvích kulturních průmyslů. Druhým nejvýznamnějším odvětvím kulturních průmyslů je tisk a rozmnožování nahraných nosičů, zaměstnávají více než 8,4 tisíc osob.

Silným faktorem rozvoje kulturních a kreativních průmyslů v Praze je od roku 1990 široké spektrum občanských iniciativ, které se aktivně zajímají jak o prostředí, ve kterém žijí, tak i o výkon městské samosprávy. Nová generace mladých tvůrců (designéři, architekti, filmaři, módní návrháři...) plní svědomité úlohu aktérů lokálního rozvoje a míst a jsou novým tipem občanských aktivních profesionálů, kteří se angažují ve veřejném prostoru v obecně prospěšných iniciativách, při řešení různých kauz a v participativním plánování města – kanceláře či studia těchto aktérů (galerie, ateliéry) se často stávají součástí kulturní infrastruktury lokality, ve které působí.

→ MAPA / 838.8

VEŘEJNÁ PODPORA KULTURY

Přestože se v Praze nachází velké množství kulturních institucí, akcí a aktivit, pro kulturu a umění neexistuje ucelený, konsenzuální a aktuální strategický dokument, který by tuto oblast jasně vymezoval v kontextu města a který by navrhoval systémové nástroje její podpory (zejména živého umění a inovativních projektů) jak v celoměstském, tak v lokálním rozměru. Neexistenci dlouhodobé vize pro oblast kultury a její provázání s celkovou vizí města zdánlivě supluje kulturní politika HMP. Ta je však jen velmi obecným dokumentem formulujícím pouze obecné principy podpory a rozvoje kultury a neobsahuje implementační a evaluační mechanismy.

Každé místo, kde kulturní aktivity probíhají, je současně pod vlivem státní správy, kdy podporu kultury vykonává příslušné ministerstvo, a dále samosprávy, kterou vykonávají hlavní město Praha prostřednictvím Magistrátu hl. m. Prahy a zároveň městské části prostřednictvím svých úřadů. Jelikož si každá z těchto složek může definovat kulturu jinak, její podpora směřující do daného místa může mít jiné cíle, přičemž třeba i jediný kulturní subjekt může být příjemcem podpory ze tří těchto zdrojů současně – od státu, města a městské části. V tomto smyslu je synergie a spolupráce všech tří úrovní velkou příležitostí pro zajištění kvalitního vícezdrojového financování profesionálních kulturních aktivit.

Více jak polovina ekonomického výkonu sektoru kultury na území ČR (cca 55 %) připadá na kulturní obory, které jsou umís-

těny na území hlavního města Prahy. Vztah hl. m. Prahy (HMP) k podpoře kultury je pojmenován v dokumentu Koncepte kulturní politiky hlavního města Prahy a město poskytuje podporu těmito prostředky:

- 1) neinvestiční a investiční příspěvky kulturním organizacím zřízovaným městem,
- 2) grantový systém
- 3) partnerství při pořádání kulturních akcí
- 4) finanční příspěvky městským částem
- 5) dary

Pojetí podpory kultury ze strany HMP vychází z principu opouštění pozice přímého provozovatele a zřizovatele kulturních subjektů, a přechod na pozici podporovatele nezávislých kulturních subjektů s tím, že kulturní aktivita by měla v co největší možné míře vycházet z prostředí občanské společnosti. Rozhodování musí být transparentní a sestává z těchto kritérií: uměleckých (umělecká kvalita), ekonomických a společenských (potřebnost aktivit a subjektů pro HMP). Systém veřejné podpory kultury mimo jiné přednostně podporuje ty kulturní projekty a subjekty, jejichž vznik a fungování není schopen zajistit ziskový (podnikatelský sektor). Objem financí z rozpočtu HMP činil v roce 2014 1,7 mld. (kultura, památková péče, cestovní ruch, umělecké školství, celoměstské programy národnostních menšin a integrace cizinců).

Stěžejní povinnost podpory kultury a umění nese hlavní město Praha. Městská část v souvislosti s jí svěřenou působností a povinností klade důraz na zapojení znevýhodněných sociálních skupin do kulturního a společenského života a na rozvoj volnočasových (tedy i kulturních a uměleckých) aktivit dětí a mládeže. Záleží však jenom na ní, jak se rozhodne pro kulturu, jaké příležitosti pro svůj rozvoj a zvýšení kvality života svých občanů vzhledem ke svým specifickým dokáže v rozvoji kultury a umění pro sebe rozpoznat, nakolik se dokáže inspirovat širšími souvislostmi a rámci, které zobrazují jak její vlastní koncepční dokumenty, tak strategické a koncepční dokumenty hl. m. Prahy či ČR.

Neexistují ucelená data, ze kterých by bylo patrné, do jakých lokalit putují prostředky podpory kultury. Takové údaje neshledává ani NIPOS ani Magistrát hlavního města Prahy. Největší prostředky do kultury podle zjištění z veřejně přístupných zdrojů plynou na Praze 3, nejméně na Praze 12. MČ Praha 3 spolu s MČ Praha 1 má také nejvíce rozpracované grantové schéma a poskytuje žadatelům dostatek informací. U některých městských částí naopak nelze požadované údaje snadným způsobem zjistit (Praha 6, 9, 13, 14). Medián, spočítaný na základě údajů, které jsou k dispozici, činí 2 240 000 Kč. U většiny MČ nelze dohledat, kterým subjektům byla grantová podpora přiznána a v jaké výši.

Ačkoliv se v Kulturní politice hl. m. Prahy a Strategickém plánu rozvoje Prahy hovoří o potřebě rovnoměrného rozvoje

území, neexistují systémové nástroje podpory kultury (zejména živého umění a inovativních projektů) v lokálním rozměru. HMP nevidí přínosy a potenciál kulturních aktivit při řešení problémů sociální inkluze, kvality života ve městě, motivace k aktivní participaci a občanství. Praha musí nutně nalézt svou novou roli v rámci kulturního ekosystému Prahy. Ke kvalifikovanému přístupu dosud chybí tři základní nástroje: datová a analytická základna pro oblast kultury, mechanismy evaluace a dlouhodobá vize v oblasti kultury.

TRENDY

Trend, který bude ovlivňovat vybavenost území kulturní infrastrukturou v následujících letech, bude snaha městských částí o zvyšování kvality života příjemným a podnětným prostředím a v neposlední řadě dostupnost vysoce kvalitních služeb.

Aktuální intenzivní kulturní nabídka v některých pražských lokalitách povede k vytváření tematických kulturních a kreativních klastrů (v počátku příprav jsou Pražský kreativní klastr v centru města na Starém městě a Art District 7 v Městské části Praha 7). Ustavením tematických kulturních klastrů město odstraní příčiny jednostrannosti turistické nabídky v centru města (při respektování racionálních alokací turistických aktivit i v dalších částech města) a zefektivní management a prezentaci kulturní identity metropole. Praha bude obohacena o ekonomické benefity plynoucí z propojení kulturního turismu a kulturních a kreativních průmyslů. Optimalizace v oblasti kulturního turismu bude zlepšovat vnější a vnitřní vnímání města jako atraktivního a dynamicky se rozvíjejícího místa. Nicméně do současnosti Praha neměla koncepčně vedenou kreativní čtvrť nebo klastr. Vznik Pražského kreativního klastru na Starém městě a Art Districtu v Městské části Praha 7 jsou pilotními koncepčními aktivitami v této oblasti. V Praze existují i další veřejně neidentifikované avšak spontánně fungující kreativní zóny v městských čtvrtích s industriální minulostí jako jsou Karlín, Vysočany, Hloubětín a Smíchov a v následujícím období se dá očekávat jejich další rozvoj.

Rozvoj kulturního života v Praze v následujícím období také podpoří výstavba nové kulturní infrastruktury. Mezi nejvýznamnější ideové záměry výstavby nové kulturní infrastruktury patří nová budova Muzea hl. města Prahy – Pražské archeologické muzeum, které je směřováno na pozemky v místech bývalého nádraží Praha Těšnov. Další významnou výstavbou je rekonstrukce objektu Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur, na Betlémském náměstí na Praze 1 do podoby muzejně-kulturního celku postaveném na komplexu stávajících historických budov. Významným záměrem je také vybudování nového objektu pobočky místní knihovny Petřiny, která bude plnit i některé funkce na celopražské úrovni.

839 – DUCHOVNÍ SPRÁVA

Úvod

Česká republika je v evropském kontextu vnímána jako země s převažujícím ateistickým přístupem k duchovnímu životu. Přesto na území Prahy existuje řada lokalit, které mají velký nehmotný význam a podílejí se nejen na duchovním životě jejích obyvatel, ale i na vytváření nezaměnitelné identity metropole. V Praze se nachází přes 220 jedinečných církevních staveb, které zde vznikaly po staletí – kláštery, kostely, synagogy, budovy proboštství a děkanství, církevní sbory, fary, semináře, kaple a kapličky, poutní místa, boží muka. Podle SLBD 2011 se k náboženské víře v ČR přihlásilo celkem 2 168 952 osob, což představuje pouhou pětinu obyvatel ČR. Ze sčítání vyplynulo, že největšími církvemi v ČR jsou Církev římskokatolická (1,1 mil osob), Českobratrská církev evangelická (52 tis.) a Církev čsl. Husitská (39 tis.). K dalším početnějším církvím patří Pravoslavná církev v českých zemích, ke které se v roce 2011 přihlásilo 20,5 tis. osob. Hranici deseti tisíc věřících překročily ještě Náboženská společnost Svědkové Jehovovi (13 tis.) a Církev bratrská (11 tis.).

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Praha má na svém území v porovnání s celou Českou republikou zcela výjimečný počet lokalit spojených s významnými historickými událostmi a místa s duchovním významem. Tato místa jsou tvořena hodnotami hmotnými, památkovými a estetickými a jsou cennou příležitostí pro prezentaci města. V Praze se nachází 136 kostelů, 35 klášterů, 35 kaplí, 10 synagog a 4 rotundy. Nejvyšší koncentrace duchovních míst Prahy je územně shodná s historickým jádrem Prahy. Nachází se zde 63 kostelů a většina nejvýznamnějších sakrálních staveb nadregionálního významu (např. Katedrála sv. Víta, Anežský klášter, Staronová synagoga, Pinkasova synagoga, Týnský chrám, Chrám sv. Mikuláše na Starém městě a na Malé straně a další). Ve srovnání největších českých krajů patří Praha ke krajům s nižším % věřících obyvatel, méně věřících obyvatel vykazuje jen Středočeský kraj a kraj Ústecký. Vzhledem k podílu věřících obyvatel v rámci celé ČR, je podíl věřících obyvatel v Praze podobný, představuje také cca pětinu obyvatel Prahy. Trend, který bude ovlivňovat vybavenost duchovní infrastrukturou v následujících letech, je snaha náboženských komunit zlepšovat podmínky pro aktivní komunitní život v lokalitách a budovat si nové zázemí v jednotlivých městských částech (Barrandov, Černý most, Braník, Střešovice, Blatov).

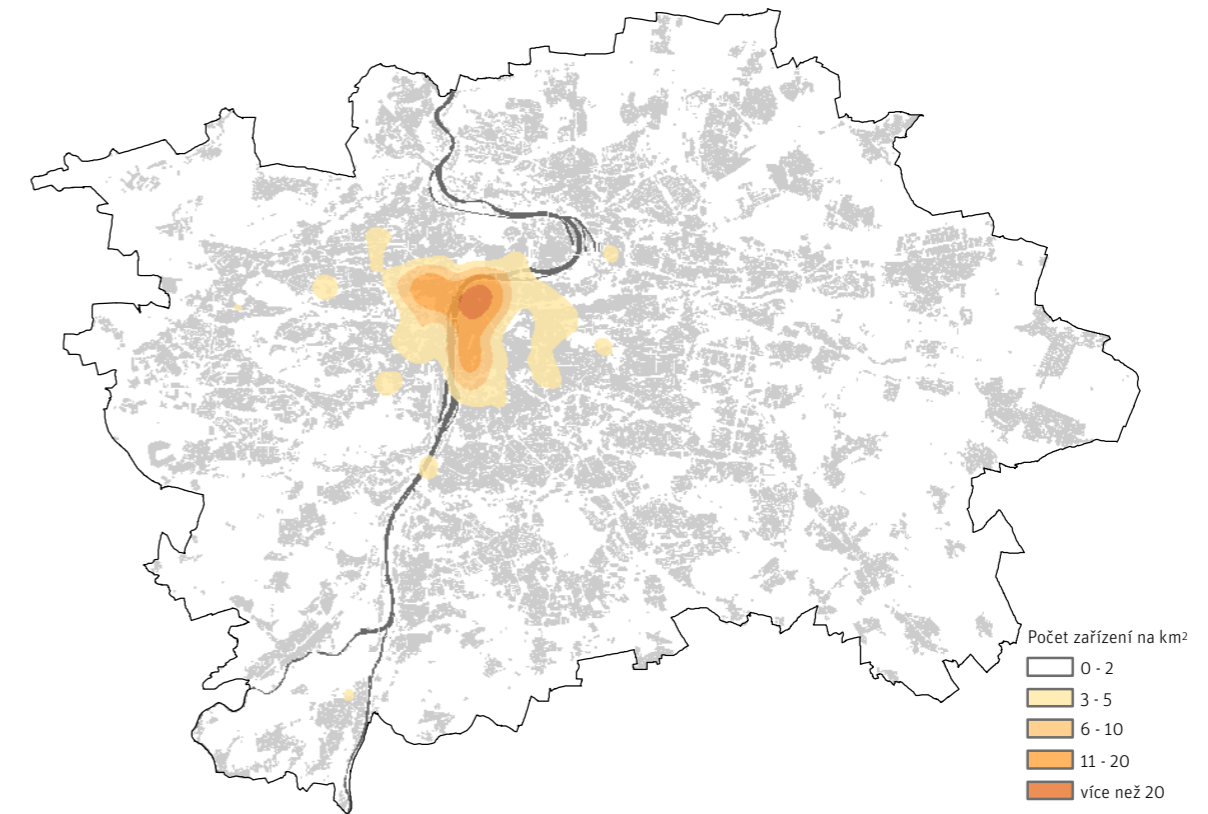
→ MAPA / 839.1

Sakrální stavby jako historicky významné objekty jsou neodmyslitelnou součástí sídel i jejich urbanistické struktury, ne-

MAPA / 839.1

Soustředění duchovních míst

[IPR Praha 2016]

boť jsou i pamětí historického vývoje osídlení a společnosti jako takové. Téměř každá obec byla historicky postavena a rozvíjela se kolem kostela nebo kláštera. Tyto stavby jsou dnes často v ohrožení, a to nejen zanedbáním údržby nebo dokonce demolice, ale též volbou jiného nevhodného využití či znehodnocením jejich výtvarného a prostorového působení v území necitlivými stavebními záměry v jejich bezprostředním okolí. Podstata jejich cennosti a významu tkví v uchování historické paměti a neopakovatelnosti. Jednoznačně nejčetněji jsou v Praze zastoupeny kostely (celkem 136 kostelů z toho 108 památkově chráněných), a to především katolické, což vyplývá ze středoevropské religiózní tradice. Najdeme zde katolické kostely románské, gotické, barokní, ale i zcela novodobé. Mezi nejznámější patří Chrám sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě, kostel Nejsvětějšího srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad, kostel Narození Páně na Loretánském náměstí, kostel Panny Marie před Týnem na Staroměstském náměstí. V Praze je i několik unikátních evangelických kostelů, např. kostel sv. Klimenta na Novém Městě, střešovický evangelický kostel na náměstí Před bateriemi či kostel U Jákovova žebříku v ulici U školské zahrady. Zajímavé jsou kostely církve Českobratrské např. Českobratrský kostel v Braníku na úpatí Branické skály, kostel v Praze 8, v ulici U pošty či bezbarierový kostel na Vinohradech. V Praze najdeme i pravoslavné kostely např. Pravoslavný chrám sv. Cyrila a Metoděje na Novém Městě,

Uspenskij chrám v ulici Jana Želivského na Žižkově. Kostely náleží v Praze mezi nejvyhledávanější turistické cíle.

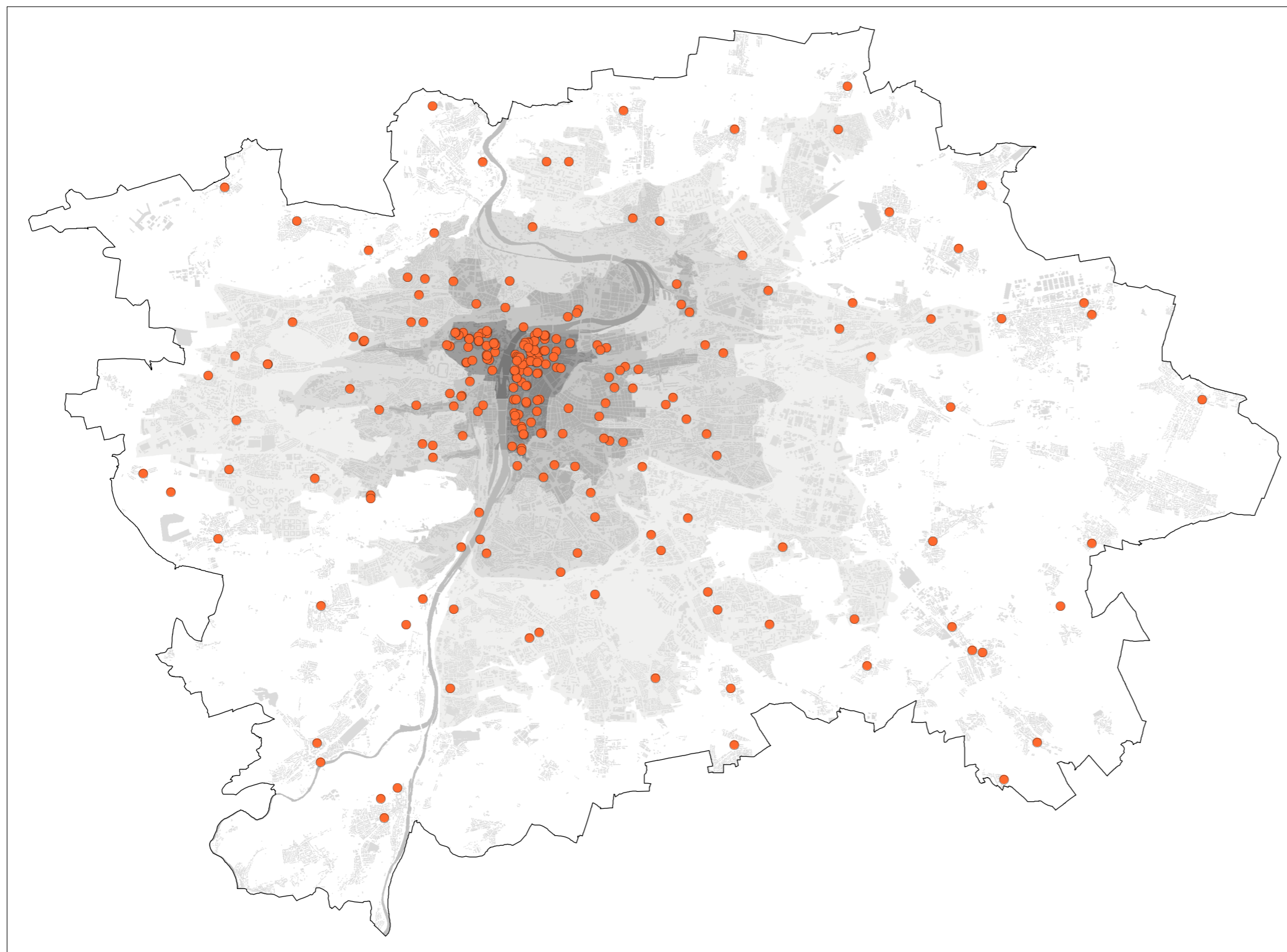
V období středověku a raného novověku představovaly klíčové místo duchovního života kláštery. Na území Prahy je několik ojedinělých klášterů např. na Novém Městě Emauzský klášter ve Vyšehradské ulici a klášter františkánů na Jungmannově náměstí, na Starém Městě Anežský klášter, na Hradčanech klášter kapucínů na Loretánském náměstí a Premonstrátský klášter na Strahově, v Břevnově Břevnovský klášter v Markétské ulici, který je nejstarším českým mužským klášterem založeným roku 993 knížetem Boleslavem II.

Mezi významné sakrální památky patří i románské rotundy – rotunda sv. Kříže v ulici Karolíny Světlé, rotunda sv. Longina v ulici Na rybníčku, rotunda sv. Martina v ulici V pevnosti na Vyšehradě, rotunda sv. Maří Magdaleny v Přední Kopanině.

Připomínkou života významné židovské komunity, která se v Praze usazovala již v průběhu 12. století, především v oblasti dnešního Josefova, jsou synagogy. Z této doby se dodnes uchovává Staronová synagoga patřící k nejstarším církevním památkám na území Prahy. Z 15. stol. pochází gotická Pinkasova synagoga a v 19. stol. byly postaveny další synagogy, Španělská synagoga na Novém Městě, Jubilejní synagoga či Smíchovská synagoga.

Vedle sakrálních staveb najdeme v Praze i několik křížových cest, např. v kostele Panny Marie Královny Míru ve Lhotce,

800

kde se nachází křížová cesta ve výtvarné podobě, na Petříně ve formě cesty s řadou kaplí a božích muk.

K nejvýznamnějším poutním místům v Praze patří Pražské Jezulátko, milostiplnou sošku malého Ježíška najdeme v kostele Panny Marie Vítězné v Praze v Karmelitské ulici v blízkosti Malostranského náměstí. Pražské Jezulátko je uctíváno i v zahraničí. Druhým nejvýznamnějším poutním místem je Loreta, barokní poutní místo s kostelem Narození Páně na Hradčanech.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

Ze schématu rozložení církevních staveb a areálů je patrná koncentrace církevních objektů na území jádra a středu města, kde se významně podílejí na vytvoření genia loci Památkové rezervace v hlavním městě Praze. V centru jsou dnes některé kostely, kláštery, podobně jako paláce, využívány pro účely divadelní, koncertní či výstavní. → MAPA / 839.2

Církevní objekty většinou chybí v novodobé sídlištní zástavbě modernistického města, kde pro společenský život byla stavěna kulturní centra. V posledních letech byla některá sídliště touto vybaveností doplněna. Byla postavena komunitní centra na Jižním Městě a ve Stodůlkách, rezerva pro výstavbu je vymezena na sídlišti Černý most. Nový kostel Neposkvrněného početí Panny Marie byl postaven ve Strašnicích,

V modernistickém městě a krajíně jsou církevní objekty reprezentovány zejména kostely s farnostmi, které dříve byly jediným centrem veškerého společenského života obce.

TRENDY

Trend, který bude ovlivňovat vybavenost duchovní infrastrukturou v následujících letech, je snaha náboženských komunit zlepšovat podmínky pro aktivní komunitní život v lokalitách a budovat si nové zázemí v jednotlivých městských částech (Barrandov, Černý most, Braník, Střešovice, Blatov).

0 5 km

● kostely, kláštery a další sakrální stavby

Prstence města

■ jádro

■ střed

■ heterogenní město

■ modernistické město

□ krajina

Duchovní místa

MAPA / 839.2

[IPR Praha 2016, zdroj: CEDA 2015]

840 Volnočasová infrastruktura

841 – Rekreace

Úvod

Hlavním úkolem rekreačních území Prahy je zajistit podmínky pro oddech, relaxaci a neorganizované pohybové aktivity a prostý pobyt v prostředí přírodě blízkém.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Základní struktura území v Praze vhodných k rekreaci vychází z krajinných daností města, přírodního reliéfu a ze systému městské zeleně. Do města pronikají z vnějšího pásma krajiny nejvýznamnější zelené klíny s rekreačním potenciálem a s dílčí vybaveností: klín Klánovického polesí s Xaverovským hájem, území Divoké a Tiché Šárky, Komořanské polesí s Modřanskou roklí a Kopaninský les. Dále to jsou území víceméně ostrovního typu – Prokopské a Dalejské údolí, masív Kunratického lesa, Hostivařská oblast s jádrem přehrady, trojská kotlina. Areály výrazně regionálního významu s kontrolovaným vstupem jsou dále 2 největší golfové hřiště v Praze – na Zbraslavi a na Černém Mostě. Klíčovým nositelem rekreačních příležitostí města je prostor Vltavy. Historické centrum a město využívají zejména historických zahrad a parků založených v 19. století; nejvýznamnější jsou Petřínské a Letenské sady a obory Stromovka, Hvězda a vrch Vítkov. V širších souvislostech funguje zázemí města v přilehlých oblastech Středočeského kraje, zejména okolí Sázavy, Slapské přehrady a Polabí v okolí Brandýsa nad Labem.

Rekreační celky celoměstského charakteru, které ukazuje mapa/841.1, jsou povětšinou souměrné s územími nejvyšší krajinnářské a přírodní hodnoty. Tyto jsou pro nedostatek jiných rekreačních prostor ohroženy příliš velkým počtem návštěvníků. V prostoru řeky Vltavy je výzvou a zásadním úkolem pro město proměna celého koridoru řeky ve skutečně funkční, živý rekreační prostor v celé své délce průchodu hlavním městem, včetně plynulých vazeb do Středočeského kraje. Dosud chybí propojený systém rekreačních ploch a území pro neorganizovaný nekomerční sport, vybavený pro spontánní sportovně-rekreační pohybové aktivity. Co chybí rovněž, jsou dostatečně kvalitní a kapacitní příležitosti pro sezonní koupání v přírodních vodních plochách a točích a veškeré aktivity spjaté s vodou.

Celoměstsky významným záměrem je dále vybudování rekreačního parku na soutoku Berounky a Vltavy.

Trendem skutečně masového charakteru je vzrůst zájmu o rekreační cyklistiku a o in-line bruslení. Snahou města je postupná revitalizace městských parků s cílem jejich vyšší rekreační užitnosti. → MAPA / 841.1

Rekreace je forma odpočinku nebo činnosti ve volném čase, která je nezbytná pro existenci a rozvoj fyzické a psychické energie člověka. Největší význam má zdravotně preventivní funkce rekreace, spjatá s fyzickým pohybem a pobytem na volném vzduchu. V utváření města jsou důležité nejen ty formy rekreace, které se konají v přírodním prostředí nebo v prostředí přírodě blízkém, ale též v zařízeních, které je za účelem rekreace vytvořeno.

Nejvýznamnějším nositelem stávajících a zejména potenciálních rekreačních příležitostí města je prostor řeky Vltavy s přítokem Berounky, se svými břehy, ostrovy, nábřežími, náplavkami a souvisejícími prostory. Tento v současné době nesourodý prostor, v němž se střídají místa živá a lidmi využívaná s místy ležícími ladem nebo nepřístupnými či využívanými pro zcela nevhodné funkce, je ve své podstatě nejcennějším veřejným prostorem Prahy. Hlavní město učinilo významný krok ke zlepšení situace přijetím uceleného strategického a iniciačního dokumentu Koncepce pražských břehů, který formuloval jednotné zásady správy, dostupnosti, využívání a rozvoje území a nabízí náměty, které je třeba rozpracovat a uvést v život.

Systém uměle založených rekreačních areálů a zařízení s konkrétním zřizovatelem, s hierarchií významu jednotlivých zařízení podle předpokládané spádové oblasti, ukazuje mapa/841.2. Zařízení metropolitního významu jsou výjimečné rozsáhlé areály s celoměstskou nebo vyšší spádovou působností, jako jsou golfové hřiště, Pražská zoologická a Pražská botanická zahrada. Zařízení obvodového či čtvrtového významu jsou pak areály se spádovou působností v oblastech o velikosti správních obvodů, městských částí či čtvrtí, typicky areály pro jezdecké, kynologické cvičiště, koupaliště, loděnice, založené sportovně-rekreační areály volného času, cyklokrosové areály, skateboardová hřiště a podobně. Dětská a veřejně přístupná rekreační hřiště, pobytové louky jsou povětšinou místního významu. Výjimečnou koncentrací aktivit nadmístního a celostátního významu s vysokou návštěvností – Pražské zoologické zahrady, Pražské botanické zahrady a Pražského výstaviště v Bubenči – představuje prostor trojské kotliny.

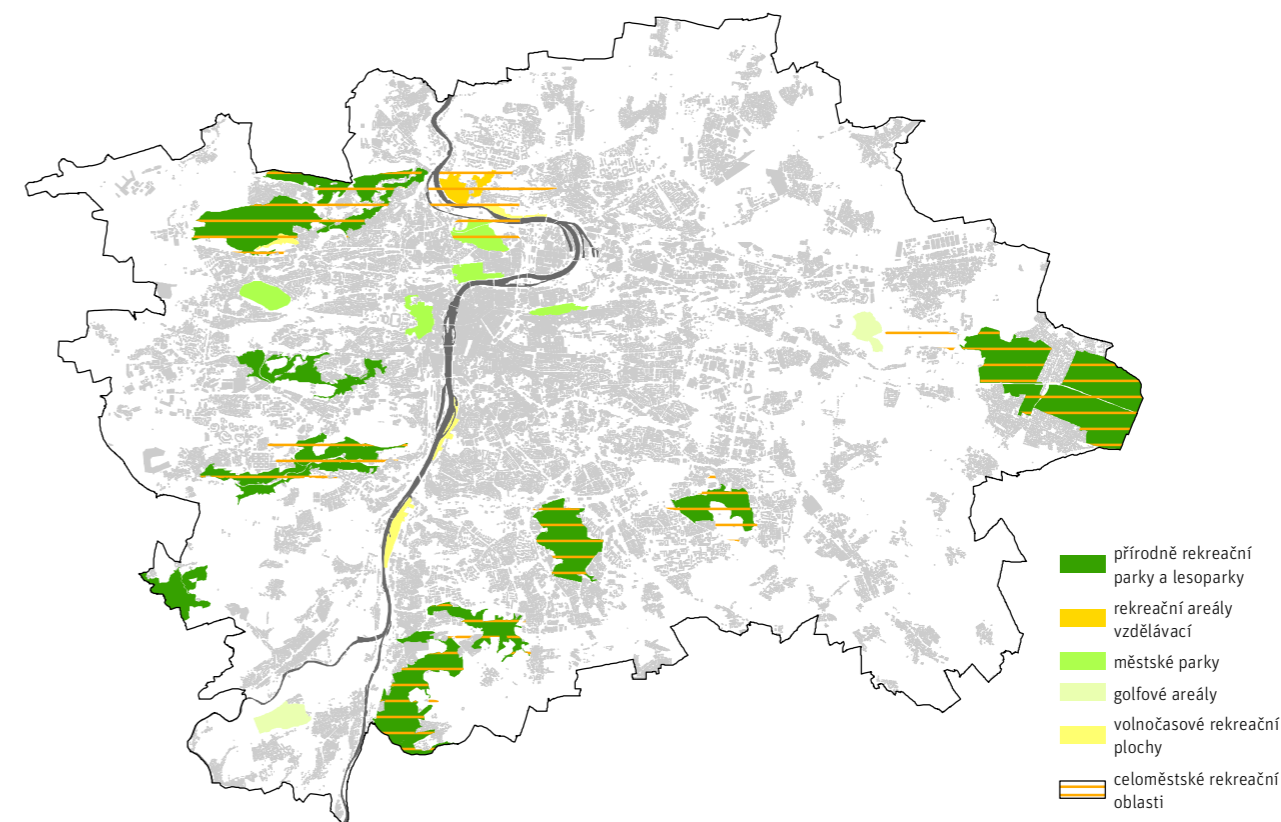
→ MAPA / 841.2

Hlavní město, které rozvoj rekreačního a sportovního využití proklamativně podporuje, se podílí především na budování nebo renovaci dětských hřišť a veřejně přístupných rekreačních

MAPA / 841.1

Rekreační celky - celoměstská úroveň

[IPR Praha 2016]

sportovišť v rámci obytných celků, cyklostezek a cyklotras, tras pro in-line bruslení a na rekonstrukci parků pro rekreační účely. Vzorovou ukázkou je park Ladronka v Praze 6. Výjimečné rekreačně sportovní centrum „Gutovka“ vzniklo např. na hřišti základní školy v Praze 10 ve Strašnicích, ale i při školách v Praze 4, např. rekreační a kondiční areál RAK. Golfové hřiště zaznamenala v uplynulém časovém období značný rozvoj – vzniklo jich několik a další se staví a plánují, většinou s dvojím režimem pro klubové hráče i pro veřejnost; vznikají také krytá zařízení s golfovým simulátorem nebo jednoduché cvičné louky. Poslední privátní realizací je golfové hřiště Golf resort Černý Most na pomezí městských částí Dolní a Horní Počernice. Jezdecké areály povětšinou přešly do komerční sféry, jezdeckví se stalo poměrně lukrativním podnikáním zejména na okraji Prahy a jejím zázemí v regionu.

Součástí rekreačních příležitostí v Praze je cyklistická doprava. Podrobný stav a rozbor je popsán v kapitole 630 Pěší a cyklistická infrastruktura. Řídká síť cyklistické infrastruktury se v Praze pomalu zahušťuje, k uspokojivému stavu zajišťujícímu dostatečně dimenzovaný a bezpečný průjezd pro cyklisty různými směry Prahou je však stále dlouhá cesta. Vzniklé samostatné cyklostezky s kvalitním povrchem jsou většinou kombinovány s pěšími a se strmě se rozmáhajícím in-line bruslením, což současně s přetrvávajícím deficitem těchto komunikací vyvolává jejich

značné přetížení a je zdrojem řady konfliktních situací. Negativem značených tras v kombinaci s automobilovou dopravou, zejména cyklopiktokoridorů, je skutečnost, že vedou ulicemi s neklidnou automobilovou dopravou, nejsou systémově propojeny a nepředstavují pro cyklisty zvýšení bezpečnosti.

V hlavním městě se průběžně uskutečňuje řada sportovních zaměřených, městem nebo jinými subjekty organizovaných akcí různého rozsahu, kterých se mohou účastnit jak jednotlivci, tak celé rodiny. Největší z těchto akcí mají mezinárodní charakter, jako například Prague International Marathon nebo cyklistická Pražská padesátka. Na druhé straně je značně nevyrovnaný rozsah příležitostí pro každodenní hry a neorganizované rekreační sportování v bezprostřední blízkosti bydliště, zejména pro děti a mládež.

Vybavení města pro každodenní hry, relaxaci a rekreační sportování ve volném prostoru má nepopiratelný vztah ke kvalitě života ve městě. Městské části věnují nemalé prostředky na regeneraci dětských hřišť pro nejmladší věkové kategorie dětí a pro rekreační sportování mládeže i dospělých, v posledních letech jich byla značná část opravena, vybavena či zcela nově založena. Jde o to, aby zahušťováním města nezankaly nejen stávající hřiště, ale ani různé „plácky“ a malé parčíky, které nejsou udržovány, naopak aby se hledala místa pro jejich doplnění. → MAPA / 841.3

Z celoměstského pohledu dosud chybí propojený systém rekreačních ploch a území pro neorganizovaný nekomerční sport, vybavený pro spontánní sportovně-rekreační pohybové aktivity. Zejména chybí kultivované, vybavené, dostatečně kapacitní a atraktivní rekreační zázemí v přímé vazbě na centrum města a na největší obytné celky – velká sídliště, kde je nejvyšší koncentrace obyvatel a nejsilnější potřeba krátkodobé denní rekreace.

Celkový rozsah samostatných ploch pro rekreaci podle průzkumu současného stavu využití území v roce 2015 činil cca 516 ha, tj. 1,2 % z rozlohy celého města.

ROZBOR VYBAVENOSTI REKREAČNÍMI ZAŘÍZENÍMI

V rámci analytického výstupu Demografie, bydlení a veřejná vybavenost, zpracovaného IPR v roce 2015, byl proveden rozbor vybavenosti města zařízeními rekreačního typu. Ke zjištění disproporcí ve vybavenosti v různých částech města bylo využito rozdělení Prahy na tzv. bilanční sektory (více v kapitole → 313 Účelové územní jednotky).

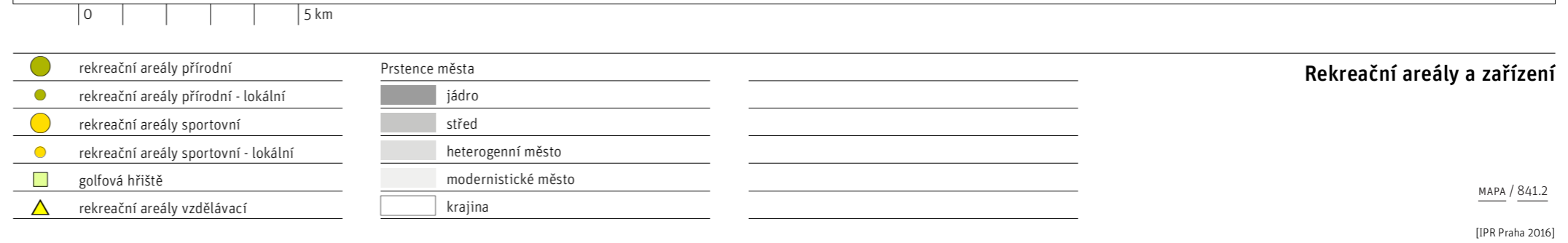
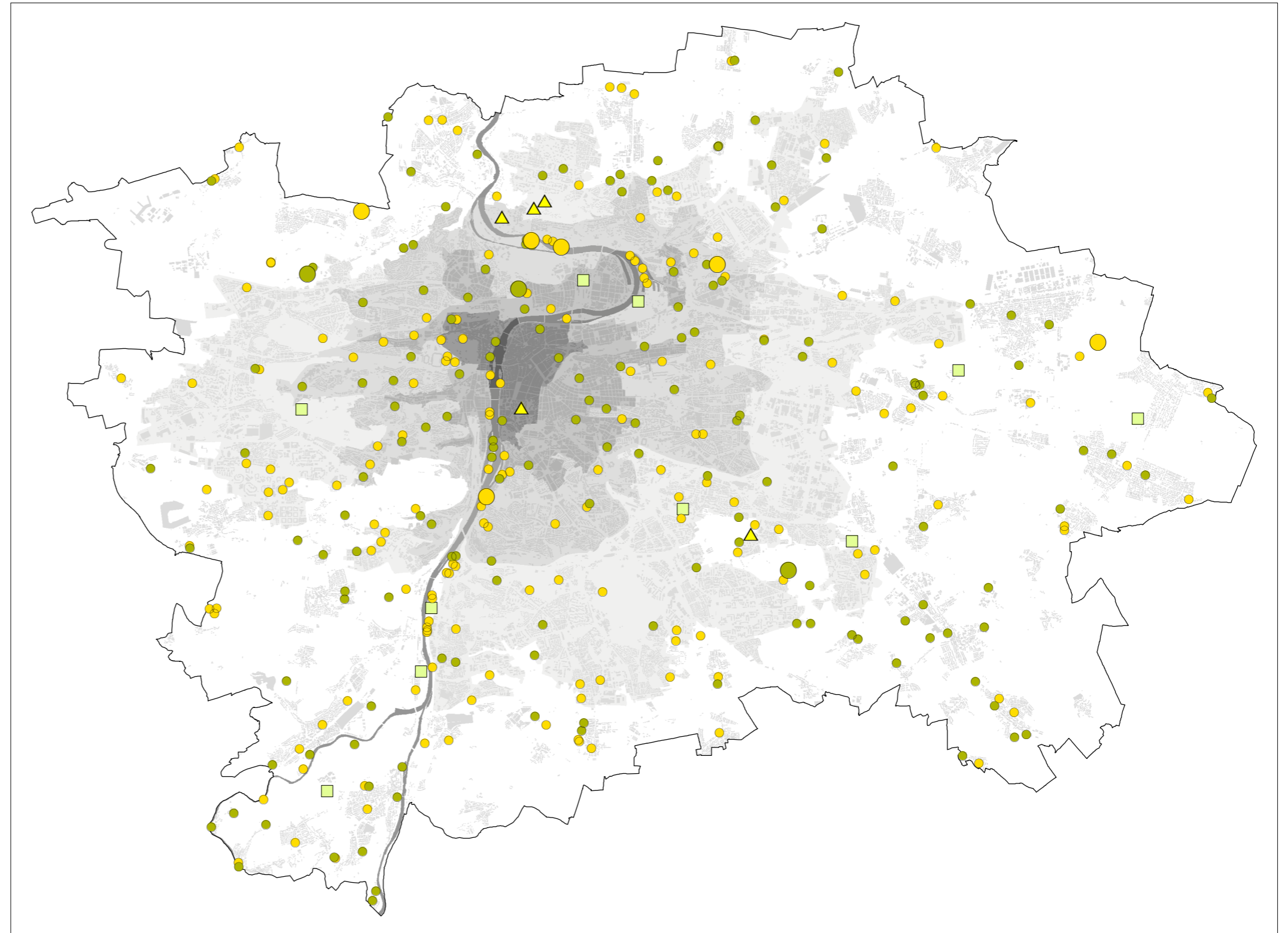
Rozbor vybavenosti Prahy rekreačními zařízeními byl založen na váženém součtu zařízení rekreační vybavenosti při váhovém ohodnocení podle jejich významu/spádovosti, poměřené s počtem obyvatel v bilančních sektorech (poměr je vyjádřen „indexem rekreace“). V úvahu byly vzaty zařízení a areály obvodního a čtvrtového významu s konkrétním zřizovatelem. Existenci parků a jejich vybavenosti, stejně jako veřejně přístupného parteru na sídlištích, analýza přímo nezohledňovala, považuje se za místní vybavenost.

Četnost a hodnota vybavenosti rekreačními zařízeními ve vztahu k počtu obyvatel je z celopražského hlediska nejhorší v centru, jak ukazuje tabulka 841.1. Ačkoli sektor centrum má na svém území absolutně nejvyšší počet rekreačních zařízení, v poměru k počtu obyvatel nabízí úplně nejméně rekreačních příležitostí. Zdaleka nejlepší nabídku rekreačních areálů či zařízení nabízí v poměru počtu obyvatel sektor jihozápadní. Ostatní sektory města disponují řádově obdobnou nabídkou, jen poněkud lepší možnosti naleznou obyvatelé sektoru východního a severozápadního.

→ TAB / 841.1

Rozbor vybavenosti doplňuje analýza dostupnosti zařízení v docházkových vzdálenostech 900m ve vztahu k hustotám bydlících obyvatel na mapě/841.4. Základním zjištěním je, že hlavní město má nabídku rekreačních zařízení značně nerovnoměrně rozmístěnou a většinou mimo oblasti s nejvyššími hustotami obyvatel – což je samozřejmě dáno charakterem této vybavenosti i přirozené vazbě na přírodní krajinné zázemí města. Rozbor rekreační vybavenosti města byl dále zpracován v komplexním pojetí spolu s úvahou o vybavenosti sportovními zařízeními, více v kapitole 842 – Sport a tělovýchova.

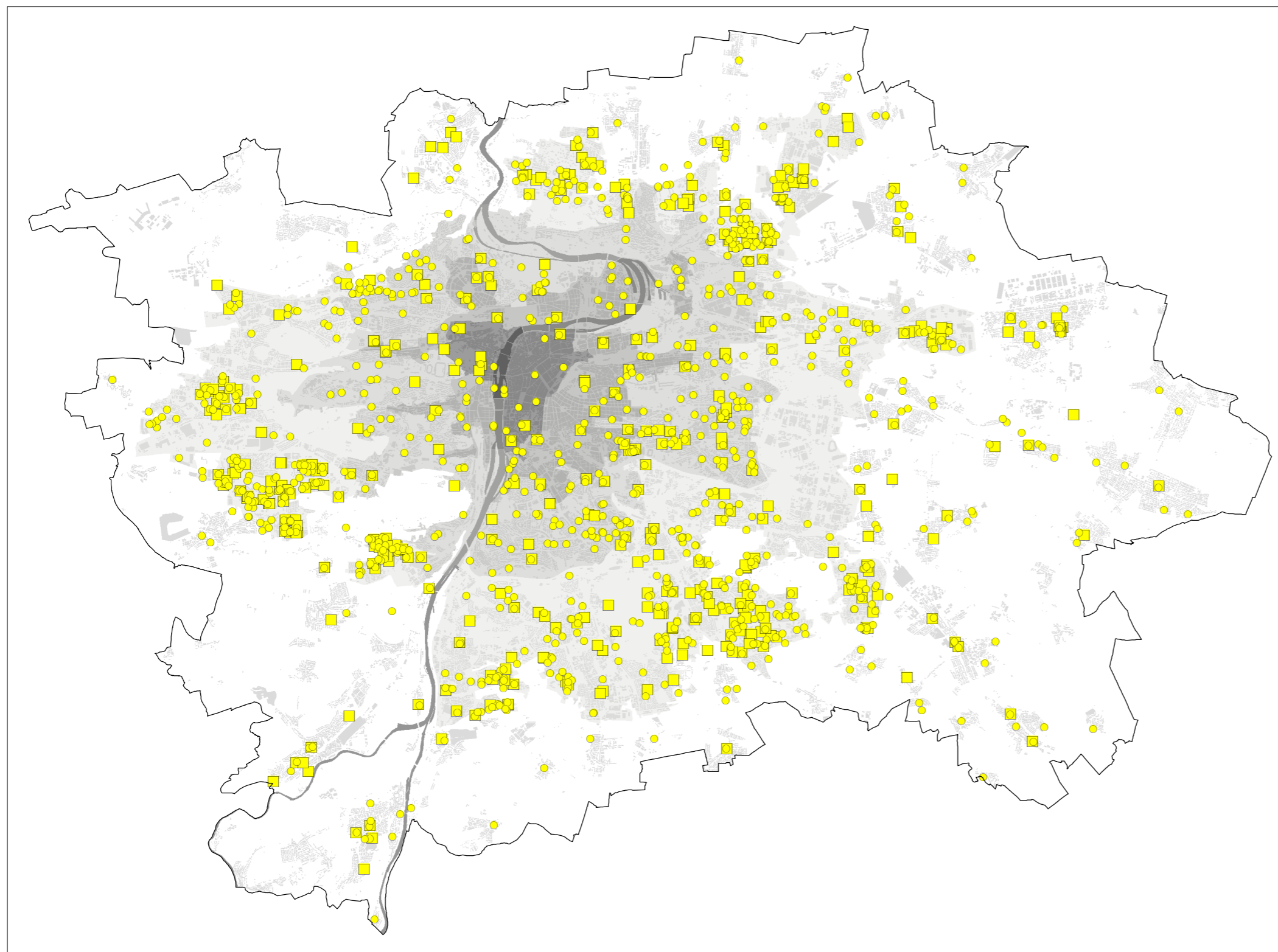
→ MAPA / 841.4

Rekreační areály a zařízení

MAPA / 841.2

[IPR Praha 2016]

■ hřiště, sportoviště
 ● dětská hřiště

Prstence města

■ jádro
 ■ střed
 ■ heterogenní město
 ■ modernistické město
 □ krajina

Dětská hřiště a sportoviště v zástavbě

MAPA / 841.3

[IPR Praha 2016]

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

Rekreační příležitosti jádra jsou koncentrovány zejména na vltavské ostrovy a jejich parkové plochy, malostranské sady a zahrady a rovněž na dostatečně prostorná a vybavená veřejná prostranství s potlačenou automobilovou dopravou. Jedním z nejatraktivnějších prostorů centra je prostor Vltavy, v posledních letech je zřejmá snaha Prahy o kultivaci náplavek a jejich oživení; fenoménem se stala náplavka na Rašínově nábřeží.

STŘED MĚSTA A PRSTENEC HETEROGENNÍHO MĚSTA

Historická struktura centra ze své podstaty nedává velkou možnost plošnému rozšíření rekreačních zařízení. Hustě zastavěné území centra přirozeně nemůže poskytnout dostatek ploch pro neorganizovaný i organizovaný rekreační sport v obytných územích. Mapa 841.4 dokumentuje velký podíl území s vysokou hustotou obyvatel, z nichž nelze pěší chůzí do 900m dosáhnout žádné rekreační zařízení.

Rekreační příležitosti středového prstence jsou koncentrovány zejména na vltavské ostrovy a zelené klíny vnikající do území kompaktního města z vnějšího pásma. Jedním z nejatraktivnějších prostorů centra je zelený klín podél toku Vltavy, pronikající ze severu i jihu téměř do středu Prahy. Území v meandru Vltavy v dolní Libni a Karlíně na Rohanském ostrově je v současné době více příležitostí než živým rekreačním územím. Potenciál rekreace, který skýtá na Smíchově kontakt s řekou Vltavou, je využit jen minimálně v oblasti Císařské louky.

V severní části modernistického města leží prostor trojské kotliny, jejíž přírodní a kulturně-společenské hodnoty jsou nevyčísitelné. Prostor a disponuje aktivitami nadmístního a celostátního významu s vysokou návštěvností – je sídlem Pražské zoologické zahrady, Pražské botanické zahrady a Pražského výstaviště v Bubenci. Území v blízké vazbě na centrum města plní funkce rekreačního, kulturně-poznávacího a společenského zázemí Prahy již v současnosti. Zároveň musí čelit problémům s dopravní obsluhou, rozvoj je ovlivněn limity ochrany přírody a krajiny, existencí záplavového území a v neposlední řadě vyústěním městského okruhu. Území má do budoucna ambice zvýšit svůj rekreační i všeobecně-kulturní potenciál. Stále živý je zájem o vyhlášení tzv. Geoparku Troja s dopady pro ochranu a rozvoj území. Pobřežní zóna, jejíž páteří je bohatě využívaná cyklistická stezka, má velký význam pro každodenní neorganizovanou rekreaci Pražanů. Přetížení stezky návštěvníky je však nárázově tak vysoké, že rekreační a relaxační účín je ohrožen.

TAB / 841.1

Rozbor vybavenosti Prahy rekreačními zařízeními

[Zdroj: IPR 2015]

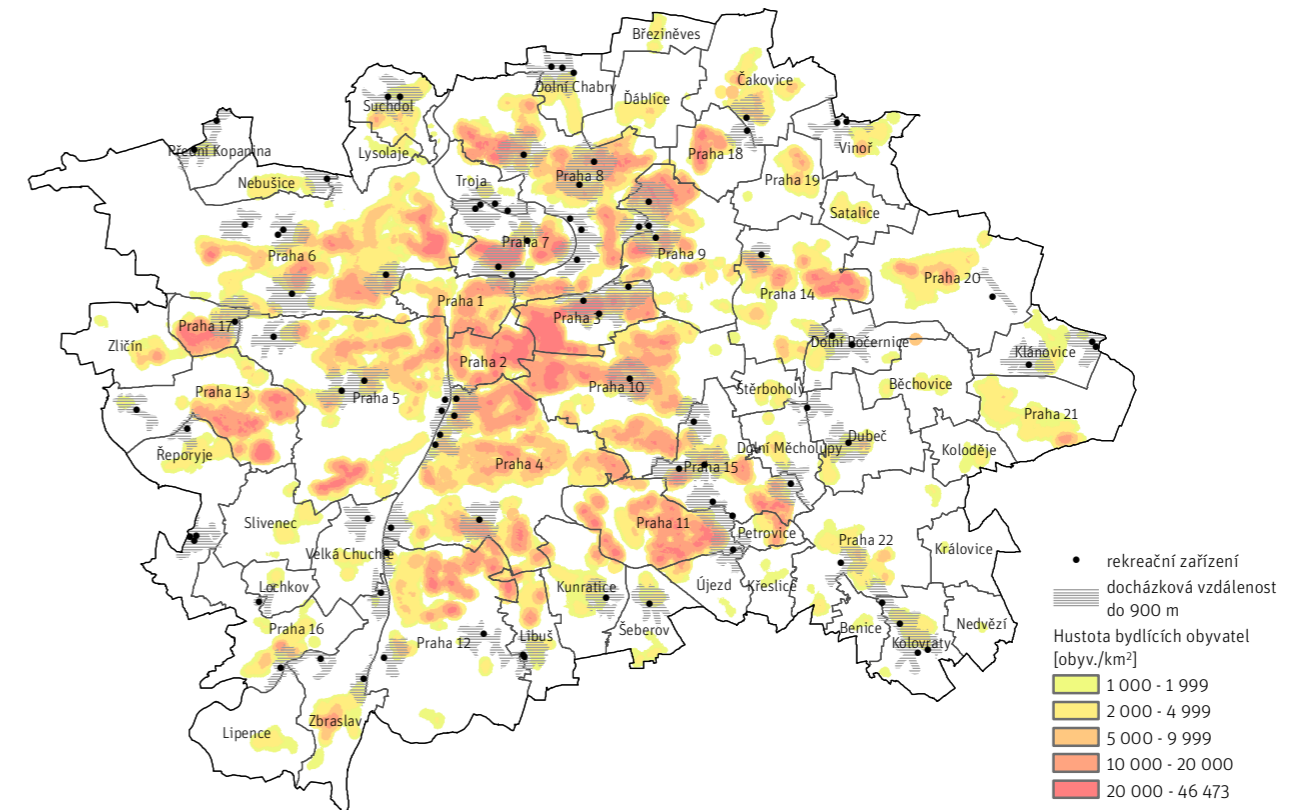
SEKTORY	POČET OBYVATEL	POČET CENTER OBVODNÍHO VÝZNAMU	POČET CENTER ČTVRŤOVÉHO VÝZNAMU	POČET LOKÁLNÍCH REKREAČNÍCH ZAŘÍZENÍ	VÁŽENÝ SOUČET REKREAČNÍCH ZAŘÍZENÍ	INDEX REKREACE	VYHODNOCENÍ
CENTRÁLNÍ	387131	2	17	57	116	0,3	podprůměr
SEVERNÍ	156818	2	10	21	59	0,4	průměr
VÝCHODNÍ	114950	1	7	28	53	0,5	mírně nadprůměr
JIOVÝCHODNÍ	272739	2	16	44	100	0,4	průměr
JIŽNÍ	105842	0	7	19	40	0,4	průměr
JIHOZÁPADNÍ	26380	0	8	24	48	1,8	velmi dobré
ZÁPADNÍ	127810	0	8	28	52	0,4	průměr
SEVEROZÁPADNÍ	60695	2	5	10	33	0,5	mírně nadprůměr
VÁHA		4	3	1			

Index rekreace vyjadřuje poměr váženého součtu rekreačních zařízení a areálů na 1000 obyvatel daného sektoru.

MAPA / 841.4

Dostupnost rekreačních zařízení obvodního a čtvrtového významu

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

800

PRSTENEC MODERNISTICKÉHO MĚSTA

Rozvolněná zástavba především modernistického města poskytuje více prostoru pro zakládání drobnějších rekreačních areálů lokálního nebo čtvrtového významu, než tomu tak je v kompaktní zástavbě zejména středového prstence. Obyvatelé modernistického města mají také dobré vazby do rekreačního zázemí v krajině prstenci, pokud příslušná část prstence takové zázemí poskytuje.

Velké rekreační hodnoty prstence skýtá masiv Kunratického-Michelského lesa, jehož vstupní branou je oblast Roztyl na stejnojmenné stanici metra. Lokalita má rovněž významný rekreační potenciál a je atakována nároky na výstavbu převážně komerčních objektů. Na okraji sídliště Hornoměřolská se vedle stávajících sportovních areálů zformoval nový golfový areál s parametry rekreačního golfu. Přírodní park Košíře – Motol na území městské části Praha 5 zahrnuje několik zvláště chráněných území, golfové hřiště a sportovní areály. Území disponuje významným rekreačním potenciálem zejména pro sídliště Jihozápadního Města. Významnou rezervou pro kultivaci území pro rekreaci je prostor náhorní plošiny Vidoule (Vidoule je současně předmětem vytrvalého investorského zájmu o bytovou výstavbu). V severozápadní části modernistického prstence jsou vázány na oboru Hvězda a na

parkovou osu spojující oboru se Strahovem a na Letenskou pláň a sady. Ukázkou rekreačně sportovního parku je park Ladronka na Břevnově.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Krajinný prstenec poskytuje obyvatelům svých sídel i přilehlých městských prstenců rekreační zázemí převážně v přírodním prostředí, vycházející z krajiných daností města, přírodního reliéfu a z relativně velmi četných pražských lesů. Do města pronikají ze Středočeského kraje zelené klíny Klánovického polesí s Xaverovským hájem, území Divoké a Tiché Šárky, Komořanské polesí s Modřanskou roklí a Kopaninský les a území spíše ostrovního typu – Prokopské a Dalejské údolí a Hostivařská oblast. Klíny se střídají s produkční zemědělskou krajinou, protkanou bariérami dálnic a nadřazených komunikací. Aby mohl být rekreační potenciál pražské krajiny zhodnocen a plně využit, je třeba učinit krajinu prostupnou zejména pro pěší a cyklistiku a doplnit vybavení a aktivity.

Tzv. severní terasa má podmínky pro rekreaci v přírodním prostředí koncentrované do úzkého pásu Čimického a Dáblického háje, které tvoří zázemí sídlištěm v Kobylisích a na Proseku. Draháň je významným zázemím sídliště Bohnice a Čimice.

Na severovýchodním okraji Prahy tvoří Vinořská obora spolu s navazující Satalickou bažantnicí založené rozsáhlé přírodní území, ojedinělý příklad barokní krajinné kompozice. Dnes málo udržované území má význam pro čakovickou oblast a je předmětem zájmu soukromých investorů na realizaci golfového hřiště. Novým přínosem pro rekreaci obyvatel z oblasti Letňan a Čakovice je realizovaná část založeného lesoparku.

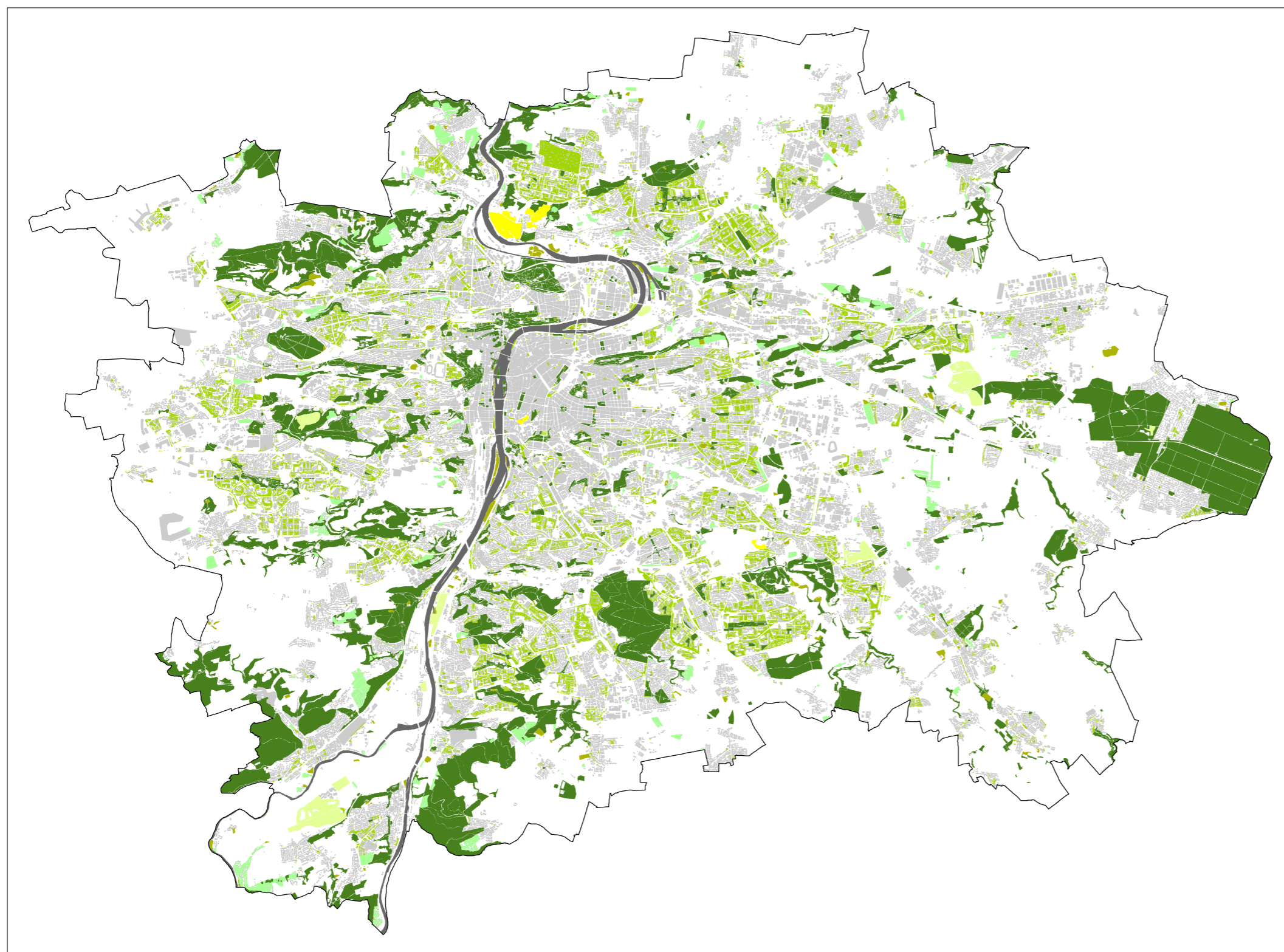
Na východě Prahy dominuje přírodní park Klánovicko-Čihadla s masivem Klánovického lesa, tokem Rokytky a několika rybníky. Vysoký rekreační potenciál tohoto souvislého pásu území má být v blízké budoucnosti umocněn založením rekreačního parku U Čeňku v oblasti Prahy 14-Dolní Počernice, který by měl prioritně sloužit obyvatelům Černého Mostu. Jako privátní investice zde již vznikl nový golfový areál, druhý největší v Praze. V Klánovickém lese byl městem odmítnut zájem soukromého investora na výstavbu dalšího golfového areálu.

V jihovýchodních částech města jsou rekreační příležitosti ve vazbě na zelené plochy soustředěny na oblast Trojmezí a navazující přírodní park Hostivař – Záběhlice, který jsou součástí zeleného rozhraní města a krajiny. Vysoký rekreační potenciál Trojmezí byl donedávna rozporován soukromými vlastníky území – developerskými společnostmi, které upřednostňují zájmy na výstavbu nové obytné čtvrti. Hostivařské polesí v přírodním

parku Hostivař – Záběhlice je rekreačním zázemím velkých sídlišť Jižního Města a Zahradního Města, které byly svou koncepcí založení plánovány právě jako zahradní města obklopená zelení. JV Okraj Prahy je více než živým fungujícím rekreačním prostorem zatím jen příležitostí ke zhodnocení svého rekreačního potenciálu, který skýtá okolí vodotečí Botiče a Rokytky.

V jižní části města je stěžejní koncentrace rekreačních příležitostí i jejich budoucího potenciálu ve vazbě na živý pravý břeh Vltavy s mnoha aktivitami (cyklostezkou, golfovým areálem, mnoha loděnicemi) a dále ve vazbě na lesní plochy zejména na Praze 12, kde sídlištěm tvoří významné rekreační zázemí přírodní park Modřanská rokle – Cholupice, Komořanské polesí a území Michelského – Kunratického lesa. Oblast skrývá další rekreační potenciál k širšímu využívání.

Jihozápad je oblastí s velmi vysokým rekreačním potenciálem v současnosti i v budoucnosti, což je dáno jak existencí přírodního parku Radotínsko-chuchelský háj, tak zejména řek Vltavy a Berounky s jejich soutokem. Koncentrace rekreačních aktivit se objevuje na březích Berounky v Radotíně. Park Radotínsko – chuchelský háj na území městských částí Radotín, Lochkova a Zadní Kopaniny částečně zasahuje do chráněné krajinné oblasti Český kras. S řadou zvláště chráněných území je též významnou těžební oblastí s několika aktivními lomy. Okolo Zadní Kopaniny je vý-

	lesoparky a parky
	parkově upravené plochy
	rekreační plochy
	golfová hřiště
	zahrádkové osady
	ZOO, botanické zahrady, ekocentra

Rekreační oblasti

MAPA / 841.5

[IPR Praha 2016]

razná koncentrace rekreačního jezdeckví. Na území Zbraslavi vznikl golfový areál a připravuje výstavbu druhého hřiště. Celoměstsky významným záměrem Prahy je vybudování rekreačního parku na soutoku Berounky a Vltavy o rozloze přes tisíc hektarů, přesahující do Středočeského kraje. Předpokládaná podoba budoucího celoměstského rekreačního areálu byla vtělena do územního plánu, ústředním bodem mělo být budování vodních nádrží pro rekreační koupání a další aktivity spjaté s vodním prvkem, kterému by předcházel dlouhodobý proces těžby štěrkopísku, což by způsobilo v tomto cca 20–30-tiletém mezidobí výpadek rekreační atraktivitu nivy Berounky i celé oblasti. Současné vedení města tuto koncepci přehodnocuje; Praha zadala přípravu nové koncepce rozvoje území.

Západnímu části krajinného prstence dominuje přírodní park Prokopské a Dalejské údolí s mnoha přírodní i krajinářsky vysoce cennými chráněnými územími. Park tvoří významné rekreační zázemí Jihozápadního Města a barrandovského sídliště a kromě toho je i celopražsky vyhledávanou lokalitou. Velká koncentrace návštěvníků je zároveň příčinou ohrožení tohoto cenného území. Zahrnuje i oblast Dívčích hradů, území s velkým potenciálem pro rekreaci a rozvoj zeleně, toto exkluzivně položené území v panoramatu Prahy je zároveň předmětem investorského zájmu o lukrativní výstavbu.

V severozápadní části krajiny dominuje přírodní park Lysolaje-Šárka s mnoha zvláště chráněnými územími s velkou celoměstskou působností, tvořící významné rekreační zázemí celé Praze 6. Aktivity (sportovní areály, autokempink a další) jsou koncentrovány v oblasti přehrady Džbán, kde se rovněž střetávají požadavky na intenzivnější a efektivnější komerční využití s ochranou přírody.

→ MAPA / 841.5

TRENDY

Trendem projevujícím se v plochách parků je intenzivní zájem všech městských částí posilovat různé formy aktivní rekreace. Parky jsou vybavovány hřišti pro různé věkové kategorie, v posledních letech se staví často in-line dráhy. Tyto nové prvky musí však být vkládány uvážlivě s ohledem na stávající pěší provoz a další kompoziční a provozní souvislosti. Celoměstsky významným dlouhodobým záměrem je vybudování rekreačního parku na soutoku Berounky a Vltavy. Vývojové trendy v pohybových aktivitách přicházejí do České republiky a Prahy ze světa, období jejich domestikace se však minimalizovalo. Trendem skutečně masového charakteru je vzrůst zájmu o rekreační cyklistiku a o in-line bruslení; projevuje se u mladší a střední generace. Aby mohl být rekreační potenciál pražské krajiny zhodnocen a plně využit, je třeba posílit prostupnost krajiny zejména pro pěší a cyklistiku a doplnit vybavení a aktivity.

VÝVOJ OD R. 2014

Celkové rozložení rekreačních ploch a příležitostí v hl. m. Praze se v období od roku 2014 zásadně nezměnilo. Masovému trendu pro široké vrstvy populace vychází vstříc postupné rozšiřování systému cyklotras a zejména cyklostezek oddělených od automobilové dopravy a vhodných pro in-line bruslení. Cyklostezka podél pravého břehu Vltavy z Troji do regionu byla propojena se stezkou na katastru Klecan. Příležitost pro zlepšení páteřního rekreačního prostoru kolem toku Vltavy a Berounky představuje přijatý dokument Koncepte pražských břehů. Posuv v rekreační atraktivitě vltavských břehů zaznamenala Lahovická kotlina, kde dokončením zavěšené lávky pod dálničním mostem došlo k propojení obou stran Vltavy.

Novinkou ÚAP hl. m. Prahy 2016 je rozbor rekreační vybavenosti města v územním průmětu.

842 — SPORT A TĚLOVÝCHOVA

Úvod

Základním dokumentem určujícím postavení a poslání sportu v moderní evropské společnosti je Evropská charta sportu z roku 1992; obecné zásady dále rozvíjí Bílá kniha o Sportu vydaná Komisí Evropského společenství v Bruselu v roce 2007, ve které je vyzdvížena role sportu v rámci utužování veřejného zdraví, vzdělávání, rozvoje občanské společnosti, vytváření kulturního povědomí, rovných příležitostí apod. Podle průzkumu agentury Eurobarometr z roku 2004 přibližně 60% většina evropských občanů pravidelně provozuje sportovní aktivity v rámci nebo mimo rámec sportovních klubů či amatérských sdružení, aniž by se sportu věnovala profesionálně. V České republice je základním předpisem upravující sport zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. Vláda ČR přijala usnesení č. 167 ze dne 9. 3. 2011 o Konceptu státní podpory sportu v České republice.

CELOMĚSTSKÁ ÚROVEŇ

Dědictvím Prahy je velké soustředění sportovní infrastruktury sloužící profesionálnímu sportu, tj. zejména vrcholovému a výkonnostnímu. Síť sportovní infrastruktury Prahy vhodné pro konání nadnárodních sportovních akcí prověřil v 1. desetiletí 21. století pokus hlavního města Prahy o kandidaturu na pořádání letních olympijských her. Praha má 2 stavby z oboru vrcholové sportovní infrastruktury – multifunkční halu O2 Arena ve Vysočanech a fotbalovou Synot Tip Arenu klubu Slavia. Celoměstský a regionální význam mají dále stadiony s velkou diváckou kapacitou – fotbalová Arena klubu Sparta na Letné, lehkotletický stadion Juliska klubu Dukla v Dejvicích a sportovní hala v areálu Výstaviště v Bubenči; pro všechny tyto stavby platí

nutnost rekonstrukčních zásahů pro případné konání nadnárodní akce. Výjimečné je soustředění vrcholového sportu se stadionem Rošického a tréninkovými sportovišti na Strahově. Celoměstskou působnost mají rovněž 2 pražská plavecká centra s padesátimetrovým krytým bazénem – Podolí a Šutka. → MAPA / 842.1

Metropolitní úroveň vrcholového sportu má minimální vztah k vybavenosti pro sportovní vyžití běžných obyvatel města; deficity v této oblasti jsou otázkou strategií národních sportovních svazů a strategického rozhodování města, potažmo státu. Periodicky se vrací ideový záměr fotbalového svazu na vybudování národního fotbalového stadionu, který by umožnil zapojení ČR do soutěže o pořadatelství mistrovství Evropy či světa – tato myšlenka se neobejde bez politické podpory a finančního zainterování státu; toto je však v současné době nulové.

Ve srovnání čtyř největších českých měst je v Praze v absolutních číslech největší počet klasické sportovní infrastruktury částečně využitelné i pro rekreační a neorganizované sportovní aktivity, tj. tělocvičen, zimních stadionů, bazénů a koupališť. Přepočtem na 100 tisíc osob je ale zřejmé, že Praha je těmito zařízeními vybavena nejméně, a to i ve srovnání s celorepublikovým průměrem. Tabulka 842.1, srovnávající sportovní zařízení v největších českých městech, vychází z údajů ČSÚ za rok 2006, od roku 2007 nebyly srovnatelné údaje vydány. S určitou mírou nepřesnosti však stále odráží poměrné vybavení vybraných typů sportovní infrastruktury v největších českých městech. Dle pasportizace sportovních zařízení ČSTV (zpracováno KPMG 2012) má region Praha a Střední Čechy má nejnižší počet sportovišť na jednoho obyvatele ve srovnání s regiony J a JZ region ČR, S a SV regionem ČR a regionem Morava a Slezsko. → TAB / 842.1

HIERARCHIE A PROBLEMATIKA SPORTOVNÍ INFRASTRUKTURY

Při posuzování úrovně vybavenosti města je nezbytné rozlišovat vybavení pro vrcholový a výkonnostní sport od vybavenosti pro neorganizovanou tělovýchovu, rekreační sportování a příležitostnou i každodenní pohybovou aktivitu obyvatel. Kromě zařízení pro vrcholový sport, která mají jednoznačně celoměstský – metropolitní charakter, lze ostatní infrastrukturu hierarchicky členit podle významu a rozsahu spádové oblasti na centra obvodového, čtvrtového a místního významu. Sportovní centrum obvodového významu má spádovou oblast v rozsahu větších městských částí nebo správních obvodů. Patří sem vícedruhové sportovní areály, významné sportovní haly, druhově výjimečná zařízení (plavecké bazény, zimní stadiony, apod.). Centrum čtvrtového významu má spádovou oblast v rozsahu menších městských částí nebo logických částí města. Patří sem místní sportovní areály, sportovní haly a tělocvičny, tenisová centra, fotbalová hřiště, apod. Zvláštní skupinou vybavenosti je školní tělovýchova; školy mají obvykle lokální spá-

MAPA / 842.1

Sportovní centra - celoměstská úroveň

[IPR Praha 2016]

TAB / 842.1

Srovnání sportovních zařízení v největších českých městech a ČR (2006)

[Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka hl. m. Prahy 2007]

	POČET ZAŘÍZENÍ					POČET ZAŘÍZENÍ NA 100 TISÍC OBYVATEL				
	PRAHA	BRNO	OSTRAVA	PLZEŇ	ČR	PRAHA	BRNO	OSTRAVA	PLZEŇ	ČR
HŘIŠTĚ	255	328	163	25	10 158	21,5	89,5	52,7	15,3	98,7
TĚLOCVIČNY	180	143	131	40	5 288	15,1	39	42,4	24,5	51,4
STADIONY VČETNĚ KRYTÝCH	27	17	18	5	974	2,3	4,6	5,8	3,1	9,5
ZIMNÍ STADIONY VČETNĚ KRYTÝCH	12	5	4	2	221	1	1,4	1,3	1,2	2,1
KOUPALIŠTĚ A BAZÉNY	55	14	13	17	1 271	4,6	3,8	4,2	10,4	12,4
Z TOHO KRYTÉ	33	7	10	4	342	2,8	1,9	3,2	2,4	3,3

dovou působnost; avšak v případě, že jsou dobře vybaveny a naopak chybí veřejná sportoviště, mají potenciál většího významu. Mezi všemi druhy vybavenosti existují různé formy větší či menší integrace ve využívání sportovní infrastruktury organizacemi výkonostního sportu, sportovními kluby a tělovýchovnými jednotami, školami a neorganizovanou veřejností. Rozložení sportovních areálů a zařízení ilustruje mapa 842.2 (ve vztahu k prstencům města).

Sportovní infrastruktura sloužící profesionálnímu sportu, tj. zejména vrcholovému a výkonnostnímu, je tvořena polyfunkčními sportovními centry a areály lokálního až celoměstského významu a diváckými stadiony a nachází se zejména na území vnitřních prstenců města. Spravována je tělovýchovnými jednotami sdruženými v Českém svazu tělesné výchovy a sportu (ČSTV), jednotami Sokola a různými sportovními kluby. Na základě analýzy dat z pasportizace sportovních zařízení ČSTV lze identifikovat, že 91% všech klasifikovaných sportovních zařízení v ČR bylo vybudováno dřív než před 20 lety a cca polovina byla postavena před rokem 1960; v posledních 20 letech bylo vybudováno pouze 9% nové sportovní infrastruktury v síti ČSTV. Areály se sice průběžně, ale sporadicky opravují a modernizují, ale vcelku došlo ke zmrazení postupného vývoje v souvislosti se změnou majetkové struktury po roce 1990 a drastickým snížením přísunu peněz do sportu a sportovní infrastruktury v důsledku krachu hlavního donátora Sazky a celkové finanční a ekonomické krize.

Doplnění sítě polyfunkčních sportovních center, využívaných pro nejen pro výkonnostní sport, ale částečně též pro neorganizovanou pohybovou aktivitu obyvatel, došlo sporadicky ve větší části kompaktního města a ve vnějším pásmu města (Letňany, Štěrboholy). Kromě sítě sportovní infrastruktury vznikla řada komerčních zařízení, která jsou převážně věnována neorganizovaným sportovně-rekreačním aktivitám obyvatel, tj. sportovně-relaxační centra, fitcentra (největší zařízení tohoto typu jsou Factory-Pro), tenisové kluby a různá specializovaná sportoviště, provozovaná většinou na komerční bázi. Tato zařízení vznikají převážně v centrální oblasti města nebo ve vnitřním kompaktním městě – tedy v územích s velkou koncentrací i pohybem obyvatel. Soukromí zřizovatelé jsou početně největší skupinou zřizovatelů sportovní infrastruktury v Praze; řádově jich je 3x více než tradičních sportovních organizací – tělovýchovných jednot a sportovních klubů, kteří však spravují plošně rozsáhlé areály.

Problémem sportovních zařízení komerčního charakteru je nalezení citlivé rovnováhy mezi cenou služeb, rentabilitou a nevyváženou vytižeností podniku během dne a týdne. Poměrně vysoké ceny služeb jsou překážkou k častějšímu (tj. každodennímu nebo alespoň několikrát v týdnu) využívání pro většinu populace, které by vedlo k návyku pravidelného sportování, sloužilo jako prevence před nemocemi i jako součást programů protidrogové prevence. Komeracionalizace sportovních zařízení sebou nese další riziko proměny na využití se sportem souvisejícím jen okrajově, pohybové aktivity jsou vytlačovány na úkor příležitostí pro zába-
vu, stravování a luxusního ubytování.

Obecně chybí širší účinná podpora Prahy nebo veřejných rozpočtů právě pravidelného sportování širokých vrstev obyvatel, kteří nejsou nikde organizováni. Celospolečensky se ukazuje nedostatek sportovních areálů provozovaných a vlastněných veřejným sektorem, které by byly schopny zajistit efektivní provoz zařízení i pro neorganizované sportování veřejnosti a mládeže bez závislosti na přímém zisku.

Žádoucí by bylo také posílit informovanost o možnostech rekreačního individuálního sportování všeho druhu (např. prostřednictvím veřejně přístupné kompletní databáze na internetu, rozšířením služeb existujících informačních center nebo jiným vhodným způsobem). Významně se zlepšila informovanost o možnostech rekreačního individuálního sportování všeho druhu prostřednictvím veřejně přístupných stránek města Praha sportovní, kde jsou soustředěny odkazy na velkou část sportovních zařízení v Praze. K tomuto účelu rovněž směřuje modifikace databáze Generelu sportu, spravované IPR Praha, jako webové aplikace. → MAPA / 842.2

ŠKOLNÍ TĚLOVÝCHOVA

Velké sídlištní celky na vnějším prstenci města byly do konce devadesátých let mimo jiné charakteristické největším deficitem sportovních ploch a zařízení. Existovaly zde pouze areály základních škol, které byly většinou mírně předimenzované a chýtraly nedostatkem údržby. Školní infrastruktura nadále představuje obrovský potenciál vybavení sídlišť.

Charakteristickým znakem školní sportovní infrastruktury je nedostatek ploch pro školní tělovýchovu v centrální oblasti města i ve vnitřním městě, naopak ve vnějších částech města existují sídlištní školy s velkoryse plošně dimenzovanými tělovýchovnými plochami. Dlouhodobě probíhá postupná regenerace školských venkovních tělovýchovných zařízení za pomoci grantové politiky města a městských částí. S tím souvisí i stále vyšší integrace školních sportovišť – pronajímání tělocvičen sportovním klubům i soukromým subjektům na jedné straně a otevírání revitalizovaných hřišť pro rekreační využití ve volném čase děti, mládeže a širší veřejnosti na druhé straně. K podílu školních sportovišť ve vybavenosti se přihlíží pouze s vědomím, že představují bezesporu nezanedbatelné kapacity, které mohou podvybavenost sportovní infrastruktury kompenzovat, ale jejichž efektivní využívání pro veřejnost je zatím spíše výjimkou. Na velkých sídlištních Jižního Města, Jihozápadního Města a v Řepích představují školní sportoviště bezkonkurenčně většinový podíl sportovní infrastruktury. Posílení agregace školních zařízení pro veřejnost je účinné opatření, které by město mělo podporovat, iniciovat i provádět. V některých případech je však naopak část školního sportoviště pronajata nebo odprodána soukromému subjektu, přičemž škole zůstane k dispozici pouze nezbytně nutné sportoviště omezených rozměrů.

DRUHOVÁ SKLADBA SPORTOVIŠŤ

V druhové skladbě sportovišť v Praze absolutně převažují kopaná a tenis, dále drobnější hřiště pro odbíjenou, házenou a dal-

ší míčové hry. Boom zažívají kromě tenisu také squash, ricochet, florbal, plážový volejbal zvětšuje se zájem o softbal, baseball, rugby, americký fotbal, kriket apod., ale také o adrenalinové sporty. Vznikl velký počet různě vybavených fitness center a zařízení s umělými horolezeckými stěnami, lanová centra.

Ze zahraničních srovnání vyplývá, že Praze rovněž chybí moderně koncipovaná „zařízení pohybové rekreace pro nejširší veřejnost“, která dosud nejen v Praze, ale v ČR nemají zastoupení. Jde o komplexně vybavená zařízení nabízející pod jednou střechou různé formy pohybu včetně vodní plochy, rekondiční služby, odpočinek, relaxaci i rozptýlení včetně souvisejících doplňkových služeb a občůdků. Síť zařízení takto vybavených, každodenně a snadno dostupných nejen dopravně, ale i finančně, s atmosférou motivující k opakovaným návštěvám a tím i k pravidelnému pohybu především sportovně neorganizované skupiny obyvatelstva a mládeže v Praze, zcela chybí. Ze zahraničních zkušeností však rovněž vyplývá, že takto koncipovaná síť center se neobejde bez veřejných dotací.

Problémem většiny sportovních zařízení komerčního charakteru je nalezení citlivé rovnováhy mezi cenou služeb, rentabilitou a nevyváženou vytižeností podniku během dne a týdne. Poměrně vysoké ceny služeb jsou překážkou k častějšímu (tj. každodennímu nebo alespoň několikrát v týdnu) využívání pro většinu populace, které by vedlo k návyku pravidelného sportování, sloužilo jako prevence před nemocemi i jako součást programů protidrogové prevence.

Sport a rekreace jsou zdrojem pracovních míst (OKEČ 956000–927000) ve sportovních zařízeních, cestovním ruchu a školství. Sportovní aktivity ve stále rostoucí míře vedou k vytváření pracovních míst ve specializovaných obchodech, servisech a průmyslu zaměřeném na sportovní vybavení. Dále se prohlubuje provázanost sportu s cestovním ruchem.

V hlavním městě se uskutečňují též sportovně zaměřené akce mezinárodního charakteru, většinou organizované městem, největší je například Prague International Marathon nebo cyklistická Pražská padesátka.

Celkový rozsah samostatných ploch pro sport a tělovýchovu podle průzkumu současného stavu využití území v roce 2015 činil cca 516 ha, tj. 1 % z rozlohy celého města Další sportovní zařízení jsou součástí polyfunkčních ploch občanského vybavení, tento podíl však nelze vyčíslit.

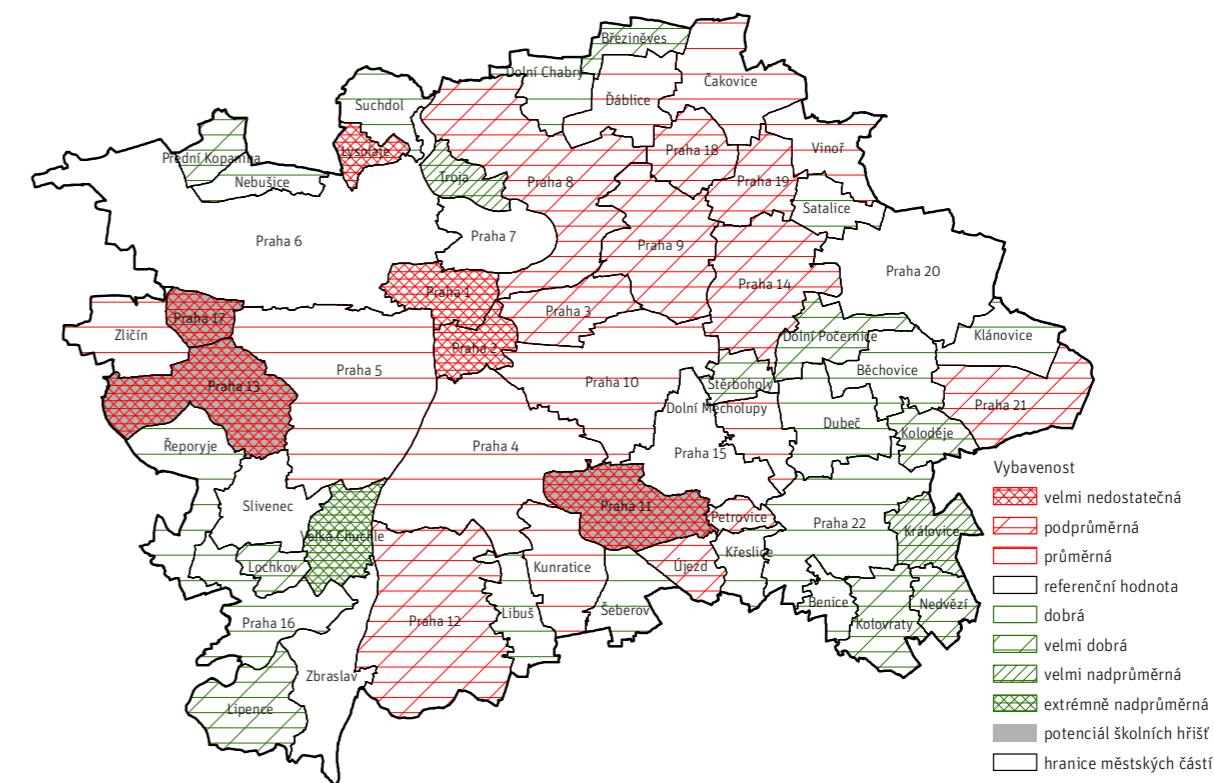
ROZBOR VYBAVENOSTI SPORTOVNÍMI A TĚLOVÝCHOVNÝMI ZAŘÍZENÍMI

V rámci analytického výstupu Institutu plánování a rozvoje Demografie, bydlení a veřejná vybavenost byl proveden rozbor vybavenosti města zařízeními pro sport a rekreaci. Analýza zkoumala celkovou vybavenost Prahy sportovními zařízeními z více hledisek: 1) na základě plošné výměry sportovních ploch na oby-

MAPA / 842.3

Analýza vybavenosti sportovních ploch na obyvatele v městských částech

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

vatele v úrovni městských částí; 2) podle hierarchie významu areálů v bilančních sektorech; 3) podle pěší dostupnosti sportovních zařízení; 4) komplexnosti vybavení sportovními a rekreačními zařízeními; 5) vybraného druhu sportovních zařízení – plaveckých bazénů. Rozbory byly provedeny pomocí tzv. bilančních sektorů (více v kapitole 313 Účelové územní jednotky).

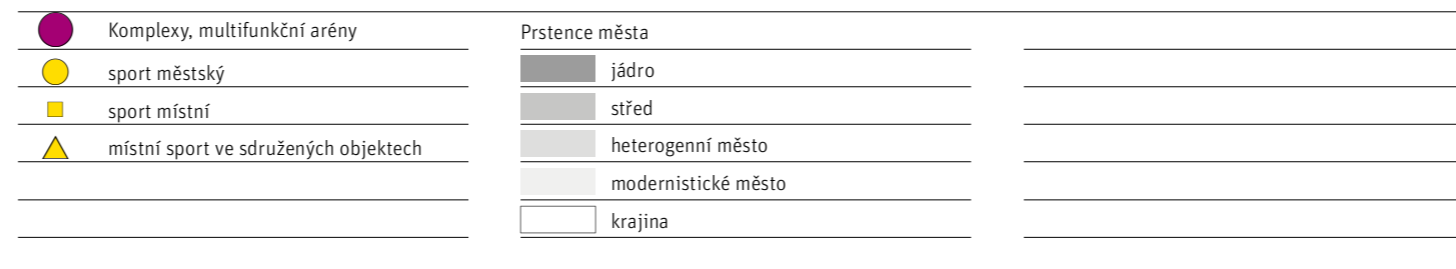
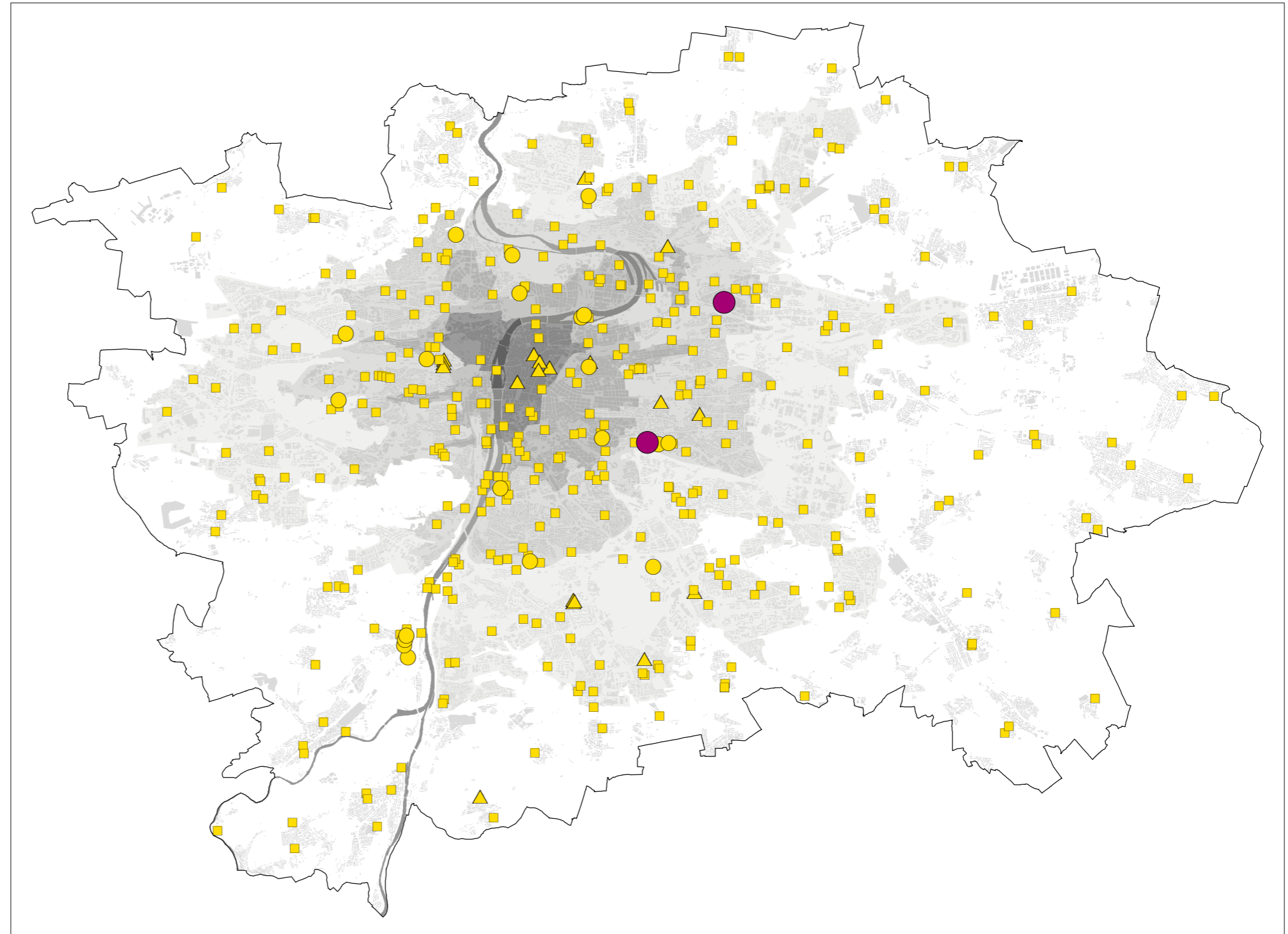
1) POROVNÁNÍ NA ZÁKLADĚ PLOŠNÉ VÝMĚRY

Celková výměra ploch pro sport a rekreační sport je v Praze cca 850 ha, což představuje cca 6,8 m² sportovních a „užitných rekreačních“ ploch na obyvatele. Referenční hodnota je cca 8,7 m² areálových ploch pro sport a tělovýchovu na obyvatele. Z celoměstského hlediska k referenční hodnotě chybí cca 1,9 m²/obyvatele (cca 238 ha), tj. více než 1/4 stávající celkové výměry. Prostá výměra areálových ploch nepostihuje skutečnou užitnost sportovních ploch, tj. skutečné čisté plochy hřišť, ani jejich obsah a druh sportu, intenzitu využití, formu (stavba či open air) ani prostou využitelnost či schopnost pořádání sportovních akcí různého významu. Jde však o jednoduchý a relativně spravedlivý princip porovnání nejen stavu, ale i potenciálu, neboť každá sportovní plocha, i když je v současné době podvyužitá, skrývá v sobě možnost svého zhodnocení, ale neexistující plochy žádnou možnost nepředstavují. Disproporce ve vybavení městských částí názorně ukazuje → MAPA / 842.3.

Z výsledků porovnání vybavenosti Prahy na základě plošných výměr je zřejmé, že nejslabší plošná vybavenost sportovně využitelnými plochami je nejen v historickém centru města, ale rovněž v největších pražských sídlišťích na území Prahy 11 a Prahy 13. Podprůměrnou vybavenost (s výjimkou zejména Prahy 6 a Prahy 7) nalezneme v městských částech rovněž s vysokým podílem sídlišť, kde tento nedostatek částečně kompenzují školní sportoviště. Relativně nejlepší se ukazuje vybavenost je v okrajových částech, vzniklých převážně z bývalých vesnic přičleněných ku Praze, ale ani to neplatí absolutně (např. v oblasti na severovýchodě Prahy, ve Zličíně, Újezdě a Újezdě n. Lesy). V analýze se přihlíží ke všem plochám nabízejícím sportovní vyžití, včetně školních sportovišť a rekreačních ploch sportovního charakteru.

2) POROVNÁNÍ PODLE HIERARCHIE VÝZNAMU A SPÁDOVÉ PŮSOBNOSTI AREÁLŮ V BILANČNÍCH SEKTORECH

Posuzována byla pouze zařízení obvodového, čtvrtového a místního významu. Pro běžný život se předpokládá, že největší důležitost mají zařízení čtvrtového a obvodního významu. Místní význam hledáme v úrovni lokalit, vybavenost má spíše doplňkový charakter, menší plošné nároky a z hlediska územního plánování je těžko ovlivnitelná. Patří sem drobná sportovní zařízení a kluby, jednotlivé objekty nebo části objektů, fitcentra. V místní úrovni byla posuzována rovněž školní hřiště, bez ohledu na to, zda jsou či nejsou aktivně veřejností využívána. Byla jim přidělena váha místních sportovišť, neboť jejich využitelnost pro veřejnost není

Sportovní zařízení

TAB / 842.2

Rozbor vybavenosti Prahy sportovními zařízeními

[Zdroj: IPR 2015]

SEKTORY	POČET OBYVATEL	POČET CENTER OBVODNÍHO VÝZNAMU	POČET CENTER ČTVRŤOVÉHO VÝZNAMU	POČET LOKÁLNÍCH SPORTOVNÍCH ZAŘÍZENÍ	ŠKOLNÍ HRŠTĚ	VÁŽENÝ SOUČET SPORTOVNÍCH ZAŘÍZENÍ	INDEX SPORT	VYHODNOCENÍ
CENTRÁLNÍ	387131	11	67	62	14	321	0,8	průměr
SEVERNÍ	156818	4	20	19	20	115	0,7	podprůměr
VÝCHODNÍ	114950	2	20	10	11	89	0,8	průměr
JIOVÝCHODNÍ	272739	9	37	30	36	213	0,8	průměr
JIŽNÍ	105842	4	14	19	13	90	0,9	průměr
JIOZÁPADNÍ	26380	1	13	10	1	54	2,0	velmi dobré
ZÁPADNÍ	127810	4	17	7	14	88	0,7	podprůměr
SEVEROZÁPADNÍ	60695	2	10	12	9	59	1,0	mírně nadprůměr
VÁHA		4	3	1	1			

Index SPORT vyjadřuje poměr váženého součtu sportovních zařízení a areálů na 1000 obyvatel daného sektoru

v současné době standardním řešením, tato představují spíše potenciál, než aby byla běžně využívána.

Analýza porovnání celkové vybavenosti Prahy sportovními zařízeními byla založena na váženém součtu všech zařízení v bilančních sektorech, poměřené s celkovým počtem obyvatel v daných bilančních sektorech. Výsledky ukazuje → TAB / 842.2. Relativně nejlepší vybavenost nalezneme v sektoru Jihozápad, který má současně nejnižší počet obyvatel, a nejslabší vybavenost v sektorech Sever a Západ. Nejlidnatější centrální sektor, který v prostém plošném porovnání se jeví jako nejhůře vybavený, ve významovém porovnání se jeví jako průměrný.

3) POROVNÁNÍ PODLE PĚŠÍ DOSTUPNOSTI SPORTOVNÍCH ZAŘÍZENÍ

Oblasti se špatnou dostupností sportovní infrastruktury ve vztahu k hustotě obyvatel ukazuje → MAPA / 842.4. Pěší dostupnosti tzv. páteřní sportovní infrastruktury, tj. areálů obvodového a čtvrtkového významu, byly porovnány s největšími hustotami bydlících obyvatel a tím byla identifikována „hluchá“ místa na území hl. města, ve kterých je zřejmá malá nabídka vybavenosti, respektive její špatná dostupnost. Byly posuzovány pouze

oblasti s vysokou hustotou obyvatel 10 000–20 000 obyv./km² a více.

Základním zjištěním je, že hlavní město je sportovní infrastrukturou celkem rovnoměrně pokryto a v podstatě existuje jen relativně málo „hluchých“ míst, která by při vysokém počtu obyvatel neměla v docházkových vzdálenostech do 900 m žádné sportoviště (či alespoň potenciálně využitelné školní hřiště). Nejhůře na tom jsou Staré Město, Josefov, Dejvice a Karlín. Další oblasti se špatnou dostupností páteřní sportovní infrastruktury jsou téměř všechna velká pražská sídliště i některá menší, např. Dědina. (Poznámka: Školní hřiště ani jiná zařízení místního významu nebyla do základního hodnocení započtena.)

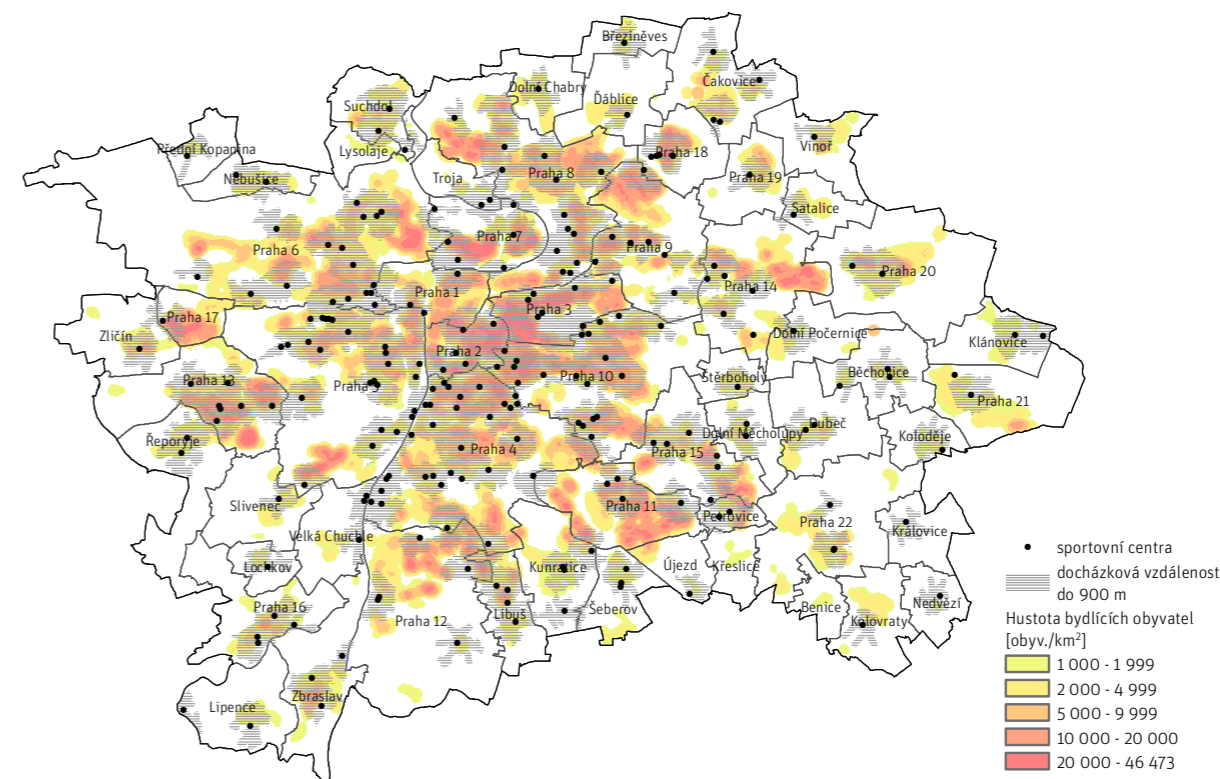
4) VYHODNOCENÍ SPORTOVNÍ INFRASTRUKTURY V KOMPLEXNOSTI S REKREAČNÍM VYBAVENÍM MĚSTA V BILANČNÍCH ÚZEMNÍCH CELCÍCH UKAZUJE → MAPA / 842.5.

Nejvíce deficitů bylo shledáno v samotném jádru města, přičemž úroveň sportovního a rekreačního vybavení se zjednodušeně řečeno zlepšuje směrem k okrajům Prahy. Deficity čistě sportovní jsou ve středu města méně časté než deficity rekreační. Nejednoznačné sportovní deficity nalezneme v prstenci modernistického města, kde jsou částečně kompenzovány výskytem dobře vybavených školních hřišť. (Poznámka: Při stanovení defi-

MAPA / 842.4

Dostupnost sportovních center obvodního a čtvrtkového významu

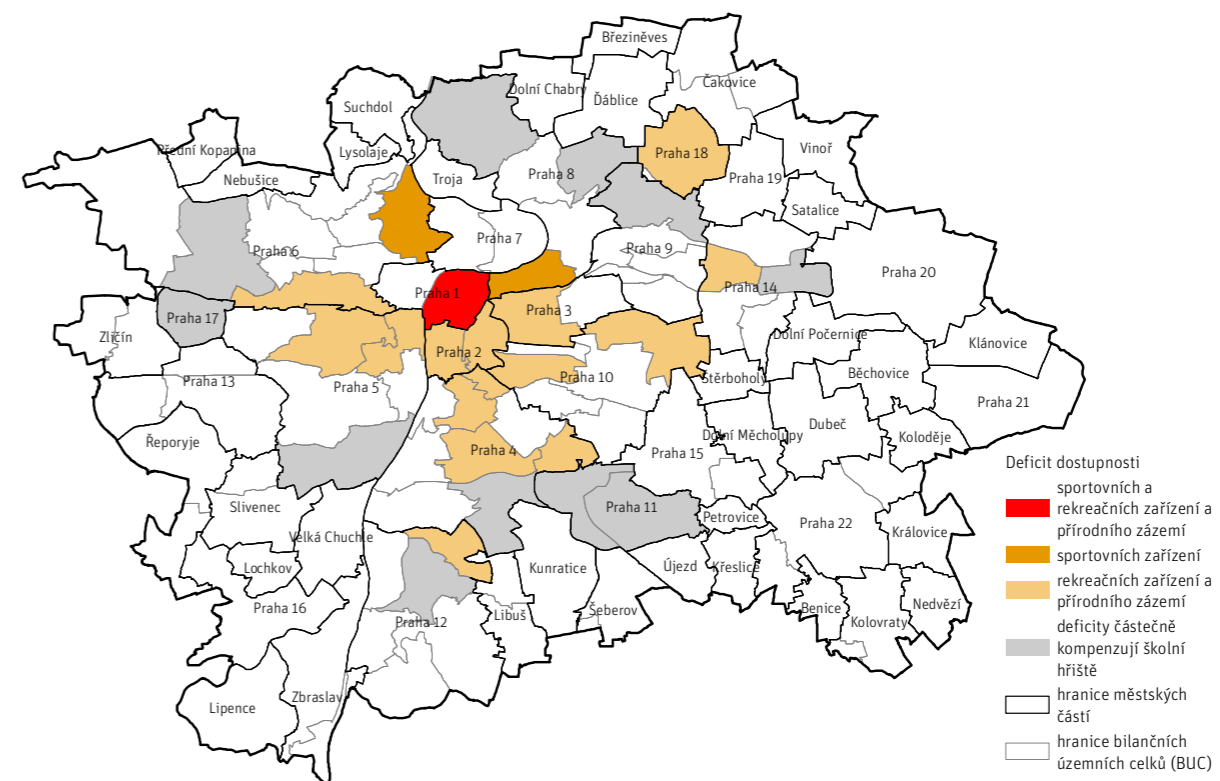
[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

MAPA / 842.5

Zhodnocení deficitů dostupnosti sportovních a rekreačních ploch v bilančních územních celcích

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

citou rekreačních zařízení na území města bylo přihlédnuto též k dostupnosti krajinných rekreačních oblastí celoměstského významu, u nichž se předpokládá, že budou nedostatek nabídky rekreačních zařízení kompenzovat.)

5) ANALÝZA VYBRANÉHO DRUHU SPORTOVNÍ VYBAVENOSTI – PLAVECKÝCH BAZÉNŮ.

Nejvýraznější deficit v druhové vybavenosti města mají plavecké bazény. V Praze existují pouze 2 centra s 50-ti metrovým krytým bazénem, od 90. let byly zrealizovány 2 nové bazény typu malých aquacenter; několik bazénů bylo naopak zrušeno a zbylý stávající fond zastarává. V celoměstském měřítku stále chybí bazény pro běžné kondiční plavání a výuku a velká moderní aquacentra, jaká jsou běžná i v menších městech Evropské unie. Plavecké kryté bazény chybí nejvíce na jihu a východě města. V sektorovém porovnání se jeví v pražských poměrech nadstandardní sektor Sever. Největší deficit (=absence) je v jihozápadním sektoru, kde je však nejnižší počet obyvatel a případnému vybudování plaveckého centra brání oprávněná obava o jeho rentabilitu. Deficitní oblasti s důrazným doporučením doplnění bazénu jsou sektory Jih a Východ, přednostně v oblasti Lhotka – Kamýk – Libuš a na Černém Mostě. Sektory Severozápad a Západ mají v celoměstském porovnání relativně malý deficit, kvůli dostupnosti by bylo vhodné doplnit v oblastech Dejvic a Jihozápadního Města. Sektory Centrum a Jihovýchod mají vybavení odpovídající referenčním doporučeným hodnotám. Dostupnost aquacenter a krytých plaveckých bazénů s celodenním provozem prostředky MHD ukazuje mapa 842.3, včetně označení deficitních sektorů.

→ MAPA / 842.6

Poznámka: Analýza byla založena na posouzení součtu vodní plochy na 1 000 obyvatel v bilančním sektoru a jejím porovnání s doporučovanou hodnotou cca 11 m² vodní plochy na obyvatele, s přihlédnutím k dostupnosti prostředky MHD vybraných aquacenter, která mají pro obsluhu města převažující význam. Analyzovány byly pouze kryté plavecké zařízení s každodenním provozem celodenním nebo vícehodinovým.

ÚZEMNÍ PRŮMĚT

JÁDRO

Sportovní plochy samostatně vymezené existují v zástavbě zejména historického jádra omezeně. Sportovní aktivity jsou součástí smíšené městské struktury v podobě jednotlivých zařízení, ať už samostatných, nebo jako součást vybavení hotelů. Dále jsou využívány pro veřejnost i tělocvičny některých základních nebo středních škol. Sportovní infrastruktura historického města byla nejhůře hodnocena ze všech hledisek, viz výše Rozbor vybavenosti města. Historická struktura centra ze své podstaty nedává

velkou možnost většímu rozšíření sportovní funkce jako takové. Rozsáhlé sportovní areály do celoměstského centra nepatří a drobná a střední zařízení pro rekreační kondiční sport a relaxaci přesto občas vznikají v nerovné soutěži s komerčními odvětvími podnikání, aby přispěly k životnosti a polyfunkčnosti centra.

PRSTENCE MĚSTA

Vybavení sportovními příležitostmi v oblasti města je různorodé. V historické zástavbě vnitřních prstenců města dlouhodobě působí sportovní areály jednotlivých městských čtvrtí pro organizovaný sport včetně vrcholového. Kmenová síť této infrastruktury dlouhodobě nezaznamenala zásadních změn, kromě již zmíněné výstavby 2 významných počinů sportovní infrastruktury – víceúčelové haly a fotbalového stadionu. Areály jsou průběžně, ale sporadicky opravovány a postupně modernizovány, v některých případech intenzifikovány bez významných plošných nároků na rozvoj. Stejná oblast však současně trpí nedostatkem ploch pro školní tělovýchovu a pro neorganizované pohybové aktivity v obytných územích. Na sídlišťích ve vnějším městě je sportovní funkce skrytá ve vybavenosti škol, které v různé intenzitě otvírají své areály pro využití veřejnosti, zejména dětí a mládeže. Pozitivní je, že dochází k doplňování sítě polyfunkčních sportovních center i ve vnější části města. Kromě této kmenové historické sítě sportovní infrastruktury vzniká řada nových zařízení – menší sportovně-relaxační centra a různá specializovaná sportoviště, provozovaná převážně na komerční bázi.

V severní části města jsou dvě stavby výrazně celoměstského významu: multifunkční městská hala O2 Aréna, v jejímž okolí se připravuje výstavba obchodně společenského a administrativního centra Zelený ostrov, a kapacitně srovnatelná, avšak morálně i fyzicky stárnoucí T-Mobile aréna na výstavišti v Holešovicích. Celoměstský význam má rovněž tenisový areál na Štvanici. Výjimečnou vybavenost získala v období po roce 2000 MČ Praha 18 (bazén, zimní stadion, víceúčelové sportovní centrum). V prosinci roku 2012 byl otevřen plavecký areál Šutka jako významné zařízení pro obsluhu severní terasy i centra města.

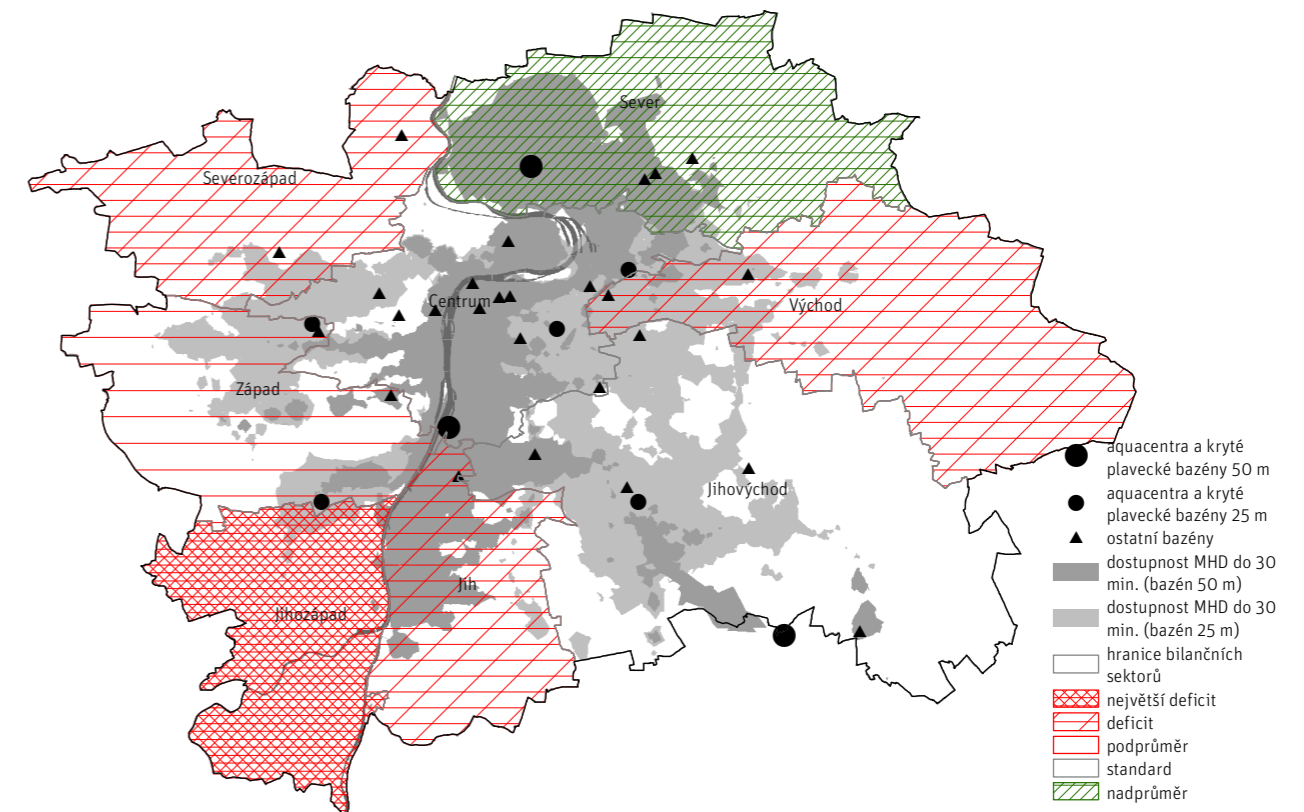
Na východě města nalezneme největší sportovní pražský areál ve Vršovicích v Praze 10, který je výjimečný jak rozsahem, tak pestrostí sportovní infrastruktury, obsahuje i novostavbu výše zmíněného fotbalového stadionu Synot Tip Arena ve Vršovicích, který byl postaven jako multifunkční hala. Zejména Praha 10 a 15 má nadprůměrný podíl sportovních funkcí na svém území. Kromě Vršovic je větší koncentrace sportovních ploch v Záběhlicích a v Hostivaři, vždy ve vazbě na údolí Botiče. Na jihu je největší koncentrace sportovních ploch v Branickém údolí. Na sídlišti Jižní Město bylo dokončeno nové plavecké centrum s 25-ti metrovým bazénem.

Jihozápadní Město je specifické tím, že školské tělovýchovné areály jsou od počátku založeny jako součást sportovní infrastruktury obytné čtvrti a nikoli jako součást areálů škol, jak

MAPA / 842.6

Analýza vybavenosti a dostupnosti aquacenter a plaveckých bazénů

[IPR Praha 2016, zdroj: IPR Praha 2014]

je obvyklé na území celé Prahy. Zejména Praha 5 má nadprůměrný podíl sportovních funkcí na svém území. Největší koncentrace sportovních ploch je v Motole, Košířích a v Jinonicích. Realizací z období od roku 2000 je bazén na Barrandově v Praze 5 a zimní stadion Bronzová v Praze 13.

Severozápadní část města má v Praze 6 nadprůměrný podíl sportovních ploch na svém území. Výjimečné je soustředění vrcholového sportu se stárnoucím stadionem Rošického a tréninkovými sportovišti na Strahově, kde se rovněž nachází morálně i fyzicky chátrající a nedostatečně využitý největší stadion na světě – Masarykův stadion, charakterizovaný též jako největší sportovní brownfield v ČR. V horních Holešovicích a v Dejvicích a dále v Břevnově jsou umístěny kapacitní stadiony.

KRAJINNÝ PRSTENEC

Všechny městské části i přidružené vesnice ve vnější krajině jsou vybaveny obecním sportovištěm místních klubů – zpravidla fotbalovým hřištěm, ty větší z nich tělocvičnou Sokola a tenisovými kurty. V MČ Velké Chuchli je umístěno vysoce specializované sportoviště regionálního významu – dostihové závodiště. V Praze 18 (Letňany) a Praze 12 (Točná) jsou sportovní letiště. Vícedruhové sportovní areály většího rozsahu nalezneme např.

v Praze 16-Radotíně, Zbraslavi, ve Štěrboholích, Klánovicích, Satalicích a v Horních Počernicích.

Rozšiřuje se vybavenost zejména okrajových bývalých obcí, například Kolovrat, Dubče. Jako zcela nový fenomén jsou od 90. let zakládána komerční soukromá sportovně-rekreační zařízení často ryze klubového charakteru pro vybranou klientelu bez přístupu širší veřejnosti, často s hotelovou kapacitou. Příkladem je v Benicích zařízení sportu a volného času s nadstandardní vybaveností pro vybranou klientelu včetně hotelu, bohužel zčásti na pozemku rezervovaném pro výstavbu školy.

TRENDY

Vývojové trendy v pohybových aktivitách přicházejí do České republiky a Prahy ze světa. Zvláště potěšujícím trendem je rostoucí obliba kondičního sportování u mladé a střední generace.

Všeobecně jsou trendy jen výjimečně masového charakteru; pestrost jde na úkor masovosti. Trendy oslovují skupinky vyhraněných individualistů, jejichž nároky na území nejsou významné a marketingově budou orientovány spíše na kvalitu sportovní výbavy; jen ojediněle přerostou z pohybové rekreace na výkonnostní sport a v jejich organizační struktuře bude převažovat komerční složka.

Trend „riziko“ se projevuje zejména u mužských adolescentů zvýšeným zájmem o outdoorové činnosti jako létání na rogalu nebo klouzavých padáčích, skálolazectví, vodní motoristické sporty – tyto sporty se ovšem na území Prahy neprovozují. V oblasti indoors je zvýšený zájem o bojové sporty a horolezectví.

Trend „socializace“ představuje skupina sportovních aktivit, které svým charakterem umožňují celoživotní dobu jejich vykonávání, což jsou tenis, golf, jezdeckví nebo jen okrajově vzhledem k omezeným možnostem vodní motoristické sporty a jachting. Tyto sporty si vytvářejí do jisté míry uzavřená společenství. Masovější rozšíření je limitováno nákladností výstroje a výzbroje. V této oblasti lze očekávat plošné nároky na území.

Indoorové socializační trendy představují okruh pohybových aktivit importovaných z Orientu, zaměřených nikoli na výkon, ale na prožitek těla a ducha a obvykle spojených s relaxačními a rehabilitačními účinky. Dospělá populace zvýšenou měrou využívá sféru placených tělovýchovných služeb včetně placených konzultací s poradci. Vrcholem pyramidy jsou vícedenní pobyty ve specializovaných zařízeních, které nabízejí tematicky zaměřené programy včetně atraktivního výběru pohybových aktivit.

Trendem je pokračující integrace školních sportovišť – otevírání revitalizovaných hřišť pro děti a mládež i pro širší veřejnost, a pronajímání školních tělocvičen sportovním klubům i soukromým subjektům.

VÝVOJ OD R. 2014

Dva roky po otevření druhého krytého padesátimetrového bazénu v aquacentru Šutka vzniklo v Praze další plavecké a rekreační zařízení, bazén VS Jedenáctka na Jižním Městě, s vodní plochou 25m délky a prvky aquacentra. Celková skladba sportovní infrastruktury hl. m. Prahy se však v období od roku 2010 nijak zásadním způsobem neproměnila. Mírně se vylepšila nabídka drobných zařízení komerčního charakteru – fitcenter, wellness center a podobně. V rámci grantů byly rekonstruovány další tělovýchovné plochy základních škol. Postupný trend zlepšování tradiční sportovní infrastruktury tvořené sportovními areály tělovýchovných jednot a klubů, se v důsledku velmi omezeného přísunu peněz výrazně zpomalil.

Novinkou ÚAP hl. m. Prahy 2016 je rozbor vybavenosti města sportovní infrastrukturou v územním průřezu.

VYHODNOCENÍ NEGATIVNÍCH TRENDŮ A ROZBORŮ TÉMATU EKONOMICKÁ A OBČANSKÁ INFRASTRUKTURA

V rámci produkčních odvětví, tedy především v zemědělství, průmyslu a skladování, je vývoj základních trendů již delší dobu poměrně stabilní. Zemědělství bude mít z hlediska produkčního i nadále marginální význam a jeho úloha se v kontextu Prahy bude nadále soustředit hlavně na krajinnotvornou a environmentální funkci. Zároveň lze předpokládat růst ceny zemědělských pozemků a přetrvávání komerčních tlaků na zábor zemědělské půdy, čemuž by měla účinně bránit nově přijatá územně plánovací dokumentace. Na druhou stranu, právě nedostatek volných pozemků, a to i vně administrativních hranic hlavního města Prahy, bude představovat patrně hlavní faktor, který bude nejvíce limitovat rozvoj pražského trhu s průmyslovými (skladovými) nemovitostmi. K nalezení rovnováhy mezi environmentálními a ekonomickými zájmy by mohla přispět revitalizace některých bývalých průmyslových a výrobních areálů na okrajích Prahy pro účely logistiky či nerušící výroby. Rozsah průmyslové výroby je na území Prahy stabilizován, více než doposud by ale měly být posíleny obory s přímou s vazbou na výzkum a vývoj alokovaný v Praze a využívající další faktory rozvoje znalostní ekonomiky. Základním nástrojem růstu konkurenceschopnosti pražského průmyslu základny proto bude aktivizace a přijetí nových forem spolupráce podnikatelské sféry, základny výzkumu a vývoje a také základny vzdělávání.

V oblasti dynamicky se rozvíjejících komerčních služeb disponuje Praha moderním a kapacitně dostačujícím fyzickým zázemím, a to v kancelářském, maloobchodním i ubytovacím segmentu. To se pozitivně odráží ve vysokém zastoupení významných zahraničních firem působících v Praze (mj. i firem z odvětví progresivních a strategicky významných služeb), v nadstandartních nákupních možnostech pro obyvatele i návštěvníky Prahy a i významným postavením cestovního ruchu v rámci hlavního města. Vzhledem k relativně vysoké investiční atraktivitě Prahy, kdy se některá exponovaná území města nacházejí téměř pod permanentním tlakem developerů, je třeba, aby hlavní město aktivněji komunikovalo a kooperovalo s privátními investory a získalo tak možnost více se podílet na definování charakteru konkrétních významných staveb komerční vybavenosti, a to při zohlednění okolní vybavenosti a širších urbanistických vazeb. Cílem mimo jiné je, aby v budoucnu nedocházelo k nekonceptní a z urbanisticko-funkčního hlediska k nevhodné výstavbě, která patřičně nerespektuje místní charakteristiky a potřeby a nebere v potaz negativní dopady na okolní území. Jako negativní příklad lze uvést např. výstavbu předimenzovaných administrativních monofunkčních komplexů vytvářejících „neživé“ prostory města či výstavbu nových velkých nákupních center na okrajích města bez adekvátního dopravního napojení veřejnou dopravou atd. I přes očekávaný částečný pokles výstavby nových administrativních i maloob-

chodních objektů v příštích letech, který má racionální zdůvodnění v aktuálně relativně vyšší nasycenosti kancelářského a retailového trhu, je třeba prioritně usilovat o soustředění kapacit komerčních služeb do transformačních území, které mají potenciál plného začlenění do městské struktury.

Kvalitu a dostupnost veřejných služeb lze považovat za jeden ze základních aspektů ovlivňujících rezidenční spokojenost obyvatel a zároveň za jednu z přidaných hodnot života ve městě. I proto v oblasti regionálního školství musí správa hlavního města umět pružněji reagovat na situaci v těch městských částech, ve kterých je identifikován nesoulad kapacit v mateřských a základních školách vůči stávajícímu či očekávanému počtu dětí v relevantním věku. V segmentu terciárního vzdělávání a vědy a výzkumu je mimo jiné nutné prostřednictvím optimalizace systému financování a zprostředkováním kontaktů napříč podnikatelskou i veřejnoprávní sférou plně zúročit potenciál pražských vysokých škol a vědecko-výzkumných organizací a odvrátit tak hrozbu jejich stagnace v porovnání se zahraničními, ale i tuzemskými konkurenty. Velmi důležitou roli v oblasti veřejných služeb mají zdravotnické a sociální služby, jejichž nabídka je v Praze velmi rozsáhlá. Přesto hrozí prohlubování kapacitního deficitu určitých typů zdravotních a sociálních služeb, a to především v důsledku stárnutí populace. V obecné rovině je tedy nutné posílit především geriatrické obory, provázat zdravotní služby se sociálními a vytvářet komplexní podmínky k tomu, aby senioři mohli co nejdéle setrvat ve svém domácím prostředí. V oblasti bezpečnosti lze v mezinárodním kontextu hodnotit Prahu relativně dobře, pozitivním jevem klesající úroveň kriminality v posledních letech. Eventuální hrozbu z hlediska ochrany obyvatel nicméně představují globální problémy, jakými jsou terorismus, organizovaný zločin, epidemie, změny klimatu, zvyšující se napětí na mezinárodní úrovni atd. Nespornou silnou stránku hlavního města představuje mimořádné kulturní dědictví historického jádra Prahy a velká nabídka aktivit v kultuře a umění v centru města. Kulturní infrastruktura by však měla být posílena i v městských částech mimo centrum města, tak aby byly uspokojeny primárně potřeby místních obyvatel a zvýšena kvalita a podnětnost prostředí, ve kterém žijí.

Volnočasová infrastruktura Prahy využívá především rozsáhlého přirozeného rekreačního potenciálu území hlavního města a těží i z tradice sportovních a zájmových organizací. Bezesporu pozitivním trendem je rostoucí obliba kondičního sportování u mladé i střední generace, v některých částech města však není rekreační potenciál pražské krajiny plně využit. Je třeba posílit prostupnost krajiny zejména pro pěší a cyklistiku a doplnit adekvátní vybavení a aktivity. Jako vhodná se jeví i přeměna části transformačních území pro volnočasové, sportovní a rekreační aktivity občanů a důslednější koordinace rozvoje a volnočasových aktivit v prostoru řeky Vltavy.

800

SWOT: EKONOMICKÁ A OBČANSKÁ INFRASTRUKTURA

SILNÉ STRÁNKY

(stávající příznivé charakteristiky Prahy)

810 – PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ

- stabilizace potenciálně efektivních a lokálně příznivých výrob a činností (obsluha města, vysoká přidaná hodnota, ekologická přijatelnost)
- rozvinutý trh s moderními průmyslovými a skladovými nemovitostmi – Praha a její okolí je jednou z významných logistických oblastí v rámci středoevropského prostoru

820 – KOMERČNÍ SLUŽBY

- dostatečná nabídka kvalitních kancelářských ploch
- rozsáhlá a diverzifikovaná maloobchodní síť
- významné zastoupení progresivních a strategicky významných služeb s celoevropskou působností
- atraktivita Prahy jako destinace s mimořádnou nabídkou “městské” turistiky; dobrá dostupnost Prahy leteckou dopravou
- dostatečná kapacita a kvalita ubytovacích zařízení a konferenčních prostor pro cestovní ruch

830 – VEŘEJNÉ SLUŽBY

- široká nabídka středních a vyšších odborných škol
- vysoká koncentrace institucí vysokoškolského vzdělávání a široká nabídka jimi uskutečňovaných studijních programů
- příznivé ukazatele výzkumu a vývoje v Praze mezi novými členskými zeměmi EU
- vysoká koncentrace kapacit vědy a výzkumu, existence základních faktorů rozvoje znalostní ekonomiky
- rozsáhlá nabídka specializovaných zdravotních služeb
- rozsáhlá nabídka nestátních neziskových organizací poskytujících všechny druhy sociálních služeb
- klesající úroveň kriminality v posledních letech
- funkční integrovaný záchranný bezpečnostní systém města a vysoká operativnost zásahů integrovaného záchranného systému

- rovnoměrné rozmístění služeben městské policie a hasičských stanic na území města
- mimořádné kulturní dědictví, historické jádro Prahy (památka UNESCO)
- sídlo více než třetiny všech ekonomických subjektů z oblasti kulturních a kreativních průmyslů v ČR
- vysoká koncentrace institucí a velká nabídka aktivit v kultuře a umění v centru města
- angažovaný občanský a kulturní sektor s pozitivním dopadem na rozvoj města (lokalit)

840 – VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

- tradice sportovních a zájmových organizací, jako je Sokol nebo Skaut, tradice sportovních akcí
- rozsáhlý přirozený rekreační potenciál území Prahy

SLABÉ STRÁNKY

(stávající rizikové a negativní charakteristiky Prahy)

810 – PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ

- malé využití zemědělských ploch pro produkci s přímým zásobováním města
- mimořádně členitá a nepřehledná organizační struktura ekonomické základny s možnými nepříznivými důsledky do ekonomické efektivnosti a ztěžující sledování fiskálních vazeb a nastavení objektivních nástrojů podpory
- nedostatečné tempo regenerace opuštěných průmyslových ploch i blízko centra města
- vysoké zatížení komunikací a zábor zemědělské půdy v důsledku značné koncentrace obchodních, skladovacích a logistických velkokapacitních komplexů na okrajích Prahy

820 – KOMERČNÍ SLUŽBY

- relativně vysoká neobsazenost kancelářských ploch, a to především ve starších objektech nižšího kvalitativního standardu
- dominantní postavení velkých nákupních center a nadnárodních řetězců na úkor malých maloobchodních provozoven a drobných živnostníků, ovlivňující pomalou revitalizaci místních obchodních center i vznik center nových v plochách pro centra rezervovaných, zejména na sídlišťích
- nedostatečné základní obchodní vybavení v okrajových částech města
- nesledovaný dopad realizace kapacitních obchodních zařízení na maloobchodní síť, vyváženost obchodní sítě
- nedostatečná spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti cestovního ruchu
- rostoucí počet individuálního ubytování mimo evidenci, spojené s problémovou realizací plateb do městského/státního rozpočtu
- trvalý nepříznivý hodnocení kvality některých služeb v cestovním ruchu; absence flexibilních pobytových programů
- problémová kvalita části kapacit pro ubytování vysokoškolských studentů i skupin osob přicházejících za prací

830 – VEŘEJNÉ SLUŽBY

- nedostatečné kapacity mateřských škol v částech Prahy s dynamickým rozvojem bydlení nevyváženost kapacit

- základních škol, kdy zejména na velkých sídlišťích jsou kapacity volné, zatímco v okrajových částech Prahy a dalších lokalitách s dynamickým rozvojem bydlení místa chybí
- nedostatečné možnosti pro mimoškolní a zájmovou činnost dětí a mládeže, zejména pro spontánní trávení volného času
- prostorové deficity a chybějící plochy pro rozvoj vysokých škol, špatný technický stav objektů a nedostačující vybavení, včetně kolejí
- malé využití výzkumné a vývojové základny pro inovační funkci Prahy v celostátním měřítku i k řešení problémů samotného města
- projevující se důsledky relativního podfinancování výzkumných organizací v investiční oblasti v porovnání s ostatními kraji ČR
- deficit kapacit sociálních služeb určitého typu v důsledku stárnutí populace – terénní pečovatelské služby, pobytové služby
- deficit kapacit asistenčních služeb, chráněného bydlení, azylových domů, nocleháren pro bezdomovce
- nízká politická priorita u MČ v oblasti rozvoje sociálních služeb pro lidi bez domova a osoby závislé na nealkoholových drogách
- relativně vyšší úroveň kriminality oproti zbytku Česka
- deficit kapacit pro zadržování delikventů, nepatřících primárně do zdravotnických zařízení (alkoholici, toxikomani, násilníci ap.) i pro vyšetřovací vazby a výkon trestu
- služby kulturních institucí neodpovídají úrovni evropských metropolí
- nedostatek systémových nástrojů podpory živého umění a inovativních projektů v lokálním rozměru
- neexistence koncepčně vedené kreativní čtvrti
- nedostatek kulturních a volnočasových zařízení na velkých sídlišťích

840 – VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

- omezená druhovost a nevyvážená skladba sportovních zařízení, zejména nedostatek plaveckých bazénů a absence komplexních center pohybové aktivity
- nedostatek příležitostí pro pohybovou rekreaci neorganizované většinové populace
- chátrání tradičních sportovišť z důvodu chybějící údržby a nedostatku finančních prostředků

PŘÍLEŽITOSTI*(stávající a pravděpodobné budoucí příznivé vnější vlivy)***810 – PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ**

- respektování významu ekonomické základny vč. produkčních odvětví mezi nosnými aspekty vize budoucího rozvoje města
- vyšší zapojení finančních zdrojů (vč. evropských) pro růst inovační úrovně produkčních kapacit a zvýšení konkurenceschopnosti nosných odvětví
- zvýšení kvality komunikace správy města (veřejného sektoru) a podnikatelské sféry; růst informačního zajištění zejména malých a středních podniků a zlepšení rozhodujících aspektů podnikatelského prostředí vč. adekvátních forem podpory
- revitalizace některých bývalých průmyslových a výrobních areálů na okrajích Prahy pro účely logistiky či nerušící výroby

820 – KOMERČNÍ SLUŽBY

- využití transformačních území pro výstavbu nových kancelářských kapacit plně začleněných do městské struktury
- revitalizace a rozšíření stávajících obchodních center, především na sídlištích a doplnění místní obchodní sítě
- prosazení Prahy v nových mezinárodních (celosvětových) turistických programech s vysokou flexibilitou a kvalitou – mj. církevní turistika, cestování seniorů, návštěvy památek UNESCO
- nabídka wellness pobytů pro posílení zejména vnitrostátního cestovního ruchu

830 – VEŘEJNÉ SLUŽBY

- partnerská spolupráce mezi středními školami a zaměstnavateli
- větší využívání škol jako polyfunkčních středisek pro aktivity a komunitní a společenský život místních obyvatel
- významná podpora rozvoje znalostní společnosti ze strany EU a vlády ČR a dostupnost finančních zdrojů ze strukturálních fondů EU na rozvoj této oblasti

- realizace a respektování strategických dokumentů rozvoje Prahy jako centra inovací a znalostí všemi zapojenými partnery
- spolupráce malých a středních podniků s výzkumem a vývojem při aplikaci poznatků do praxe
- zlepšit systém spolupráce MHMP a MČ na tvorbě a financování krajské sítě sociálních služeb
- využít nové technologie, které umožní delší pobyt v přirozeném prostředí seniorům a osobám se zdravotním postižením
- zapojení Prahy do mezinárodních bezpečnostních struktur
- nepotřebné armádní pozemky či budovy jako významné rezervy města pro jiné využití
- podpora státu kulturních zařízení celostátního významu na území Prahy
- vysoká koncentrace institucí a kulturní nabídky tvořící potenciál k vytváření tematických kulturních klastrů
- široká síť kulturních institucí a uměleckých škol nabízející jedinečné zázemí pro rozvoj kulturních a kreativních průmyslů

840 – VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

- přeměna části transformačních území pro volnočasové, sportovní a rekreační aktivity občanů
- důsledné aplikování přijaté Koncepce pražských břehů pro koordinaci rozvoje prostoru řeky Vltavy

OHROŽENÍ*(stávající a pravděpodobné budoucí rizikové a negativní vnější vlivy)***810 – PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ**

- ztráta územních rezerv pro alokaci vhodných a ekonomicky efektivních produkčních aktivit inovačního charakteru
- pomalé zavádění modernizačních prvků, zejména transferu nových technologií
- pokračující intenzivní výstavba velkých skladovacích, obslužných a výrobních areálů znehodnocujících krajinu i životní prostředí především v kontaktním pásmu Prahy

820 – KOMERČNÍ SLUŽBY

- nekoncepční výstavba velkých monofunkčních kancelářských komplexů mající za následek vytváření „neživých“ zón města
- „přesycení“ trhu velkých nákupních center
- silná konkurence jiných měst v cestovním ruchu, nedocení přínosu Prahy pro celou ČR
- nová vlna ekonomické recese – pokles využití bytovacích kapacit, růst počtu turistů s menší kupní silou
- recese odvětví cestovního ruchu v důsledku zhoršení politické a s tím související bezpečnostní situace v globálním rozsahu

830 – VEŘEJNÉ SLUŽBY

- stagnace veřejného vysokého školství v důsledku nevyhovujícího způsobu jeho financování, včetně omezených zdrojů státu
- dosažení nejnižších stavů populace vstupující do vysokoškolského vzdělávání, což povede k obtížím s naplněním kapacit vysokých škol a vyššímu konkurenčnímu tlaku mezi vysokými školami
- dynamický rozvoj znalostní společnosti v okolních státech, jehož tempo nebude v tuzemsku reflektováno a tím dojde ke zhoršení konkurenceschopnosti ČR a Prahy
- přetrvávající nedostatek odborníků technických profesí

- koncentrace problémových osob a osob závislých na sociální pomoci, nárůst počtu osob bez přístřeší a a zhoršování jejich zdravotní a sociální situace
- zvyšující se počet uživatelů v postproduktivním věku se specifickými požadavky na sociální služby (lidé bez domova ve stáří, osoby s mentálním či kombinovaným postižením ve stáří aj.)
- zvyšující se dopad globálních problémů – terorismus, organizovaný zločin, epidemie, změny klimatu, zvyšující se napětí na mezinárodní úrovni
- možný nárůst kriminality způsobený např. sociální nerovností (zvyšující se počet bezdomovců), sociálním vyloučením či nedostatečnou integrací přichozích cizinců
- silná konkurence evropských kulturních metropolí (Berlína a Vídně) v nabídce živého umění a služeb pro kulturní turismus
- zanedbání údržby či volba nevhodného využití sakrálních staveb, znehodnocení jejich působení v území necitlivými stavebními záměry v bezprostředním okolí

840 – VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

- přebírání nevhodných zahraničních příkladů realizace pompézních staveb pro vrcholový sport představujících riziko neuvážené výstavby naddimenzovaných diváckých arén bez perspektivy trvalé návštěvnosti

PROBLÉMY K ŘEŠENÍ: EKONOMICKÁ A OBČANSKÁ INFRASTRUKTURA

PROBLÉMY K ŘEŠENÍ NÁSTROJI ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ TERISTIKY PRAHY)

810 – PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ

- Chybějící koncepce využití zemědělského půdního fondu jako součásti utváření městské krajiny.
- Absence jasných pravidel pro exploataci „brownfields“ a podmínek pro racionální koncentrace produkčních kapacit
- Vymezení (stabilizace) územních rezerv pro umístění zatím nespécifikovaných alokačně vhodných produkčních oborů a činností.
- Nedostatečná komunikace městské správy a podnikatelského sektoru; opožděné a nekomplexní formy podpory zejména malým a středním podnikům při rozvinutí jejich účasti na vytváření znalostní společnosti i celkovém rozvoji města; malá aktivita podnikatelské reprezentace při formulaci hlavních aspektů tvorby příznivého podnikatelského prostředí.
- Nekoordinovaný postup při rozvoji velkých komerčních a logistických aktivit v kontaktním území Prahy.

820 – KOMERČNÍ SLUŽBY

- Tlak na výstavbu a rozšiřování velkokapacitních nákupních komplexů na volných plochách.
- Nedostatečná revitalizace a využití stávajících obchodních center modernistických sídlišť.
- Nedostatečné příležitosti pro ubytování vysokoškolských studentů a osob přicházejících za prací, případně tuzemských turistů v lokalitách s příznivým dopravním spojením.

830 – VEŘEJNÉ SLUŽBY

- Nedostatečná občanská vybavenost, zejména předškolní zařízení.
- Nepřipravené další územní rezervy pro vznik univerzitních kampusů.
- Nedostatečné zajištění a ochrana vhodných územních rezerv a dalších lokalizačních podmínek pro inkubátory,

technologické a vědeckotechnické parky, a to přednostně v blízkosti vysokých škol, kapacit vědy a výzkumu a podnikatelského sektoru.

- Nedostatečná nabídka pobytových sociálních a zdravotně-sociálních zařízení na území Prahy, zejména pro osoby trpící demencí.
- Nedostatečná podpora vzniku polyfunkční struktury městské zástavby v městských a čtvrtkových centrech, která je zárukou lepších podmínek pro celodenní bezpečnost.
- Nedostačující plošné rezervy pro výstavbu hasičských stanic.
- Nedostatečná vybavenost kulturně-komunitními zařízeními v lokalitách, zejména na území sídlišť.

840 – VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

- Nedostatek sportovního a rekreačního zázemí na území Prahy, zejména pro pravidelné sportování neorganizované veřejnosti, nedostatek vhodných ploch pro volnočasové aktivity, odpočinek a relaxaci v centru města.
- Chybějící centra pohybové rekreace pro široké vrstvy obyvatel na území města.
- Nedostatečná konverze transformačních území pro rekreační využívání, zejména v oblasti Vltavy.

MIMO KOMPETENCI ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

810 – PRODUKČNÍ ODVĚTVÍ

- Zvýšení aktivity všech aktérů ekonomické základny města při řešení rozvojových problémů města.
- Existence nadbytečné překládky nesouvisející se zásobováním Prahy (ČR).

820 – KOMERČNÍ SLUŽBY

- Nedostatečná podpora směřující k udržení, či rozšíření sítě menších místních prodejen zejména ve vnějším pásmu města.
- Nedostatečná propagace a dostupnost méně známých turistických cílů, především mimo celoměstské centrum, stereotyp zavedených turistických tras, chybějící komunikace mezi aktéry cestovního ruchu při tvorbě nových programů a jejich propagaci.
- Špatná úroveň čistoty a pořádku, především v turisticky zatíženém centru a v dopravě.

830 – VEŘEJNÉ SLUŽBY

- Nedostatečná podpora městské správy občanskému vybavení, zejména předškolním zařízením.
- Nedostatečný objem finančních prostředků pro uspokojení potřeb širokého spektra uživatelů sociálních služeb.
- Zlepšení systému spolupráce MHMP a MČ na tvorbě a financování krajské sítě sociálních služeb.
- Spolupráce městských částí a MHMP v oblasti problematiky bezdomovectví a osob závislých na nealkoholových drogách.
- Existence lokalit v celoměstském centru s dlouhodobou koncentrací pouliční kriminality a vandalství.
- Velká nehodovost silničního provozu výrazně ovlivněná silniční sítí.
- Potřeba doplnění míst pro úkryty obyvatelstva v prostorách nových tras metra, které budou zajištěny proti živelným katastrofám.
- Podceňování role Prahy jako nezastupitelného duchovního a inovačního centra státu, správné nasměrování zdrojů

a dalších forem finanční, správní a ekonomické podpory adekvátně odpovídající úlohám jednotlivých regionů.

- Nerozpoznán význam kultury pro rozvoj města a chybí provázání s dalšími rozvojovými oblastmi Prahy.
- Město nepracuje s průkaznými přírůsky kreativních a kulturních průmyslů a s pozitivními zkušenostmi ze zahraničí.
- Nedostatek kulturních služeb a nabídky v angličtině a ostatních jazycích.
- Multikulturalita a otevřenost jsou vnímány převážně jako problém a zdroj potenciálního nebezpečí.

840 – VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

- Nedostatečný proces údržby, renovace a modernizace stávajících sportovišť, zejména v majetku města, městem zřizovaných organizací a organizací ČSTV.
- Pomalu postupující realizace areálů krátkodobé rekreace, zejména v přímé vazbě na centrum města a na největší obytné celky (především Trojská kotlina, Rohanský ostrov, vltavské břehy).
- Chybějící komplexní informace o existenci a provozu sportovních zařízení pro veřejnost.
- Omezení přísunu peněz do sportovní infrastruktury a chybějící účinná podpora veřejných rozpočtů pravidelného sportování obyvatel, kteří nejsou organizováni.

ODKAZY NA JEVY ÚAP*(seznam jevů, které se týkají daně kapitoly)*

800

Číslo	Název
A011/23	Prstence města

810 / PRODUKCE

Číslo	Název
A057	Dobývací prostor
A058	Chráněné ložiskové území
A059	Chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry
A060	Ložisko nerostných surovin
A061	Poddolované území
A062	Sesuvné území a území jiných geologických rizik
A063	Staré důlní dílo
A119/10	Současný stav využití území
B022	Podíl zemědělské půdy z celkové výměry (%)
B023	Podíl orné půdy z celkové výměry zemědělské půdy (%)
B024	Podíl trvalých travních porostů z celkové výměry zemědělské půdy (%)
B025	Podíl speciálních zemědělských kultur z celkové výměry zemědělské půdy (%)

820 / KOMERČNÍ SLUŽBY

Číslo	Název
A003	Plochy občanského vybavení
A119	Další dostupné informace
A119/10	Současný stav využití území
B017	Kapacita a kategorie ubytovacích zařízení
B017/01	Počet hromadných ubytovacích zařízení
B017/02	Počet hotelů
B017/03	Počet lůžek
B017/04	Kategorie hromadných ubytovacích zařízení

830 / VEŘEJNÉ SLUŽBY

Číslo	Název
A003	Plochy občanského vybavení
A119/10	Současný stav využití území
A003	Plochy občanského vybavení
A084	Objekty nebo zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami
A107	Objekt důležitý pro obranu státu včetně ochranného pásma
A109	Vymezené zóny havarijního plánování
A110	Objekt civilní ochrany

A111	Objekt požární ochrany
A112	Objekt důležitý pro plnění úkolů Policie České republiky
A112/01	Objekt důležitý pro plnění úkolů Policie České republiky
A112/02	Objekt důležitý pro plnění úkolů Městské policie HMP
A119/10	Současný stav využití území

840 / VOLNOČASOVÁ INFRASTRUKTURA

Číslo	Název
B015	Rekreační oblasti s celoročním a sezónním využitím
B016	Počet staveb pro rodinou rekreaci
B016/01	Počet bytů sloužících k rekreaci v neobydlených domech

ODKAZY NA VÝKRESY*(seznam výkresů, které se týkají daně kapitoly)*

Číslo	Název
120	Krajina
330	Využití území
810	Produkce
820	Komerční služby
830	Veřejné služby
837	Ochrana obyvatelstva
840	Volnočasová infrastruktura
910	Limity využití území
1100	Problémy v území

ODKAZY NA INDIKÁTORY*(seznam indikátorů, které se týkají daně kapitoly)*

810 / PRODUKCE

Číslo	Název
64	Podíl zemědělské půdy z celkové plochy
67	Podíl orné půdy ze ZPF
68	Podíl PUPFL z celkové plochy

820 / KOMERČNÍ SLUŽBY

Číslo	Název
43	Plocha kanceláří na obyvatele
42	Kapacita velkých prodejních center na území Prahy (nad 15 tis m ²)
49	Hustota nákupních center
58	Počet návštěvníků za rok
59	Obsazenost ubytovacích zařízení
60	Počet konferencí a kongresů nad 100 osob v hromadných ubytovacích zařízeních s mezinárodní účastí
61	Ubytovací kapacita hromadných ubytovacích zařízení (počet lůžek)

830 / VEŘEJNÉ SLUŽBY

Číslo	Název
146	Počet lůžek a míst v domech s pečovatelskou službou a domovech důchodců
147	Počet lůžek a míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením a ústavech sociální péče
54	Výše finanční podpory hl. m. Prahy kulturním zařízením za rok
55	Počet kulturních zařízení
10	Podíl celkových výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP
11	Počet studujících na vysokých školách
50	Podíl obyvatel s pěší dostupností MŠ do 15 min
51	Podíl obyvatel s pěší dostupností ZŠ do 15 min
144	Počet lůžek v nemocnicích
145	Počet obyvatel na 1 lékaře v ambulantní péči
158	Existence integrovaného systému krizového řízení
159	Počet trestných činů spáchaných na území hl. m. Prahy
160	Počet přestupků řešených Městskou policií hl. m. Prahy

REFERENCE

- Analýza poskytovatelů sociálních služeb působících na území hl. m. Prahy, MCSSP, 2005
- Analýza pražské kultury, pracovní skupina Živé město k aktualizaci SP hlavního města Prahy, kolektiv autorů, 2014
- Analýza pražského trhu nemovitostí a jeho srovnání s vybranými evropskými městy, JLL, 2013
- Armáda ČR, URL: www.armadaceskerekrepubliky.cz
- Centrum sociálních služeb Praha, URL: www.mcssp.cz/
- Český statistický úřad, URL: www.czso.cz/
- Demografie, bydlení a veřejná vybavenost v Praze, IPR Praha, 2015
- Dlouhodobý výhled pro obranu do roku 2030, Ministerstvo obrany ČR, 2015
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hlavního města Prahy, MHMP, 2008
- Generel sportovních zařízení v Praze, aktualizace Sportprojektu 2002, aktualizace URM 2006, 2010
- Generel sportovních zařízení ve městě Brně, Urbanismus architektura design – studio, 2007
- Katalog domovů důchodců a ústavů sociální péče zřizovaných hl. m. Prahou, MHMP, 2005
- Koncepce sociální péče hlavního města Prahy, MHMP, 2001
- Kultura České republiky v číslech 2012, NIPOS, 2013
- Kultura v krajích České republiky, Patočková, Čermák, Vojtíšková a kol., Sociologický ústav AV ČR, 2012
- Kulturní zařízení v ČR 2012, ČSÚ, 2013
- Magistrát hlavního města Prahy – odbor krizového řízení, URL: www.praha.eu
- Lázeňská péče 2014, ÚZIS ČR, 2015
- Ministerstvo obrany ČR a Armáda ČR, URL: www.army.cz,
- Ministerstvo obrany ČR – Vojenská ubytovací a stavební správa – pasporty 2007, URL: www.army.cz, www.armadaceskerekrepubliky.cz
- Ministerstvo školství ČR, URL: www.pis.cz/cz/praha
- Ministerstvo vnitra ČR, URL: www.mvcr.cz
- Návrh koncepce zdravotnictví hlavního města Prahy, MHMP, 2003
- Policie ČR, URL: www.policie.cz
- Portál Czech-Industrial.cz, Cushman & Wakefield, 2016
- Prague City Report Q4 2015, JLL, 2016
- Portál pro sociální oblast města Prahy, URL: www.socialni.praha.eu
- Principy a pravidla územního plánování, Ústav územního rozvoje, průběžně aktualizováno; URL: www.uur.cz
- Pražská informační služba, URL: www.pis.cz/cz/praha
- Pražské zahrady a parky, Pacáková Božena, Praha 2000
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV
- Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb – veřejná část, URL: www.snzr.uzis.cz
- Souhrnná analýza potřeb uživatelů sociálních služeb, Agora Central Europa, 2008
- Podpora a financování kultury z veřejných prostředků v lokalitách Prahy, PhDr. Petr Kotouš, Street for Art a Za Česko kulturní, 2012
- Statistická ročenka hl. m. Prahy 2014, Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze, 2015
- Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele; Český statistický úřad
- Strategický plán hl. m. Prahy, návrhová část – aktualizace 2016, IPR Praha
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy na období 2016–2018, MHMP 2013
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, URL: www.uzis.cz
- Územní plán sídelního útvaru hlavního města Prahy, ÚRHMP, 1999 a ve znění platných změn a úprav
- Územně analytické podklady hl. m. Prahy, URM, 2010, 2012, 2014
- Výroční zpráva o financování pražské kultury 2012, odbor kultury Hlavního města Prahy, 2013
- Význam kulturních a kreativních průmyslů v EU, ČR a HMP, Mgr. Michal Němec, IPR, 2013
- Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v hlavním městě Praze, školní rok 2009/2010, MHMP 2012
- Zdravotnická ročenka Hlavního města Prahy 2013, ÚZIS ČR, 2014
- Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy, URL: www.zzshmp.cz
- Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy, Ročenka 2015, URL: www.zzshmp.cz
- Zdravotnický portál města Prahy, URL: www.zdravotni.praha.eu
- Zdravotnictví Hlavního města Prahy 2012, ÚZIS ČR 2013
- ZZS HMP Ročenka 2011, URL: www.zzshmp.cz
- Zpráva o činnosti Městské policie hl. m. Prahy za rok 2015, Městská policie hl. m. Prahy, URL www.mppraha.cz
- Zpráva o stavu požární ochrany v hlavním městě Praze za rok 2015, URL: www.hzscr.cz

000 Základní údaje

100 Krajina

200 Město

300 Využití území

400 Rozvojový potenciál

500 Krajinná infrastruktura

600 Dopravní infrastruktura

700 Technická infrastruktura

800 / Ekonomická a občanská infrastruktura

900 Nástroje pro uplatňování veřejného zájmu a limity v území

1000 Implementace ÚPP a ÚPD

1100 Hodnoty a problémy

1200 Vyhodnocení vyváženosti vztahu mezi pilíři udržitelnosti rozvoje

